

ÖVERSIKTSPLAN 2040

OCKELBO KOMMUN

OCKELBO
PLATS ATT VÄXA

FÖRORD

Upp till bevis!

Nu har vi äntligen antagit den nya översiktsplanen. Det gläder mig att se engagemanget hos våra medborgare, det lokala näringslivet och byråden, som aktivt deltagit i denna långa process genom öppna möten, samtal, brev, e-post, och digitala tjänster. Denna delaktighet stärker oss som kommun, eftersom översiktsplanen är avsedd för hela samhället.

Översiktsplanen gäller till år 2040 och omfattar hela kommunen. Översiktsplanen är inte juridiskt bindande, men visar vår viljeinriktning för samhällsutvecklingen. Den visar möjligheterna för nya företagsetableringar och områden för bostadsbyggande. Det är ett dokument för framtiden.

Med vår översiktsplan har vi uttryckt behovet av förnyelse och en offensiv markpolitik för framtida markanvändning. Vi ligger bra till när det gäller infrastruktur, med tillgång till Ostkustbanan, Norra Stambanan, E4an, länsväg 272, Gävle hamn och närheten till Arlanda och huvudstaden. Här finns utrymme och förutsättningar för att skapa nya verksamhetsområden.

Samtidigt, i linje med kommunens gröna vision, måste vi vara försiktiga med hur vi planerar framtiden. Vi måste värna om vår vackra natur, vårt "vardagsrum".

Vår översiktsplan syftar till att behålla och öka befolkningen. Vi vill förtäta våra centralorter och skapa förutsättningar för nybyggnation på attraktiva platser. Med våra cirka 200 sjöar gäller det framför allt i strandnära lägen.

Även om vi nu antagit översiktsplanen, är det viktigt att våra myndighetskompisar, som Länsstyrelsen och Trafikverket, förstår att det finns möjligheter att både förtäta och tänka utanför boxen när det gäller lagstiftning. Vi måste våga hoppa över gårdsgården.

Vi får inte glömma bort oss som redan bor här. Översiktsplanen ska värna om oss, men också välkomna nya företagare och invånare. Översiktsplanen är vår, det är vi som bor här idag som formar framtiden.

Vill en kuxa på nå fint lärn tä Ockelbo föra

Magnus Jonsson (S)
Kommunstyrelsens ordförande
Ockelbo kommun

INNEHÅLL

Förord	2	Farliga verksamheter	79
DEL 1 INLEDNING	4	Förorenade områden	79
Vad är en översiktsplan?	6	Klimatanpassning	80
Nationella och regionala lagar, mål och riktlinjer	8	Ras, skred och erosion	82
Regionala och mellankommunala frågor	12	Översvämningar	83
Visionen – Plats att växa	14	Magnetfält och kraftledningar	84
DEL 2 PLANFÖRSLAG	15	Radon	85
Översiktsplanens mål	16	Jordbruksmark	86
Utvecklingsinriktning	18	Skogsbruksmark	88
PLANFÖRSLAG	20	Näringsliv	89
Mark- och vattenanvändning	25	Natur och friluftsliv	93
Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS-områden)	31	Kulturmiljö	110
Föreslagna LIS-områden i Ockelbo kommun	33	Vatten och avlopp (VA)	117
DEL 3 RIKSINTRESSEN	46	Dagvatten	120
Riksintressen	47	Återvinning och avfall	121
Riksintresse kulturmiljövård	47	Energi	123
Riksintresse vindbruk	49	Materialförsörjning berg och grus	127
Riksintresse naturvård	49	Skola och förskola	128
Natura 2000	52	Omsorg	129
Riksintresse kommunikationer	53	Kultur och fritid	130
Riksintresse för totalförsvaret	54	Civilt försvar	131
Elektronisk kommunikation	54	Totalförsvaret	131
DEL 4 MILJÖKVALITETSNORMER	55	Elektronisk kommunikation	132
Miljö kvalitetsnormer (MKN)	56	DEL 6 KARTOR	134
DEL 5 FÖRUTSÄTTNINGAR	61	Utvecklingsinriktning	135
Kommunikationer	62	Mark- och vattenanvändning	137
Social hållbarhet	70	Riksintressen	142
Bostadsförsörjning	76	LIS	144
Buller	77	Miljö kvalitetsnormer	150
Transportleder för farligt gods	78	Förutsättningar	156

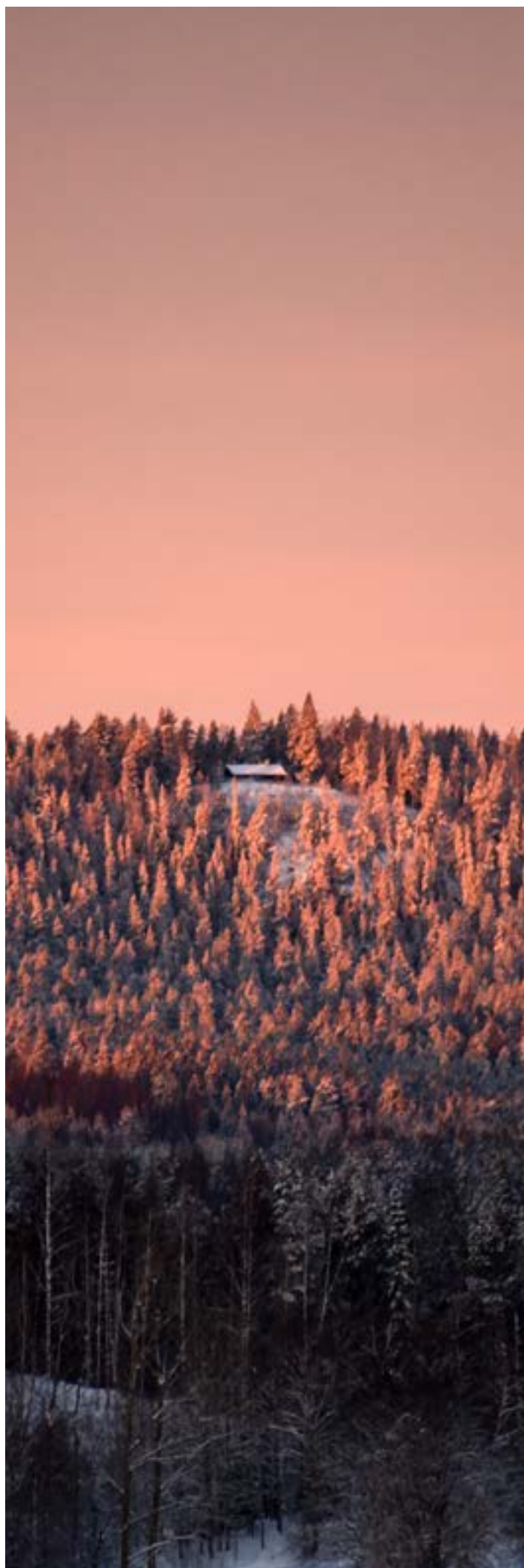
DEL 1 | INLEDNING

Bakgrund

Kommunstyrelsen beslutade 2019 att ta fram en projektplan för framtagande av en ny översiktsplan. I samband med det arbetet genomfördes en aktualitetsprövning av gällande översiktsplan från 2013. Aktualitetsprövningen visade att kommunens översiktsplan från 2013 är inaktuell och en ny kommunövergripande översiktsplan behövdes tas fram utifrån de nya förutsättningar som uppkommit sedan 2013.

Beslut om att starta arbetet med att ta fram en ny översiktsplan togs i maj 2020. Den nya översiktsplanen sträcker sig till år 2040.

VAD ÄR EN ÖVERSIKTSPLAN?

Översiktsplanen är ett strategiskt dokument som utgör kommunens avsiktsförklaring för hur den fysiska miljön ska användas, utvecklas och bevaras, både på kort och lång sikt. Översiktsplanen är inte juridiskt bindande men har en viktig roll som måldokument och vägvisare mot en hållbar framtid samt fungerar som ett viktigt verktyg i dialogen med staten om hur nationella värden, riksintressen och allmänna intressen i kommunen ska tillgodoses.

Förutom att vara kommunens avsiktsförklaring för användningen av mark och vatten, samt att verka för hållbar utveckling, har översiktsplanen ett flertal viktiga funktioner:

- Vara vägledande för detaljplanering, handläggning av planbesked samt bygglovsprövning utanför detaljplanelagt område.
- Vägledande för utfärdande av tillstånd, till exempel utifrån miljöbalken.
- Samordna kommunens planering och utbyggnad av infrastruktur, service och bostäder.
- Vara vägledande för kommunens exploateringsarbete, vilken mark som ska köpas in eller säljas med mera.
- Plattform för kommunens medverkan i den regionala utvecklingsplaneringen.

- Viktigaste instrumentet för dialogen mellan kommun och stat kring riksintressen.
- Vägledande för rättsväsendet, exempelvis vid överklagandet av bygglov.
- Viktigt instrument i dialogen med andra aktörer i samhällsbyggandet.
- Viktigt underlag för näringslivet och företag.

Enligt plan- och bygglagens 3 kap 1 § ska varje kommun ha en aktuell översiktsplan. Översiktsplanen ska vara kommunövergripande och antas av kommunfullmäktige. Översiktsplanen ska spegla den politiska majoritetens uppfattning men för att vara hållbar över tid är det viktigt att översiktsplanen redan från början har en bred politisk förankring över partigränserna. En översiktsplan ska bygga på bred dialog och samarbete mellan politiker, tjänstemän och medborgare, likväl som genomgående dialog mellan kommunen och länsstyrelsen (staten), regionen, andra myndigheter, kringliggande kommuner och aktörer som kommer att beröras av kommunens översiktsplan. Politikerns roll är främst att utifrån mötet med medborgarna fånga in de strategiska frågorna och formulera målen för kommunens utveckling.

Boverkets översiktsplanemodell

Översiktsplanen bygger på Boverkets översiktsplanemodell och har anpassats för att passa kommunens behov. De användningar som anges i översiktsplanen överensstämmer med översiktsplanemodellen. I modellen beskrivs ingående vad varje användning innebär.

Läs mer om översiktsplanemodellen på boverket.se

Kartor i översiktsplanen?

I översiktsplanen redovisas endast utvalda kartor. Kartmaterialet i sin helhet samt underlag återfinns i kapitlet Kartor i slutet av dokumentet.

I början av varje avsnitt av översiktsplanen finns en läshänvisning till var av kapitlet Kartor som relevant kartmaterial finns att tillgå.

NATIONELLA OCH REGIONALA LAGAR, MÅL OCH RIKTLINJER

I arbetet med att utforma kommunens översiktsplan har följande nationella och regionala lagar, mål och riktlinjer varit en viktig utgångspunkt.

Plan- och bygglagen (PBL)

I plan- och bygglagen (2010:900) finns bestämmelser om planläggning av mark och vatten och om byggande. Bestämmelserna syftar till att, med hänsyn till den enskilda människans frihet, främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden. I denna lag finns hela systemet med samhällsplanering och byggande. I detta ingår översiktsplaner, detaljplaner och bygglovsförfarandet. Lagen ställer många krav på översiktsplanens innehåll. Översiktsplanen är därför till stor del styrd av denna lag.

Miljöbalken

Miljöbalken innehåller många av de bestämmelser som kommunen ska förhålla sig till i sin planering. I miljöbalken finns grundläggande bestämmelser för hushållning om mark- och vattenområden (3 kap), särskilda bestämmelser för hushållning med mark- och vattenområden (4 kap), miljökvalitetsnormer (5 kap), miljöbedömningar (6 kap), strandskyddet (7 kap) samt bestämmelser om ianspråktagande av jordbruksmark (12 kap). Översiktsplanen tar därför hänsyn till denna lag genom att beskriva hur kommunen arbetar med frågorna som nämns ovan. Mer information finns i respektive kapitel.

Agenda 2030

Agenda 2030 består av 17 globala hållbarhetsmål som tagits fram av FN. Flera av dessa påverkar kommunen genom sin översiktsplanering. Översiktsplanen bidrar till miljömålen genom att ge förutsättningar att uppnå dem inom områden som vatten, hållbart resande och transporter, energieffektiva bostäder med flera.

Miljömålen

Det finns 16 miljö kvalitetsmål som beslutats på nationell nivå. På regional nivå finns det också mål, som är de samma som de nationella. Dessa utgör en grund för länets miljöarbete. Hänsyn ska enligt plan- och bygglagen tas till dessa mål i översiktsplanen. Det finns ett åtgärdsprogram på regional nivå för åtgärder som syftar till att uppnå målen. Översiktsplanen bidrar till miljömålen genom att ge förutsättningar inom områden som vatten, hållbart resande och transporter, energieffektiva bostäder med flera. Det miljömål som har störst bäring på översiktsplanen är miljömålet god bebyggd miljö. Med ökande befolkning och bostadsbehov ses den täta staden som lösningen för många miljöproblem genom exempelvis minskat i anspråkstagande av jordbruksmark, minskad energianvändning och bättre nyttjande av befintlig infrastruktur. Den täta staden innebär dock att hälso- och säkerhetsproblem kopplade till luftföroreningar, buller och olyckor riskerar att uppstå när kommuner försöker exploatera i centrala lägen och längs trafikleder. Samhällsbyggandet i stort har därför en utmaning i att förena dessa behov, vilket också varit en fråga i denna översiktsplan.

Regional utvecklingsstrategi

Den Regionala utvecklingsstrategin (RUS) Gävleborg för åren 2020–2030 är en samlad strategi för det regionala tillväxtarbetet. Den ligger till grund för regionala strukturfond-

sprogram, territoriella program, regionala tillväxtprogram samt andra relevanta regionala program och insatser. Den Regionala utvecklingsstrategin har samordnats med Översiktsplanen.

Arkitektur och gestaltad livsmiljö

Sedan den förra översiktsplanen antogs har propositionen 2017/2018:110 för arkitektur och gestaltad livsmiljö antagits av riksdagen. Innehållet i propositionen har varit en viktig källa till denna översiktsplan och ska prägla den framtida samhällsutvecklingen i kommunen. Propositionen för gestaltad livsmiljö kan sammanfattas i följande målbeskrivning:

Arkitektur, form och design ska bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregerat samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer, där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön.

Det ska uppnås genom att:

- Hållbarhet och kvalitet inte underställs kortsiktiga ekonomiska överväganden.
- Kunskap om arkitektur, form och design utvecklas och sprids.
- Det offentliga agerar förebildligt.
- Estetiska, konstnärliga och kulturhistoriska värden tas till vara och utvecklas.
- Miljöer gestaltas för att vara tillgängliga för alla.
- Samarbete och samverkan utvecklas, inom landet och internationellt.

I propositionen pekas särskilt kommuner ut som genomförare av den nya arkitekturpolitiken. Kommunen har ett ansvar att agera förebildligt i sin roll som beställare och i skapandet av allmänna platser. Det är ett stort ansvar, men också nödvändigt i och med det kommunala planeringsansvaret.

Arkitektur, form och design påverkar alla människor dagligen och handlar i grunden om livskvalitet, och om att skapa värden.

Inte bara för beställaren och brukaren, utan även för det omgivande samhället och framtida generationer. Ett medvetet arbete med arkitektur kan bidra till att bryta segregation och utjämna socioekonomiska skillnader. Då krävs en omsorgsfull och långsiktig planering, både sett till den större helheten och till detaljerna, där det krävs hög kvalitet i varje enskild byggnad och plats som gestaltas.

Begreppet gestaltad livsmiljö omfattar förutom arkitektur, form och design även stadsbyggnad, konst och kulturmiljöer. En förutsättning för väl gestaltade livsmiljöer är att ta ett helhetsgrepp kring de miljöer som vi delar, platser där människor växer upp, lever och åldras. Detta görs genom att understryka allas rätt till en god livsmiljö, de gemensamma stadsrummens olika skalor, lager och värden samt lyfta fram gestaltningens betydelse för samhällsutvecklingen. Eftersom begreppet berör många sakområden och professioner inom kommunen är samarbete mellan olika kompetenser en grundförutsättning för bästa resultat.

Kommunala strategidokument

I arbetet med att utforma kommunens översiktsplan har följande kommunala strategidokument beaktats:

- Bostadsförsörjningsprogrammet
- Miljöstrategiska programmet
- Besöksnäringstrategin
- Livsmedelsstrategin
- Kretsloppsplanen
- Bredbandsstrategin
- Gång- och cykelplanen

Övergripande globala trender

Vi lever i en föränderlig omvärld. Globala och nationella trender som globalisering, demografiska förändringar, urbanisering, digitalisering och klimatförändringar har stor påverkan på kommunernas möjligheter att

växa och förändrar villkoren för stat, regioner och kommuner att påverka sin utveckling. Översiktsplanen har utformats för att i så stor utsträckning som möjligt möta dessa utmaningar och möjliggöra för en hållbar samhällsutveckling.

Hållbar utveckling

En viktig målsättning med översiktsplanen är att Ockelbo kommun ska utvecklas hållbart. Det innebär att kommunen utvecklas på ett ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbart sätt som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina.

Hållbar utveckling är ett begrepp som uttrycker en riktning mot en möjlig och önskvärd framtid. Brundtlandkommissionens definition av hållbar utveckling från rapporten *”Vår gemensamma framtid”* är den definition som kommit att bli mest känd. *Brundtlandskommissionen gjorde följande definition: ”En hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov”.*

Hållbar utveckling brukar beskrivas i tre dimensioner av hållbarhet: ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. Tanken med dimensionerna är att beskriva hur de hänger samman och att samtliga dimensioner måste beaktas för att vi ska kunna uppnå hållbar utveckling. Exempelvis kan aldrig lösningen på miljöproblemen fungera om inte ekonomiska och sociala villkor blir godtagbara.

Ekologisk hållbarhet

Ekologisk hållbarhet brukar beskrivas som det som ligger till grund för de andra två hållbarhetsaspekterna. Ekologisk hållbarhet omfattar allt som har med jordens ekosystem att göra och hur vi långsiktigt kan behålla dess

önskade funktioner. Precis som jordens ekosystem så kan den ekologiska hållbarheten ses i olika skalor, allt från en global skala och funktioner som exempelvis klimatreglering, till en lokal skala och funktioner som exempelvis ett träd som skuggar och ger svalka.

Klimatförändringarna är ett globalt problem och en av vår tids viktigaste frågor. Alla människor påverkar klimatet genom att de produkter och tjänster vi använder leder till utsläpp av växthusgaser. De sannolika effekterna av klimatförändringarna bedöms vara ökad nederbörd, kraftigare och snabbare vädersvängningar, högre temperaturer och förändrade flöden i vattendrag.

Jordens befolkning lever och konsumerar idag motsvarande vad 1.7 jordklot kan försörja. Långsiktigt är målet, både för världen och för Ockelbo kommun, ett kretsloppsanpassat samhälle där det ekologiska fotavtrycket motsvarar det som naturen kan tillhandahålla, det vill säga 1 planet.

Ockelbo kommun har ett ansvar att minska utsläppen av växthusgaser och begränsa vår klimatpåverkan. Ockelbo kommun ska aktivt arbeta för ekologisk hållbarhet genom att verka för att Sveriges nationella miljömål uppfylls inom ramarna för sin egen verksamhet. Kommunens miljöstrategiska program är ett viktigt verktyg i detta arbete.

Social hållbarhet

Enligt Folkhälsomyndigheten är ett socialt hållbart samhälle ett jämställt och jämlikt samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa, utan orättfärdiga skillnader. Det är ett tolererande samhälle med fokus på människors lika värde. Det kräver att människor känner förtroende för varandra samt engagerar sig i samhällsutvecklingen.

Översiktsplanen ska möjliggöra en utveckling som minskar de sociala skillnaderna och främjar möten mellan människor, oavsett kön, ålder, bakgrund eller livssituation. Sammanhängande bebyggelseområden med ökad tillgänglighet till kollektivtrafik, gång- och cykelvägar såväl i centralorten som på landsbygden gör det enkelt och naturligt att röra sig, besöka nya platser och möta nya människor.

Ockelbo kommun ska erbjuda en god livsmiljö med gott om tillgängliga mötesplatser för såväl boende som besökare. All samhällsplanering måste därför ta hänsyn till olika gruppers livssituationer och preferenser, samt utgå från alla människors rättigheter och förutsättningar i planeringen.

Ekonomisk hållbarhet

Ekonomisk hållbarhet är svårare att definiera. Det finns flera definitioner och personliga värderingar spelar stor roll på hur människor väljer att se på ekonomisk hållbarhet.

I översiktsplanen definieras ekonomisk hållbarhet som en ekonomisk tillväxt som inte påverkar den ekologiska eller sociala hållbarheten negativt. En ökning av ekonomiskt kapital får således inte innebära minskade naturkapital eller socialt kapital.

Översiktsplaner som upphör att gälla

- Kommunövergripande översiktsplan för Ockelbo kommun, 2013-05-06
- Fördjupningsområden i tätorterna Ockelbo, Jädraås, Lingbo och Åmot, 2013-05-06
- Fördjupad översiktsplan för vindkraft, 2009

REGIONALA OCH MELLANKOMMUNALA FRÅGOR

De mellankommunala och regionala frågorna får en allt större betydelse för samhällsplaneringen. Region- och kommungränser spelar allt mindre roll. I stället är det de funktionella regionerna som en kommun ingår i när det gäller till exempel bostadsmarknad och arbetsmarknad som får större betydelse för invånarna.

Ockelbo kommun ligger centralt i regionen med närhet till kommuner som Sandviken, Söderhamn, Gävle, Falun, Hofors, Hudiksvall och Bollnäs. Genom bra kommunikationer och goda pendlingsmöjligheter, genom exempelvis Norra stambanan, Tidernas väg (länsväg 272) och närheten till E4:an, nå Uppsala på cirka två timmar, Stockholm på cirka två – tre timmar samt Sundsvall på omkring två – tre timmar. Närheten till omgivande kommuner påverkar framför allt pendlings- och flyttmönster, handel och kommunikationer.

Tillsammans med närliggande kommuner och regioner bildar Ockelbo en gemensam bostadsmarknad, arbetsmarknad, utbildning, handel, kultur, friluftsliv och mycket mer. Regionerna har en väl utbyggd infrastruktur som bland annat består av järnvägar, vägar, hamnar och bredband. Regionerna har även ett gynnsamt läge nära arbetsmarknadsregionen Stockholm. Genom starka kollektivtrafikstråk som ger god rörlighet mellan bostad och arbete skapas förutsättningar för regionerna att bli en del av tillväxten som sker i Stockholmsområdet. Möjligheter som ökat ytterligare under och efter pandemin när många människor i större utsträckning har möjlighet att arbeta hemifrån.

Samverkan sker idag med närliggande kommuner bland annat genom gemensamma förbund eller bolag som till exempel Gästrik Räddningstjänst, Gästrik Återvinnare och Gästrik Vatten. Genom Gästrik Vatten

samverkar Ockelbo kommun med Gävle, Hofors, Älvkarleby och Östhammars kommuner vad gäller drift och utveckling av de allmänna Vatten- och avloppsanläggningarna. Samverkan sker även genom de gemensamma utvecklingsstrategierna som formuleras i den regionala utvecklingsplanen.

Bostadsförsörjning

För Ockelbo är arbetspendling en viktig möjlighet med närhet till exempelvis Gävle och Sandviken. Bostäder, framför allt i centrala och stationsnära lägen, behöver samverkas med kringliggande kommuner.

Järnvägar

Järnvägskommunikationen i kommunen består av Norra stambanan som är ett utpekat riksintresse. Norra Stambanan har en speciell roll för pendlingsmöjligheterna i kommunen och behöver stärkas ytterligare. Banan är delvis enkelspårig och har dubbelspår på sträckorna Mo Grindar-Holmsveden, Kilafors-Bollnäs och Ramsjö-Ånge-Bräcke. I dagsläget är Norra stambanan hårt belastad och kapacitetsutnyttjandet är högt. Järnvägsnätet lider överlag av bristande underhåll och kapacitetsbrister vilket drabbar både gods- och persontrafiken.

Norra Stambanan har stor betydelse för utvecklingen i Gävleborgs län som helhet och har därmed en avgörande betydelse för Ockelbo kommuns utveckling. Planfrågor i Ockelbo har sedan lång tid varit intimt förknippade med väg- och järnvägsfrågor. Kommunen ska verka för dubbelspår och kapacitetshöjande åtgärder på Norra stambanan. I detta arbete är en nära och kontinuerlig dialog med grannkommuner och Trafikverket viktig för att ständigt underhålla, utveckla och förbättra kommunikationerna.

Trafikverket utreder och planerar för en upprustning av Ostkustbanan. Även om Ostkustbanan ligger utanför Ockelbo kommun kommer den planerade utveckling med dubbelspår påverka trafikbeläggningen Norra Stambanan.

Vägar

Vägnätet i kommunen är en viktig del för goda kommunikationer mellan de olika kommundelarna men också som en del av transportinfrastrukturen i regionen. Väghållaransvaret är fördelat mellan stat och enskilda väghållare. I kommunen finns ett väl utbyggt vägnät. Det finns tre länsvägar av större betydelse: Länsväg 272 Sandviken-Kilafors, Länsväg 302 mot Järbo och Länsväg 303 Hamrånge-Ockelbo.

Länsvägen 272 löper i nord-sydlig riktning förbi Ockelbo centralort från Sibö, riksväg 83 i norr och vidare söderut mot Uppsala. Stråket fungerar som regionalt stråk för gods och arbetspendling, besökare till kommunen men även som genomfartsstråk för långväga transporter. Det finns behov av förbättrad framkomlighet- och säkerhetsåtgärder för oskyddade trafikanter vid länsväg 272.

En nära och kontinuerlig dialog med Trafikverket angående vägarna inom kommunen är viktigt för att ständigt underhålla, utveckla och förbättra kommunikationerna.

Kollektivtrafik

Kollektivtrafik är en viktig del av samhällets funktion för pendling och för tillgång till andra viktiga instanser. För stora samhällsgrupper är kollektivtrafiken det enda alternativet till att resa längre än det är möjligt att gå och cykla. Buss och tåg är också bra färdssätt för att minska miljöpåverkan. Kommunen arbetar för att andelen resande med kollektivtrafik ska öka. Här är en nära och kontinuerlig dialog med Region Gävleborg central.

Vindkraft

Vindkraftverk har en stor påverkan på omgivningen och är ofta en känslig fråga, framför allt för boende i närheten av planerade och uppförda vindkraftverk. Enligt lagstiftningen har kommunen vetorätt för att tillstyrka eller avstyrka en planerad vindkraftsprocess. Däremot förekommer det att vindkraftverk anläggs vid kommungränserna där enbart en kommun har vetorätt men där människor och kommunerna påverkas på samma sätt. Vindkraftfrågor som även berör grannkommunerna behöver tidigt lyftas och diskussioner pågå genom hela processen.

Kraftledningar

Svenska kraftnät planerar sedan en tid tillbaka att förstärka nätstrukturen i regionen och Ockelbo kommun kommer att beröras av projektet. Det är viktigt att kommunen har en nära dialog med Svenska kraftnät under hela planerings- och anläggningsprocessen.

Klimatrelaterade risker och grönstruktur

Klimatrelaterade risker har blivit en alltmer angelägen fråga som sträcker sig över kommungränser. I en mellankommunal kontext blir dessa risker särskilt viktiga att adressera eftersom de inte respekterar administrativa gränser. Fenomen som stigande havsnivåer, ökade extrema väderhändelser och förändringar i nederbördsmonster kan påverka flera kommuner samtidigt.

De mellankommunala klimatrelaterade riskerna innefattar exempelvis hot mot infrastruktur, vattenförsörjning och jordbruk. Samordnade ansträngningar mellan kommuner blir avgörande för att utveckla och genomföra effektiva åtgärder för att minimera riskerna och bygga motståndskraft mot klimatförändringarna. Ett mellankommunalt perspektiv möjliggör gemensamma strategier för att hantera översvämningar, utveckla hållbara vattenresurshanteringssystem och skapa sammanhängande grönområden.

VISIONEN – PLATS ATT VÄXA

Översiktsplanen för Ockelbo kommun utgår från Ockelbos vision 2030:

- Ockelbo prioriterar det gröna, det naturliga och växandet.
- Ockelbo står för ett tryggt och välkomnande samhälle.
- Ockelbo tillåter människor att växa och blomstra tillsammans.
- Ockelbo samspelar med andra lokalt, regionalt och globalt.

DEL 2 | PLANFÖRSLAG

ÖVERSIKTSPLANENS MÅL

Ockelbo kommun ska växa och utvecklas utifrån visionen och hållbar utveckling. Kommunen har tagit fram mål- och framtidsbilder för hur Ockelbo utvecklas fram till år 2040.

En attraktiv och växande kommun

- Ockelbo är en attraktiv kommun där folk vill leva, bo, besöka, driva företag och arbeta.
- Ockelbo är en växande kommun som utvecklas mot en hållbar utveckling.
- Fram till år 2040 har kommunen ökat med cirka 1000 nya invånare.

Bebyggelseutveckling

- Ockelbo har en tydlig planberedskap för bostadsbyggande, näringslivetableringar, industrimark och samhällsservice.
- Ockelbo växer genom förtätning och utvidgning i centrala Ockelbo samt med bostäder runt byarna.
- Ockelbo möjliggör förutsättningar för att bygga attraktiva bostäder i sjönära lägen.

Stark företagarkommun

- Ockelbo är en stark företagarkommun. Näringslivet blomstrar och ges möjlighet att växa.

Socialt hållbara samhällen

- Ockelbo bygger ett samhälle för alla i hela kommunen.
- Ockelbo utgör det goda samhället. Oavsett om vi kommer från centrala Ockelbo, kringliggande byar eller utanför kommunen känner vi oss trygga och sedda.
- Ockelbo är en välkomnande, inkluderande, trygg och tillgänglig kommun.
- Ockelbo har en väl utbyggd och tillgänglig samhällsservice, såväl i byarna som centralt.

Hållbara kommunikationer och infrastrukturer

- Ockelbo har en central och tillgänglig plats i regionen och för regionens infrastruktur.
- Ockelbo har en hållbar fysisk och digital infrastruktur i hela kommunen.
- Ockelbo har en god teknisk försörjning som möjliggör utveckling över hela kommunen.

Natur, kultur och friluftsliv

- Ockelbo är en välmående hälsosam kommun som främjar och tar till vara på naturen, rekreationsområden, friluftslivet och en hållbar livsstil.
- I Ockelbo värderar vi natur och vatten högt och prioriterar grönområden och möjlighet till rekreation.
- Ockelbos miljöer samspelar väl med vårt kulturarv.

Hållbar miljö

- Ockelbo är en klimatneutral kommun där vi inte överskrider vår koldioxidbudget. Alla kan transportera sig fossilfritt och hållbart och energin som vi använder kommer från hållbara källor.
- Samhället utgår från cirkulär resurshantering. Vid byggande nyttjas hållbara material och skapar förutsättningar för boende och verksamhetsutövare att leva miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbart.
- Luften och naturen i Ockelbo är frisk och ren och inga farliga ämnen finns i våra kretslopp. Alla invånare har god tillgång till friskt och rent vatten. Utemiljön är fri från nedskräpning, ljudmiljön är god och avfall ses som en värdefull resurs.
- I Ockelbo finns en långsiktig och hållbar livsmedelsproduktion.
- I Ockelbo har vi ett hållbart skogsbruk och en hög förädlingsgrad av skogens produkter.
- I Ockelbo har vi robusta ekosystem där vi värnar den biologiska mångfalden och värdesätter naturens ekosystemtjänster. All utveckling tar hänsyn till behovet av klimatanpassning.

UTVECKLINGSINRIKTNING

→ KARTA: UTVECKLINGSINRIKTNING

Utvecklingsinriktning ska visa funktioner och funktionella samband avseende tre grundläggande strukturer. Begreppen utvecklingsinriktning för bebyggelse, natur och friluftsliv samt kommunikationer är valda för att tydliggöra att det inte handlar om kartläggning av befintlig struktur utan snarare om att lyfta prioriteringar mellan de viktigaste strategiska sambanden som påverkar kommunens långsiktiga utveckling.

Bebyggelseutvecklingen

Utvecklingsinriktning ska visa funktioner och funktionella samband avseende tre grundläggande strukturer. Begreppen utvecklingsinriktning för bebyggelse, natur och friluftsliv samt kommunikationer är valda för att tydliggöra att det inte handlar om kartläggning av befintlig struktur utan snarare om att lyfta prioriteringar mellan de viktigaste strategiska sambanden som påverkar kommunens långsiktiga utveckling.

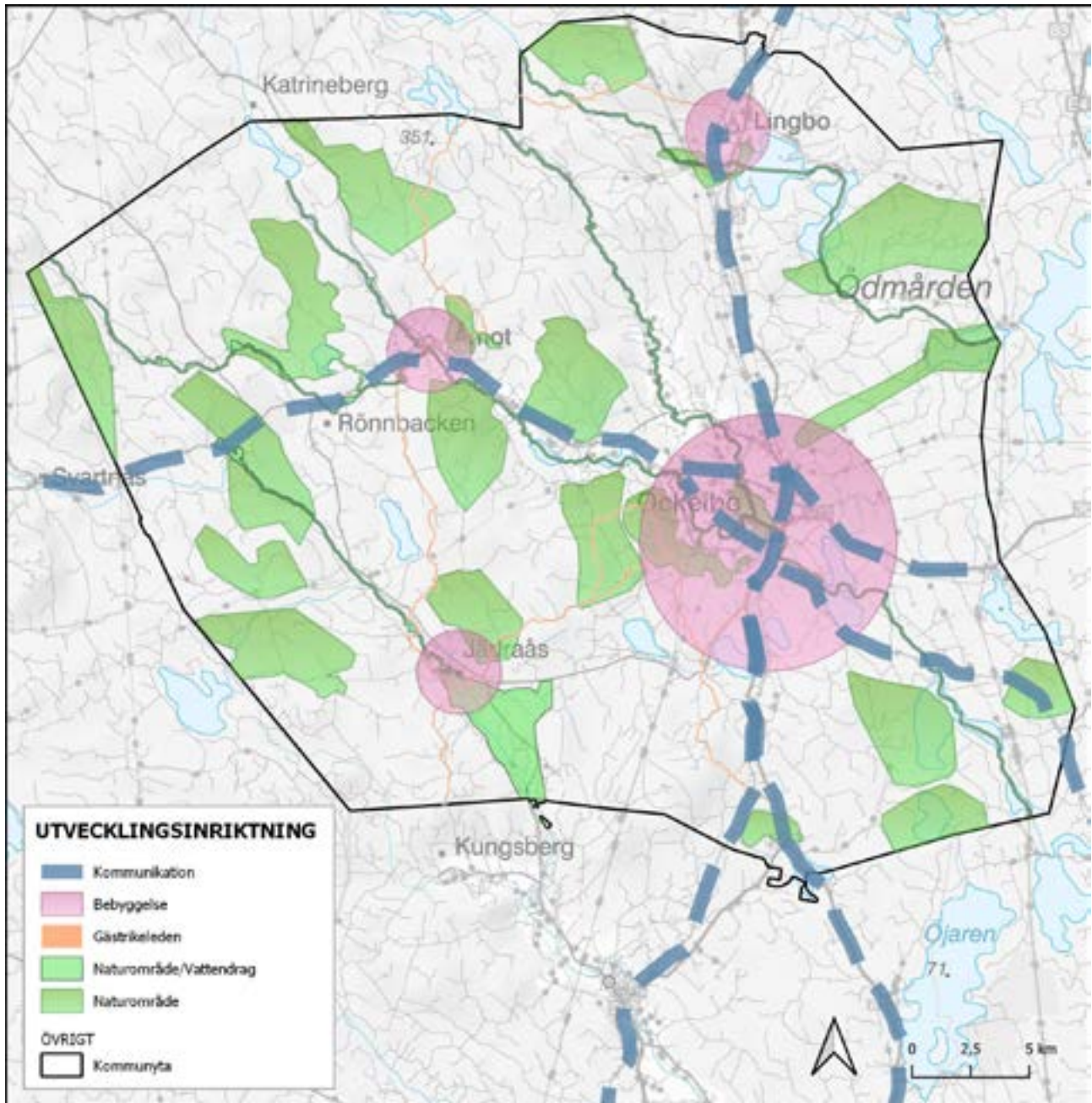
Viktiga kommunikationsstråk

En viktig del av kommunens framtidsstrategi är att främja utvecklingen och upprustningen av Norra stambanan med dubbelspår samt utvecklingen av det statliga vägnätet genom centralorten och kommunens cykelvägar. Med ett nätverk bestående av järnvägar, vägar och cykelvägar kopplas Ockelbo kommun samman med övriga Region Gävleborg, Västernorrlands region samt Uppsala – Stockholmsregionen. Det innebär en allt mer sammansvetsad arbetsmarknad, bostadsmarknad, skolutbud, kulturutbud med mera. Kring infrastrukturens nodpunkter skapas strategiska markområden att utveckla och förvalta.

Viktiga gröonstrukturer

Kommunen har pekat ut 27 områden som anses extra viktiga för att främja grönområden och friluftslivet i kommunen. Dessa områden ska i så stor utsträckning som möjligt bevaras och fortsatt utvecklas med syfte att stärka friluftslivet.

Läs mer om utvecklingsinriktning på boverket.se

PLANFÖRSLAG

➔ KARTA: KOMMUNÖVERGRIPANDE MARK OCH VATTENANVÄNDNING

I mark- och vattenanvändningskartan ska grundragen av den avsedda användningen av mark- och vattenområden för hela kommunen redovisas.

Mark- och vattenanvändning anges för hela kommunen. Användningen avses fortsätta som den gör i stora drag. Där markanvändningen avses förändras pekas nya användningsområden ut.

Läs mer om översiktsplanens mark och vattenanvändning samt de olika användningsområdena på boverket.se

Strategi för bebyggelse- utveckling

Ockelbo kommuns bebyggelseutveckling fram till 2040 sker i huvudsak genom komplettering och breddning av redan befintlig bebyggelsestruktur. Områden har även pekats ut där kommunen föreslår ändrad markanvändning för att möjliggöra nya bebyggelseområden. Dessa områden redogörs för i avsnitten Mångfunktionell bebyggelse, Sammanhängande bostadsbebyggelse samt Verksamheter och industri. Även områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) har pekats ut.

Bebyggelseutveckling i centralorten

Nya bostäder uppförs i huvudsak i centrala Ockelbo eller i centrumnära lägen. Här har kommunen bäst möjligheter att planera för en hållbar bebyggelseutveckling med god teknisk försörjning, infrastruktur och kollektivtrafik utmed starka kollektivtrafikstråk. Centralorten ska fortsätta att utvecklas i riktning mot en hållbar tätort och ett attraktivt centrum. Här sker utvecklingen genom förtätning, modernisering/omvandling av befintliga bostäder och kompletteringar i anslutning till befintliga områden.

Genom förtätning skapas attraktiva boenden med närhet till centralortens service som enkelt nås genom goda gång- och cykelförbindelser. Bostäder här bidrar till underlag för central service och befintlig teknisk försörjning kan utnyttjas. Förtätning av bebyggelsen möjliggör flyttkedjor när äldre får möjlighet att flytta från större boenden till mindre och mer tillgängliga bostäder i närheten av centralortens service.

Översiktsplanens befolkningsmål att öka med omkring 1000 nya invånare betyder enligt kommunens bedömning att cirka 400 nya bostäder behöver tillskapas i Ockelbo kommun fram till år 2040.

Bebyggelseutvecklingen sker främst i centralorten där kommunen har bäst förutsättningar att växa i större skala. I byarna och på landsbygden sker bebyggelseutvecklingen främst i anslutning till befintliga bebyggelsemiljöer samt där det finns goda förutsättningar att skapa attraktiva boendemiljöer med närhet till kommunikationer, natur, odlingslandskap och vatten.

Genom att koncentrera tillkommande bebyggelse till centrala lägen och till befintlig bebyggelse längs kollektivtrafikstråken skapas goda förutsättningar för arbete, boende, utbildning samt offentlig- och kommersiell service. Att stärka orternas kvalitet och möjlighet till utveckling skapar förutsättningar för livskraft. Förtätning och komplettering av befintlig bebyggelse skapar en varierad miljö som kännetecknas av mångfald och möjliggör ett mer effektivt markutnyttjande.

En viktig förutsättning för en levande kommun är tillgång till skola och barnomsorg, möjlighet till lokal sysselsättning och friluftsliv, samt goda kommunikationer för arbets- och studiependling. Översiktsplanen föreslår därför att större delen av ny bebyggelse ska ske i tätorterna eller dess närområde för att tillgodose detta.

Bebyggelseområden planeras för en blandning av funktioner, exempelvis verksamheter, offentlig service och bostäder. Det bidrar till att avstånden minskar och tryggheten höjs då möjligheterna till rörelse i områden ökar och sprids mer under dygnets olika delar. Bostäderna planeras med variation utifrån bland annat typ av boende och olika upplåtelseformer, exempelvis hyresrätter och bostadsrätter, olika lägenhetsstorlekar och prisklasser med mera.

Bebyggelseutveckling i byar och på landsbygden

På landsbygden ska bebyggelseutvecklingen för det mesta ske genom komplettering av befintlig bebyggelse i eller i anslutning till de större byarna Lingbo, Åmot, Jädraås samt kommunens mindre byar och bebyggelsemiljöer. Dessa befintliga bebyggelsemiljöer har en större närhet till service och nödvändig infrastruktur. Här finns ofta vägar för transporter till och från kollektivtrafik och samhällsservice. Förekomst av befintliga vägar underlättar och minskar miljöpåverkan genom att ny mark inte behöver tas i anspråk. Dessa lägen är ofta närmare belägna service och arbeten, varför bilåkande ges möjlighet att reduceras och alternativa transportsätt främjas.

En utveckling i närheten till järnvägsstationen i Lingbo skapar förutsättningar för fler att inte behöva ta bilen till arbetet på annan ort, men också underlag för bättre offentlig och kommersiell service på orten.

För att kommunen ska ges starkare förutsättningar att växa kan nya bostadsområden på tidigare obebyggd mark tillkomma i sjönära lägen på landsbygden. Sjöarna uppfattas av många som attraktiva att bosätta sig vid vilket bidrar till att öka kommunens attraktionskraft och främja kommunens långsiktiga utveckling.

Dessa områden pekas ut för Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS-områden) som beskrivs närmare i avsnittet LIS-områden.

Riktlinjer för bebyggelseutveckling

- Ockelbo kommun ska möjliggöra för omkring 400 nya bostäder fram till år 2040.
- Ny bebyggelse i centrala Ockelbo sker i första hand genom förtätning, omvandling och komplettering av befintliga bebyggelsemiljöer.
- Bebyggelse utanför centralorten ska för det mesta tillkomma som komplettering till befintliga bebyggelsemiljöer samt genom omvandling.
- Ny bebyggelse sker främst i närhet till kollektivtrafik eller längs kollektivtrafikstråk.
- Nya bebyggelseområden planeras med en variation av boendetyper, upplåtelseformer, lägenhetsstorlekar och prisklasser.
- En blandning av funktioner, exempelvis verksamheter, offentlig service och bostäder ska beaktas vid planering av nya bebyggelseområden.
- Ockelbo skapar förutsättningar för att bygga attraktiva bostäder i sjönära lägen.
- Ockelbo kommun ska verka för att befintligt bostadsbestånd i kommunen rustas upp och moderniseras.

Motivering till nya utpekade områden för ändrad användning

De politiska målbilderna, översiktsplanens ställningstaganden, medborgardialogen, hållbar bebyggelseutveckling samt vilken mark som anses attraktiv av kommunen har bland annat legat till grund för de nya områden som pekats ut för ändrad användning. Kommunens syn på hållbar bebyggelseutveckling bygger på nationella och regionala lagar, mål och riktlinjer, exempelvis Agenda 2030, plan- och bygglagen, Miljöbalken, Regionala utvecklingsstrategin samt prepositionen för gestaltad livsmiljö. I praktiken kan detta bland annat innebära förtätning av redan befintlig bebyggelse, byggande nära kollektivtrafik och kollektivtrafikstarka stråk, nyttjande av befintlig infrastruktur, service, vägar, elnät, bredband (elektronisk infrastruktur) tillräcklig kapacitet för vatten- och avlopp med mera. Kommunens målsättning är att öka med cirka 1000 nya invånare fram till år 2040.

Baserat på ovan nämnda kriterier bedömer kommunen att Ockelbo centralort, som i dagsläget har ca 3000 invånare, har störst förmåga att hantera en befolkningsökning med ca 1000 nya invånare. Kommunens näst största sammanhängande bostadsbebyggelse är Lingbo med ca 440 invånare.

En viktig del av attraktiviteten bedöms utgöras av närheten till kollektivtrafik, service samt natur och vatten. Stor del av bebyggelsen kommer att behöva byggas av privata aktörer, vilket ställer krav på att området anses vara attraktivt.

När kommunen analyserade möjlig bebyggelse i Ockelbo centralort togs en intressekonfliktkarta fram baserad på följande datalager i GIS:

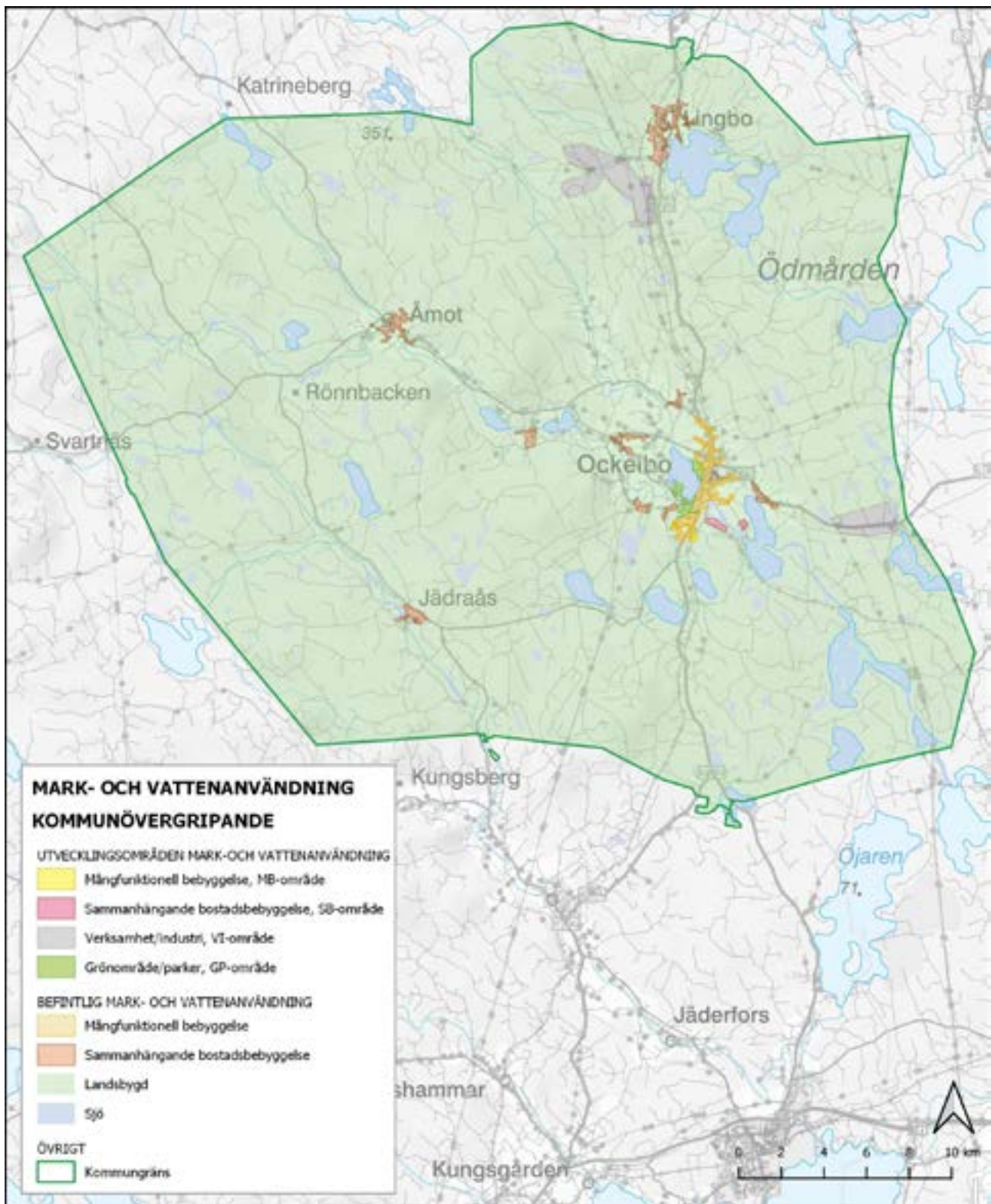
- Jordbruksmark
- Strandskydd
- Landsbygd
- Översvämningsrisk (Beräknat högsta flöde samt 200 årsflöde och 100 årsflöde).
- Ras, skred och erosion
- Sank mark (geotekniska markförhållanden)
- Järnvägen buffertzona 50 meter
- Väg 272 buffertzona 75 meter

De områden som bedöms utgöra attraktiv mark för bebyggelseutveckling har sedan vägts mot vad kommunen utifrån intressekonfliktkartans faktorer anser vara bättre lämpade områden. De flesta av de områden som pekats ut berörs av någon eller flera av de ovan nämnda konfliktfaktorerna.

Kommunen har sedan valt ut de områden som bedömts som lämpligast för ny bebyggelseutveckling. Varje utpekad område har utretts utifrån sina unika förutsättningar. Det innebär också att kommunen har tittat på några ej redovisade områden som valts bort på grund av att en byggnation skulle bli svår, olämplig eller för dyr att genomföra, exempelvis vid väldigt sank mark, stor översvämningsrisk samt sämre förutsättningar för infrastruktur.

Kommunen har valt att inte peka ut fler områden än att möjliggöra för ett uppskattat behov på ca 1000 nya invånare, bland annat på grund av hänsyn till viktiga intressen och att inte behöva inkräkta mer än nödvändigt på jordbruksmark, strandskyddet, naturvärden med mera.

Några av de utpekade områdena berör till viss del jordbruksmark, översvämningsrisk och strandskydd. Kommunen bedömer det som att detta inte kunnat undvikas vid möjliggörande av bebyggelse av denna omfattning, då tätorten omges av både jordbruksmark och vatten alldeles intill nuvarande bebyggelse.

MARK- OCH VATTENANVÄNDNING

Mångfunktionell bebyggelse

→ KARTA: MARK- OCH VATTENANVÄNDNING

Ockelbo centralort avses i framtiden bestå av en blandning av bostäder, kontor, handel, nöjen och kultur. Utpekade områden har bedömts ha särskild potential för förtätning.

MB.1 Gäveränge

Området pekas ut för varsam förtätning av befintlig bostadsbebyggelse. Det utpekade området omges av befintlig bebyggelse och bedöms därmed kunna utnyttja befintlig infrastruktur i området. Vid planering behöver buller från verksamheter och trafik sannolikt utredas.

Området ligger inom verksamhetsområde för kommunalt vatten och avlopp.

MB.2 Lavägen

Platsen är centralt belägen utefter befintlig infrastruktur, mellan idrottsplatsen och ridhuset. Från platsen är det lätt att ta sig in och ut till centrum via befintlig infrastruktur. Marken består av skogsmark och ligger belägen mellan idrottsplatsen och ridhuset vilket gör det lämpligt för bebyggelse.

Inom området finns det gamla skjutbanor (100–300 metersbana, pistolskyttebana, grisbanan, jaktskyttebana samt lerduveskytte). Verksamheten pågick från 1895 till tidigt 1970-tal. Det finns risk för föroreningar som bly, PAH och bekämpningsmedel. Vid eventuell framtida etablering inom området behöver det tas hänsyn till de gamla skjutbanorna och undersökningar/provtagningar utföras.

Området ligger inte inom men i direkt anslutning till verksamhetsområde för kommunalt vatten och avlopp.

MB.3 Stenvägen Västra

Området ligger strax norr om Ockelbo tätort. Området ligger sjönära och består av ängsmark som sluttar från norr till söder. Området lämpar sig både för flerbostadshus och småhus.

Delar av området ligger inom Testeboåns riskområde för översvämning. Detta behöver beaktas i ett kommande planarbete. Området innefattas även av strandskydd.

Delar av området ligger inom riksintresse för kulturmiljö. Det är viktigt att hänsyn till riksintresset och dess värden tas vid planering och byggande i området. Området ligger inte inom men i direkt anslutning till verksamhetsområde för kommunalt vatten och avlopp.

MB.4 Norra Prästbordet

Området är beläget i centrala Ockelbo. Platsen är särskilt lämplig för lägenheter, boende för äldre samt trygghetsboenden med mera, med nära till centrums service.

Platsen är idag planlagd som parkering och parkmark, vilket den också används som idag. Om området bebyggs kommer parkeringsytan att tas i anspråk. Behovet av parkering kan i sådana fall behöva lösas på annan plats.

Området ligger inom riskområde för beräknat högsta flöde i Bysjön samt inom strandskyddat område, vilket behöver beaktas i ett kommande planarbete.

Området ligger inom riksintresseområde för kulturmiljö. Det är viktigt att hänsyn till riksintresset och dess värden tas vid planering och byggande i området. Området ligger inom verksamhetsområde för kommunalt vatten och avlopp.

MB.5 – Södra Slänten

Södra Slänten ligger i centrala Ockelbo. Platsen är särskilt lämplig för lägenheter, boende för äldre samt trygghetsboenden med mera, med närhet till centrums service och befintlig infrastruktur.

Området är idag planlagt som naturmark och parkering. På platsen finns idag en grusad parkering omgiven av gräsytor. Norr om markområdet har tidigare en järnväg gått och området sluttar ganska kraftigt mot det gamla spåret i norr. Området ligger inom riksintresseområde för kulturmiljö. Det är viktigt att hänsyn till riksintresset och dess värden tas vid planering och byggande i området.

Buller från Norra stambanan kan innebära en utmaning i det kommande planarbetet vilket behöver beaktas och hanteras med lämpliga åtgärder. Val av åtgärd bedöms i planarbetet.

Området ligger inom verksamhetsområde för kommunalt vatten och avlopp.

MB.6 – Rabo

Området ligger strax söder om Ockelbo tätort. Nya bostäder uppförs i form av småhusbebyggelse. Området utvecklas genom varsam förtätning av befintlig bebyggelse.

Den östra delen av platsen är idag planlagd för bostäder. Vid förtätning av övriga delar av området bör dock detaljplan omfatta även befintlig plan. Området ligger inom riksintresseområde för kulturmiljö. Det är viktigt att hänsyn till riksintresset och dess värden tas vid planering och byggande i området.

Området ligger inom verksamhetsområde för kommunalt vatten och avlopp.

MB.7 – Marstrand östra

Nya Bostäder uppförs som småhusbebyggelse söder om befintligt bostadsområde.

Markområdet sluttar åt söder och består idag av åker- och ängsmark. Den östra delen av området ligger inom riksintresse för kulturmiljö. Det är viktigt att hänsyn till riksintresset och dess värden tas vid planering och byggande i området. Söder om planområdet passerar väg 272 och järnvägen vilket innebär att kommande bebyggelse kan behöva anpassas utifrån bullersituationen med lämpliga anpassningar.

Att bebygga området innebär att jordbruksmark kommer att behöva tas i anspråk.

Området ligger delvis inom verksamhetsområde för kommunalt vatten och avlopp.

MB.8 Marstrand västra

Bostäder förtätas i huvudsak genom ytterligare småhus i anslutning till befintlig bebyggelse. De västra och centrala delarna av området är låglänta och närheten till Laån innebär en risk gällande översvämning och att strandskyddet behöver beaktas. Höjden i den norra delen av området används dels av den närliggande förskolan för utflykter och utomhuspedagogik, dels av närboende som rekreationsområde.

Området öster om Vigatan består idag av jordbruksmark där det finns risk för översvämningar vid skyfall. Utredningar pågår om att marken ska kunna bli en permanent våtmark eftersom den har uppvisat en stor artrikedom när jordbruksmarken svämmat över och bildat en tillfällig våtmark, bland annat har flertalet rödlistade fågelarter noterats i området. Söder om området går ett avvattningsdike från jordbruksmarken som mynnar i Laån.

Området ligger inte inom men i direkt anslutning till verksamhetsområde för kommunalt vatten och avlopp.

Sammanhängande bostadsbebyggelse

SB.1 Komyren

Området har en lantlig, sjönära miljö med sjöutsikt. I och med att platsen ligger på en höjd undviks översvämningsrisken. Vidare har området nära till centrum och redan befintlig infrastruktur med mera, vilket gör det lämpligt för bebyggelse.

Delar av området utgörs av jordbruksmark. Exploatering ska i första hand ske på mark som inte är jordbruksmark.

Området ligger inte inom verksamhetsområde för kommunalt vatten och avlopp.

SB.2 Kyberg

Platsen idag utgörs helt av skogsbruksmark. Platsen ligger avskilt från centrum och övrig bebyggelse på grund av Norra Stambanan som blir en barriär för området.

Byggnation inom området kommer kräva nya tillfartsvägar. Området ligger även intill Testeboån och delar av området ligger inom strandskyddat område. Det finns risk för översvämning samt risker för ras, skred och erosion för delar av det utpekade området. Närheten till Järnvägen gör att man också behöver beakta buller, vibrationer samt risker med transporter av farligt gods.

Vid exploatering behöver områdets förutsättningar utredas vidare i ett kommande detaljplanearbete. Delar av området ligger inom riksintresse för kulturmiljö. Det är viktigt att hänsyn till riksintresset och dess värden tas vid planering och byggande i området.

Området ligger inte inom verksamhetsområde för kommunalt vatten och avlopp.

Grönområde och parker

GP.1 Wij Trädgårdar/Fornwij

I området finns Wij Trädgårdar som är en av Sveriges vackraste parker och ligger kring herrgårdsmiljön vid Wij Herrgård. Wij Trädgårdar är ett centrum för nordisk trädgårdskultur med bland annat visningsträdgårdar, försäljning av växter och livsmedel, trädgårdsartiklar, konsthantverk, café, restaurang, konstutställningar och kurser. På Wij trädgårdar finns olika trädgårdar som rosenträdgården, örtagården, köksträdgården, landskapsparken, skogens trädgård och barnens trädgård.

På den västra sidan av Bysjön ligger Fornwij, ett tätortsnära naturområde med gravfält från järnåldern. På våren är platsen översållad av vitsippor och senare liljekonvaljer. Fornwij är ett välbesökt natur- och kulturområde.

Genom området går hälsans stig. Hälsans stig sträcker sig runt Bysjöns sydvästra strand och det kulturhistoriska Wijområdet. Längs stigen passeras platser som bland annat Pålsgården (Ockelbo hembygdsgård), Bläckhornet/spannmålsmagasin som idag är lanthandelsmuseum, Fornwijudden där det finns järnåldersgravar och järnframställningsplatser, Wij herrgård, Wij valsverk och badplatserna Sjöbacken och Wijdammen.

Wij trädgårdar har ett behov att växa. Inom området möjliggörs åtgärder/exploateringar som syftar till att expandera och utveckla Wij trädgårdars verksamhet. Sådana åtgärder/exploateringar ska ske i samråd med stiftelsen Wij trädgårdar och med särskild hänsyn till områdets kultur-, natur- och friluftslivsvärden.

GP.2 Näsbacken

På nordöstra sidan om Bysjön ligger Näsbacken. Näsbacken innehåller stora natur-, kultur- och rekreationsvärden. I området finns promenadstigar av naturkarakaktär, gravfält från järnåldern, intressanta fornlämningar, badplats, åkerholmar med lövträd, åkermark, våtmarker, intressanta fåglar och växter. Stor del av området ligger inom riksintresse för kulturminnesvärden, K 700 Ockelbo- Vi, Ockelbo socken.

Verksamheter och industri

VI. 1 Gäveränge industriområde

Gäveränge industriområde ligger utmed Hamrångevägen, strax norr om Ockelbo tätort. Inom området finns ett ställverk, drivmedelstation, återvinningscentral och tyngre industrier. Området är Ockelbo tätorts enda större sammanhängande område för tung industri.

Området avgränsas i väst av järnvägen som löper utmed hela det utpekade området. Direkt söder om området ligger bostäder, främst i form av småhus. Marken norr om Gäveränge industriområde är obebyggd och utgörs av skogs- och ängs/åkermark.

Industriområdets läge utmed Hamrångevägen, med direktanslutning till E4, gör att området har goda förutsättningar för transportintensiva verksamheter utan att belasta tätorten med tung trafik. Läget med nära anslutning till Ockelbo centralort gör också att mer besöks- och personaltäta verksamheter lämpar sig väl på platsen. Utöver industri och verksamheter kan även handel komplettera området. En variation av både något större och flertalet mindre verksamhetsetableringar kan utvecklas genom justeringar och utveckling inom planlagt område och fortsatt utveckling norrut på tidigare inte ianspråktagen mark.

Det bullerutsatta läget utmed järnvägen och intill befintliga industrier gör att området lämpar sig för utökning av befintligt industriområde. Utvecklingen behöver dock beakta hur verksamhetsbuller kan påverka de bostäder som finns söder om befintligt verksamhetsområde och att delar av området omfattas av strandskydd.

Inom industriområdet finns en gammal avfallsdeponi. Det har varit en deponi för hushålls-, bygg-, rivnings och grovavfall från början av 1950-talet fram till och med 1997-1998. Deponiområdet är drygt 3 ha stort. Vid eventuell framtida etablering inom området behöver det tas hänsyn till deponin och undersökningar/provtagningar utföras.

Området är placerat i angränsning till det reserverade markområdet för en framtida omdragning av Norra Stambanan. Om dessa planer realiserar hamnar del av Gäveränge industriområde närmare än det rekommenderade avståndet från transportled för farligt gods, vilket måste hanteras i ett kommande planarbete.

Området ligger delvis inom verksamhetsområde för kommunalt vatten och avlopp.

VI. 2 Heden verksamhetsområde

Området ligger strax nordväst om Ockelbo tätort ligger strax öster om väg 303 längs med Säbyggebyvägen vid Byvägen. I den västra delen av det utpekade området finns idag befintliga verksamheter i form av en drivmedelstation samt handel. Området omges av jordbruksmark och på något längre avstånd, bostadsbebyggelse som är beläget på höjder omkring utpekat verksamhetsområde.

Avsikten med området är att i ett trafikintensivt läge skapa förutsättningar för utökning av verksamheter där merparten av marken sedan tidigare är ianspråktagen. Närheten till centrala Ockelbo innebär att verksamheterna

på ett naturligt sätt knyts till tätorten och passar för verksamheter med större andel besökare eller som på annat sätt bör ligga tillgängligt nära centralorten. Området bör, med hänsyn till omkringliggande bebyggelse, bestå av verksamheter med begränsad omgivningspåverkan. I det fall en verksamhet kan antas orsaka buller ska detta utredas i lovprocessen.

Att området ligger lättillgängligt och nära tätorten gör att platsen också lämpar sig som en lämplig plats för återvinningscentral, vilket skulle frigöra industrimarken som återvinningscentralen idag ianspråkar på Gäveränge industriområde. Utformningen behöver i det fallet ta hänsyn till omgivningspåverkan med hänsyn till närliggande bostäder.

Området ligger inte inom verksamhetsområde för kommunalt vatten och avlopp.

VI. 3 Mo

Området ligger i östra utkanten av Mo och omfattar en expansion från befintlig industriverksamhet fram till kraftledningsgatan direkt öster om utpekade område. Platsen består idag av gles skogsmark och öppna gräsytor.

Omkringliggande områden består av gles villabebyggelse och jordbruksmark. Det finns inga utpekade natur- eller kulturmiljövärden i eller omkring området. Området ligger inte inom verksamhetsområde för kommunalt vatten och avlopp.

Det finns ett gammalt avfallsupplag inom området. Avfallsupplaget har använts av före detta Ockelbo-båtar mellan 1957 och 1979. Det har bland annat lagts ut härdad plast, formar och tunnor. Det kan förekomma föroreningar som bland annat styren, aceton och eldningsolja. Vid eventuell framtida etablering inom området behöver det tas hänsyn till upplaget och undersökningar/provtagningar utföras.

Syftet med området är att möjliggöra industri av icke störande karaktär och en utbredning av befintlig verksamhet på platsen. Vid utveckling av området behöver utöver undersökning av avfallsupplaget också hänsyn tas till lämpligt avstånd till kraftledningsgatan.

VI. 4 Vittersjö

Området ligger utmed väg 303, Ockelbovägen, cirka sex kilometer öster om centrala Ockelbo. Området består av skogs-, ängs- och delvis våtmarker. Genom området löper Nimbäcken som omfattas av strandskydd, områdets östra och västra delar omfattas också av strandskydd från Sågtjärnen och Vanssjön. Området kan potentiellt ha höga naturvärden och en framtida etablering bör föregås av en naturvärdesinventering.

Närmaste bebyggelse utgörs av småhusbebyggelse och ligger väster om Sågtjärnen, cirka 300 meter från området. Direkt söder om området, vid Sågtjärnen, finns befintliga kraftledningar samt ett ställverk. Även i områdets västra delar passerar befintliga kraftledningar. Området ligger inte inom verksamhetsområde för kommunalt vatten och avlopp.

Områdets läge med nära tillgång till E4 och kraftledningsgator gör att det lämpar sig väl för etableringar som kräver större markvolym samt är transport- och/eller elintensiva.

VI. 5 Valhalla

Området ligger väster om väg 272, tidernas väg, cirka två kilometer sydväst om Lingbo. Inom området finns flera mindre sjöar, tjärnar och vattendrag som omfattas av strandskydd. Området kan potentiellt ha höga naturvärden och en framtida etablering bör föregås av en naturvärdesinventering. Området ligger inte inom verksamhetsområde för kommunalt vatten och avlopp.

I områdets nordöstra del finns befintlig el infrastruktur i form av kraftledningar samt ett större ställverk. Direkt syd/sydväst om området ligger Åmot-Lingbo vindkraftspark. Det finns också planer på ytterligare kraftledningsdragningar i området. Det finns således en väl utbyggd infrastruktur inom och i närheten av området som möjliggör etablering av elintensiva verksamheter och andra kompletterande verksamheter.

LANDSBYGDSUTVECKLING I STRANDNÄRA LÄGEN (LIS-OMRÅDEN)

→ KARTA: LIS KOMMUNÖVERGRIPANDE

Syfte och mål med LIS

Syftet med LIS-områden är att långsiktigt stimulera den lokala och regionala utvecklingen på landsbygden, och pekas framför allt ut i områden som har god tillgång till strandområden. LIS ska bidra till landsbygdsutveckling genom att exempelvis skapa arbetstillfällen eller ökat serviceunderlag för lokala butiker och offentlig service på landsbygden.

Områden som pekas ut som LIS-områden får inte vara av sådant slag att de motverkar strandskyddets syften.

Fastighetsägare inom de utpekade LIS-områdena ges en möjlighet att pröva vidare utveckling av bostäder eller verksamheter på fastigheten, men de har ingen genomförandeskyldighet.

LIS i Ockelbo kommun

Målet med Ockelbo kommuns LIS-områden är att öka landsbygdens attraktionskraft och främja utveckling genom att skapa förutsättningar för nya boendemiljöer och utveckling av befintliga turism- och friluftsanläggningar i attraktiva strandnära lägen

Befolkningen i Ockelbo kommun är utspridd över hela kommunen. Tillgången på regionala kollektiva färdmedel är tämligen stark i en zon utefter Norra stambanan, med stationer för regional tågtrafik i Ockelbo och Lingbo. Lokal kollektivtrafik är till stor del uppbyggd kring behovet av skolskjuts. För att skapa förutsättningar för landsbygdsutveckling för hela kommunens landsbygd, även utanför byarna, har även områden med dålig tillgång till kollektivtrafik pekats ut som LIS-områden.

Områden med höga natur- och friluftslivs-värden har i största mån undvikits att pekats ut. Stränderna i in- och utloppsområden till sjöar har undvikits eftersom de generellt har ett känsligare djur- och växtliv samt är känsligare för erosion och översvämningar.

Vid varje LIS-område ska det lämnas en fri passage mellan strandlinjen och byggnaderna eller anläggningarna för allmänhetens tillträde samt för att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet. Detta gäller dock inte om en sådan användning av området närmast strandlinjen är omöjlig med hänsyn till de planerade byggnadernas eller anläggningarnas funktion som tex. brygga.

Lösningar för småbåtsanläggningar för fritidsbåtar i form av gemensamma bryggor förordas för att främja det rörliga friluftslivet samt minimera intrånget på strandlinjen för växt- och djurliv.

För att säkerställa en god mark- och vattenanvändning kan det krävas ytterligare utredningar för att lösa frågor som exempelvis VA, infrastruktur samt utformning och gestaltning. Vägstandard och andra infrastrukturfrågor behöver vägas in vid exploatering för att klara belastning av fordon för t.ex. avfallshämtning, hemtjänst och skolskjuts.

Följande kriterier har legat till grund vid utredning av LIS-områden:

- Området ska stimulera en lokal och/eller regional utveckling exempelvis genom ökat befolkningsunderlag på kommunens landsbygd.
- Områden med höga naturvärden eller av stort värde för friluftslivet ska inte pekats ut.
- Oexploaterade sjöar ska med hänsyn till det rörliga friluftslivet inte pekats ut.
- In- och utloppsområden till utpekade sjöar ska undvikas.
- Områden med stor risk för översvämning ska inte pekats ut.
- Områden med risk för ras, skred och erosion bör undvikas, om känsliga områden pekats ut förtydligas det i motiveringen för områdets utpekande att utredningar kan krävas.
- Området ska vara lokaliserat i närheten av befintlig bebyggelse.
- En acceptabel vatten- och avloppslösning ska vara möjlig att anordna.
- Befintlig vägstruktur måste finnas i närområdet.
- Område där det föreslås permanentboende bör ha närhet till eller vara möjligt att i framtiden förse med kollektivtrafik.

Föreslagna LIS-områden i Ockelbo kommun

I Ockelbo kommun föreslås 21 LIS-områden för utveckling av fritids- och permanentboende samt för utveckling av befintliga näringsverksamheter.

LIS.1 – Tallås järnvägsstation

Inriktning

Turismanläggning. Utveckling av Jädraås-Tallås järnvägs verksamhet..

Områdesbeskrivning

LIS-området som pekas ut berör den befintliga bebyggelsen för Tallås station samt angränsande markområden. Utpekandet av området som ett LIS-område möjliggör att befintliga verksamheter på platsen kan utvecklas inom strandskyddat område.

Motiv för utpekande

Turismanläggningar anses bidra till landsbygdsutveckling genom en ökad besöksnäring, vilket gynnar hela kommunen i allmänhet och det lokala serviceutbudet i synnerhet. Delar av LIS-området är ett utpekat område med risk för ras, skred eller erosion detta behöver beaktas vid kommande exploatering. Det finns inget kommunalt VA i närområdet. I kommande exploateringsprocess behöver VA frågan utredas vidare. Gemensamma lösningar bör eftersträvas där det är möjligt.

LIS-området ligger inom riksintresseområde X 704. Eftersom LIS-området syftar till att utveckla befintlig verksamhet bedöms en sådan utveckling kunna ske utan att påverka riksintresset negativt.

Bedömningen är att exploatering är möjlig utan att det rörliga friluftslivet samt goda livsvillkor för växt- och djurlivet påverkas negativt.

Miljöbedömning

Området består huvudsakligen av glest gallrad tallskog. Inga rödlistade arter finns inom området. Spårområdet med tillhörande miljöer ingår i riskintresseområde för kulturmiljö.

LIS.2 - Medskogssjön

Inriktning

Turism- och fritidsanläggning. Utveckling av pågående campingverksamhet.

Områdesbeskrivning

LIS-området som pekas ut berör den befintliga campingen och idrottsanläggningen, samt angränsande markområden. Utpekandet av området som ett LIS-område möjliggör att befintliga verksamheter på platsen kan utvecklas inom strandskyddat område.

Motiv för utpekande

Turism- och fritidsanläggningar och bostäder för uthyrning anses bidra till landsbygdsutveckling genom en ökad besöksnäring, vilket gynnar hela kommunen i allmänhet och det lokala serviceutbudet i synnerhet. Det finns goda möjligheter att ansluta LIS-området till befintlig infrastruktur. Norra delen av LIS-området är ett utpekat område med risk för ras, skred eller erosion detta behöver beaktas vid kommande exploatering. Det finns inget kommunalt VA i närområdet. I kommande exploateringsprocess behöver VA frågan utredas vidare. Gemensamma lösningar bör eftersträvas där det är möjligt. LIS-området ligger inom riksintresseområde X 704. Eftersom LIS-området syftar till att utveckla befintlig verksamhet bedöms en sådan utveckling kunna ske utan att påverka riksintresset negativt.

Bedömningen är att exploatering är möjlig utan att det rörliga friluftslivet eller att goda livsvillkor för växt- och djurlivet påverkas negativt.

Miljöbedömning

Området utgörs främst av campingområde och skogen i området är främst gallrad barrskog. I nordöst gränsar området till en nyckelbiotop. På gränsen mellan LIS-området och nyckelbiotopen finns Tallgråticka (VU) enligt artportalen. En mindre bäck rinner genom området. Gästrikeleden går genom det utpekade LIS-området. En del av området vid Medskogssjön finns upptaget i Länsstyrelsens naturvårdsprogram men då främst för friluftslivets värden. En naturvärdesinventering kan behöva genomföras vid en exploatering.

LIS.3 - Jädraåns västra strand

Inriktning

Fritids- och permanentbostadsbebyggelse och gemensamma småbåtsanläggningar för fritidsbåtar.

Områdesbeskrivning

Ett nytt område för småhus/bostadsbebyggelse föreslås på den västra stranden av Jädraån söder om Brogårdsvägen. Ett LIS-område möjliggör anordnandet av kompletterande bostadsbebyggelse samt en eller flera mindre gemensamma anläggningar för båtar. Marken är flack med en brantare slänt ner mot ån. Området är bevuxet med blandskog närmast vattnet och på den mer höglänta flacka marken har det nyligen avverkats.

Motiv för utpekande

Området ligger vid Jädraåns västra strand. Det finns goda möjligheter att ansluta LIS-området till befintlig infrastruktur. En utbyggnad med bostadsbebyggelse kan leda till ett ökat behov av handel och service i närområdet. Delar av LIS-området är ett utpekade område med risk för ras, skred eller erosion detta behöver beaktas vid kommande exploatering. Kommunalt VA finns i närområdet. Området bör i första hand anslutas till det kommunala VA-nätet. Om det inte är möjligt eller lämpligt ska gemensamma VA-lösningar eftersträvas. LIS-området ligger inom riksintresseområde X 704. Området ligger på en

höjd och får därmed en framträdande plats i landskapet. Framtida exploatering behöver ta särskild hänsyn till byggnadernas placering för att inte påverka riksintressen negativt.

Bedömningen är att exploatering är möjlig utan att det rörliga friluftslivet eller att goda livsvillkor för växt- och djurlivet påverkas negativt.

Miljöbedömning

Marken är flack med en brantare slänt ner mot ån. Området är bevuxet med blandskog närmast vattnet och på den mer höglänta flacka marken har tallskogen nyligen avverkats. Området ligger inom riksintresse för kulturmiljövärd. I fornlämningsregistret finns inga fornlämningar inom området. Däremot alldeles intill LIS-området finns ett system av fångstgropar.

Området finns med i Länsstyrelsens naturvårdsprogram nr 34. Det är en sju km lång fornvik och sträcker sig mellan Jädraås och Tallås. Fornviken uppvisar isälvsavlagringar i olika formationer som skapats i nära anslutning till högsta kustlinjen. I Artportalen finns det inga skyddsvärda arter utpekade inom området. Söder om området ligger ett utredningsområde för ny vattentäkt vilket kommer behöva beaktas vid kommande planläggning.

LIS.4 - JAİK-Vallen

Inriktning

Turism- och fritidsanläggning. Utveckling av befintlig verksamhet.

Områdesbeskrivning

LIS-området som pekas ut berör den befintliga campingen och idrottsanläggningen, samt angränsande markområden. Utpekandet av området som ett LIS-område möjliggör att befintliga verksamheter på platsen kan utvecklas inom strandskyddat område. Marken är flack med brantare slänter ner mot ån. På oexploaterade områden består växtligheten av blandskog.

Motiv för utpekande

Turism- och fritidsanläggningar och bostäder för uthyrning anses bidra till landsbygdsutveckling genom en ökad besöksnäring, vilket gynnar hela kommunen i allmänhet och det lokala serviceutbudet i synnerhet. Det finns goda möjligheter att ansluta LIS-området till befintlig infrastruktur.

Delar av LIS-området är ett utpekade område med risk för ras, skred eller erosion detta behöver beaktas vid kommande exploatering. Området ligger inom verksamhetsområde för kommunalt VA.

Bedömningen är att exploatering är möjlig utan att det rörliga friluftslivet eller att goda livsvillkor för växt- och djurlivet påverkas negativt.

Miljöbedömning

Marken är flack med brantare slänter ner mot ån. På oexploaterade områden består växtligheten av blandskog. Delar av området ligger inom riksintresse för kulturmiljövård. I fornlämningsregistret finns inga fornlämningsregisterade. Inga skyddsvärda arter finns rapporterade i Artportalen inom området.

LIS.5 - Lingbo Camping

Inriktning

Turism- och fritidsanläggning. Utveckling av pågående verksamheter som camping, restaurang, tankstation samt gemensam småbåtsanläggning för fritidsbåtar.

Områdesbeskrivning

LIS-området som pekas ut berör den befintliga campingen, restaurangen och småbåtsbryggan samt angränsande markområden. Ett LIS-område möjliggör att befintliga verksamheter samt småskalig handel (exempelvis campingverksamhet) på platsen kan utvecklas inom strandskyddat område. Marken sluttar västerut från länsväg 272 ner mot sjön Lingan.

Obebyggd mark i anslutning till verksamheterna består i huvudsak av jordbruksmark och vegetationen består främst av lövträd.

Motiv för utpekande

Turism- och fritidsanläggningar och bostäder för uthyrning anses bidra till landsbygdsutveckling genom en ökad besöksnäring, vilket gynnar hela kommunen i allmänhet och det lokala serviceutbudet i synnerhet. Det finns goda möjligheter att ansluta LIS-området till befintlig infrastruktur. Delar av LIS-området är ett utpekade område med risk för ras, skred eller erosion detta behöver beaktas vid kommande exploatering.

Utökning av befintliga verksamheter bör i första hand ske på mark som ej är utpekad jordbruksmark. Området ligger inom verksamhetsområde för kommunalt VA.

Bedömningen är att exploatering är möjlig utan att det rörliga friluftslivet eller att goda livsvillkor för växt- och djurlivet påverkas negativt.

Miljöbedömning

Området utgörs främst av campingområde med klippt gräsmatta och lövträd. Områdets norra och östra delar har mer naturlig karaktär med mer vegetation och lövträd. Marken i söder utgörs av jordbruksmark. Området ligger inte inom något riksintresse. Två växtlokaler finns i Artportalen av bland annat kärlväxter och vass. En rödlistad art, Flotagräs (VU), har noterats vid småbåtshamnen.

LIS.6 - Lingan/Spindelviken

Inriktning

Fritids- och permanentbostadsbebyggelse och gemensamma småbåtsanläggningar för fritidsbåtar.

Områdesbeskrivning

Ett område för fritidshus/bostadsbebyggelse föreslås i anslutning till befintlig bebyggelse i Spindelvikens södra strand. Ett LIS-område möjliggör anordnandet av kompletterande bostadsbebyggelse samt en eller flera mindre gemensamma anläggningar för båtar.

Området är delvis bevuxet med blandskog, men viss avverkning har skett inom området de senaste åren och några tomter har tillkommit.

Motiv för utpekande

Området ligger vid sjön Lingans södra strand i anslutning till den befintliga bebyggelsen i Spindelviken. Ett mindre antal nya fastigheter för fritidshus har tillkommit inom LIS-området de senaste åren. Kollektivtrafik finns vid väg 272 ca 2 km från LIS-området. Delar av LIS-området är ett utpekade område med risk för ras, skred eller erosion detta behöver beaktas vid kommande exploatering. Det finns inget kommunalt VA i närområdet. I kommande exploateringsprocess behöver VA frågan utredas vidare. Gemensamma lösningar eftersträvas där det är möjligt.

Bedömningen är att exploatering är möjlig utan att det rörliga friluftslivet eller att goda livsvillkor för växt- och djurlivet påverkas negativt.

Miljöbedömning

Området är delvis bevuxet med blandskog men viss avverkning har skett inom området de senaste åren. Det finns inga utpekade riksintressen eller andra kända höga naturvärden inom området. Det finns två växtlokaler inrapporterade i Artportalen och en inrapportering av gråspett i området. I fornlämningsregistret finns en blästbrukslämning och en kolningsanläggning inom området.

LIS.7 - Ekaren

Inriktning

Fritidsbebyggelse och gemensamma småbåtsanläggningar för fritidsbåtar.

Områdesbeskrivning

Ekaren ligger ca 5 km, fågelvägen, sydost om Lingbo och ca 4 km från närmsta större väg som är väg 272. Sjön är ca 213 ha stor och ligger på 79 m.ö.h. Ekaren tillhör ett större sjösystem som består av, förutom Ekaren, även av Lingan och Klubbäcksjön. Runt sjön finns

redan idag ett antal fastigheter med tillhörande bebyggelse främst av fritidskaraktär.

Motiv för utpekande

Bebyggelsen bedöms lämplig och bidrar långsiktigt till landsbygdsutvecklingen och ger en positiv ekonomisk påverkan främst lokalt. Intresseförfrågningar har ställts till kommunen om att få bygga kring sjön. Det finns inget kommunalt VA i närområdet. I kommande exploateringsprocess behöver VA frågan utredas vidare. Gemensamma lösningar bör eftersträvas där det är möjligt.

Bedömningen är att exploatering är möjlig utan att det rörliga friluftslivet eller att goda livsvillkor för växt- och djurlivet påverkas negativt.

Miljöbedömning

Vid sjöns utlopp finns två områden med höga naturvärden. Det ena området är 17,2 hektar stort och utgörs av barrblandskog. Det andra området är 3,3 hektar och utgörs av lövskog. Dessa områden ligger inte inom föreslaget LIS-område.

På sjöns västra sida finns en nyckelbiotop. Området är en alsumpskog på 2 hektar. Området ligger inte inom föreslaget LIS-område.

Det finns registrerade fornlämningar inom eller i närheten av utpekade LIS-område.

LIS.8 - Åmots camping

Inriktning

Turism- och fritidsanläggning. Utveckling av pågående campingverksamhet.

Områdesbeskrivning

LIS-området som pekas ut berör den befintliga campingen samt angränsande markområden. Utpekandet av området som ett LIS-område möjliggör att befintliga verksamheter på platsen kan utvecklas inom strandskyddat område. Området består av campingområde, en större öppen klippt gräsyta och en blandskog i en bård närmast

Kölsjöån. Marken är flack med brantare slänter närmast Kölsjöån.

Motiv för utpekande

Turism- och fritidsanläggningar och bostäder för uthyrning anses bidra till landsbygdsutveckling genom en ökad besöksnäring, vilket gynnar hela kommunen i allmänhet och det lokala serviceutbudet i synnerhet. Det finns goda möjligheter att ansluta LIS-området till befintlig infrastruktur. Delar av LIS-området är ett utpekade område med risk för ras, skred eller erosion detta behöver beaktas vid kommande exploatering. Området ligger inom verksamhetsområde för kommunalt vatten. Verksamhetsområde för kommunalt VA finns i närområdet. Området bör i första hand anslutas till det kommunala VA-nätet. Om det inte är möjligt eller lämpligt ska gemensamma VA-lösningar eftersträvas.

Bedömningen är att exploatering är möjlig utan att det rörliga friluftslivet eller att goda livsvillkor för växt- och djurlivet påverkas negativt.

Miljöbedömning

Området består av campingområde, en större öppen klippt gräsyta och en blandskog i en bård närmast Kölsjöån. Marken är flack med brantare slänter närmast Kölsjöån. Inga arter finns registrerade i Artportalen. Det finns inga utpekade höga naturvärden inom området utöver själva ån. Inga fornlämningar inom området finns registrerade i fornlämningsregistret.

LIS.9 - Åvallen

Inriktning

Turism- och fritidsanläggning samt fritids- och permanentbostadsbebyggelse.

Områdesbeskrivning

LIS-området som pekas ut berör den befintliga idrottsanläggningen med sina bollplaner samt angränsande markområden. Utpekandet av området som ett LIS område möjliggör att befintliga verksamheter på platsen kan utvecklas inom strandskyddat

område. Marken är flack med brantare slänter ner mot Kölsjöån. På icke exploaterade områden består växtligheten främst av blandskog. Inom området finns det även några mindre ytor med jordbruksmark.

Motiv för utpekande

Turism- och fritidsanläggningar anses bidra till landsbygdsutveckling genom en ökad besöksnäring, vilket gynnar hela kommunen i allmänhet och det lokala serviceutbudet i synnerhet. Kompletterande bostäder kommer skapa ett underlag för den befintliga handeln och servicen på orten. Det finns goda möjligheter att ansluta LIS-området till befintlig infrastruktur. Delar av LIS-området är ett utpekade område med risk för ras, skred eller erosion detta behöver beaktas vid kommande exploatering. Området ligger inom verksamhetsområdet för kommunalt VA.

Bedömningen är att exploatering är möjlig utan att det rörliga friluftslivet eller att goda livsvillkor för växt- och djurlivet påverkas negativt.

Miljöbedömning

Området består av blandskog främst i en bård på ca 20 meter närmast Kölsjöån. Marken är flack men med en slänt ner mot Kölsjöån. På icke exploaterade områden består växtligheten främst av blandskog. Inom området finns det även några mindre ytor med jordbruksmark. Inga arter finns registrerade i Artportalen. Det finns inga utpekade höga naturvärden inom området utöver själva ån. Inga fornlämningar inom området finns registrerade i fornlämningsregistret.

LIS.10 – Måcksjön

Inriktning

Fritids- och permanentbostadsbebyggelse och gemensamma småbåtsanläggningar för fritidsbåtar.

Områdesbeskrivning

Sjön ligger ca 6 km nordväst från Jädraås längs med väg 542. Området ligger vackert beläget med Måcksjöberget som en kuliss

nordost om sjön. Sjön är ca 185 ha stor och ligger på 238 m.ö.h. Runt sjön finns redan idag ett antal fastigheter med tillhörande bebyggelse främst av fritidskaraktär, förfrågan om ytterligare bebyggelse har inkommit till kommunen men har då fått avslag p.g.a. strandskyddsregler. Området består av en delvis tämligen brant trädbevuxen strandlinje.

Motiv för utpekande

Bebyggelsen bedöms lämplig och bidrar långsiktigt till landsbygdsutvecklingen och ger en positiv ekonomisk påverkan främst lokalt. Intresseförfrågningar har ställts till kommunen om att få bygga kring sjön. Delar av förslaget område ligger med en mindre väg mellan tänkt bebyggelse och strandlinjen. Det finns inget kommunalt VA i närområdet. I kommande exploateringsprocess behöver VA frågan utredas vidare. Gemensamma lösningar eftersträvas där det är möjligt.

Bedömningen är att exploatering är möjlig utan att det rörliga friluftslivet eller att goda livsvillkor för växt- och djurlivet påverkas negativt.

Miljöbedömning

I nordvästra delen av sjön finns en mycket intressant och värdefull fågelmyr, Måcksjömurarna, som det inte får ske några ingrepp i. Förslaget Lis-område berör inte fågelmyren. Inga fornlämningar inom området finns registrerade i fornlämningsregistret. Skogen utgörs av barrskog med visst inslag av björk och asp.

I Artportalen finns en del arter noterade men inga skyddsvärda arter finns utpekade inom området. Området kan innehålla naturvärden och en framtida etablering bör föregås av en naturvärdesinventering.

LIS.11 – Mångeln

Inriktning

Fritids- och permanentbostadsbebyggelse och gemensamma småbåtsanläggningar för fritidsbåtar.

Områdesbeskrivning

Mångeln ligger ca 9 km sydväst om Ockelbo. Sjön är ca 151 ha stor och ligger på 150 m.ö.h. Ursprungligen var Mångeln tre sjöar som dämades upp till en. I sjön finns ca 6 öar, varav 3 är bebodda sommartid. Mångelns omgivning är tämligen flack, dock tonar Illsberget upp sig som en monolit norr om sjön. Delar av strandlinjen, främst i norr, är sank och direkt olämplig för någon form av bebyggelse. Runt sjön finns ett flertal fritidshus främst i tre områden; Mängelbodarna, i sjöns sydöstra ände och längsmed den nordöstra stranden i höjd med Illsberget.

Motiv för utpekande

Bebyggelsen bedöms lämplig och bidrar långsiktigt till landsbygdsutvecklingen och främjar en positiv ekonomisk påverkan främst lokalt. Området bedöms lämpligt för förtätning och komplettering av befintlig bebyggelse genom att exempelvis bygga på lucktomter. Det finns inget kommunalt VA i närområdet. I kommande exploateringsprocess behöver VA frågan utredas vidare. Gemensamma lösningar eftersträvas där det är möjligt.

Bedömningen är att exploatering är möjlig utan att det rörliga friluftslivet eller att goda livsvillkor för växt- och djurlivet påverkas negativt.

Miljöbedömning

I de norra och östra delarna av sjön Mångeln finns myrar som har klassningen 3 enligt Länsstyrelsens våtmarksinventering. Förslaget LIS-område berör inte myrarna. Vid sjöns sydöstra del finns en liten nyckelbiotop. Det är källpåverkad mark och området är 0,1 hektar stort. I Artportalen finns en del arter noterade men inga skyddsvärda arter finns utpekade inom LIS-området. En framtida etablering bör föregås av en naturvärdesinventering. En naturvärdesinventering kan behöva tas fram vid exploatering.

Det finns flera fornlämningar registrerade i eller i närheten av utpekat LIS-område.

LIS.12 – Stor-Dammsjön västra stranden

Inriktning

Fritidshusbebyggelse och gemensamma småbåtsanläggningar för fritidsbåtar.

Områdesbeskrivning

Stor-Dammsjön ligger ca 8 km nordost från Ockelbo. Sjön kan nås via ett antal skogsbilvägar av varierande kvalitet. Under höst, vinter och vår kan tillgängligheten vara begränsad beroende på vägarnas kvalitet. Sjön är ca 321 ha stort och ligger på 61 meter över havet.

Motiv för utpekande

Bebyggelsen bedöms lämplig och bidrar långsiktigt till landsbygdsutvecklingen och ger en positiv ekonomisk påverkan främst lokalt. Området bedöms lämpligt för förtätning och komplettering av befintlig bebyggelse genom att exempelvis bygga på lucktomter. På grund av avståndet till kollektivtrafik bör främst fritidsbebyggelse komma till stånd. Det finns inget kommunalt VA i närområdet. I kommande exploateringsprocess behöver VA frågan utredas vidare. Gemensamma lösningar eftersträvas där det är möjligt.

Bedömningen är att exploatering är möjlig utan att det rörliga friluftslivet eller att goda livsvillkor för växt- och djurlivet påverkas negativt.

Miljöbedömning

LIS-området utgörs av främst av tallskog samt blandskog. En sumpskog tangerar området i norr. Inga rödlistade arter finns rapporterade i artportalen.

LIS.13 – Stor-Dammsjön Båthusviken

Inriktning

Fritidshusbebyggelse och gemensamma småbåtsanläggningar för fritidsbåtar.

Områdesbeskrivning

Stor-Dammsjön ligger ca 8 km nordost från Ockelbo. Sjön kan nås via ett antal skogsbilvägar av varierande kvalitet.

Under höst, vinter och vår kan tillgängligheten vara begränsad beroende på vägarnas kvalitet. Sjön är ca 321 ha stort och ligger på 61 meter över havet.

Motiv för utpekande

Bebyggelsen bedöms lämplig och bidrar långsiktigt till landsbygdsutvecklingen och ger en positiv ekonomisk påverkan främst lokalt. Intresseförfrågningar har ställts till kommunen om att få bygga kring sjön. Bebyggelsen bör utformas så att husen "smälter in i naturen", krav bör ställas på utformning av fastigheterna som så långt det är möjligt ska lämnas orörda och området ska behålla sin nuvarande karaktär. Hellre färre men välplanerade byggnader och fastigheter. Området ska uppfattas som ett "traditionellt" fritidsområde. På grund av avståndet till kollektivtrafik bör främst fritidsbebyggelse komma till stånd. Det finns inget kommunalt VA i närområdet. I kommande exploateringsprocess behöver VA frågan utredas vidare. Gemensamma lösningar eftersträvas där det är möjligt.

Bedömningen är att exploatering är möjlig utan att det rörliga friluftslivet eller att goda livsvillkor för växt- och djurlivet påverkas negativt.

Miljöbedömning

LIS-området utgörs av främst av gallrad yngre tallskog. En del av området har kalavverkats. Marken består främst av ljung och lingonris. Inga rödlistade arter finns rapporterade i artportalen. En skog och historia punkt finns inom området.

LIS.14 – Klubbäcksjön

Inriktning

Fritidshusbebyggelse och gemensamma småbåtsanläggningar för fritidsbåtar.

Områdesbeskrivning

Klubbäcksjön ligger ca 5 km öster om Lingbo och nås enklast via vägen som går till Klubbäcken. Sjön är ca 159 ha stor och ligger på 79 m.ö.h. Klubbäcksjön tillhör ett större sjösystem som består av, förutom Klubbäcksjön,

även av Lingan och Ekaren. Runt sjön finns redan idag ett antal fastigheter med tillhörande bebyggelse, främst av fritidskaraktär. I klubbäcken finns även ett antal permanentboende. Förfrågan om ytterligare bebyggelse har inkommit till kommunen men har då fått avslag på grund av strandskyddsregler. Sjöns södra och östra består av blockig mark som är trädbevuxen. De norra delarna är mer av en öppen karaktär med goda möjligheter till utökad bebyggelse.

Motiv för utpekande

Bebyggelsen bedöms lämplig, bidrar långsiktigt till landsbygdsutvecklingen och ger en positiv ekonomisk påverkan främst lokalt. Intresseförfrågningar har ställts till kommunen om att få bygga kring sjön. Delar av föreslaget område ligger med en väg mellan tänkt bebyggelse och strandlinjen. Området bedöms lämpligt för förtätning och komplettering av befintlig bebyggelse genom att exempelvis bygga på lucktomter. Delar av LIS-området är ett utpekade område med risk för ras, skred eller erosion detta behöver beaktas vid kommande exploatering. Det finns inget kommunalt VA i närområdet. I kommande exploateringsprocess behöver VA frågan utredas vidare. Gemensamma lösningar eftersträvas där det är möjligt.

Bedömningen är att exploatering är möjlig utan att det rörliga friluftslivet eller att goda livsvillkor för växt- och djurlivet påverkas negativt.

Miljöbedömning

Mellan delar av föreslaget LIS-område och sjön finns en 3,5 ha intressant betesmark och strandäng, Bromsängen. Området ska så långt det är möjligt skyddas från intrång. LIS-området bedöms inte påverka Bromsängen eftersom det avgränsas av en väg i norr.

LIS.15 – Vittersjön

Inriktning

Fritids- och permanentbostadsbebyggelse och gemensamma småbåtsanläggningar för fritidsbåtar.

Områdesbeskrivning

Orten Vittersjö ligger längst norrut i sjön och har en lång historia som boplats. Om det vittnar den varierade bebyggelsen i området med gammal fäbodsbebyggelse såväl som mer modern fritidsbebyggelse. Norrsundets järnväg gick tidigare förbi och stationshuset samt banvallen finns fortfarande kvar till beskådan. Vittersjön är ca 240 ha stor och ligger 73 m.ö.h. Runt sjön finns redan idag ett antal fastigheter med tillhörande bebyggelse, främst av fritidskaraktär. Möjligheterna till förtätning bedöms som goda och då främst i sjöns södra och östra delar. Sjöns till- och utlopp skall hållas fria från bebyggelse.

Motiv för utpekande

Bebyggelsen bedöms lämplig, bidrar långsiktigt till landsbygdsutvecklingen och ger en positiv ekonomisk påverkan främst lokalt. Intresseförfrågningar har ställts till kommunen om att få bygga kring sjön. Delar av föreslaget område ligger med en väg mellan tänkt bebyggelse och strandlinjen. Tillkommande bebyggelse ska ta hänsyn till områdets karaktär och byggrätterna bör begränsas samt placeras så att inte områdets karaktär av orörd skogssjö påverkas negativt. Det finns inget kommunalt VA i närområdet. I kommande exploateringsprocess behöver VA frågan utredas vidare. Gemensamma lösningar eftersträvas där det är möjligt.

Bedömningen är att exploatering är möjlig utan att det rörliga friluftslivet eller att goda livsvillkor för växt- och djurlivet påverkas negativt.

Miljöbedömning

Hela sjön har karaktär av en orörd norrländsk skogsjö. Sjön har ett omtalat fint fritidsfiske som lockar besökare året runt. Området ger, trots en tämligen rik förekomst av fritidsbebyggelse, en orörd karaktär. Det är viktigt att eventuell ny bebyggelse inte påverkar den kvaliteten. I direkt anslutning till gränsen mellan Ockelbo och Gävle kommun, längs med sjöns norra strand, ligger ett 2,4 ha stort lövträdsrikt barrskogsområde som inte får påverkas.

Inga kända fornlämningar finns inom utpekade LIS-område.

LIS.16 – Vittersjön, Sjövik**Inriktning**

Fritidshusbebyggelse och gemensamma småbåtsanläggningar för fritidsbåtar.

Områdesbeskrivning

Vittersjön är ca 240 ha stor och ligger 73 m.ö.h. Runt sjön finns redan idag ett antal fastigheter med tillhörande bebyggelse, främst av fritidskaraktär. Möjlighet till förtätning bedöms som goda och då främst i sjöns södra och östra delar. Sjöns till- och utlopp skall hållas fria från bebyggelse.

Motiv för utpekande

Bebyggelsen bedöms lämplig, bidrar långsiktigt till landsbygdsutvecklingen och ger en positiv ekonomisk påverkan främst lokalt.

Tillkommande bebyggelse ska ta hänsyn till områdets karaktär och byggrätterna bör begränsas samt placeras så att inte områdets karaktär av orörd skogsjö påverkas negativt. Delar av LIS-området är ett utpekade område med risk för ras, skred eller erosion detta behöver beaktas vid kommande exploatering. Det finns inget kommunalt VA i närområdet. I kommande exploateringsprocess behöver VA frågan utredas vidare. Gemensamma lösningar eftersträvas där det är möjligt.

Bedömningen är att exploatering är möjlig utan att det rörliga friluftslivet eller att goda livsvillkor för växt- och djurlivet påverkas negativt.

Miljöbedömning

Hela sjön har karaktär av en orörd norrländsk skogsjö. Sjön har ett omtalat fint fritidsfiske som lockar besökare året runt. Området ger, trots en tämligen rik förekomst av fritidsbebyggelse, en orörd karaktär. Det är viktigt att eventuell ny bebyggelse inte påverkar den kvaliteten.

LIS.17 – Vallsjön**Inriktning**

Fritids- och permanentbostadsbebyggelse och gemensamma småbåtsanläggningar för fritidsbåtar.

Områdesbeskrivning

Sjön ligger ca 8 km rakt västerut från Ockelbo längs med väg 546. Sjön är ca 97 ha stor och ligger 97 m.ö.h. Sjöns norra strandlinje är flack och där finns ett antal aktiva jordbruk, sjöns södra strandlinje är mer dramatisk med tämligen branta berg som går ända ner till strandlinjen. Förfrågan om ytterligare bebyggelse har inkommit till kommunen men har då fått avslag på grund av strandskyddsregler. Möjlighet till viss förtätning bedöms som möjlig och då främst i sjöns södra delar. Främst gäller det förtätning i form av bebyggelse på s.k. lucktomter. Sjöns till- och utlopp skall hållas fria från bebyggelse.

Motiv för utpekande

Bebyggelsen bedöms lämplig, bidrar långsiktigt till landsbygdsutvecklingen och ger en positiv ekonomisk påverkan främst lokalt. Intresseförfrågningar har ställts till kommunen om att få bygga kring sjön. Delar av förslaget område ligger med en väg mellan tänkt bebyggelse och strandlinjen. Området bedöms lämpligt för förtätning och komplettering av befintlig bebyggelse genom att exempelvis bygga på lucktomter. Det finns inget kommunalt VA i närområdet. I kommande exploateringsprocess behöver VA frågan utredas vidare. Gemensamma lösningar eftersträvas där det är möjligt. Delar av LIS-området är ett utpekade område med risk för ras, skred eller erosion detta behöver beaktas vid kommande exploatering

Bedömningen är att exploatering är möjlig utan att det rörliga friluftslivet eller att goda livsvillkor för växt- och djurlivet påverkas negativt.

Miljöbedömning

Sjön ingår som en del i Testeboåns dalgång mellan Åmot och Bysjön. Kring sjöns norra stränder finns aktiva jordbruk. För att bevara landskapsbilden kring sjön är det viktigt att jordbruksmarken fortsätter hävdas. Föreslagna utbyggnadsmöjligheter påverkar inga andra kända naturvärden kring sjön.

LIS.18 – Hedsjön

Inriktning

Fritidshusbebyggelse och gemensamma småbåtsanläggningar för fritidsbåtar.

Områdesbeskrivning

Hedsjön ligger ca 4 km sydväst om Åmot längs med väg 547. Sjön ligger naturskönt till med Gruvberget som en majestätisk fond i bakgrunden. Sjön är ca 23 ha stor och ligger på 202 meter över havet. Runt sjön finns idag ett antal fastigheter med tillhörande bebyggelse främst av fritidskaraktär.

Motiv för utpekande

Bebyggelsen bedöms lämplig, bidrar långsiktigt till landsbygdsutvecklingen och främja en positiv ekonomisk påverkan främst lokalt. Intresseförfrågningar har ställts till kommunen om att få bygga kring sjön. Det finns inget kommunalt VA i närområdet. I kommande exploateringsprocess behöver VA frågan utredas vidare. Gemensamma lösningar eftersträvas där det är möjligt. Delar av LIS-området är ett utpekade område med risk för ras, skred eller erosion detta behöver beaktas vid kommande exploatering.

Bedömningen är att exploatering är möjlig utan att det rörliga friluftslivet samt goda livsvillkor för växt- och djurlivet påverkas negativt.

Miljöbedömning

LIS-området består av yngre barrskog med inslag av björk. I Artportalen finns en del arter noterade men inga arter inom själva utpekade LIS-området. Det finns några skyddsvärda fågelarter utpekade vid sjön som järpe, drillsnäppa, duvhök och pilgrimsfalk.

LIS.19 – Hammardammen, Åmot

Inriktning

Turism- och fritidsanläggning samt utveckling av pågående verksamhet.

Områdesbeskrivning

LIS-området som pekas ut berör den södra delen av Hammardammen. I den västra delen av området finns idag den befintliga folkparksanläggningen. Den östra delen utgörs av en skogbeklädd udde samt en mindre gräsyta. Utpekandet av området som ett LIS område möjliggör att befintliga verksamheter på platsen kan utvecklas inom strandskyddat område samt bedöms området som en potentiell plats för en ny badplats.

Motiv för utpekande

Turism- och fritidsanläggningar anses bidra till landsbygdsutveckling genom en ökad besöksnäring, vilket gynnar hela kommunen i allmänhet och det lokala serviceutbudet i synnerhet. Området bedöms vara särskilt attraktivt för en ny badplats då den befintliga badplatsen vid masugnsdammen riskerar att bli otjänlig om dammen försvinner som en följd av den nationella planen omprövningen av vattenkraft.

Det finns goda möjligheter att ansluta LIS-området till befintlig infrastruktur. Tillkommande bebyggelse behöver ta hänsyn till platsens natur och kulturmiljövärden. LIS-området är ett utpekade område med risk för ras, skred eller erosion detta behöver beaktas vid kommande exploatering. Området angränsar till verksamhetsområde för kommunalt VA.

Området bör i första hand anslutas till det kommunala VA-nätet. Om det inte är möjligt eller lämpligt ska gemensamma VA-lösningar eftersträvas.

Bedömningen är att exploatering är möjlig utan att det rörliga friluftslivet eller att goda livsvillkor för växt- och djurlivet påverkas negativt.

Miljöbedömning

Bruksslingan passerar genom LIS-området, från spången över Bresiljeån förbi folkparken till Kölsjöån där kvarnen och bagarstugan ligger. Brukslingan är en stig på ca 2 km som fortsätter runt Hammardammen. Omkring 1920 byggdes den första dansbanan vid folkparksområdet. LIS-området vid folkparken domineras av kuperad terräng med stort inslag av björkskog och enar. Området norr och nordväst om affären utgörs av yngre lövskog samt en del klippt gräsmatta. Artportalen finns en del arter noterade men inga skyddsvärda arter finns utpekade inom området. En framtida etablering utanför folkparksområdet bör föregås av en naturvärdesinventering.

LIS.20 – Lingan, Östervik

Inriktning

Fritids- och permanentbostadsbebyggelse och gemensamma småbåtsanläggningar för fritidsbåtar.

Områdesbeskrivning

Området ligger vid sjön Lingans nordöstra strand i anslutning till den befintliga bebyggelsen i Östervik. Ett LIS-område möjliggör anordnandet av kompletterande bostadsbebyggelse samt en eller flera mindre gemensamma anläggningar för båtar.

Motiv för utpekande

Bebyggelsen bedöms lämplig, bidrar långsiktigt till landsbygdsutvecklingen och ger en positiv ekonomisk påverkan främst lokalt.

Tillkommande bebyggelse behöver ta hänsyn till platsens natur och kulturmiljövärden. Det finns inget kommunalt VA i närområdet. I kommande exploateringsprocess behöver VA frågan utredas vidare. Gemensamma lösningar eftersträvas där det är möjligt.

Bedömningen är att exploatering är möjlig utan att det rörliga friluftslivet eller att goda livsvillkor för växt- och djurlivet påverkas negativt.

Miljöbedömning

Området är delvis bevuxet med blandskog men gallring har skett inom området de senaste åren. I Artportalen finns inga skyddsvärda arter utpekade inom området.

LIS.21 – Masugnen

Inriktning

Turism- och fritidsanläggning.

Områdesbeskrivning

Området ligger vid Masugnsdammen strax söder om Åmot. I området finns idag en badplats med en sandstrand och brygga, i anslutning till badplatsen finns också en grillplats, torrass parkeringsplatser. Omkring Masugnsdammen ligger ett fåtal fritidshus. Badplatsen är den enda i Åmot och utgör en viktig anläggning dels för boende på orten, dels för besöksnäringen.

Motiv för utpekande

Turism- och fritidsanläggningar anses bidra till landsbygdsutveckling genom en ökad besöksnäring, vilket gynnar hela kommunen i allmänhet och det lokala serviceutbudet i synnerhet. I och med den nationella planen för omprövning av vattenkraft har en ansökan om tillstånd för utrivning lämnats in för dammen vid Masugnsdammen.

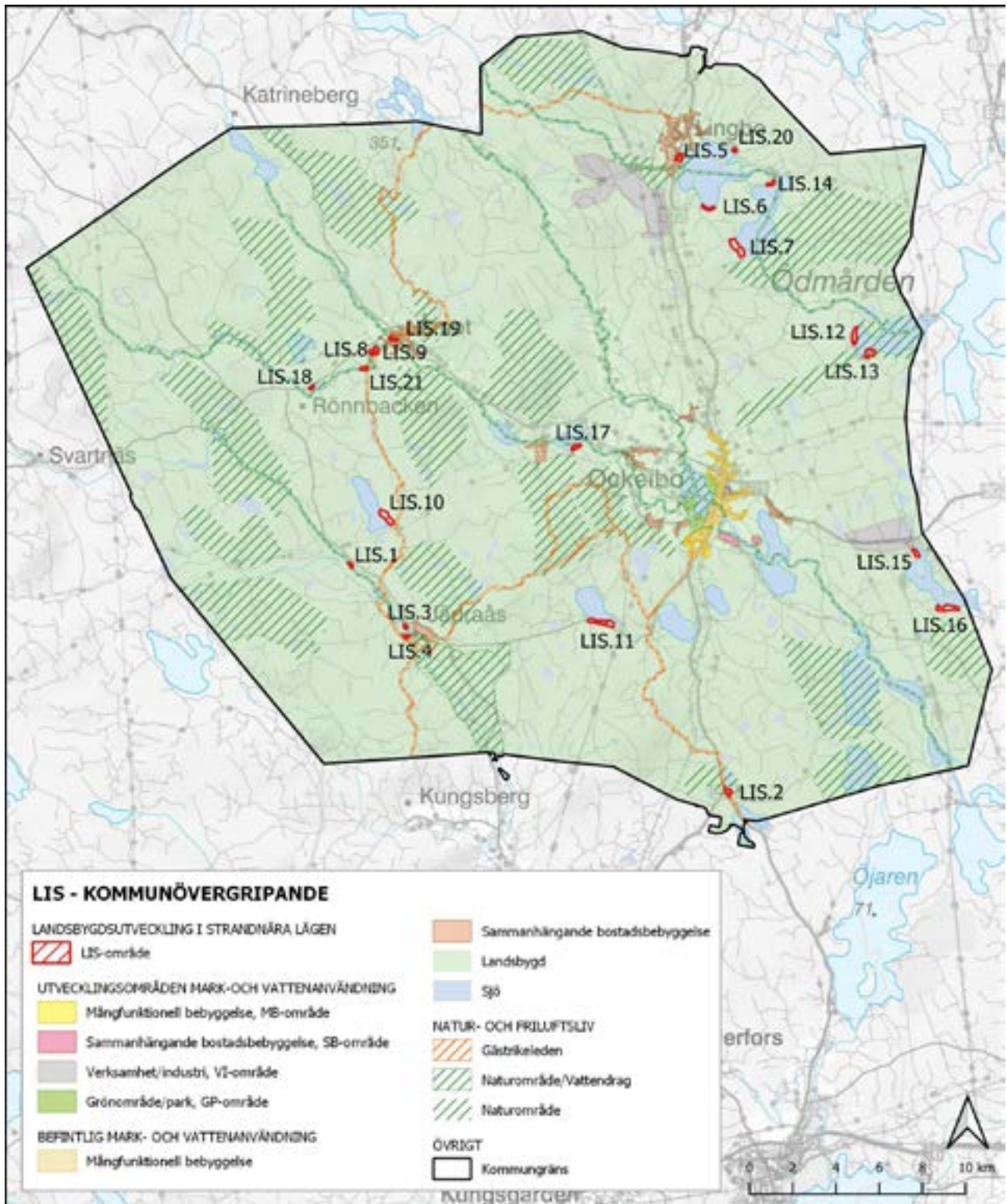
Hur en utrivning av dammen kommer att påverka vattenspegeln är inte klarlagt i detalj men att förutsättningarna för badplatsen kommer att förändras står klart. LIS-området ger större möjligheter att anpassa befintlig anläggning till de nya förutsättningar som en utrivning av dammen innebär. Delar av LIS-området är ett utpekade område med risk för ras, skred eller erosion detta behöver beaktas vid kommande exploatering.

Bedömningen är att exploatering är möjlig utan att det rörliga friluftslivet eller att goda livsvillkor för växt- och djurlivet påverkas negativt.

Miljöbedömning

Området består i dagsläget i huvudsak av Masugnsdammen och en badplats. Miljön i området kommer troligtvis att förändras i och med omprövningarna för moderna miljövillkor för vattenkraften. I Artportalen finns några skyddsvärda arter utpekade som drillsnäppa, tornseglare, talltita och nordfladdermus.

DEL 3 | RIKSINTRESSEN

RIKSINTRESSEN

Riksintresse kulturmiljövård

→ KARTA: FÖRUTSÄTTNINGAR - RIKSINTRESSEN

Områden som är av riksintresse för kulturmiljövården regleras i 3 kap. 6 § miljöbalken. Riksintressen för kulturmiljövården är sammanhängande kulturmiljöer av stor betydelse som ska spegla landets historia. Områdena är mycket varierande till såväl storlek som kulturhistoriskt innehåll.

Vid detaljplanering och annan prövning enligt plan- och bygglagen ska tillkommande bebyggelse och/eller åtgärder anpassas så att riksintressen inte förvanskas.

I kommunen finns två områden utpekade som riksintresse för kulturmiljövård, nedan beskrivna av Riksantikvarieämbetet:

Ockelbo och Vi – X 700

Motivering:

Kommunikationsmiljö, tätort, sockencentrum och bruksmiljö som alla är framvuxna i en fornlämningsrik förhistorisk centralbygd vid mötet mellan två förhistoriska kommunikationsstråk, en vattenled och en åsväg.

Miljön återspeglar samhällsutvecklingen på en plats som tack vare sina kommunikationsmässiga och landskapliga förutsättningar dragit till sig verksamheter och centrala funktioner från järnåldern till 1930-talet

(Kommunikationsmiljö; järnvägsmiljö, stationssamhälle, bruksmiljö, tätort, fornlämningsmiljö, sockencentrum, kyrkomiljö, odlingslandskap).

Uttryck för riksintresset:

Fornlämningsmiljön kring Bysjön, bestående av ett stort antal lågtekniska järnframställningsplatser och gravfält som ofta har slagg i gravanläggningarna och som hör samman med yngre järnålderns bystruktur. Odlingslandskapet och den förhistoriska färdvägen på åsen och dess möte med en förhistorisk vattenled. Broläget. Sockencentrat med Gästriklands största sockenkyrka. Prästgården och den anslutande boställs- och gårdsbebyggelsen samt det f.d. kommunalhuset. Denna bebyggelses relation till kyrkan. Siktlinjer mot kyrkan som är ett landmärke. Vi bruksmiljö med herrgårdsanläggning omgiven av park, valsverk, två bruksgator, järnvägsstation och stor ekonomigård, bebyggelse från 1700-talets slut till 1900-talets början. Den täta småstadsbebyggelsen från sekelskiftet 1900 längs åsgatorna. Järnvägsmiljön med stationshus, magasin och stort spårområde.

Jädraås bruk och Tallås – X 704

Motivering:

Mindre industrimiljö, brukssamhälle och stationssamhälle som tydligt speglar övergången från 1800-talets traditionella järnbruk till industriell produktion och där järnvägen spelat en betydande roll för utvecklingen. Skogsbrukets roll som samhällsbyggare vid mitten av 1900-talet, efter nedläggning av industrin. (Industrimiljö, brukssamhälle, stationssamhälle, kommunikationsmiljö; järnvägsmiljö).

Uttryck för riksintresset:

Det skogsomgivna, småskaliga samhället med bebyggelsestruktur och byggnader från 1850-talet till 1950-talet. Bruksmiljön med hyttanläggning, Lancashiresmedja och klensmedja, båda med tillhörande lämningar. Jädraån med broar, dammar, kanaler, vattentuber och kraftverk. Herrgården och arbetarbostäderna med bevarade uthus. Stationsområdet med komplett bebyggelse, den smalspåriga järnvägen till Tallås med tillhörande anläggningar. Skogsbyn ritad av Ralph Erskine, ett av de främsta exemplen på 1950talsbebyggelse i länet med sin genomarbetade arkitektur och planstruktur.

Kommunens ställningstagande - Riksintresse kulturmiljövård

- De utpekade områdena för kulturmiljövård är viktiga för kommunen att utveckla, vårda och bevara. Inom dessa områden ska kulturmiljön särskilt beaktas och säkerställas vid lov och fysisk planering.

Riksintresse vindbruk

Riksintresseområden för energiproduktion handlar främst om områden för vindbruk. Det är energimyndigheten som har ansvar att ange vilka områden som är av riksintresse för energiproduktion. Det finns sex riksintresseområden för vindbruk i Ockelbo. Väster om Källsjön ligger ett område på gränsen till Falu kommun. Jädraåsparken ligger i två av områdena, och vindkraftparkerna väster om Lingbo ligger inom ett annat. Vindkraftverken på Mårtensklack ligger i ett sådant område och sedan finns ett sjätte område öster om Lingbo på gränsen till Söderhamn. I riksintresseområdena bedöms det finnas utrymme för cirka 40 vindkraftverk till. Kommunen är mycket positiv till vindkraft men anser att kommunen redan har uppfört sin del av riket och regionens vindkraftsproduktion. Ingen tillstyrkan till nya vindkraftsetableringar kommer således att godkännas.

Kommunens ställningstagande - Riksintresse vindbruk

- Ockelbo kommun anser att inga ytterligare vindkraftverk ska etableras inom kommunens riksintresseområden.
- Befintliga vindkraftsetableringar ges även i fortsättningen möjlighet att utvecklas och moderniseras.

Riksintresse naturvård

I miljöbalkens 3:e kapitel anges de områden som är av särskild betydelse för naturvård. För de grundläggande hushållningsbestämmelserna finns inga geografiska angivelser, utan det är sektorsmyndigheterna som har ansvar att, inom respektive verksamhetsområde, ange vilka områden som kan anses vara av riksintresse. Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten ansvarar för att ange områden av riksintresse för naturvården. Dessa ska representera huvuddragen i svensk natur, belysa landskapets utveckling och visa mångfalden i naturen ur ett nationellt perspektiv.

Inom och nära riksintresse för naturvård ska extra hänsyn tas till beskrivna naturvärden. Vid planering av bebyggelse eller annat ianspråktagande av mark ska riksintresset säkerställas och vårdas.

För platser som omfattas av riksintresse för naturvård ska också säkerställas att t.ex. avverkning, körning och dikning inte skadar det utpekade värdet. Vilken hänsyn som ska tas finns närmare beskrivet i respektive riksintresseområde. Riksintresseområdena för naturvård i Ockelbo kommun är:

RI.NA.1 Skältjärnsmuren (våtmarkscomplex)

Skältjärnsmuren innehåller en mycket intressant blandning av olika myrtyper och har ett rikt fågelliv, vilket sammantaget gör att myren hör till de mest skyddsvärda i nordvästra Gästrikland. Myren vid Ljustjärn, ett välutvecklat flarkkärr, har på grund av närheten till Skältjärnsmuren och sin rikkärrsvegetation ett klart skyddsvärde trots dikespåverkan.

Skältjärnsmynen är ett representativt våtmarksområde med värdet av våtmarkscomplex med en väl utbildad excentrisk mosse samt svagt välvd mosse. I området finns även sluttande mosse och sträng-flarkkärr. I området finns en rik flora och fauna.

Karaktären av opåverkat myrcomplex ska bevaras. Naturvärdena skadas av markavvattning eller andra arbetsföretag som påverkar hydrologin. Bevarandet av våtmarkernas värde kräver att områdets hydrologi skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning och torvtäkt. Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar och i kantzoner kan skada naturvärdena.

RI.NA.2 Ivantjärnsheden (isälvsdelta, dyner, nipor)

Ivantjärnsheden har vidsträckta deltaavlagringar och flygsandfälten med vackert utformade dyner. Dessa är av stort geovetenskapligt intresse. Detsamma gäller den djupt nedskurna och bitvis kraftigt meandrande Jädraån med nipor och åtminstone delvis aktiv erosion.

Grustäkt eller annan exploatering av Ivantjärnsheden/Jädraåsområdet är ej förenligt med de höga naturvårdsintressena.

RI.NA.3 Ol-larsbergen (ås, kame)

Ol-Larsbergen är ett välutvecklat ås- och kameområde, uppbyggt till omkring HK-nivån. Området har stort geovetenskapligt intresse. Det är välbesökt och lättillgängligt och ingår i ett större värdefullt fritidsområde (Rönnåsen).

Avverkningar och andra åtgärder bör ske med stor försiktighet då marken är mycket lättroderad. Risken för körsador är stor.

RI.NA.4 Paul-Andersmuren – Bockbäcksmuren (våtmarkskomplex)

Paul-Andersmuren är en våtmark med värde av mosse av nordlig typ, topogent kärr och mad vid vattendrag. I området finns även flarkkärr och botaniska värden. Bönmuren är en våtmark med värdet av mad vid rinnande vatten. Området har en rik fågelfauna. Myr vid Kvistötjärn har värdet av våtmarkskomplex, topogent kärr och sumpskog.

Bevarandet av våtmarkernas värde kräver att områdets hydrologi skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning, och torvtäkt. Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar och i kantzoner kan skada naturvärdena.

RI.NA.5 Yxalampi (våtmarksområde)

Yxalampi är ett våtmarksområde med flarkkärr med terrassgölar. Det är en skyddsvärd myrtyp som här befinner sig anmärkningsvärt långt söderut. Yxalampi kan vara ett av landets sydostligaste flarkkärr med terrassgölar. Genom förekomsten av den i Gästrikland mycket sällsynta gluttsnäppan har myren stora fågelskyddsvärden. Yxalampi är ett våtmarksområde med värdet av sträng-flarkkärr och soligent kärr. Området har stora fågelskyddsvärden.

Karaktären av naturligt utvecklat myrkomplex bevaras. Värdena skadas av markavvattning och andra åtgärder som påverkar vattenförhållandena. Avverkningar på eller intill myren skadar värdena. Bevarandet av våtmarkernas värde kräver att områdets hydrologi skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning och torvtäkt. Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar och i kantzoner kan skada naturvärdena.

RI.NA.6 Kolkilampimurarna, Vansatta (mossekomplex)

Vansatta är ett våtmarksområde med värdet av mossekomplex. I södra delen av området finns även kärr. Kolkilampimurarna är ett värdefullt våtmarkskomplex med värdet av sumpskog. Området hyser även fågelskyddsvärden.

Bevarandet av våtmarkernas värde kräver att områdets hydrologi skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning, och torvtäkt. Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar och i kantzoner kan skada naturvärdena.

RI.NA.7 Testeboån/Lundbosjön (vattendrag)

Testeboåns avrinningsområde utgör en stor del av Ockelbo kommun medan riksintresset Testeboån endast utgör en liten del av kommunen. Testeboån har stora botaniska och zoologiska värden och är ett viktigt fiskevatten. Ån är lek- och uppväxtområde för lax och havsöring och hyser flodpärlmussla. Rikedomen på olika trädslag har skapat en rik lav- och mossflora.

Det är ur naturvårdssynpunkt angeläget att den värdefulla naturen inte skadas. Avverkningar bör inte tillåtas i de lövskogsdominerade skogarna närmast Testeboån. Dikning eller skogsplantering bör ej förekomma på älvängarna. Åtgärder för friluftslivet, inklusive fisket, bör utföras med stor restriktivitet och först efter noggrann

planering där all tänkbar hänsyn har tagits till floran och det känsliga djurlivet. Det är därför inte förenligt med naturvårdens intressen att dika myrområden eller vidta andra åtgärder som kan inverka menligt på naturvärdena. Bevarandet av våtmarkernas värde kräver att områdets hydrologi skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning och torvtäkt. Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar och i kantzoner kan skada naturvärdena. Ingrepp som kulvertering eller förändring av vattendragets sträckning eller bottenprofil, vandringshinder och vattenreglering, vattenuttag, utsläpp av försurande ämnen, tillförsel av organiska gifter, närings- tillförsel, insekticider, tungmetallnedfall eller utsläpp, överfiske, inplantering av främmande örning- och laxstammar, inplantering av kräftor och skogsavverkning längs vattendraget medför att områdets naturvärde skadas.

Kommunens ställningstagande - Riksintresse naturvård

- Kommunen delar uppfattningen om betydelsen av utpekade riksintressen för naturvård.
- Inom och nära riksintresse för naturvård ska extra hänsyn tas till beskrivna naturvärden.

Natura 2000

I miljöbalkens 4:e kapitel anges riksintressena med geografiskt angivna områden. Områdena kännetecknas av nationellt viktiga natur- och kulturvärden. Områdenas geografiska avgränsning har till skillnad från riksintressena i kapitel 3 beslutats av riksdagen. Vid avvägning mellan olika oförenliga riksintressen har riksintressen i kapitel 4 företräde framför riksintresse i kapitel 3, med undantag för riksintressen för totalförsvaret.

Natura 2000-områdena räknas till de särskilt skyddade områden som regleras i 4 kap. 8 § MB. De är ett nätverk av EU:s mest skyddsvärda områden och syftet med riksintresset är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv.

Inom riksintresset Natura 2000 krävs det särskilt tillstånd för åtgärder innanför, men även utanför avgränsningarna, om verksamheten riskerar att skada områdets bevarandevärden.

Inom Ockelbo kommun finns ett Natura 2000-område. En bevarandeplan finns för området. I bevarandeplanen beskrivs bevarandesyfte, bevarandemål och de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus.

Natura 2000-området i Ockelbo kommun är:

Skältjärnsmuren

Naturtyper som ska bevaras i området är myrsjöar, högmossar, öppna mossar och kärr, taiga samt skogsbevuxen myr. De arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet som ska bevaras är Tjäder, Trana, Ljungpipare, Grönbena och Orre. Skältjärnsmuren ingår i Myrskyddsplan för Sverige (Nr X15) och är utpekad som riksintresse för naturvården. Länsstyrelsen utreder frågan om ytterligare skydd i form av naturreservat. I detta sammanhang bör även det intermediära kärret öster om Skältjärnen beaktas. Bevarandeåtgärder för att bibehålla och utveckla naturvärdena genom naturlig dynamik är fri utveckling inklusive naturliga störningar, vilket gör att inga skötselåtgärder är aktuella i området. De gamla diken som finns i området bör eventuellt läggas igen som en hydrologisk restaureringsåtgärd. Naturtyperna inom området är känsliga för ingrepp som förändrar hydrologin och mark- och vattenkemin. Exempel på sådana åtgärder är till exempel gödsling, dikning, dämning och körning med maskiner på otjälad myrmark. Även om åtgärderna vidtas utanför områdesgränsen kan de i vissa fall få effekt på naturtyperna inne i området.

Kommunens ställningstagande - Natura 2000

- Kommunen delar uppfattningen om betydelsen av utpekade riksintressen för Natura 2000.
- Inom och nära riksintresse för Natura 2000 ska extra hänsyn tas till beskrivna naturvärden samt tillstånd kan komma att krävas.

Riksintresse kommunikationer

Områden som är av riksintresse för kommunikationer regleras i 3 kap. 8 § miljöbalken. Det är Trafikverket som bedömer vilka områden som är av riksintresse för trafikslagets anläggningar. Det gäller de fyra trafikslagen – väg, järnväg, luftfart och sjöfart. Ockelbo kommun berörs endast av järnväg.

Inom kommunen är Norra Stambanan av riksintresse för kommunikationer. Den har internationell betydelse och ingår i det Transeuropeiska Transportnätverket (TEN-T) och det strategiska godsnetet. Den nationella infrastrukturen är viktig för utvecklingen av Ockelbo kommun.

Framtida järnvägsutbyggnad

Förstudie pågår om dubbelspår i helt eller delvis nytt läge längs sträckan Ockelbo – Mo grindar, del av Norra Stambanan. Genom Ockelbo råder det kapacitetsproblem eftersom Norra stambanan är hårt belastad. Norra stambanan är delvis enkelspårig och det finns behov av kapacitetshöjande åtgärder på sträckan Ockelbo – Mo grindar. Denna sträcka är sedan tidigare utpekad som riksintresse för framtida järnväg.

Kommunens ställningstagande - Riksintresse kommunikationer

- Kommunen delar uppfattningen om betydelsen av utpekade riksintressen för kommunikationer. Det är även viktigt att fortsatt bevara det utpekade området för framtida järnväg så att en utbyggnad av Norra stambanan är möjlig. I översiktsplanen pekas området i direkt anslutning till det reserverade markområdet ut som möjlig expansion av Gäveränge industriområde. Det är viktigt att en kontinuerlig dialog förs mellan Trafikverket och kommunen för att stämma av myndighetens framtida planer för det reserverade området och hur det kan komma att påverka utvecklingen av Gäveränge industriområde.
- Byggnationer och exploatering behöver göras med hänsyn till riksintresset i de fall det kan ha påverkan. Exploatering i närhet av transportanläggningar får inte påverka möjligheterna till drift, underhåll och framtida utveckling.

Riksintresse för totalförsvaret

Försvarsmakten har som sektorsmyndighet ansvar för att peka ut områden som behövs tas i anspråk för totalförsvarets militära anläggningar. För totalförsvarets civila del ansvarar Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) för att identifiera mark- och vattenområdet av riksintresse. Områden som är av riksintresse för totalförsvarets anläggningar ska, i enlighet med Miljöbalk 3 kap. 9 §, i största möjliga mån skyddas mot åtgärder som kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna. Behövs ett område för totalförsvarets anläggningar ska det enligt Miljöbalk 3 kap. 10 § ges företräde framför andra riksintressen.

Riksintressen för totalförsvaret kan i vissa fall redovisas öppet i översiktsplaner, i andra fall inte. Ockelbo kommun berörs inte av några öppet redovisade riksintressen för totalförsvaret. Hela landets yta är dock samrådsområde med Försvarsmakten för objekt högre än 20 meter utanför tätort och 45 meter inom tätort.

Kommunens ställningstagande - Riksintresse för totalförsvaret

Försvarsmakten ska kontaktas tidigt i plan, miljö och bygglövsärenden som berör objekt högre än 20 meter utanför tätort och 45 meter inom tätort.

Elektronisk kommunikation

Post- och telestyrelsen (PTS) har som bevakningsansvarig myndighet ansvar att peka ut riksintressen för anläggningar för elektronisk kommunikation för totalförsvarets civila del. Utpekade riksintressen har ingen koppling till ägande eller ansvar för drift eller förvaltning av respektive objekt.

Utpekandet av ett riksintresse i enlighet med Miljöbalken 3 kap. 8 § innebär att riksintresset skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningen. Riksintressen för elektronisk kommunikation redovisas inte öppet.

Kommunens ställningstagande - Riksintresse elektronisk kommunikation

Vindkraftverk kan i vissa fall påverka mottagningen av radiosignaler. Vid uppförande av vindkraftverk bör ett tidigt samråd mellan vindkraftsbolag och radiolänkoperatörer genomföras. PTS kan vid ett sådant tillfälle bidra med information om vilka berörda radiolänkoperatörer som ska samrådas.

DEL 4 | MILJÖKVALITETSNORMER

MILJÖKVALITETS- NORMER (MKN) MKN för Vattenförekomster

→ KARTA: FÖRUTSÄTTNINGAR - MKN VATTEN

Miljö kvalitetsnormer för vatten omfattar ytvatten (sjöar, vattendrag och kustvatten) och grundvatten. Syftet är att säkra vattenkvaliteten i Sverige.

Huvudregel är att alla vattenförekomster ska uppnå det som inom vattenförvaltning kallas "god status". Den miljö kvalitetsnorm som är angiven för en vattenförekomst är en lägstanivå. Vattenförekomsten får alltså inte påverkas av en verksamhet så att den blir sämre än den status som anges i miljö kvalitetsnormen.

Vattenmyndigheterna samordnar bland annat Länsstyrelsens vattenförvaltningsarbete och beslutar om förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljö kvalitetsnormer för vatten. Varje länsstyrelse har ett beredningssekretariat som har i uppgift att hjälpa vattenmyndigheternas arbete med vattenförvaltning. Arbetet ska också genomföras i dialog med kommuner, vattenvårdsförbund, vattenråd och andra lokala vattenintressenter.

I Ockelbo kommun finns totalt 146 vattenförekomster, varav 137 ytvattenförekomster (36 sjöar och 101 vattendrag) samt 9 grundvattenförekomster.

Ockelbo omfattas av tre huvudavrinningsområden: Testeboån, Gavleån samt Hamrångeån.

Ekologisk status:

Testeboån

För Ockelbo kommun upptar den största ytan Testeboåns avrinningsområde. Vattendrag inom Testeboåns avrinningsområde har måttlig ekologisk status, förutom en del av Igeltjärnsbäcken med god status samt delar av Testeboån med god status. Sjön Fjärden har hög status. Sjöar med Bysjön, Ycklaren och Stor-Rännsjön har god status. Mångeln, Hammarsjön och Lasjön har måttlig ekologisk status.

Gavleån:

Längsta ån inom avrinningsområdet är Jädraån som har måttlig ekologisk status. Mörtsjön har god status, likaså Korpsjön och Måcksjön.

Hamrångeån:

Avrinningsområdet upptas av Gopån och Hamrångeån. Båda åarna är klassade med måttlig ekologisk status. Sjöarna Lingan, Klubbäcksjön, och Ekaren har god ekologisk status. Stor-Dammsjön som delas med Gävle kommun har måttlig ekologisk status.

Orsak till måttlig ekologisk status

Genomgång av vattenförekomsternas ekologiska status i VISS, ger vid handen att orsaken till att statusen måttlig i samtliga fall beror på morfologiska förändringar (fysiskt förändrad, rätad, rensad) och kontinuitetsförändringar (konstgjorda hinder som dammar, vägtrummor etc som hindrar vandrande organismer att ta sig fram i vattenförekomsten). I de flesta fall ska god ekologisk status uppnås 2027, då ska problemen vara åtgärdade.

Kemisk status:

Samtliga ytvatten uppnår ej god status då kvicksilver och PBDE (Bromerad difenylteter) är överallt överskridande. Påverkan har skett genom atmosfärisk deposition så kallad diffus källa. Ingen tidsfrist finns för att uppnå god kemisk status gällande dessa ämnen.

Vattendrag Gopån uppnår ej god status på grund av kadmium och kadmiumföreningar.

Även delavrinningsområde inloppet i Ycklaren uppnår ej god status på grund av ämnet Antracen. Påverkan kommer från förorenade områden, så kallade punktkällor. I förslag för ny miljö kvalitetsnorm finns en tidsfrist för åtgärder till år 2027 för att uppnå god kemisk status gällande dessa ämnen.

Övriga vattendrag och sjöar är inte klassade eller oklassade.

Kommunens arbete med miljö- kvalitetsnormerna för vatten/ Åtgärder

Kommunens åtaganden enligt Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram 2021-2027

Åtgärd 1: Vattenplanering

Kommunerna ska genomföra en förvaltningsövergripande vattenplanering med en helhetssyn utifrån ett avrinningsområdesperspektiv. Vattenplaneringen ska ha fokus på de yt- och grundvattenförekomster där det behövs åtgärder för att miljö kvalitetsnormerna ska kunna följas. Den förvaltningsövergripande vattenplaneringen ska dessutom innehålla: a) en plan för vattenanvändning i ett förändrat klimat med utgångspunkt i den regionala vattenförsörjningsplanen. Åtgärden bör också innehålla b) en plan för samverkan med berörda kommuner inom kommunens avrinningsområden. Den förvaltningsövergripande vattenplaneringen ska säkerställa att miljö kvalitetsnormerna beaktas i alla tillämpliga delar av kommunens verksamhet. I följande planer ska vattenplaneringen kunna tillämpas: a) översikts- och detaljplaner, b) planer för dricksvatten, spillvatten och dagvatten (VA-plan) och c) tillsynsplan och behovsutredning för miljöfarlig verksamhet, små avlopp, vattenskyddsområden, förorenade områden, jordbruk.

Åtgärden ska påbörjas omgående och genomföras kontinuerligt.

Åtgärd 2: Miljö tillsyn (t.ex. miljöfarliga verksamheter, förorenade områden och jordbruk)

Kommunerna ska särskilt utöka och prioritera sin tillsyn av: a) miljöfarliga verksamheter enligt (miljöbalk (1998:808) (MB))9 kap. b) förorenade områden enligt MB 10 kap. c) jordbruk och annan verksamhet enligt MB 12 kap. Detta innebär att kommunerna ska:

- i sin tillsynsplanering, prioritera tillsyn av miljöfarliga verksamheter som bidrar till att miljö kvalitetsnormerna inte följs eller riskerar att inte följas.
- i sin tillsyn av miljöfarliga verksamheter, ställa de krav som behövs där det finns en risk att miljö kvalitetsnormerna för vatten inte kan följas på grund av påverkan från den aktuella verksamheten.
- i sin tillsyn av förorenade områden, särskilt prioritera och ställa krav på utredningar och åtgärder, så att miljö kvalitetsnormerna för vatten kan följas. Västra Gästriklands samhällsbyggnadsförvaltning Diarienummer VGS-2020-62 Sida 4(5) Kommunen ska därefter följa upp och säkerställa att det vid de verksamheter som påverkar vattenkvaliteten genomförs de åtgärder som behövs för att följa miljö kvalitetsnormerna för yt- och grundvatten.

Åtgärden ska påbörjas omgående och genomföras kontinuerligt.

Åtgärd 3: Dricksvattenskydd

Kommunerna ska säkerställa ett långsiktigt skydd för den nuvarande och framtida dricksvattenförsörjningen. Kommunerna behöver särskilt: a) anordna erforderligt skydd för allmänna och enskilda dricksvattentäkter, exempelvis i form av vattenskyddsområde, för vattentäkter som försörjer fler än 50 personer eller där vattentäktens uttag är mer än 10 m³/dygn. b) göra en översyn av vattenskyddsområden som inrättats före införandet av (miljöbalk (1998:808) (MB)) (1 januari 1999) och vattenskyddsområden där behov finns att revidera skyddsområdets avgränsningar och tillhörande föreskrifter så att tillräckligt

skydd uppnås. c) bedriva systematisk och regelbunden tillsyn över vattenskyddsområden. d) säkerställa att tillståndspliktiga allmänna yt- och grundvattentäkter har tillstånd för vattenuttag.

Åtgärden ska påbörjas omgående och genomföras kontinuerligt.

Åtgärd 4: Fysisk planering

Kommunerna ska inom sin myndighetsutövning genomföra översikts- och detaljplanering samt prövning och tillsyn enligt (plan- och bygglag (2010:900) (PBL)), på ett sådant sätt att det bidrar till att miljö kvalitetsnormerna för yt- och grundvatten kan följas. Kommunerna ska särskilt: a) tydliggöra att miljö kvalitetsnormerna för vatten är bindande och ska därmed ligga till grund för planer och beslut, b) bevaka att lokala prioriteringar enligt översiktsplanen följer de aktuella planeringsunderlagen på lokal, regional och nationell nivå inklusive skydd och restaurering av kustnära miljöer på ett sådant sätt att miljö kvalitetsnormerna för vatten kan följas, c) bevaka att de regionala vattenförsörjningsplanerna inarbetas i översiktsplanen. Åtgärden ska så långt som möjligt hänvisa till Vatteninformationssystem Sverige (VISS), som planeringsunderlag. Åtgärden bör även samverkas med berörda kommuner inom avrinningsområdet.

Åtgärden ska påbörjas omgående och genomföras kontinuerligt.

Åtgärd 5: VA-plan inklusive dagvatten

Kommunerna ska upprätta eller revidera plan för dricksvatten, spillvatten och dagvatten (VA-plan) och genomföra åtgärder i enlighet med planen så att miljö kvalitetsnormerna för yt- och grundvatten kan följas. Denna ska bland annat innehålla: a) en beskrivning hur vattenförekomsternas status kan komma att påverkas av vatten och avloppshanteringen i kommunen. b) en riskanalys för de vattenförekomster som riskerar att inte följa miljö kvalitetsnormerna. Samverkan ska ske med berörd länsstyrelse.

Åtgärden ska påbörjas omgående.

Åtgärd 6: Dioxiner från småskalig förbränning

Kommunerna ska verka för att minska utsläppen av dioxiner och dioxinlika föreningar från småskalig förbränning. Åtgärden ska genomföras så att den bidrar till att de åtgärder vidtas som behövs för att miljö kvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas.

Åtgärden ska påbörjas omgående och genomföras kontinuerligt.

- Vidare föreslagna åtgärder för att uppnå god status i vattenförekomster
- Kalkning av sjöar, vattendrag eller våtmarker
- Anläggande av fiskväg
- Återställning av rensade eller rätade vattendrag
- Anläggande av tvåstegsdiken
- Ökad rening vid reningsverk
- Minskade utsläpp från enskilda avlopp
- Förbättrat gödselutnyttjande av till exempel fosfor

Kommunens ställningstagande - MKN Vatten

- Ockelbo kommun ska arbeta efter vattenmyndighetens förslag till åtgärdsprogram.

MKN för utomhusluft

Bestämmelser för miljö kvalitetsnormer för luft finns i luftkvalitetsförordningen (2010:477). Miljö kvalitetsnormerna anger en högsta acceptabel föroreningsnivå till skydd för människors hälsa och miljön. Miljö kvalitetsnormerna gäller i hela landet och det finns miljö kvalitetsnormer för kvävedioxid/kväveoxider, partiklar (PM10/PM2,5), marknära ozon, bensen, kolmonoxid, arsenik, kadmium, nickel och bens(a)pyren. Kvävedioxid och partiklar är de luftföroreningar som har de högsta nivåerna i jämförelse med miljö kvalitetsnormerna. De är alltså svårast att klara.

Flera luftföroreningar har skadeverkan även under nivån för miljö kvalitetsnormerna och därför måste halterna hållas så låga som möjligt. Miljö kvalitetsmålet "Frisk luft" utgör det långsiktigt hållbara målet för nivåer av föroreningar i luften. Dessa halter är beräknade så att de inte ska kunna skada människor eller miljö.

Miljö kvalitetsmålets gränsvärden är betydligt lägre än de som utgör miljö kvalitetsnormer och ställer genom detta högre krav på minskning av luftföroreningshalter.

Ockelbo kommun har i jämförelse med mer tätbefolkade kommuner begränsade problem med utsläpp av luftföroreningar. En av de största utsläppskällorna är vägtrafiken på kommunala och statliga vägar.

Kommunen är med i Östra Sveriges Luftvårdsförbund som övervakar regionens luftkvalitet. De hanterar databasen dit inrapportering av luftvårdsdata från vägar och kommunens viktigaste punktkällor (värmeverk och industrier) rapporteras in. Eftersom miljö kvalitetsnormerna för kvävedioxid och partiklar är svårast att klara fokuserar luftvårdsförbundet sina undersökningar på de parametrarna.

Vid modellberäkningar har det visat sig att EU:s miljö kvalitetsnormer för kvävedioxid och partiklar inte överskrids inom kommunen. Inte heller miljö kvalitetsmålets gränsvärden för kvävedioxid och partiklar överskrids i Ockelbo kommun.

Kommunens ställningstagande - MKN Luft

- Det är viktigt att kommunen i sitt planarbete säkerställer att MKN för luft inte överskrids.

MKN Buller

En av målsättningarna med kommunens fysiska planering är att uppnå en god bebyggd miljö. I det ingår att bibehålla och skapa boendemiljöer fria från oönskat ljud. Buller är en av flera faktorer som påverkar människors hälsa och möjlighet till en god livskvalitet.

Miljö kvalitetsnormen för omgivningsbuller är en målsättningsnorm. Det finns en skyldighet att genom kartläggning av omgivningsbuller och upprättande av åtgärdsprogram sträva efter att omgivningsbuller inte ska få skadliga följder för människors hälsa. Enligt förordningen om omgivningsbuller (2004:675) har Trafikverket och kommuner med över 100 000 invånare en skyldighet att kartlägga och upprätta åtgärdsprogram för buller. Även i mindre kommuner som Ockelbo ska dock strävan vara att begränsa bullerstörningar.

Identifierade bullerkällor som kan påverka miljön vid bostäder och friluftsområden och därför behöver beaktas vid detaljplanering är Industriområdena, järnvägen och vägarna 272, 303 och 546.

Sedan 2015 har miljöbalken och plan- och bygglagen samordnats gällande buller och bostäder. Sedan dess ska beräknade värden för omgivningsbuller redovisas i planbeskrivningen till detaljplaner eller bygglov, om det inte kan anses obehövt med hänsyn till bullersituationen. Det är lämpligt att både befintliga och förväntad framtida bullersituation tas med i beräkningarna. I en planeringssituation är det viktigt att inte bara klara lägsta godtagbara ljudkvalitet, utan att alltid sträva efter bästa möjliga ljudmiljö. Detaljplanen kan ställa krav på skyddsåtgärder och ange om bebyggelsen måste ges en särskild utformning för att den ska bli lämplig för sitt ändamål och undvika olägenhet för människors hälsa.

Kommunens ställningstagande - MKN Buller

- Det är viktigt att risken för vibrationer för bebyggelse nära järnväg beaktas i planeringen.
- Vid planläggning för nya bostadsområden som innebär risk för buller ska utredningar genomföras i samband med detaljplaneringen.
- Vid planläggning av nya industriområden eller ny infrastruktur som innebär risk för buller i befintliga bostadsområden ska utredningar genomföras i samband med detaljplanering.

DEL 5 | FÖRUTSÄTTNINGAR

KOMMUNIKATIONER

➔ KARTA: FÖRUTSÄTTNINGAR - KOMMUNIKATIONER

Ockelbo kommun ligger centralt i regionen med bra kommunikationer och goda pendlingsmöjligheter genom exempelvis Norra stambanan, Tidernas väg (länsväg 272) och närheten till E4:an. Nätverken av infrastruktur och närheten till omvärlden blir allt mer avgörande för kommuners attraktionskraft. En viktig del av kommunens framtidsstrategi är att verka för att utveckla och upprusta järnvägen med dubbelspår samt det statliga vägnätet genom centralorten och kommunens cykelvägar. Med ett väl utvecklat nätverk av järnvägar, vägar och cykelvägar kan invånare i kommunen fortsatt nå närliggande kommuner och regioner. Det innebär en alltmer sammansvetsad arbetsmarknad, bostadsmarknad, skolutbud och kulturutbud med mera.

Kring infrastrukturens nodpunkter skapas strategiska markområden att utveckla och förvalta. Utveckling av de stationsnära lägena i Ockelbo kommun är viktiga delar av kommunens hållbara tillväxt och Ockelbo som geografisk plats har stora möjligheter att utvecklas till en klimatneutral kommun.

Ockelbo ska präglas av hållbara transport-system och kapacitetsstark infrastruktur, med ett sammanhängande nät av gång-/cykelstråk, vägar och kollektivtrafik mellan centrala Ockelbo, byarna och kringliggande kommuner, något som stärker kommunens attraktionskraft för boende, arbetande och besökande.

Vägar

Vägnätet i kommunen är en viktig del för goda kommunikationer mellan de olika kommundelarna men också som en del av transportinfrastrukturen i regionen. Väghållaransvaret är fördelat mellan stat och enskilda väghållare. Kommunen ansvarar för gång- och cykelvägarna intill de enskilda vägnäten i centrala Ockelbo.

I kommunen finns ett väl utbyggt vägnät. Vissa mindre vägar är dock av sämre kvalitet, ofta obelagda. Inga vägar av riksintresse finns i kommunen. Inom kommunen finns tre länsvägar av större betydelse, Länsväg 272 Sandviken-Kilafors, Länsväg 302 mot

Järbo och Länsväg 303 Hamrånge–Ockelbo. Länsväg 303 ansluter öster om kommungränsen till E4 som även det är en viktig transportled för Ockelbo kommun. Därefter finns det ett antal sekundära och tertiära länsvägar med vägnummer 500 och uppåt inom kommunen. På genomfartslederna genom Ockelbo tätort är det som mest trafik.

Länsvägen 272 löper i nord-sydlig riktning förbi Ockelbo centralort från Sibö, riksväg 83 i norr och vidare söderut mot Uppsala. Länsväg 272 är dimensionerad för lägre hastigheter och utanför tätorterna är huvuddelen av sträckan begränsad till 80 km/h. Vägstandarden medger inte högre hastigheter på ett trafiksäkert sätt. Stråket fungerar som regionalt stråk för gods och arbetspendling, besökare till kommunen men även som genomfartsstråk för långväga transporter. Vägen är sedan många år benämnd som "Tidernas väg", ett upplevelserikt alternativ för den som har fokus på att uppleva längs vägen. Regionens prioriteringar av stråk visar att länsväg 272 skall vara det alternativa upplevelsestråk det är idag.

Transportsystemet och trafiken ska långsiktigt vara hållbart och säkert. Det innebär åtgärder på en rad olika nivåer och i olika trafiksituationer. Nollvisionen anger ett långsiktigt nationellt mål om att ingen ska dödas eller allvarligt skadas i trafiken. Målet ställer krav på utformning men också underhåll och användande.

Det finns behov av förbättrad framkomlighet- och säkerhetsåtgärder för oskyddade trafikanter vid länsväg 272.

Dagens utformning av väg 272 hindrar oskyddade trafikanter att på ett säkert vis kunna ta sig till och från kommunens enda regionala bytespunkt (Järnvägsstationen).

I alla länets kommuner har oskyddade trafikanter möjlighet att på ett trafiksäkert sätt kunna ta sig till kommunens regionala bytespunkt (Järnvägsstation/busstation) via en signalreglering och/eller hastighetssäkring i form av gångfartsområde eller låg hastighet, utom i just Ockelbo.

Trafiksituationen för de oskyddade trafikanterna behöver förbättras genom åtgärder som innebär ett mer effektivt utnyttjande av den befintliga infrastrukturen samt att se över begränsade ombyggnationer vid behov. Behov av separata gång- och cykelbanor finns längs delar av sträckan. Framkomligheten begränsas längs väg 272 samtidigt som trafiksäkerhetsproblem uppstår, bland annat passerar många barn, då skolor finns på båda sidor om länsvägen. Korsningarna uppfyller idag inte kraven på trafiksäker skolväg. Alla ska tryggt och enkelt kunna röra sig i sitt närområde.

Idéer om en förbifart finns sedan tidigare för att minska genomfartstrafiken genom Ockelbo centralort. Detta för att bland annat minska buller- och trafiksäkerhetsproblem. Delar av sträckan som ämnades för ny vägdragning är nu ianspråktagen av annan markanvändning. Inget arbete om att utveckla en förbifart pågår men på sikt kan det bli aktuellt att lyfta frågan.

Kommunens ställningstagande - Vägar

- Länsväg 272:an mellan Ockelbo och Mo grindar bör byggas om för att förbättra trafiksäkerheten, närliggande livsmiljö och vägens framkomlighet.
- Passager för oskyddade trafikanter över väg 272 vid järnvägsstationen och Sundsbron måste utredas och åtgärdas för att erhålla en bättre regional tillgänglighet och säker skolväg.
- Kommunen ska verka för säkra bilvägar med god tillgänglighet.
- Ockelbo kommun arbetar för att nå nollvisionens mål.
- En långsiktig lösning för väg- och järnvägstrafiken genom Ockelbo genomförs för att bidra till en bättre miljö och kapacitetsstark infrastruktur i hela Ockelbo tätort.
- Centralorten samt omkringliggande byar och landsbygd ska länkas samman genom en trygg och tillgänglig infrastruktur för alla trafikslag.

Järnvägar

Järnvägskommunikationen i kommunen består av Norra stambanan som är ett utpekat riksintresse.

Järnvägstrafiken utmed Norra Stambanan har en speciell roll för pendlingsmöjligheterna i kommunen och behöver stärkas ytterligare. Norra stambanan är cirka 30 mil lång och sträcker sig idag mellan Gävle/Storvik och Bräcke. Kommunen har ett bra läge i regionens mitt med närhet till bland annat Söderhamn, Bollnäs, Gävle och Sandviken, samt cirka två timmar med tåg till Stockholmsregionen, något som ökar kommunens attraktivitet som boendeort och plats för näringslivet att etablera sig.

Banan är delvis enkelspårig och har dubbelspår på sträckorna Mo Grindar-Holmsveden, Kilafors-Bollnäs och Ramsjö-Ånge-Bräcke. Den är elektrifierad och har fjärrblockering. I dagsläget är Norra stambanan hårt belastad och kapacitetsutnyttjandet är högt. Järnvägsnätet lider överlag av bristande underhåll och kapacitetsbrister vilket drabbar både gods- och persontrafiken.

Planer och utredningar finns på att bygga ut Norra stambanan till dubbelspår mellan Ockelbo och Mo-grindar. För ändamålet har ett utpekat markområde varit reserverat som riksintresse under många års tid. Det är av stor vikt att kontinuerlig dialog förs med kommunen om den framtida avsikten med området.

Norra Stambanan har stor betydelse för utvecklingen i Gävleborgs län som helhet och har därmed en avgörande betydelse för Ockelbo kommuns utveckling. Planfrågor i Ockelbo har sedan lång tid varit intimt förknippade med väg- och järnvägsfrågor. När tillgängligheten inte fungerar får det stor inverkan på samhällets funktioner. Transportsystemets tillförlitlighet är därför en betydande faktor för att samhället ska fungera och utvecklas och för att medborgare och näringsliv ska kunna använda transportsystemet efter sina behov. Om järnvägen rustas upp, moderniseras och byggs ut bidrar detta till att vi kommer allt närmare Sveriges klimatmål. Kommunen underlättar också samtidigt för tyngre och längre transporter på järnväg och för överflyttning av gods från väg till järnväg.

Kommunens ställningstagande - Järnvägar

- Dubbelspår och kapacitetshöjande åtgärder på Norra stambanan ska genomföras.
- Gods- och persontransporter på järnväg ska öka.
- Bebyggelseutvecklingen i kommunen planeras för god tillgång till kommunens stationsnära lägen.
- Transportinfrastrukturen utvecklas för att fungera väl tillsammans med spårbunden trafik.
- Kommunikationsstråken till stationslägen ska stärkas

Gång- och cykeltrafik

Det finns idag goda förutsättningar att cykla och gå på många platser i Ockelbo kommun, framför allt inom centralorten. Cykelbanornas utformning och infrastruktur gör det möjligt att nå många målpunkter på kort tid vilket är en avgörande faktor för att cykeln ska vara ett attraktivt transportsätt. Ockelbo kommun förespråkar hållbart resande och arbetar därför på att utveckla gång- och cykelvägnätet och därmed öka tillgängligheten.

Ockelbo Kommun tog fram en gång- och cykelplan år 2018. I gång- och cykelplanen finns både åtgärdsförslag där nya åtgärder föreslås och prioriteras samt riktlinjer för hur gång- och cykelvägnätet bör byggas och skötas i Ockelbo kommun.

Inom kommunen förekommer det en variation på gång- och cykelvägnätet. Rekommendationer och utformningstrender har växlat med tiden vilket medfört att gång- och cykelbanornas utformning varierar inom Ockelbo. Ockelbo kommun har totalt nio kilometer cykelväg. Av dessa ansvarar Ockelbo kommun för sex kilometer och resterande tre kilometrerna ansvarar annan part för. Cykelvägnätet täcker in stora delar av tätorten, men är i nuläget inte helt sammanhängande och det finns en del utpekade konfliktzoner i gång- och cykelplanen som behöver åtgärdas.

Utifrån gång- och cykelplanen prioriteras ny cykelväg till Säbyggeby, förbättrad korsning vid stationsområdets norra sida och en utredning om stationsområdet.

Inom Ockelbo centralort är det nära till det mesta och många korta bilresor skulle kunna ersättas av cykelresor.

Målpunkterna finns mestadels i centrala Ockelbo medan några är spridda över tätorten, framför allt norr och söder om centrum. Genom att cykla några minuter nås de flesta skolor, bostadsområden, arbetsplatser och annan service inom tätorten.

Med anledning av tätortens utformning, topografin, åsen, bebyggelsen och viktiga målpunkter formas ett primärt stråk med anslutande sekundära stråk för att täcka in de rörelsemönster som redan finns. Det är främst inom dessa stråk det finns behov av en väl fungerande cykelinfrastruktur. Det är också inom de stråken som åtgärder och framtida utbyggnad främst bör prioriteras.

För att minska de upplevda avstånden inom kommunen, öka landsbygdens attraktionskraft och skapa möjligheterna för ökad hållbarhet för våra resor finns ett stort behov av att se över hur kopplingen av gång-cykelstråk mellan centralorten och byarna kan utformas och genomföras.

Kommunens ställningstagande - Gång och cykeltrafik

- Åtgärder fortsätter att genomföras enligt gång- och cykelplanen.
- Kommunen ska se över hur kopplingen av gång-cykelstråk mellan centralorten och byarna kan se ut.
- Ockelbo kommun ska arbeta för säkra och väl upplysta gång- och cykelvägar där det är tryggt för alla att cykla året runt.
- Gång- och cykelvägar till skolor och andra målpunkter för barn och unga prioriteras.
- Gång- och cykelvägar till kollektivtrafik fortsätter att utvecklas.

Kollektivtrafik

Kollektivtrafik är en viktig samhällsfunktion. För stora samhällsgrupper är kollektivtrafiken det enda alternativet för längre resor. Buss och tåg är också ett bra färdssätt för att minska miljöpåverkan. Målet är att fler ska välja att åka kollektivt framför att ta egen bil. För näringslivet skulle förbättrade kommunikationer göra att det är lättare att få rätt kompetens till företagen. Det gör att Ockelbo kommun blir attraktivare för företagsetableringar och kan öka arbetstillfällena inom olika sektorer. Gränsen för vad människor accepterar i pendlingstid går ofta vid ungefär en timme. Det gör att Ockelbo har ett bra pendlingsläge för stora delar av Gästrikland, Mälardalen och Hälsingland. För privatpersoner blir Ockelbo attraktivt som boende- och besökskommun med närhet till omgivningens utbud av arbets- och skolmarknader, boende, kulturliv med mera.

För Ockelbo kommun är tågtrafiken central för resor inom regionen men också för att kunna göra längre resor. Tågresor erbjuder ett tidseffektivt sätt att resa långa sträckor och är viktig för arbets- och studiependlingen i kommunen. Ockelbo kommun har ett mycket bra utgångsläge med två järnvägsstationer. Ockelbos järnvägsstation och Lingbo järnvägsstation trafikeras av persontåg i nord-sydlig riktning. Det finns stora möjligheter att använda stationernas läge för en positiv utveckling med förbättrade kommunikationer.

Stationerna i Ockelbo och Lingbo trafikeras av både X-tåg och SJ-tåg med cirka 30 avgångar på vardagarna, färre under helgerna. Det tar cirka 25 minuter till Gävle med X-tåget, till Stockholm tar det ungefär 2 timmar. I nordlig riktning kan Bollnäs nås på cirka 40 minuter.

Busstrafik i länet sköts av X-trafik som en del av Region Gävleborgs uppdrag. Busstrafiken är viktig ur såväl ett lokalt perspektiv och som en del av längre resor inom regionen. För att vara ett tillförlitligt och gångbart transportsätt behöver busstrafiken vara tät och tillgänglig, det ställer krav på både turtäthet och sträckning. Den regionala busstrafiken i kommunen utgörs av: linje 26 mot Gävle och linje 44 mot Sandviken, samt 2 turer per dag för linje 43, Jädraås-Sandviken. Inom Ockelbo kommun finns Kuxatrafiken. Det är en avgiftsfri tjänst som kommunen tillhandahåller. Trafiken består av 8 lokala busslinjer till största delen anpassad till skolans behov av skolskjutsar, men också serviceturer och en centrumlinje för att nå samhällsservice i centralorten.

Unga och äldre som saknar körkort är ofta hänvisade till kollektivtrafik för att kunna delta i aktiviteter och uträtta ärenden utan att vara beroende av annan hjälp. Även andra som saknar körkort eller tillgång till bil är hänvisade till att resa med kollektivtrafik, i de fall där det är för långt att gå eller cykla. Detta gör att kollektivtrafik är en fråga om jämlikhet och som kan motverka skillnader mellan samhällsgrupper och segregering om tillgången är god. Genom möjlighet att resa kollektivt minskar beroendet av bil och resandet kan bli klimatsmart, både inom, till och från kommunen. En stärkt kollektivtrafik till byarna kan därmed gynna både kommunen och dess invånare.

Möjligheterna till pendling är viktig för kommunens utveckling och för arbetsmöjligheter för kommunens invånare. Pendlingen till närliggande kommuner som Gävle, Sandviken, Bollnäs, Söderhamn och Uppsala

är särskilt viktig för arbete men också studier, då kommunen inte har ett eget gymnasium eller högskola. Möjligheten till studiependling har påverkan på utbildningsnivån inom kommunen bland annat genom möjligheten att bo kvar i kommunen under högre studier. För företag är det också viktigt att det finns goda möjligheter att pendla till kommunen. Kvinnor använder kollektivtrafik i högre grad än män. God kollektivtrafik är därför viktigt ur ett jämställdhetsperspektiv. Kollektivtrafiken är också en viktig faktor när det kommer till befolkningsutveckling. Detta gäller till och från kommunen men också inom kommunen i byarna. Ungdomars utflyttning skulle kunna dämpas vid förbättrade kommunikationer då arbetstillfällena och möjlighet till högre utbildning förbättras. Ungdomar som saknar en akademisk bakgrund inom familjen väljer i högre grad att utbilda sig om det finns möjlighet till dagpendling. Det medför också att kompetensen höjs och stannar kvar på orten.

Kollektivtrafik spelar också en avgörande roll för att möjliggöra en aktiv fritid på kvällar och helger för de som bor utanför tätorten. För invånare i dessa områden kan tillgången till pålitliga och effektiva transportmöjligheter vara avgörande för att kunna delta i olika fritidsaktiviteter och evenemang utan att vara beroende av privatbilism. Att erbjuda välplanerade och anpassade kollektivtrafiklösningar kan bidra till att öka tillgängligheten och främja en aktiv och social fritid för människor på landsbygden. Detta kan skapa möjligheter till ökad gemenskap, kulturutbyte och en mer jämlik fördelning av fritidsaktiviteter oavsett var man bor.

Kommunens ställningstagande - Kollektivtrafik

- Kommunen ska arbeta för en kollektivtrafik som är pålitlig, säker och tillgänglig.
- Andelen resande med kollektivtrafik ska öka.

Hållbart resande

Hållbart resande är en del av arbetet mot minskad klimatpåverkan och hushållning med resurser för att uppnå en hållbar utveckling vad gäller både ekonomi, hälsa och miljö. Hållbarhets begreppet innebär att både dagens och framtida generationers behov kan tillgodoses vilket ställer stora krav på ett snabbt och effektivt genomförande av förändringar. För att nå hållbart resande behöver flera funktioner och förändringar fungera tillsammans mot samma mål. Arbetet påverkar därmed allt från bebyggelseutveckling till val av transportmedel och drivmedel. Hållbart resande är därför inte en egen fristående fråga utan har betydelse på flera fokusområden.

Minskad klimatpåverkan från transporter är delat mellan att minska antalet transporter och att minska inverkan av de transporter som ändå sker. Behovet av att resa är därför av betydelse. Genom att arbeta för att minska behovet av resor kan klimatpåverkan minskas i många fall. Infrastrukturen och utbud av service av olika slag kan göra att behovet av att resa minskas eller uteblir. God tillgång till fiber gör det möjligt för vissa arbetsgrupper att arbeta hemifrån och därmed avstå resor. Tillgång till annan typ av service som närhet till skola, sjukvård och butiker bidrar också.

Gång och cykel är trafikslag som gynnar hållbarhet i trafiksystemet och behöver öka. För att nå en ökning behöver infrastrukturen vara sammanhängande och säker för cyklister. Utöver cykel och gång bör kollektivtrafik ses som ett hållbart resande. Genom att öka användningen av kollektivtrafik kan också effektiviteten av dessa medel öka.

Vid resor där andra alternativ inte är möjliga kan effektivare bilanvändning vara ett alternativ. Detta kan ske genom bilpool eller andra typer av delningstjänster och till viss del fossilfria bränslesnåla fordon. Detta ska dock inte ses som ett alternativ för alla typer av resor då de endast kan stå för en viss del om målet om ett hållbart transportsystem ska nås. Sett till att resor med bil och lastbil med mera ändå utgör en del av transportinfrastrukturen behöver tillgången till drivmedel med låg klimatpåverkan och laddstolpar för elfordon utvecklas.

Gemensamt för förändring är att beteenden och vanor behöver ändras. Beteendeförändring i transportsystemet kräver information, kommunikation och marknadsföring. Goda transportalternativ behöver synliggöras och motiveras för att bli ett alternativ och i förlängningen bli en vana. Förutsättningarna till förändringen behöver också finnas med i den fysiska planeringen som möjliggör hållbara transportval. Det gäller både var boende och service planeras i stadsstrukturen eller i kommunen, och hur utformningen genomförs.

För att arbeta mot ett hållbart resande använder kommunen Trafikverkets fyrstegsprincip. Fyrstegsprincip är en strategi för att hantera och prioritera trafikfrågor. Principen syftar till att främja en hållbar och effektiv transportplanering och består av fyra steg:

1. Tänk om

Det första steget handlar om att först och främst överväga åtgärder som kan påverka behovet av transporter och resor samt valet av transportsätt.

2. Optimera

Det andra steget innebär att genomföra åtgärder som medför ett mer effektivt utnyttjande av den befintliga infrastrukturen.

3. Bygg om

Vid behov genomförs det tredje steget som innebär begränsade ombyggnationer.

4. Bygg nytt

Det fjärde steget genomförs om behovet inte kan tillgodoses i de tre tidigare stegen. Det betyder nyinvesteringar och/eller större ombyggnadsåtgärder.

Kommunens ställningstagande - Hållbart resande

- Ockelbo kommun ska arbeta aktivt med mobilitetsfrågor.
- Gång-/cykeltrafik och kollektivtrafik prioriteras före andra trafikslag.
- Ockelbo kommun planerar för service och infrastruktur som bidrar till att minska behovet av resor.
- Användningen av kollektivtrafik som resesätt ska öka.
- Det ska finnas möjlighet att ladda och tanka fossilfritt på flera platser i Ockelbo kommun.
- Ockelbo kommun arbetar utifrån fyrstegsprincipen i infrastrukturarbete.
- En trafikstrategi bör tas fram för att för att stärka och utveckla kommunens hållbara resande.

SOCIAL HÅLLBARHET

Enligt plan och bygglagen (1 kap. 1 § PBL) ska samhällsplanering "... **främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö**...". För att uppnå detta finns det en del viktiga frågor kring social hållbarhet att beakta i översiktsplaneringen. Att exempelvis förebygga segregation och utanförskap kräver en inkluderande planering som ser till alla människors rättigheter

och behov. Hur planlägger vi exempelvis för den del av befolkningen som blir äldre? Hur säkerställer vi att befolkningen kan erhålla den service som den behöver? Hur gör vi för att skapa en god helhet för invånarna med avseende på behov av skola, vård, omsorg? Hur säkerställer vi att folkhälsan är god och att barnkonventionen efterlevs? Allt detta är frågor som är viktiga att förhålla sig till när framtidens byggda miljöer planeras.

Tillgänglighet

Planläggning ska enligt 2 kap. 3 § PBL främja en god livsmiljö som är tillgänglig och användbar av alla samhällsgrupper. Det innebär att stor vikt läggs vid att den fysiska miljön ska vara tillgänglig för alla, oavsett förmåga att röra eller orientera sig. Allmänna platser ska vara möjliga att tillgodogöra sig oavsett funktionsförmåga, det gäller till exempel platser för kultur och fritid, mötesplatser och andra offentliga byggnader. Kravet gäller också kollektivtrafik och gatumiljön. Stora krav ställs på utformning då människor med en lång rad olika former av begränsningar ska kunna tillgodogöra sig de olika funktionerna i samhället. I utformning av den fysiska miljön ska allas tillgänglighet beaktas. Tillgänglighet ur ett större perspektiv handlar, utöver att ta sig fram i den fysiska miljön, om att ha tillgång till samhällets viktiga funktioner samt bostadsutbud utan segregation.

Med framkomlighet avses hur lätt det är att ta sig fram och beror bland annat på gatan och miljöns utformning, mängden trafik och hinder av olika slag. Ofta mäts framkomlighet som hastighet eller restid i fråga om trafikmiljö. Dålig framkomlighet kan leda till dålig tillgänglighet. Framkomlighetsåtgärder kan i de flesta fall gynna flera användare.

Åtgärder som minskar hinder för cyklister gynnar till exempel även människor med begränsad rörelseförmåga och vice versa.

Detta då färdvägen med fördel bör vara slät och bred utan hinder av kantsten och andra hinder som bommar eller betongfundament. Sammanhängande nät av gång- och cykelvägar är viktigt ur ett tillgänglighetsperspektiv för att minska risken för att onödiga hinder påverkar framkomligheten för hela resan.

Korsningar utgör ofta en barriäreffekt. Vid för långa väntetider vid en korsning med mycket trafik upplevs passager svårtillgängliga och som en barriär. Passager och överfarter för gång- och cykeltrafik behöver dimensioneras och utformas med utgångspunkt för människor med nedsatt rörelseförmåga. Det ger då i regel bättre förutsättningar för framkomlighet för alla oskyddade trafikanter. Personer med nedsatt syn och/eller med ett kognitivt funktionshinder måste ges möjlighet att kunna orientera sig vid en korsningspunkt. Detta kan ske genom en tydlig utmärkning av korsningen i form av taktilstråk och/eller annan utformning. Kantstenar vid korsningar behöver sänkas för att möjliggöra bästa möjliga framkomlighet och tillgänglighet. Vid alla passager och överfarter måste tillgänglighets- och framkomlighetsaspekten eftersträvas för att alla medborgare ska kunna ta sig fram på ett tryggt och säkert sätt. Vägvisning är viktigt för att skapa god orienterbarhet. Särskilt viktigt är att vägvisningen genomförs kontinuerligt från start till mål, eftersom avbrott i vägvisningen skapar förvirring.

Trygghet och säkerhet

Trygghetsaspekten är viktig när det gäller samhällsplanering. Att känna sig trygg är viktigt för att kunna delta i samhället på sina egna villkor. Vägen till och från boende, arbete, samhällsservice och kollektivtrafikhållplatser ska utformas på ett sätt som gör att människor känner sig trygga. Lokaliseringen och utformningen av ett område spelar stor roll för hur trygg miljön upplevs. Platser där fler människor rör sig upplevs ofta tryggare. Det ökar också toleransen och acceptansen för mångfald och olikheter i samhället i stort. En naturlig övervakning i form av mänsklig närvaro står för en grundtrygghet. Det är dock också på de populäraste, centrala platserna med mycket folk som många brott sker. En miljö ska vara enkel att röra sig genom och via aktiviteter och attraktivitet i det offentliga rummet skapas möjligheter för människor att vilja stanna längre på en plats. Det kan vara grönska, möjlighet att sitta, en lekplats eller god belysning.

Barnets perspektiv

Att planera för trygghet och skapa goda livsmiljöer handlar om att skapa en balans mellan olika intressen och perspektiv. Vägen till skolan är viktig för att barn ska ha möjlighet att ta sig dit självständigt på ett tryggt och säkert sätt. Det är viktigt att planeringen av trygghet- och säkerhetsarbetet kring skolor sker tillsammans med skolan och eleverna själva för att få ett tydligt barnperspektiv i frågan. Barnens egna perspektiv ska tas till vara när planering av miljöer intill skolor och lekplatser sker. Detta kan genomföras utifrån en barnkonsekvensanalys.

Färre olyckor med förbättrad säkerhet och trygghet

Säkerheten är avgörande för hur många som skadas och avlider i trafiken varje år. Eftersom möten mellan fordonstrafik och oskyddade trafikanter är de punkter där störst risk för att olyckor uppkommer är det extra viktigt att trafikregler efterföljs på dessa platser. Även utformningen av miljön påverkar säkerheten och kan bidra till olyckor såsom bristfälligt underlag, kantsten, sikt och försämrad väghållning. Trafikregler är en viktig faktor för att öka säkerheten och tryggheten, därför behöver det tydliggöras så framkomligheten underlättas men också så säkerheten tryggas.

Belysning är viktigt för både trygghet och säkerhet på cykelvägar i kommunen. Belysningen är även ett viktigt arkitektoniskt gestaltungsmedel som skapar rumslighet, atmosfär och påverkar orienterbarheten som bör anpassas efter platsernas olika behov. Ur säkerhetssynpunkt är det viktigt att personer kan upptäcka hinder på vägen såsom isfläckar, stenar, gropar och andra trafikanter. Vid korsningar, kurvor och andra möjligt osäkra punkter är det extra viktigt att belysningen är god för att säkerställa säkerhet och trygghet.

Integration

En av de utmaningar samhället står inför idag är segregationen – att olika samhällsgrupper lever åtskilda från varandra och sällan möts, trots att de bor på samma ort. Detta kan leda till ökad intolerans och konflikter mellan olika grupper i samhället. Vad utvecklingen beror på kan kopplas samman med ökad ojämlikhet i samhället, utanförskap, minskad social integration, skillnader i hälsa samt en stigmatisering av särskilda områden. Konsekvenserna är många, både på samhällsnivå och på individnivå.

Enligt Boverket grundar sig segregationsproblematiken framförallt i den fysiska och mentala åtskillnaden mellan områden som präglas av huvudsakligen hyresrätter, invånare med låg socioekonomisk status, låg utbildningsnivå, hög arbetslöshet, och nysvenskar, samt välbärgade bostadsområden som till stor del består av privatägda fastigheter och som domineras av etniska svenskar. Det är också främst de etniska svenskarnas preferenser som driver segregationen – eftersom det är de som i större utsträckning kan välja var de vill bo. Trots det är det de utsatta områdena som får definiera "segregationen" som fungerar som utgångspunkt för planering och politik.

Det viktigaste för att integrationen ska fungera är att alla kan vara delaktiga i majoritetssamhället och har möjlighet till egen försörjning. Tillgång till utbildning och arbete, samt välutvecklad infrastruktur och tillgång till fysiska mötesplatser är därför oerhört viktigt. Medborgarkontor, jobbtorg, kulturhus, föreningslokaler etcetera är bra exempel på platser som kan underlätta för de som behöver hjälp att etablera sig. Vad gäller barns möjligheter till integration är det särskilt viktigt med tillgång till en bra skola.

Folkhälsa

En god folkhälsa handlar om att hela befolkningen ska uppnå bästa möjliga hälsa. Alla ska ha lika möjligheter till att må bra fysiskt, psykiskt och socialt – oberoende av ålder, kön, yrke, utbildning, etnicitet, sexuell läggning, könsidentitet eller funktionsförmåga. Vårt mående påverkas inte bara av våra levnadsvanor – vad vi äter och hur mycket vi rör på oss – utan också av våra livsvillkor. Faktorer som utbildning, arbete, socialt nätverk, möjlighet att påverka, jämställdhet, ekonomisk trygghet samt den fysiska miljön där vi vistas är också viktiga. Miljöer som skapar naturliga mötesplatser och sociala sammanhang där utanförskap och isolering motverkas är därför en del i att främja god folkhälsa. Utöver detta är en säker och trygg miljö, möjlighet till delaktighet och inflytande samt en meningsfull sysselsättning viktigt, liksom tillgång till service, transporter, hälso- och sjukvård, sociala sammanhang, god bebyggd miljö och tillgång till rekreation. Genom att skapa sunda boende- och närmiljöer på jämlika villkor, kan således samhällsplaneringen bidra till en god och jämlik hälsa i Ockelbo kommun.

Barnperspektivet

Sedan den 1 januari 2020 är barnkonventionen svensk lag. Det ökar behovet av fokus på arbetet med barns rättigheter inom fysisk planering och stadsutveckling. Barn ska ses som självständiga kompetenta individer inom samhällsplanering, med åsikter värda att lyssnas till och tas tillvara på. Barn och unga under 18 år är givetvis olika på många sätt – i ålder, behov, intressen och erfarenheter, men gemensamt har de att de är beroende av vuxnas engagemang och arbete för att deras livsvillkor ska bli så bra som möjligt. Barn har exempelvis varken rösträtt eller körkort och saknar oftast egen inkomst. Dessutom är barn i regel storleksmässigt mindre än vuxna. Hur vi planerar, utformar och förvaltar den byggda miljön har därför stor betydelse för barns och ungas livsmiljöer och påverkar hur de lär sig att ta plats i det offentliga, utvecklas socialt och tillåts växa i självständighet och rörlighet.

Jämlikhet

Ett socialt hållbart samhälle kräver att vi arbetar för att främja ett jämlikt och jämställt samhälle. Detta kan uppnås när alla har lika rättigheter, villkor, möjligheter samt makt att själva forma sina liv och det finns en rättvis fördelning av makt, inflytande och resurser i samhället.

Med könsuppdelad statistik kan kvinnors och mäns olika levnadsmönster och levnadsförhållanden synliggöras. I alla kommuner i Gävleborg bor en högre andel män än kvinnor utanför tätorterna, och en högre andel kvinnor än män i tätorterna. Generellt sett ser också kvinnors och mäns vardag ofta olika ut. Män kör oftare bil, kvinnor åker oftare buss eller går till fots (cyklandet är dock mer jämnt fördelat mellan könen). Kvinnor upplever otrygghet i utomhusmiljön oftare än män. Detta behöver beaktas vid planering och utformning av nya platser, men också genom dialog med medborgare.

Det finns studier som visar att kvinnor inte deltar i stadsplaneringen på samma villkor som män. Det är viktigt inom samhällsplaneringen att vara uppmärksam på förändringar i människors beteendemönster och förutsättningar. Erfarenheter och statistik från de som bor och verkar i Ockelbo – kvinnor, män, unga, gamla, människor med olika bakgrund och erfarenheter – är ett viktigt underlag i planeringen och formerna för invånardialog bör därför utvecklas.

Ockelbo kommun ska erbjuda en livsmiljö som fungerar för olika människors behov, underlättar vardagslivet, främjar social samvaro och stimulerar till aktiviteter. Den fysiska miljön ska upplevas som jämställd, tillgänglig, hälsosam, säker, trygg och upplevelserik och utformas så att personer med funktionsvarianter kan ta del av samhällets service, varor och tjänster. Såväl bostäder som offentliga byggnader och lokaler ska utformas så att de kan nås och användas av alla. Jämställdhetsperspektiv ska finnas med i alla steg av planeringsprocessen och gärna i ett tidigt skede, för att skapa goda förutsättningar för den fortsatta planeringen och för genomförandet.

Allmänna platser och byggnader

Allmänna platser, även kallat offentliga platser, förekommer i plan- och bygglagen och definieras som en gata, en väg, en park, ett torg, en idrottsplats eller liknande som allmänheten har tillgång till och uppfyller ett gemensamt behov. Allmänna byggnader kan vara ett bibliotek, folkets hus, kommunhus, samlingslokaler eller liknande.

I plan- och bygglagen anges att alla enkelt avhjälpna hinder mot tillgänglighet och användbarhet i lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser ska avhjälpas. Kravet gäller om det med hänsyn till de praktiskt och ekonomiska förutsättningarna är enkelt att avhjälpa hindren.

Kommunens ställningstagande - Social hållbarhet

- Kommunen ska analysera detaljplane- och programförslag utifrån ett brett socialt perspektiv genom sociala konsekvensanalyser.
- Åtgärder som bidrar till en god livsmiljö samt jämlika och sociala förhållanden i hela kommunen ska prioriteras, som exempelvis god samhällsservice, närhet till rekreation, kultur och mötesplatser.
- För att nå effektiva åtgärder inom segregationsarbetet ska ett brett samarbete ske mellan olika avdelningar, förvaltningar och bolag. Fysiska och sociala åtgärder kombineras utifrån respektive förvaltnings bevakningsområde i den övergripande samhällsutvecklingen.
- Kommunen bör sträva efter att skapa en stor variation när det gäller funktioner, boendeformer och gestaltning i den fysiska miljön.
- Viktiga stråk och samband i den fysiska miljön bör prioriteras i planeringsarbetet.
- Fler människor av olika kön, åldrar och ursprung ska involveras och delta med sina erfarenheter och kunskaper i planeringsprocessen. Genom dialog bör kommunen sträva efter att få fler inifrånperspektiv och planera utifrån det - inte minst i områden där det blandas många olika kulturer och språk.
- Kommunen ska verka för en jämställd och demokratisk medverkan i kultur- och fritidslivet och för möjligheten att utöva en mångfald av idrotts- och friluftaktiviteter.
- Kommunen ska bevara och utveckla viktiga områden och samband för friluftslivet.
- Kommunens tätortsnära skog ska förvaltas med fokus på tillgänglighet, rekreation, friluftsliv och biologisk mångfald.
- Kommunen ska skapa miljöer som ökar trivseln utomhus och stimulerar till fysisk aktivitet.
- Ockelbo Kommun ska fortsätta arbeta med trygghets- säkerhets- och integrationsarbete samt följa upp detta kontinuerligt.
- Allmänna platser ska vara möjliga att tillgodogöra sig oavsett funktionsförmåga, det gäller till exempel platser för kultur och fritid, mötesplatser och andra offentliga byggnader – men även kollektivtrafik och gatumiljön.
- Allmänna platser och byggnader ska upplevas som trygga. Kommunen ska skapa förutsättningar för människor att röra sig genom samhället på ett tryggt sätt.
- Allmänna platser och byggnader inom kommunen ska ha tydliga markörer som underlättar människors förståelse för att en plats eller byggnad är allmän.

BOSTADSFÖRSÖRJNING

Av översiktsplanen ska det framgå hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder. Bra bostäder och goda boendemiljöer är grundläggande kvaliteter för en kommun. Tillgången till tillgängliga bostäder för livets alla skeenden är en förutsättning för kommunens utveckling.

Kommunen har parallellt med översiktsplanen tagit fram ett nytt bostadsförsörjningsprogram som säkerställer att det långsiktiga behovet av bostäder tillgodoses enligt nuvarande behov och befolkningsprognoser.

Ett av målen i bostadsförsörjningsprogrammet innebär att kommunen ska skapa förutsättningar för 115 nya bostäder fram till år 2026. För att nå målet föreslås flera planerade insatser som exempelvis *”Tillkommande bostäder ska i första hand följa översiktsplanens intentioner”*. Det finns goda möjligheter att tillgodose majoriteten av målet inom befintlig stadsstruktur i Ockelbo tätort. Samtidigt behöver det skapas förutsättningar för nybyggnation på landsbygden eftersom Ockelbo kommun är en landsbygdskommun där natur och vattenområden bjuder på upplevelser och rekreation som bidrar till livskvalitet och utgör en viktig del av kommunens attraktiva värden.

Kommunens ställningstagande - Bostadsförsörjning

- Kommunens bostadsförsörjningsprogram ska säkerställa det långsiktiga behovet av bostäder samt utgöra ett viktigt underlag för den fysiska planeringen.

BULLER

Buller definieras som oönskat ljud. Buller kan ha negativa effekter på människors hälsa och välbefinnande, inklusive sömnstörningar, stress, koncentrationsproblem och hörselskador. Det påverkar även barns inlärning och kan bidra till att minska trivseln i bostadsområden och på arbetsplatser. Dessutom kan buller vara en begränsande faktor för människors möjlighet att njuta av utomhusmiljöer, som parker och rekreationsområden. I den fysiska planeringsprocessen är det därför viktigt att se till att bullernivåer blir godtagbara vid nyetableringar. Vilken bullernivå som kan anses god beror på hur platsen ska användas och vilken typ av buller platsen är utsatt för. Kommunen följer i avvägning av detta gällande förordningar och råd om buller. De huvudsakliga bullerkällorna i Ockelbo kommun är väg- och spårtrafik längs länsväg 272 och Norra stambanan samt några industrier med bullrande verksamhet.

Västra Gästriklands samhällsbyggnadsförvaltning (VGS) är tillsynsmyndighet i frågor där buller orsakar olägenhet för människor och där buller uppkommer på till exempel

industriområden. Trafikverket ansvarar för att ohälsosamt buller inte uppstår för befintlig bebyggelse vid större vägar och järnvägar.

Det är viktigt att åtgärder kopplade till bullerfrågor i obebbyggda trakter nogt övervägs så att områden som är känsliga kan bevaras så tysta som möjligt. Särskild hänsyn ska ges till exempel för stora opåverkade områden.

Kommunens ställningstagande - Buller

- I detaljplaneprocessen ska vid byggnation och anläggning av trafikstråk säkerställas att bullernivåer är godtagbara enligt gällande riktlinjer.
- Bebyggelse ska i första hand anläggas där buller inte utgör risk för störningar. I andra fall ska åtgärder väljas så att risken för störningar kopplat till buller minskas.
- Staten har, i samarbete med kommunen, ett ansvar att aktivt arbeta för att bygga bort bullret och främja en sundare och bättre livsmiljö.
- I obebbyggda trakter bör bullerfrågor vid exploatering nogt övervägs så att känsliga områden inte skadas eller fragmenteras.

TRANSPORTLEDER FÖR FARLIGT GODS

→ KARTA: FÖRUTSÄTTNINGAR - RISKER

På våra vägar transporteras en stor mängd farligt gods. Farligt gods är sådant som kan komma att skada människor, miljö, egendom och djur vid olyckor eller annat som kan orsaka spill. Länsstyrelsen utser rekommenderade färdvägar för farligt gods. Alla järnvägar klassas som detta. Transporter av farligt gods sker främst på järnvägen (Norra stambanan) som går igenom kommunen i nordsydlig riktning. Rekommenderad väg för farligt gods är väg 303, 546 och väg 272.

Länsstyrelsen Gävleborg har tagit fram en vägledning för riskhantering vid transportleder för farligt gods tillsammans med Länsstyrelsen Västernorrland. I denna anges skyddsavstånd samlat med underlag och riktlinjer för bebyggelse eller annan markanvändning inom 150 meter från farligt gods led. Vägledningen ska följas som regel, men en bedömning utifrån de lokala förutsättningarna på platsen måste också

göras. Höjdvariationer i landskapet, hänsyn till den aktuella trafikmängden på vägen eller järnvägen där farligt gods transporteras eller skyddsvallar och andra skyddsanordningar kan verka riskreducerande. Samråd ska också ske med räddningstjänst eller annan sakkunnig inom 150 meter från farligt godsleden, i synnerhet vid avsteg från angivet skyddsavstånd.

Kommunens ställningstagande - Transportleder farligt gods

- Kommunen ska följa Länsstyrelsen Gävleborgs vägledning vid planering av ny bebyggelse intill farligt gods led.
- Kommunen ska väga in de lokala förutsättningarna på platsen vid planering av ny bebyggelse intill farligt godsleder.
- Samråd ska ske med räddningstjänst eller annan sakkunnig inom 150 meter från farligt godsleder.

FARLIGA VERKSAMHETER

Förutom en bergtäkt (Langberget) finns det inga farliga verksamheter i kommunen (dvs verksamheter som omfattas av regelverket kring storskalig kemikaliehantering eller farlig verksamhet enligt lag om skydd mot olyckor). Vid farliga verksamheter hanteras stora mängder kemikalier eller bedrivs verksamhet som av andra skäl medför risker för allvarliga skador på människor eller miljön. Vid etablering kräver vissa typer av verksamheter tillstånd enligt miljöbalken, då sker också en lokaliseringsprövning. Oavsett så är det viktigt med tillräckliga avstånd till närboende vid nyetablering. Generellt sett är det lämpligt placera farliga verksamheter inom industriområden. Vid storskalig kemikaliehantering kan schabloniserade skyddsavstånd användas från vägledningen Samhällsplanering och riskhantering i anslutning till storskalig kemikaliehantering (upprättad av MSB 2017).

FÖRORENADE OMRÅDEN

→ KARTA: FÖRUTSÄTTNINGAR - RISKER

Ett förorenat område är en plats som är så förorenad att den kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. I ett sådant område överskrider halterna av en förorening den lokala bakgrundshalten, det vill säga halten av ett ämne som förekommer naturligt i omgivningen. Området kan utgöras av mark, vatten, sediment och/eller byggnader och anläggningar. Föroreningarna kommer ofta från utsläpp från industrier eller andra verksamheter samt vid deponier.

Länsvisa inventeringar genomförs av potentiellt förorenade områden där det bedrivs verksamhet inom en bransch som man av erfarenhet vet kan ha orsakat föroreningar. Områdena har efter inventeringen riskklassats från mycket stor risk (riskklass 1) till ingen/liten risk (riskklass 4). I Ockelbo kommun finns 18 förorenade områden i riskklass 1 och 2. Länsstyrelsernas karttjänst EBH-kartan redovisar aktuella förorenade områden.

Det nationella miljömålet för Giftfri miljö, delområdet förorenade områden, är att förorenade områden är åtgärdade i så stor utsträckning att de inte utgör något hot mot människors hälsa eller miljön. En övergripande nationell målsättning för länsstyrelsernas arbete är att år 2050 ska alla områden med mycket stor risk eller stor risk (riskklass 1 och 2) vara åtgärdade.

En handlingsplan har under 2020 tagits fram som en bilaga till Västra Gästriklands samhällsbyggnadsnämnds tillsynsplan. Handlingsplanen uppdateras årligen i samband med verksamhetsplaneringen och bryts ned i 3-årsplaner. I handlingsplanen finns följande mål för arbetet:

- Västra Gästriklands samhällsbyggnadsnämnd ska bidra till att minska spridningen av föroreningar från förorenade områden. Förorenade mark- och vattenområden ska identifieras, undersökas och vid behov efterbehandlas eller på annat sätt skyddas så att spridning av föroreningar inte sker.
- År 2050 ska alla områden med mycket stor risk eller stor risk (riskklass 1 och 2) i Hofors, Ockelbo och Sandviken vara åtgärdade. Med åtgärdad avses att området har genomgått en MIFO 2 utredning eller motsvarande och därefter efterbehandlats alternativt sänkts till högst riskklass 3.

Kommunens ställningstaganden - Förorenade områden

- Hänsyn ska tas till förekomst av förorenade områden i den fysiska planeringen. Det är därmed viktigt att ha kännedom om föroreningar i områden som är tänkta att bebyggas eller där markanvändningen på annat sätt ska förändras.

KLIMATANPASSNING

→ KARTA: FÖRUTSÄTTNINGAR - RISKER

Jordens klimat blir allt varmare, en utveckling som sannolikt kommer att fortsätta. Mänsklig aktivitet har genom utsläpp av växthusgaser en betydande roll i den framtida klimatförändringen. Hur stor uppvärmningen blir och hur snabbt det går beror på utsläppen av växthusgaser världen över och hur snabbt vi kan minska utsläppen. Men även om världens länder skulle lyckas minska eller stoppa utsläppen av växthusgaser kommer de utsläpp som redan skett fram till idag att fortsätta med att påverka jordens klimat under lång tid framöver. Det är därför viktigt att hela tiden arbeta med att anpassa samhället till ett förändrat klimat samtidigt som arbetet med utsläppsminskning behöver fortgå.

Klimatanpassning innebär att vi minskar samhällets sårbarhet för klimatrelaterade händelser, men också att vi drar nytta av de effekter som ett förändrat klimat ger. Klimatanpassningen medför ofta en större kostnad i ett tidigt skede. Förebyggande investeringar är dock i de flesta fall betydligt billigare än att ta kostnader för klimatkonsekvenser i efterhand. Klimatförändringar påverkar hela samhället och klimatanpassningar kan genomföras på många sätt.

Enligt FN:s klimatpanel kommer klimatförändringarna att leda till högre temperaturer, ökad nederbörd, stigande havsnivåer, förändrade flöden i sjöar och vattendrag samt ökade risker för ras, skred och erosion.

Högre temperaturer

Årsmedeltemperatur ligger idag på omkring tre grader i Gävleborgs län. Medeltemperaturen beräknas till slutet av seklet öka med mellan tre och fem grader beroende på scenario. Enligt det värsta scenariot kommer störst uppvärmning att ske vintertid med som mest sex grader.

Både nationellt, regionalt och lokalt kan vi förvänta oss att antalet riktigt varma dagar kommer att bli fler. Med det ökar också risken för värmeböljor, det vill säga längre perioder av riktigt varma dagar. I och med uppvärmningen ökar också vegetationsperiodens längd med mellan en och två månader beroende på scenario. Eftersom vegetationsperioderna blir längre kan vegetation tidigare ta upp vatten och risken för torka ökar.

Konsekvenserna av värmeböljor kommer att vara tydligast i tätbebyggda områden med mycket hårdgjorda ytor och mindre luftgenomströmning. Detta beror på den så kallade värmeöeffekten. Effekten uppstår genom att den byggda miljöns fysiska struktur lagrar värme under dagtid och avger värme nattetid, det vill säga att materialen i staden fungerar som element. Svaga grupper såsom sjuka, äldre och barn kan ha svårt att återhämta sig i värmeböljor om de svala nätterna uteblir.

Anordnandet och bevarande av parkmark och grönytor i anslutning till befintlig bebyggelse kommer vara av stor vikt för att sänka temperaturen lokalt och bidra till att minska värmeöeffekten.

Förändrad nederbörd

Översvämningar i sjöar, vattendrag och dagvattensystem innebär förutom skador på byggnader och infrastruktur både ekonomiska förluster och miljökonsekvenser. Klimatförändringarna bedöms innebära förändrade nederbördsmönster, ökande nederbördsmängder och förändrade tider för snösmältning. Flöden och vattennivåer i sjöar och vattendrag kommer således att följa andra mönster än tidigare.

SMHI har i rapporten Klimatscenarier för Sverige från 2015 uppskattat Gävleborgs läns framtida klimat utifrån så kallade RCP-scenarier. Rapporten visar att årsmedel-nederbörden sedan början av 1990-talet har ökat något i Gävleborgs län. I ett framtida klimat kommer årsmedel-nederbörden att öka med ytterligare 20–30 % i Gävleborgs län. Lokalt kommer denna ökning kunna vara uppemot 50 %. Nederbörden bedöms öka mest under vinter och vår.

En allt större del av vinternederbörden kommer också att falla som regn istället för snö. Antalet dagar med snötäcke kommer oavsett scenario att minska i hela länet. Det värsta scenariot bedömer att det i slutet av seklet

kan vara mellan 10–20 dagar med snötäcke. För Testeboåns avrinningsområde beräknas antalet dagar med snötäcke minska från cirka 100 dagar idag till omkring 10–40 dagar i slutet av seklet.

Även den kraftiga nederbörden, skyfall, kommer att öka. Den maximala dygnsnederbörden kan komma att öka med 15–20 % beroende på scenario. Trots ökade nederbördsmängder kommer perioder med torka att bli allt vanligare. Mer regn kommer alltså att falla men vid färre tillfällen.

Nederbörd ska dock ses som en resurs. Lokal fördröjning av dagvatten och fördröjningsytor vid skyfall i lämpliga lågpunkter kan hjälpa till med att skapa fler grönytor i tätbebyggda områden och stärka ekosystemtjänsterna på platsen. Dammar och dagvattenmagasin kan användas för bevattning.

Förändrade flöden

Flödena, eller vattenföringen, i vattendrag kommer att förändras i takt med att klimatet förändras. Flödena kommer både att öka och minska och ändringen kommer att variera i olika delar av landet och mellan olika årstider. Förändringar i vattenföringen beror till stor del på förändringar i nederbörden men även temperaturförändringar och avdunstning påverkar.

Det minskade snötäcket samt längre torr-säsong innebär att vårfloden minskar och perioder med låga flöden under sommaren blir längre. Eftersom det på vintern är mindre upptag av växter, mindre avdunstning och mer nederbörd kommer falla som regn än idag kommer flödena att öka vintertid. Antalet dagar med låg markfuktighet kommer att öka inom Testeboåns avrinningsområde från drygt 10 dagar idag till 30–45 dagar i slutet av seklet.

Ras, skred och erosion

Ras och skred är snabba massrörelser i jordtäcket eller i berg. Massrörelsen kan orsaka skador både på mark och byggnader i det drabbade området och i nedanliggande område dit ras-, skred- och erosionsmassorna transporteras. Erosion är en naturlig process som genom nednötning och transport av berg, jord eller annat material strävar efter att jämna ut markytan. I ett ras rör sig de enskilda delarna fritt i förhållande till varandra. I ett skred är det en massa av material som rör sig sammanhängande.

Även om erosion är en naturlig process är mänsklig påverkan ofta en medverkande faktor till att ras och skred utlöses. Det kan vara genom exempelvis vibrationer eller överbelastning. Gemensamt för ras och skred är att de kan inträffa utan förvarning.

Statens Geologiska Institut (SGI), Statens Geologiska Undersökning (SGU), Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI), Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Lantmäteriet, Havs- och vattenmyndigheten (HaV), Sjöfartsverket och Skogsstyrelsen har tillsammans tagit fram ett översiktligt rikstäckande kart- och kunskapsunderlag gällande ras, skred och erosion.

De områden i Ockelbo kommun som framförallt visar på förutsättningar för ras och skred är längs Jädraån och Testeboåns stränder, främst i närheten av Åmot och Jädraås. Även Mörttjärnsbäcken och Mosjöån norr om Svartsbo samt Döljebroäcken söder om Grönviken visar på markförutsättningar för ras och skred. Områden i och omkring Ockelbo tätort visar också på förutsättningar för ras och skred. Dessa områden är dock betydligt mindre och mer fragmenterade. För utpekade områden med förutsättningar för ras, skred eller erosion kan man behöva utreda de risker en ändrad markanvändning eller byggnation kan innebära för platsen, för att tydliggöra vilka åtgärder som kan behöva genomföras för att minimera riskerna.

All form av exploatering i eller ovanför branta slänter som innebär borttagning av vegetation, kan öka sannolikheten för ras ytterligare.

Årsmedelnederbörden, det vill säga medelvärde av den totala nedbörden under ett år, kommer enligt alla scenarier att öka som en följd av klimatförändringarna. Beroende på scenario rör det sig om en ökning på mellan 20 – 30 %. I huvudsak innebär detta att medelhöga vattenflöden förväntas få längre varaktighet och erosionen i vattendragen kommer att öka, vilket också innebär större risker för ras och skred. Karteringen är översiktlig och begränsad till vid utredningstillfället bebyggda områden. Det kan således finnas andra områden med förutsättningar för ras och skred som inte är kartlagda.

Översvämningar

Med översvämningar menas att vatten täcker områden utanför den normala gränsen för sjöar, vattendrag och hav. Översvämningar på land kan även drabba markområden som inte gränsar till vatten men där vatten ansamlas och blir stående på grund av stora regnmängder. De vanligaste översvämningar är dock de som inträffar vid sjöar och vattendrag.

För översvämningar i vattendrag i Ockelbo kommun är risken störst vid Testeboån nedström Åmot. De områden vid Testeboån med särskilt stora risker för översvämningar är mellan Västerbo och Nordanåsbo, omkring Ulvsta, området kring Östby, Moån mellan Mo och Bysjön, runt Kolforsen samt sydvästra

delarna av Bysjön. Även låglänta områden vid Jädraån ligger inom riskområden för översvämningar. Risken för översvämningar baseras på ett beräknat högsta flöde hämtat från MSB:s översvämningportal.

För översvämningar på marknivå har Länsstyrelsen Gävleborgs lågpunktskartering använts som underlag för att identifiera låglänta områden med förhöjda risker för översvämningar. Karteringen är begränsad till områden i eller omkring tätbebyggda områden och ingen hänsyn har tagits till markens möjlighet till infiltration eller fördröjning.

Identifierade riskområden finns i sin helhet i de digitala kartorna. Större områden som bör nämnas är Vittersjö med omnejd samt Gäveränge industriområde.

Kommunens ställningstagande - Klimatanpassning

- Bostäder, äldreboenden och annan värmekänslig bebyggelse ska placeras, utformas och planeras med åtgärder som minskar de negativa effekterna vid en värmebölja.
- Inom områden som identifierats som osäkra utifrån ras, skred och erosion bör utredningar tas fram vid detaljplanering, bygglov eller ändrade markförhållanden.
- Nybyggnation ska i första hand lokaliseras till områden där risken är låg avseende ras, skred, översvämning, högt grundvatten och mark med dåliga förutsättningar.
- I samband med detaljplanering och bygglov ska det utföras en bedömning om det behövs vidare geotekniska utredningar gällande ras, skred, erosion och eventuell klimatpåverkan inom riskområdena som är utpekade i de karteringar som kommunen sammanställt.
- Dagvatten ska ses som en resurs samt vara värdeskapande, väldimensionerad och anpassad för ett förändrat klimat (läs mer under avsnittet "Dagvatten").
- Nya bostäder i riskområden ska generellt utformas för att klara en risknivå motsvarande ett 100-årsregn. Undantag kan göras för komplementbyggnader som exempelvis garage, carport eller likande.
- Vid detaljplanering i områden som riskerar att översvämmas ska bestämmelser om klimatanpassningsåtgärder för att klara risknivån motsvarande ett 100-årsflöde anges för att säkra byggnader, vägar och annan infrastruktur.
- Riskobjekt och samhällsfunktioner av betydande vikt bör endast lokaliseras i områden som inte hotas av högsta dimensionerande flöde samt ska utformas för att klara risknivån motsvarande 100-årsnederbörd. Exempel på betydande vikt är skola, förskola, vårdcentral, bibliotek, kommunala verksamheter, eller viktig infrastruktur.

MAGNETFÄLT OCH KRAFTLEDNINGAR

Kraftledningarna används för att leda elektricitet från kraftverk till olika delar av samhället och dessa dras ofta långa sträckor. Kring kraftledningarna uppstår magnetfält och elektriska fält. Under en kraftledning är magnetfälten vanligtvis långt under Strålsäkerhetsmyndighetens referensvärde som är 100 mikrottesla och detta referensvärde är den högsta nivån av magnetfält som det rekommenderas att allmänheten exponeras för. Under de största kraftledningarna (400 kilovolt) ligger fälten på 10–20 mikrottesla. Styrkan på magnetfälten avtar snabbt med ett ökat avstånd från källan. Det finns en vetenskapligt grundad misstanke om att svaga magnetfält från kraftledningarna skulle kunna öka risken för barnleukemi. Däremot har forskare inte hittat någon förklaring till det observerade sambandet mellan magnetfält och barnleukemi. Världshälsoorganisationen (WHO) har därför klassat magnetfält som möjligen cancerframkallande, vilket är den svagaste misstankegraden. Strålsäkerhetsmyndigheten

anser därför att onödig exponering för magnetfält bör begränsas om det kan göras till rimliga kostnader och konsekvenser. Detta bör man ta hänsyn till vid samhällsplanering. Det är således viktigt att undvika att placera nya bostäder, skolor och förskolor nära kraftledningarna.

Magnetfälten från kraftledningarna kan minskas dvs. styrkan på magnetfälten minskar om nya kraftledningarna läggs i marken. Tekniskt sett går det också att ersätta en del befintliga kraftledningarna med kablar i marken. Hälsoeffekter kan på lång sikt inte uteslutas och därför är rekommendationer och riktlinjer framtagna för att förhindra risker för allmänheten och arbetslivet. De riktlinjer och rekommendationer som är framtagna ska följas i samband med framtagande av detaljplaner, bygglovsansökningar eller förhandsbesked. Ockelbo kommun står bakom dessa rekommendationer och riktlinjer och anser att de ska följas.

Kommunens ställningstagande - Magnetfält och kraftledningarna

Följ rekommendationer och riktlinjer från myndigheter och ledningsägare som bland annat innebär:

- Sträva efter att utforma eller placera nya kraftledningarna och andra anläggningar så att exponering för magnetfält begränsas
- Undvik att placera nya bostäder, skolor och förskolor nära elanläggningar som ger förhöjda magnetfält.
- Sträva efter att begränsa fält som starkt avviker från vad som kan anses normalt i hem, skolor, förskolor respektive aktuella arbetsmiljöer
- Kommunen förordar att gränsvärdet 0,4 microtesla som högsta magnetfältsnivå vid bostäder, skolor eller där människor vistas varaktigt inte får överskridas.
- När åtgärder planeras inom 250 meter från transmissionsnätledningarna och stationer ska samråd hållas med Svenska kraftnät.
- Vid detaljplanläggning och bygglov i närheten av kraftledningarna ska kommunen samråda med kraftledningsägaren för att ta reda på om magnetfältsnivåer behöver utredas.

RADON

Radon är en radioaktiv gas som bildas naturligt i berggrunden när radium sönderfaller. Radongasen sönderfaller i sin tur till radondöttrar som är fasta partiklar. När vi andas in radonhaltig luft fastnar radondöttrarna till en del i våra luftvägar. Vid sönderfallet avger de strålning som kan skada cellerna i luftvägar och lungor. Långvarig exponering av radongas ökar risken att utveckla lungcancer och det är främst rökare som drabbas. Radium finns naturligt i marken och i stenbaserade byggnadsmaterial som tegel, betong och lättbetong. Blåbetong är ett material som avger mer radongas jämfört med andra byggmaterial. Radon kan även finnas i grundvattnet och i bergborrade brunnar kan höga radonhalter i vattnet hittas. Radon från marken är den vanligaste källan till radon i byggnader och radongasen läcker in om huset är otätt mot marken eller genom sprickor som uppkommer eller av otillräcklig

tätning runt rör genomföringar så huvudrekommendationen är att alltid bygga tätt mot marken.

Det enda sättet att upptäcka radon i inomhusluften i bostäder och allmänna lokaler är att mäta. Strålsäkerhetsmyndigheten har i strålskyddsförordningen (2018:506) beslutat om en referensnivå på 200 becquerel (Bq)/m³ radonhalt i inomhusluft för befintliga bostäder och lokaler dit allmänheten har tillträde. Referensnivån för radon är fastställda utifrån en samlad bedömning av risker med radon. För nybyggda hus gäller ett gränsvärde på 200 Bq/m³ enligt Boverkets byggregler (2011:6). VGS är tillsynsmyndighet och kan förelägga om att mätning eller åtgärd ska göras för bostäder och lokaler dit allmänheten har tillträde.

För Ockelbo kommun så räknas högriskområden för radon vara på rullstensåsarna.

Kommunens ställningstagande - Radon

- I samband med lokalisering av bostadsbebyggelse eller lokaler för skola och förskola ska hänsyn tas till risken för höga radongashalter i inomhusluft och dricksvatten.
- Radonsäkert byggande ska tillämpas inom högriskområden för radon.

JORDBRUKSMARK

→ KARTA: FÖRUTSÄTTNINGAR - JORDBRUKSMARK

Jordbruksmark är en viktig platsbunden resurs. Jordbruksmarken har många värden. Det främsta värdet är själva produktionsvärdet, att jordbruket producerar livsmedel och energi. Jordbrukslandskapet har också viktiga natur-, kultur- och landskapsvärden. Småbrutna jordbrukslandskap med naturbetesmarker, stenmurar, åkerholmar och andra småbiotoper utgör gynnsamma miljöer för en rad arter. Jordbruksmarkens ekosystemtjänster har också stora värden. Jordbrukets ekosystemtjänster är bland annat produktion av mat och energi, återföring av näringsämnen, insekters pollinering och förmåga att utjämna vattenflöden. Det är viktigt att arbeta för att upprätthålla ett livskraftigt och fungerande jordbruk med anledning av framtida klimatförändringar och exportläget till följd av krissituationer i världen. Ett varmare klimat kan gynna odlingsförutsättningarna. Det kan innebära bättre skördar och möjlighet att odla nya grödor. Detta kan leda till en ökad

efterfrågan på jordbruksmark. Det är viktigt att bruka och bevara jordbruksmarken eftersom jordbruksmarken tar väldigt lång tid att återställa.

Jordbruksmarken skyddas i miljöbalkens hushållningsbestämmelser, 3 kapitlet 4 §. Enligt paragrafen får brukningsvärd jordbruksmark endast tas i anspråk för bebyggelse om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. För att få bebygga brukningsvärd jordbruksmark krävs det en konkret utredning som visar att det aktuella behovet inte kan tillgodoses på annan mark (se t.ex. Mark- och miljööverdomstolens dom den 16 januari 2019 i mål nr P 3809-18). Det är plan och bygglagens 2 kapitel 2 § som reglerar att kommunerna ska använda miljöbalkens 3 kapitel 4 § när de planlägger och beslutar om markanvändning.

Jordbruksmarken i Ockelbo kommun utgör omkring tre procent av kommunens totala yta. Jordbruksmarken är relativt liten i förhållande till skogsmarken och blir därmed mer värdefull för landskapsbilden och landskapets värden. Det viktiga odlingslandskapet i Ockelbo kommun finns framförallt i dalgångarna längs Testeboån och Moån.

Både centralorten och övrig bebyggelse i kommunen omges generellt av jordbruksmark. Jordbruksmarken är viktig för kommunen att bevara i så stor utsträckning som möjligt. Vikten av att bevara jordbruksmarken belyses bland annat i det miljöstrategiska programmet och livsmedelsstrategin. För att kunna möjliggöra att kommunen utvecklas och växer enligt målen i översiktsplanen behöver bostäder i större volymer kunna möjliggöras. I direkt anslutning till centralorten är ny bebyggelse på jordbruksmark därför möjlig att prövas även om det innebär avsteg från grundprincipen om ianspråktagande av brukningsvärd jordbruksmark. Avsteg från grundprincipen ska alltid föregås av detaljplanering för att säkerställa en god och hållbar mark- och vattenanvändning.

Syftet med att skapa förutsättningar för kommunen att utvecklas och växa anses vara ett väsentligt samhällsintresse som på grund av

topografiska och geologiska förutsättningar inte går att tillgodose i samma omfattning på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt någon annanstans, med avseende på bland annat faktorer som jordbruksmark, natur- och kulturvärden, strandskydd, teknisk försörjning, infrastruktur, kollektivtrafik och utmed starka kollektivtrafikstråk, översvämningsrisk med mera.

Kommunens ställningstagande - Jordbruksmark

- Kommunen har ett restriktivt förhållningssätt till ianspråktagande av brukningsvärd jordbruksmark. Den brukningsvärda jordbruksmarken får endast exploateras för att tillmötesgå väsentliga samhällsintressen som inte kan tillmötesgås på annat sätt.
- Kommunen anser att uppförandet av bostäder är ett väsentligt samhällsintresse då det skapar förutsättningar för kommunen att utvecklas och växa.
- I anslutning till centralorten kan ny bebyggelse prövas även om det innebär ett avsteg från grundprincipen rörande brukningsvärd jordbruksmark. Avsteg från grundprincipen ska alltid föregås av detaljplanering för att säkerställa en god och hållbar mark- och vattenanvändning.
- Det bör undvikas att jordbruksmark splittras till allt för små fält eller inte går att nå på grund av att vägar och annan infrastruktur delar landskapet.
- Kommunen är positivt inställd till brytning av ny åkermark eller uppodling av nedlagd åkermark, särskilt om det ligger nära gårdens brukningscentrum eller ger väsentligt mer rationella åkerskiften.
- Den öppna landskapsbilden i jordbrukslandskapet ska värnas.
- Exploatering av områden nära jordbruksmark får inte medföra olägenhet för jordbruksnäringen.
- Värdefulla kultur- och naturmiljöer i jordbrukslandskapet ska beaktas.

SKOGSBRUKSMARK

Skogsbruket är av nationell betydelse som enligt miljöbalkens grundläggande hushållningsbestämmelser ska skyddas mot åtgärder som hindrar eller försvårar ett rationellt skogsbruk. Hur skogsmarken ska skötas uttrycks även i skogspolitiska jämställda mål – miljömålet och produktionsmålet. Skogsbruket ska följa regelverket i skogsvårdslagen, kulturmiljölagen och miljöbalken. Skogsbruket har ekonomiska, ekologiska och sociala värden vilket betyder att det är av stor vikt att sköta skogen så att god avkastning ges samtidigt som den biologiska mångfalden ska bibehållas. Skogen har även sociala värden då många människor använder skogen för rekreation och friluftsliv. Skogen har också värden kopplade till den fysiska planeringen i frågor gällande vattenhushållning, luftkvalitet, buller och grön infrastruktur.

Arealen skogsmark i Ockelbo kommun utgör närmare 90 % av kommunens yta. Skogsbruket har en lång tradition och är en viktig näringsgren. I stort sett all skog är produktionsskog där det bedrivs ett aktivt skogsbruk. Skogsbruket har stegvis förändrat skogarna i kommunen. Den största skillnaden mellan dagens skogar och naturlandskapets skogar är minskad andel gamla träd, död ved samt växt- och djurarter.

Skogen är en viktig del av samhällsutvecklingen och sysselsätter många människor. För många lantbrukare står skogsbruket för en viktig del av inkomsten. Den största delen av skogsmarken i kommunen är bolagsmark. Kommunen äger mark främst i närheten till tätorterna. Tätortsnära skogar har särskilt högt värde och bör därför brukas med stor hänsyn till allmänna intressen. Kommunen har stora möjligheter att skydda mark i naturvårdande syfte som naturreservat och biotopskydd.

Skogen som grön näring har stor betydelse för framtiden och det finns ett växande intresse för skogen som resurs i form av bland annat råvara till skogsindustrin, biobränslen, träbyggnationer och nya produkter. Skogen ses även som en del i lösningen för ett fossilfritt samhälle och ökad klimatnytta. Där kan skogen hamna i en målkonflikt där ökad klimatnytta vägs mot risken med minskad biologisk mångfald. Klimateffekter förväntas öka i framtiden och det finns ett behov av att se över skogsbruksmetoder på bred front. Stormar, skogsbränder och skadeinsekter kommer troligen att bli mer förekommande framöver. En regional handlingsplan för skogsprogrammet har tagits fram och den anger hur skogen bör brukas i Gävleborgs län.

Kommunens ställningstagande - Skogsbruksmark

- Förutsättningarna för att bedriva ett långsiktigt hållbart skogsbruk på landsbygden ska värnas.
- Kommunägd tätortsnära skog ska förvaltas med fokus på tillgänglighet, rekreation, friluftsliv och biologisk mångfald.
- Det moderna rationella skogsbruket, det vill säga avverkning, skyddsdikning, anläggande av skogsbil- respektive utdrivningsvägar med mera, får inte ske på sådant sätt att fiskebestånden i strömmande vattendrag och sjöar kommer till skada.
- Stor restriktivitet bör iaktas när det gäller våtmarksdikningar.
- Den tätortsnära skogen ska brukas med extra stor hänsyn till de sociala och ekologiska värdena.
- Skogens potential för naturturism och friluftsliv ska tillvaratas.

NÄRINGSLIV

Ockelbo är en kommun som präglas av stor företagsamhet. Omkring 2 000 personer arbetar inom kommunen, av dessa arbetar cirka 1 300 personer inom det privata näringslivet. I kommunen finns omkring 400 privata företag.

Ett starkt näringsliv är en viktig faktor som bidrar till många synergieffekter till kommunen som exempelvis att stärka Ockelbos attraktivitet och främja inflyttning, behålla invånare, ökad sysselsättning, platsmarknadsföring samt har en positiv påverkan för samhällsutvecklingen i allmänhet och föreningslivet.

Näringslivet bidrar även till en stor del av kommunens skatteintäkter. Genom att skapa förutsättningar för nya företag att etablera sig i kommunen, samt att befintliga företag tillåts växa, skapar vi även förutsättningarna för att Ockelbo kommun kan växa.

Verksamheter och industri

En viktig faktor för att skapa förutsättningar för näringslivet är att utveckla kommunens planberedskap för verksamhets- och industrimark. Efterfrågan på mark går ofta i olika konjunkturcykler. När vi befinner oss i cykler där efterfrågan är stor är det viktigt att det redan finns framtagna detaljplaner för detta ändamål och att kommunen kan sälja marken. Att ta fram en detaljplan är en tidskrävande process. Att påbörja ett detaljplanearbete när efterfrågan på mark är hög riskerar att leda till att företag väljer att etablera sig i andra kommuner i stället.

Översiktsplanen pekar ut ett flertal platser för verksamheter och industrier, som både möjliggör att befintliga verksamheter kan expandera och nya kan etableras. Exempel på dessa platser är Hedens verksamhetsområde och Gäveränge industriområde. Även två större markområden (Vittersjö, Valhalla) har pekats ut. På båda dessa platser finns god tillgång till elintensiv infrastruktur.

Förutsättningar för en god utveckling av näringslivet i kommunen är en utbyggnad av infrastrukturen som elnät, bredband, fjärrvärme samt möjliggörande av stärkta pendlingsstråk med tåg och buss.

Kommunens ställningstagande - Verksamheter och industri

- Kommunen ska skapa gynnsamma förutsättningar för företag och organisationer att etablera sig och vidareutvecklas.
- Genom dialog och information till företag arbeta för att stärka och förbättra företagsklimatet.
- Skapa förutsättningar för företagare och kommunen att mötas inom flertalet arenor/mötesforum.
- Arbeta proaktivt och ha en bra planberedskap för företagsetableringar, växande och omlokaliseringar, som möjliggör att nödvändiga detaljplaner tas fram innan behovet uppstår.
- Verka för en ökad förståelse över samhällsbyggnadsprocessen.

Service och handel

Centralorten har ett relativt gott utbud av butiker och serviceinrättningar. Det är viktigt att Ockelbo centrums funktion som mötesplats bevaras och utvecklas. Ett aktivt centrum främjar social interaktion och bidrar till att skapa en känsla av samhörighet och gemenskap. En stark närvaro av affärer och serviceföretag lockar också människor att besöka området och handla, vilket gynnar den lokala ekonomin.

Ett levande centrum främjar vanligtvis hållbara transportalternativ såsom gång-, cykel- och kollektivtrafik. Detta minskar behovet av bilpendling och främjar en mer miljövänlig livsstil.

Dessutom kan ett koncentrerat centrum med olika typer av tjänster och faciliteter göra det enklare för invånarna att få tillgång till det de behöver utan att behöva resa långa sträckor.

För att säkerställa att centrum förblir relevant, attraktivt och livskraftigt över tid, samtidigt som det främjar hållbarhet och ekonomisk utveckling bör en centrumöversyn genomföras.

Kommunens ställningstagande - Service och handel

Centralorten

- En centrumöversyn behöver genomföras för att se över handelns behov av att växa i framtiden.

Byarna

- Den befintliga servicen ska ha förutsättningar att vara kvar på landsbygden samt ska fler verksamheter ha möjlighet att etablera sig.

Turism

I kommunen finns goda förutsättningar för friluftsliv och turism. Turismen har främst anknytning till Wij trädgårdar, bad, fiske, skidåkning och familjecamping. Omgivningarna är variationsrika och natursköna och ger stora möjligheter till naturupplevelser utöver det vanliga. Kommunen har ett rikt utbud av vandrings- och cykelleder som ger härliga upplevelser av en vacker omgivning. Testeboån och dess vattensystem ger utmärkta förutsättningar för kanotpaddling och andra vattenaktiviteter. En utbredd turism bidrar till kommunens attraktivitet samt ger intäkter till kommunen. Flera av de LIS-områden som kommunen pekar ut syftar till att utveckla befintliga turism- och friluftsläggningar, se avsnittet om LIS-områden.

Wij Trädgårdar

Wij Trädgårdar är ett centrum för nordisk trädgårdskultur och ett resmål för alla sinnen med visningsträdgårdar, försäljning av växter och livsmedel, trädgårdsartiklar, konsthantverk med mera. På platsen finns utrymme för kommersiella verksamheter såsom café och restaurang. Ofta är där också konstutställningar, musikevenemang och kurser.

Jädraås-Tallås Järnväg

Kulturmiljöerna i Jädraås och Tallås, omkring 2 mil väster om Ockelbo, är ett populärt utflyktsmål i kommunen. Där möts besökaren av kulturmiljöer från det sena 1800-talets järnbruk. I centrala Jädraås dominerar miljön av det stationssamhälle som växte fram efter järnvägens etablering på 1880-talet. Järnvägs miljön är mycket välskött tack vare museisällskapet Jädraås-Tallås Järnväg, JTJ. De ansvarar också för driften av den sex km långa museijärnvägen mellan Jädraås och Tallås. Där kan besökarna följa med på en tidstrogen ångtågsresa från 1900-talets början, i järnets och skogens land.

Kommunens ställningstagande - Turism

- Besöksnäringen ska fortsätta utvecklas som en viktig näring i Ockelbo kommun.
- Det ska skapas förutsättningar för turistboenden i nära anslutning till olika besöksmål.
- Wij Trädgårdar har ett framtida behov av att växa. Kringliggande område ska ses över för ändamålet.

NATUR OCH FRILUFTSLIV

→ KARTA: FÖRUTSÄTTNINGAR - NATURMILJÖ

Natur

Naturmiljöer och den biologiska mångfalden har ett stort värde. Naturmiljöerna har påverkats väldigt hårt de senaste årtiondena och den biologiska mångfalden minskar i allt snabbare takt. Naturen hyser komplexa ekosystem som måste fungera för att den biologiska mångfalden ska bevaras och för att samhällsviktiga tjänster ska kunna fortsätta levereras. Att bevara, skydda och sköta våra naturmiljöer är en fråga som berör hela samhället. I samhällsplaneringen kan naturen, om den blir rätt hanterad, bidra till att skapa en hållbar och attraktiv kommun att leva i. Att långsiktigt skydda värdefull natur är en viktig pusselbit i detta, men vad som händer i det övriga landskapet är minst lika viktigt.

I Ockelbo kommun börjar det höglänta område som dominerar västra Gästrikland och som utgör början på det norrländska höglandet. Ockelbo ligger kanske mer isolerat och avskilt än något annat bebyggelseområde i Gästrikland. Det begränsade

slättområdet runt sjöarna är på alla håll omgivet av skogar och myrar.

Naturlandskapet i Ockelbo kommun kännetecknas av kuperad barrskogsterräng med många sjöar och myrar i låga terränglägen. Ockelbo kommun kan delas in i två delar av den så kallade norrlandsgränsen eller "limes norrlandicus". Denna gräns går i ungefär nord-sydlig riktning, väster om Ockelbo samhälle och upp till Lingan. Gränsen är detta havs högsta strandlinje och uppkom för cirka 600 miljoner år sedan. Öster om gränsen är landskapet låglänt medan väster om gränsen är landskapet kuperat med berg och dalar.

Inom kommunens gränser kan landskapet också delas in i tre naturgeografiska regioner. I de nordvästra delarna av kommunen präglas landskapet av den vågiga bergkullterrängen med mellanboreala skogsområden. Här dominerar landskapet nästan helt av myrar och skogar. Jordbruk ligger inskränkt vid fåbodrar, ensamliggande finntorp och mindre byar. I de mellersta delarna av kommunen, markerna mellan Åmot och Ockelbo, tillhör det sydligt boreala kuperade området innanför Gästrikekusten.

Här finns viktiga odlingslandskap i dalgångarna längs Testeboån och Moån. Områdena kring Bysjön och öster om Ockelbo tätort tillhör det flacka skogslandskapet norr om norrlandsgränsen och är dessutom den tidigaste koloniserade bygden i kommunen.

Naturreservat

Naturreservat är ett av de vanligaste sätten att långsiktigt skydda värdefull natur. Länsstyrelsen eller kommunen kan bilda naturreservat med stöd av miljöbalken. Värdefulla mark- och vattenområden kan skyddas som naturreservat av olika skäl som anges i miljöbalken. Det kan vara för att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer, tillgodose behov av områden för friluftslivet, skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer samt skydda, återställa eller nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter. Varje naturreservat är unikt och har därför egna föreskrifter för att bevara naturvärdena. Alla reservat ska ha en skötselplan som beskriver hur området ska förvaltas för att naturvärdet ska bestå.

Fyra naturreservat finns i Ockelbo kommun. Dessa är: Kroksjö Öga, Trollberget, Latåsen och en mindre del av Lundbosjöns naturreservat. Dessa beskrivs närmare under avsnittet Värdefulla natur- och friluftslivsområden.

Naturminne

Ett särpräglad naturföremål får av länsstyrelsen eller kommun förklaras som naturminne, om det behöver skyddas eller vårdas särskilt. Som naturminnen kan mindre delar av naturen, allt från enstaka föremål till upp till en hektar stora områden skyddas enligt miljöbalken, 7 kap. 10§. I kommunen finns ett naturminne i form av en pelargran söder om Lingbo, vid avtagsvägen mot Grönviken.

Ekologiskt känsliga områden

Även områden som är särskilt känsliga från ekologisk synpunkt ska, enligt miljöbalkens hushållningsbestämmelser 3 kap. §3, så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön. Ekologiskt känsliga områden är främst våtmarker, såväl stora som små, lövskogsdominerade biotoper, hållmarksskog, åkerholmar, ängar, bryn samt öar vid kusten och i insjöar. Områdena hyser växt- och djurarter som är hotade om de ekologiska betingelserna ändras. De ekologiskt känsliga områden som bedöms vara av stor betydelse bör skyddas. Detta kan ske genom att områdena förklaras som naturreservat. Skydd av detta slag kan innebära att pågående markanvändning, främst skogsbruket, försvåras, varför ersättning måste utgå. Reglering av detta sker om ett område inrättas som naturreservat.

Biotopskyddsområde

Biotopskyddsområde definieras enligt miljöbalken som, "mindre mark- eller vattenområden som utgör livsmiljö för hotade djur- eller växtarter eller som annars är särskilt skyddsvärda". Syftet med att skapa biotopskyddsområden är alltså enligt lagtexten förhållandevis entydigt, de biologiska värdena. Biotopskyddsområden skyddas enligt Miljöbalken, 7 kap. 11§. Det finns dels det generella biotopskyddet enligt 7kap. 11§ punkt 1 som är tex allé, odlingsröse, åkerholme etc. Enligt 7kap. 11§ punkt 2 kan myndighet eller kommun i det enskilda fallet besluta om att ett område ska utgöra ett biotopskyddsområde. Områdena skyddas för all framtid och märks upp i terrängen. Äganderätten till marken påverkas inte av beslutet. Inom biotopskyddsområdet är det förbjudet att bedriva skogsbruk. Åtgärder som kan skada naturmiljön är inte tillåtna. Markägaren får ersättning för det intrång i sitt brukande som följer av beslutet.

Naturvårdsavtal

Naturvårdsavtal är ett civilrättsligt nyttjanderättsavtal som tecknas mellan Skogsstyrelsen, länsstyrelse eller kommun och markägare som är intresserade av naturvård. Syftet med avtalet är att bevara och utveckla områden med höga naturvärden. Avtalstiden kan variera mellan 1 och 50 år och utgör en del av det långsiktiga skogsskyddet. Markägaren får viss ekonomisk ersättning för de begränsningar i brukandet som avtalet medför. Äganderätten till marken påverkas inte. Området märks normalt ut i terrängen.

Nyckelbiotoper

Med nyckelbiotop avses en biotop i vanlig mening, det vill säga en någorlunda enhetlig och avgränsningsbar livsmiljö som dessutom har en avgörande betydelse, en nyckelroll, för den hotade och sällsynta delen av skogens fauna och flora. Begreppet nyckelbiotop är storleksoberoende. Begreppet nyckelbiotop har i sig ingen juridisk innebörd. Det föreligger således inget automatiskt skydd för nyckelbiotoper. Att identifiera och avgränsa nyckelbiotoper innebär inte att man samtidigt har utpekat att områden skall hanteras på ett visst, på förhand bestämt sätt.

I Ockelbo kommun har Skogsstyrelsen inventerat all kommunal mark och privat skogsmark, samt kyrkans skogsinnehav.

Skydd av hänsyn till arter

Den biologiska mångfalden är variationen av allt levande som finns på vår jord som organismer, arter och ekosystem. Den biologiska mångfalden beskrivs ofta på tre nivåer; mångfald av arter, genetisk variation och mångfald av ekosystem och naturtyper. En stor artrikedom är ofta ett sätt att jämföra hur värdefull en naturtyp är. I de fall där samma naturtyp jämförs är ofta ett område med hög artrikedom mer värt än ett område med färre arter. Arter kan dels fungera som indikator för

värdefulla naturområden, dels vara skyddade mot negativ påverkan enligt lag. Generellt minskar antalet arter i allt snabbare takt över hela världen. Djur- och växtlivet hotas av föroreningar, bekämpningsmedel, skogsskövling, utfiskning och klimatförändringar. Överkonsumtion och städernas utbredning är några av huvudorsakerna till den snabba artförlusten. Artförlusten behöver stoppas så att vi i framtiden inte riskerar att hamna i något som kallas för den sjätte massutrotningen av arter.

Internationellt och nationellt har Sverige utformat ett system för att ge stöd åt särskilt utsatta arter och deras miljöer. Artskyddsförordningen är en del av miljöbalken och grundar sig bland annat på EU-direktiven, art- och habitatdirektivet (92/43/EEG) samt fågeldirektivet (2009/147/EG). Genom artskyddsförordningen (2007:845) skyddas arter genom fridlysning i olika hög utsträckning. Fridlysningen innebär att det är förbjudet att bland annat döda, störa, plocka och gräva upp arter eller att förstöra viktiga platser för dessa arter. Undantag finns om en art enligt jakt eller fiskelagar får jagas eller fiskas. I Gävleborg finns i dagsläget 31 av arterna som är upptagna i art- och habitatdirektivet. Dessutom finns här omkring 38 av de fågelarter som nämns i fågeldirektivet. Staten har att tillse att dessa har gynnsam bevarandestatus.

Det pågår ständigt inventeringar av arter. I Artportalen registreras fynd av arter. Vem som helst kan rapportera vilka arter de sett i naturen och söka bland de över 40 miljoner fynduppgifter (med undantag för vissa känsliga arter), som privatpersoner såväl som yrkesverksamma naturvårdstjänstemän och forskare har bidragit med. Detta verktyg är ett viktigt stöd i planeringen. Artdatabanken ansvarar för att ta fram en förteckning över alla de arter vars framtida överlevnad inte är säkrad inom en viss region, den så kallade rödlistan. Rödlistan uppdateras vart femte år och presenterades senast 2020.

Rödlistade arter har inget formellt skydd men deras förekomst kan indikera värdefulla

livsmiljöer vilket behöver iakttas vid en förändring eller påverkan på markanvändningen. Rödlistan ska vara ett hjälpmedel i arbetet med att bevara och skydda den biologiska mångfalden. I rödlistan kartläggs arter som är utrotningshotade, riskerar att bli utrotningshotade eller på något sätt är missgynnade. Rödlistan är ett pågående arbete, liksom arbetet med åtgärdsprogrammen för de rödlistade arterna. Listan grupperar arter i ett system med kategorier för olika grad av sällsynthet och risk för utdöende: Försvunnen (RE), Akut hotad (CR), Starkt hotad (EN), Sårbar (VU), Missgynnad (NT).

Signalarter är en också typ av indikatorarter som är användbara för att lokalisera och urskilja miljöer med höga naturvärden. Signalarter används bland annat som stöd och hjälpmedel vid inventeringen av nyckelbiotoper. En del arter som har en särskilt viktig ekologisk funktion för andra arter, direkt eller indirekt, kallas för nyckelarter. Detta är en kategori av arter som är viktig att fånga upp i olika naturvårdssammanhang. Nyckelarter är ett begrepp som sannolikt kommer att bli allt viktigare och det är troligt att det kommer att få större och större betydelse för svensk naturvård i framtiden. Närmare 2000 arter riskerar att dö ut i Sverige om inget görs för att bevara dem. Åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP) är Länsstyrelsens och Naturvårdsverkets gemensamma satsning för att rädda arter som är på väg att försvinna. Inom Gävleborgs län finns ett 80-tal hotade arter som är aktuella för olika åtgärdsprogram.

Det är viktigt att artskyddet tillsammans med viktiga naturtyper beaktas i fysisk planering. Bestämmelserna i artskyddsförordningen blir allt viktigare i planprocesser.

Invasiva främmande arter

Invasiva främmande arter är djur och växter som flyttats från sin ursprungliga miljö och snabbt etablerade sig i en ny omgivning. Invasiva främmande arter orsakar allvarliga skador för vårt ekosystem, infrastruktur och

vår hälsa. De orsakar stora kostnader för samhälle och enskilda. De konkurrerar ut våra inhemska arter och förändrar landskapet. Det är därför viktigt att se till att de inte sprids och på så sätt bevarar vår biologiska mångfald. Nästan lika viktigt som att skydda hotade arter är det att bekämpa invasiva främmande arter. Markägare har ett stort ansvar för att minimera spridningen av invasiva främmande arter. Ockelbo kommun har börjat kartläggning av invasiva främmande arter och tagit fram en bekämpningsplan på kommunal mark. Resurser till detta behöver prioriteras framöver så att ett bekämpningsarbete kan fortgå under flera år. Mer information om invasiva främmande arter, ansvarsfrågan och EU-förordningen finns i EU-förordningen om invasiva främmande arter.

Stora opåverkade områden

I 3 kap. 2 § miljöbalken (MB) anges följande: "Stora mark- och vattenområden som inte alls eller endast obetydligt är påverkade av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt påverka områdets karaktär." Det är kommunens ansvar att i samband med arbetet med översiktsplanen ange vilka områden som är av karaktären stora opåverkade områden sett i relation till de kommunala förhållandena. Tanken med bestämmelsen i 3 kap. 2 § MB är att det finns ett värde i sig att större sammanhängande landsbygdsområden, som ännu inte är påverkade av exploateringsföretag, kan behålla sin opåverkade karaktär. Att ett område utpekats som stort opåverkat område innebär inte att det genom sin opåverkade karaktär har ett rättsligt skydd enligt 3 kap. 2 § MB. Hänsyn till och skydd av de opåverkade områdena kan hävdas av kommuner, statliga myndigheter, olika intresseorganisationer med flera vid lokalisering av olika anläggningar och verksamheter. Tyngden av ett utpekat område enligt 3 kap. 2 § MB, i förhållande till andra allmänna och enskilda intressen, avgörs slutligt vid ett konkret tillståndsgivande eller plan om lokalisering

eller utvidgning av en byggnad, bebyggelse, anläggning eller verksamhet. Därvid vägs även in områdets värde ur andra aspekter än att det är stort och opåverkat, exempelvis dess värde för biologisk mångfald, för friluftslivet, för bevarande av kulturarvet, för jord- och skogsbruket och för landskapsbildningen med mera.

Utpekande av stora opåverkade områden, SOO

Vid utpekandet av stora opåverkade områden har kommunen använt den definition som anges i miljöbalken 3 kap. § 2.

- Områdesstorleken är minst cirka 30 kvadratkilometer.
- Inga större vägar som riks- och länsvägar inom eller cirka 500 meter från området.
- Inga järnvägar inom eller cirka 1000 meter från området.
- Inga större kraftledningar som nationella och regionala nätet inom eller cirka 500 meter från området.
- Inga master eller vindkraftverk inom eller cirka 1000 meter från området.
- Mycket begränsad bebyggelse inom området och cirka 500 meter till samlade bebyggelsegrupper.
- Inga grus-, torv- och bergtäkter inom området.

Områdena är i princip opåverkade av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön.

I kommunens översiktsplan från 2013 har stora opåverkade områden pekats ut. Dessa områden föreslås ligga kvar.

SOO1, stort opåverkat område

Området ligger i Ockelbos västligaste delar. I området finns fågelsjö omgiven av kärrmarker, samt andra kärr- och myrkomplex. Flera nyckelbiotoper finns i området samt ett flertal sumpskogar. Biotopskydd finns i området. Ett stort antal fornlämningar finns inom nordöstra delen av området. Där finns flera husgrunder och kolningsanläggningar med mera.

SOO2, stort opåverkat område

Området ligger söder om SOO1 och strax norr om Jädraås vindkraftspark samt gränsar till Falu kommun. Sumpskogar finns i området. Flera nyckelbiotoper finns i området.

SOO3, stort opåverkat område

Området ligger i sydöstligaste delen av kommunen och gränsar till Sandviken och Gävle kommun. Många sumpskogar finns inom området. Bergvik redovisar nyckelbiotoper inom området. Några naturvärden finns inventerade i södra delen. Ett mycket stort antal fornlämningar finns inom centrala delen av området så som skogsbrukslämningar, husgrunder och kolningsanläggningar med mera. Det föreslås utredas om området skall vara kommunöverskridande och fortsätta.

Friluftsliv

→ KARTA: FÖRUTSÄTTNINGAR – NATUR- OCH FRILUFTSLIV

Friluftsliv innehåller många genvägar till god hälsa. Det finns tydliga kopplingar mellan återhämtning och vistelse i naturen. I en tid där antalet stressrelaterade sjukdomar ökar är just återhämtning nyckeln till en god hälsa. Grundläggande för friluftslivet är att det finns natur att vara i, det vill säga tillgång till natur. Att naturen är tillgänglig på olika sätt är också en förutsättning och där är allemansrätten en grundförutsättning. År 2012 beslutade regeringen om tio mål för friluftslivspolitikerna (2012/13:51) vilka har legat till grund för kommunens ställningstaganden gällande friluftsliv. De handlar i stort om att utveckla och genomföra åtgärder så att förutsättningarna för friluftslivsutövandet förbättras. Genom att främja friluftslivsarbetet bidrar vi även till de 17 globala hållbarhetsmålen. I målet om hållbara städer och samhällen (mål 11), står det till exempel att vi behöver skapa säkra och inkluderande grönområden för alla. Men även flera av de andra 17 målen har i olika grad koppling till friluftslivspolitikerna.

Flera regionala och kommunala strategier som är kopplade till friluftsliv, miljö, folkhälsa och mänskliga rättigheter, går också att härleda till de globala målen i Agenda 2030.

Friluftsliv i Ockelbo kommun

Ockelbo kommun har en fantastisk natur och mycket goda förutsättningar för friluftsliv. Inlandsisen och kopplingen till landhöjningen samt järnbruket historia ger ett spännande kultur- och naturlandskap. Alla ska ha möjlighet till nära och tillgängliga naturupplevelser, samt ett rikt och varierande friluftsliv. Framst det rörliga friluftslivets intressen ska beaktas samt allmänhetens behov av tätortsnära naturupplevelser. Kommunen ska genom samverkan och dialog tillvarata det lokala och ideella engagemanget i utvecklingen av friluftslivet. Friluftslivet i Ockelbo ska utvecklas hållbart och utifrån god kunskap om friluftslivets förutsättningar och intressenter, samt bidra till en god regional tillväxt, naturturism och landsbygdsutveckling. Det finns många platser som har betydelse för friluftslivet i Ockelbo kommun, allt från fiskesjöar till vandrings-, cykel- och skoterleder samt fina badplatser.

Värdefulla områden för natur och friluftsliv

NF1 Jädraån/Ivantjärnsheden/elljusspår

Den tätortsnära naturen i Jädraås består huvudsakligen av Jädraån, Ivantjärnsheden och elljusspåret. Norr om Jädraås flyter Jädraån lugn och stilla fram i ett flackt och myromslutet landskap. Söder om Jädraås flyter ån fram genom ett mer vilt landskap bitvis nedskuret i djupa raviner omgivna av lummig grönska. I vissa delar är Jädraån svårtillgänglig på grund av de branta stränderna. Området är populärt för fisketurism och är ett utmärkt område för paddling. Från SLU:s skogsforskningsstation vid Ivantjärnsheden slingrar sig en fin naturstig efter Jädraån, som uppskattas av vandrare och cyklister. Badplats finns vid dammen i centrala Jädraås.

Ivantjärnsheden har vidsträckta deltaavlagringar och flygsandfälten med vackert utformade dyner. Dessa är av stort geovetenskapligt intresse. Området är av riksintresse och beskrivs mer under avsnittet Riksintresse naturvård.

Elljusspåret utgår från idrottsplatsen i Jädraås. Elljusspåret spår är 1 km, 1,5 km, 2,5 km och 4 km långa. Det finns även ett spår på 8 km, varav de första 4 km är belysta.

NF2 Testeboån

Bresiljeån och Kölsjöån rinner ihop i Åmot och bildar Testeboån som sedan rinner genom hela kommunen från nordväst till sydöst. Fallhöjden är relativt stor och forsarna följer tätt på varandra med lugnflytande partier där emellan. Mosaiken av skog och vatten skapar en spännande natur och ger bra förutsättningar för ett rikt växt- och djurliv. Flera arter lever här på norra gränsen av sitt utbredningsområde.

Testeboån har stor betydelse för friluftslivet. Ån erbjuder goda möjligheter för fiske och annan vattenverksamhet. Från Ockelbo och söderut är ån utmärkt för paddling. Många fina badplatser finns längs vattensystemet.

NF3 Rönnåsen/Rännsjöbäcken/Ulvsta elljusspår

I Rönnåsens branta sluttning mot öster och norr ligger serier med klapperstensfält på nivåer mellan 160 och 200 meter över havet. Andra delar av sluttningen intas av hållmarker, stup och blockterräng. Skogen utgörs till största delen av en gammal mager tallskog och mossrik grov granskog. Skogen är delvis olikåldrig med inslag av äldre björk, asp och tall. Framsipprande vatten har på

sina ställen skapat källområden med rikare vegetation och stort lövinslag. Länsstyrelsen arbetar för att en del av området ska bli naturreservat.

Rönnåsen har stor betydelse som rekreationsområde för boende i kommunen. Här finns både slalom- och pulkabacke samt toppstuga. Gästrikeleden och en skoterled passerar området. I området finns vindskydd med grillplatser, hinderbana och mullestig för barn samt en tillgänglighetsanpassad stig och ramp till norra klapperstensfältet.

Rännsjöbäcken avvattnar Stor- och Liss-Rännsjön och mynnar till Testeboån vid Ulvstatjärnen. Den övre delen nedströms sjöarna är flack och omges av våtmarker. Den nedre delen av vattendraget är mer strömmande och rinner förbi ängar och bebyggelse. Bitvis strömmar bäcken fram över fina grusbottenar. Flodpärlmusslor finns i hela vattendraget nedströms våtmarkerna. En del av Rännsjöbäcken kantas av motions-slingan vid Ulvsta.

Elljusspåret i Ulvsta finns beläget cirka 5 km från centrala Ockelbo. Det finns motionsspår på 2,5 km, 4 km, 5 km och 1 mil varav 2,5, 4 och 5 km är belysta.

NF4 Ol-Larsberg/Häståsen/Liss-tansen/ Brattdalsbäcken

Ol-Larsbergen är ett välutvecklat åsnätsområde där kullar och ryggar når upp till 215 meter över havet. Ol-Larsbergen är lättillgängligt och välbesökt. Den säregna naturen gör området till ett högt skattat utflyktsmål. På grund av de höga geologiska värdena är Ol-Larsbergen av riksintresse för naturvård.

Från Åbergs fäbodrar är det cirka 1,5 km upp till Häståsen. Uppe på Häståsen finns ett gammalt brandbevakningstorn. Därifrån är det fin utsikt.

Liss-Tansen är en liten pärla. I tjärnen finns ädelfiska att fiska som regnbåge och mindre bäckröding. Vid Liss-tansen finns vindskydd, eldningsplats, tillgänglighetsanpassad brygga med ramp och husvagnsplats.

Brattdalsbäcken är ett biotopskyddsområde på 6,5 hektar. Området utgörs av en djup bäckravin med gammal skog och värdefull flora. Skogen består främst av gran och döda träd i olika nedbrytningsstadier som många arter av mossor, lavar och svampar är beroende av.

NF5 Sendberget

Sendberget är ett härligt strövområde för alla som vill uppleva skog och mark. Sendbergsvägen kantas av en uppsjö ingångar till gamla by- och fäbodstigar, vars sammanlagda sträckning är omkring tre mil. De flesta stigarna är tydligt markerade och på sina håll löper de ihop med Gästrikeleden och även Björnsåret i Åmot. Längs leden passeras platser som Gammelåsberget, Påtbo, Gnupberget och Flaggberget. Besöksvärda ställen längs stigarna är bland annat utsikten från Flaggberget, Gammelåstjärn där man kan fiska och den fina skogen i biotopskyddet. Biotopskyddet utgörs av äldre blandad barr- och lövskog. Det finns lågor och torrakor i olika nedbrytningsstadier och Gnupbäcken rinner genom området.

NF6 Moån/Mobydalen

Moån har sin början i Mosjön och mynnar i Bysjön. Vattendraget är mellan 3–8 meter brett och en längd på drygt 2 mil samt en fallhöjd av cirka 110 meter. Örensade sträckor och fina öringsbiotoper finns i Moåns mellersta del där fallhöjden är som störst och timret ska ha flottats genom rännor.

I Mobydalen finns en promenadslinga på knappa kilometern som leder förbi sågen, kvarnen, kraftstationen, smedjan och en trösklada. Vid byggnaderna finns informationstavlor om deras historia. Badplats med utedass finns vid Kvarndammen. På andra sidan Kvarndammen finns vindskydd med eldstad. En stig fortsätter bort mot Norrbosjön och Bladmursvägen.

NF7 Trollberget/Lappåsen

Trollberget är ett naturreservat på 70 hektar och ligger på södra sidan av sjön Ekaren. Större delen av området har klarat sig undan sentida skogsbruk, och har därmed fått utvecklas fritt under lång tid, vilket lett till god förekomst av naturskogsstrukturer. I området finns allmänt till riktigt med gamla senvuxna granar och granlågor.

I andra delar av området finns 200 åriga tallar och riktigt med grova aspar. Det finns en markerad stig i naturreservatet och en grillplats nere vid sjön. Det går även bra att paddla kanot. Sjön och skogen bjuder fina naturupplevelser.

Lappåsens topp ligger 159 meter över havet med fin utsikt. Runt berget finns klapperfält och det sägs att namnet härstammar från de samer som bodde här i början av 1800-talet. Lappåsens östsida intas av klapperstensfält och hållmarkspartier med gles tallskog och barrskogsdungar. I sluttningens övre delar är klappern ofta anmärkningsvärt storblockig och kantig. I klapperstensfälten finns serier av vackert utbildade strandvallar. I sluttningen sydost om toppen finns ett bestånd av gammal storvuxen asp. Området är en god hackspettbiotop. Flertalet av de i regionen förekommande hackspettsarterna observeras regelbundet.

Andra fina natur- och friluftsområden inom detta område är exempelvis Romsen, en nyckelbiotop på cirka 20 hektar.

NF8 Kroksjö Öga/Stor-Vrången

Kroksjö Öga naturreservat är ett skogsområde som ligger intill sjöarna Kroksjön och Långsjön, 6 km nordväst om Lingbo. Naturreservatet omfattar 141 hektar. Naturen är kullig och full med stora block. Reservatets kuperade terräng visar på ett så kallat dödislandskap. När inlandsisen smälte lämnades stora isblock (dödis) kvar. Dödisen blev efterhand nedbäddad i morän och sediment. När isblocken sedan smälte lämnade de gropar efter sig, och på så vis skapades det kuperade landskap som finns här idag. Delar av skogen är gammal och det beror på att det varit svårt att ta sig fram bland alla stenblock. I träden växer många hänglavar. I Kroksjö Öga kan du fiska i någon av sjöarna. I området finns inga stigar så här kan du ströva fritt i skogen.

Sjön Stor-Vrången och Lill-Vrången är fina fiskevatten med vindskydd och grillplats. Vid sjön Stor-Vrången finns Brännbergsutsikten där det finns bord och bänkar. Två fåbodar finns i området, Näsfåbodarna och Fallfåbodarna.

NF9 Präståsen/Ljustjärn/Kroksjön

Präståsen (357 m ö h) är ett av Ockelbos högsta berg, är ett välbesökt utflyktsmål främst på grund av den vidsträckt utsikten från bergets topp. Berget är till största delen barrskogbevuxet. Ett område på cirka 25 hektar av Präståsens bördiga sydvästsluttning har av markägaren, utvalts som hänsynsområde. Här växer en grov, örtrik granskog, på sina ställen med stort inslag av äldre lövträd. Dessutom ingår några hektar betesmark i anslutning till ett torpställe, Präståsens fåbod som idag är privatägd.

Floran kännetecknas fortfarande av örter som gynnats av den forna djurhållningen. De biologiska värdena är betydande.

Ljustjärn är ett av kommunens många fina fiskevatten. Runt tjärnen finns inte mindre än nio timrade vindskydd där besökaren kan välja plats utifrån önskad vy över vattnet. Det finns även vindskydd anpassade för rörelseförhindrade. Ljustjärn är ett så kallat "put-and-take" vatten med inplanterad regnbåge och öring.

Kroksjön syftar på att sjön bildar en krok. Ordet krok kunde förr även betyda vik. Vid Kroksjöns norra ände, där leden svänger upp i skogen, låg tidigare en liten by med skola. Idag finns endast husgrunder och stengärdesgårdar kvar. Gästrikeleden går efter Kroksjön utmed en urgammal gångstig till Mosjön.

NF10 Lustigknopp/Packamas/Halvvägsmurarna

Med sina 402 meter över havet är Lustigknopp Gästriklands högsta berg. Berget är även den punkt där Gästrikland, Dalarna och Hälsingland möts. På toppen finns ett stenröse som märker ut positionen. Det går bra att parkera nere vid vändplanen efter Timsen och följa stigen upp. Väl uppe finns en rastplats med utsikt mot Vallåsberget och Bondsvedberget. Det går att fortsätta vandra och följa stigen förbi rastplatsen och gå till Baståsen inne på Svartnässidan.

Packamas är en nyckelbiotop där det har brunnit vid flera tillfällen. Branten domineras av gran, men en del av de brandföryngrade lövträden finns kvar. Här finns ett femtiotal mycket grova aspar, tillsammans med sälg, rönn och vårtbjörk. Flera av asparna fungerar som botråd för Spillkråka och Större hackspett. Dessa fågelarter har en nyckelroll i skogsekosystemet genom att de nästan alltid gör nya bohål varje år. De gamla hålen övertas av andra arter. Asparna utgör också växtplatser för Lunglav.

Halvvägsmurarna är namnet på den våtmark som ligger halvvägs utmed den gamla vägen mellan Källsjön och Svartnäs. Förr i tiden tog sig bygdens folk hit och till andra myrar för att slå gräs och lagra det som extra vinterfoder. Det var vanligt att slåtterlador uppfördes på plats. Halvvägsmurarna är inget undantag. Resterna av en liten byggnad finns ute på en av holmarna där det växer varglav. På myren trivs ett flertal fågelarter. Halvvägsmurarna är en av de mest skyddsvärda fågelmyrarna i nordvästra Gästrikland.

NF.11 Bysjön/Dränkan

Bysjön är en sjö i centrala Ockelbo som är ca 2 km² stor. Sjön ingår i Testeboåns avrinningsområde och avvattnas av vattendraget Testeboån. Vid provfiske har bland annat abborre, björkna, braxen och gers fångats i sjön. Den är viktig ur både natur- och friluftslivssynpunkt. På sommaren används sjön främst för båtar, fiske och bad. På vintern används sjön främst för att åka skidor, skridskor, skoter samt fiske.

Dränkan ligger en bit upp efter Laån. Dränkan är en liten våtmark och en intressant fågellokal. Dränkan är värdefull särskilt på grund av sitt tätortsnära läge.

NF12 Näsudden/Lingan/Elljusspåret i Lingbo

Den tätortsnära naturen i Lingbo består huvudsakligen av Lingan och Näsudden samt elljusspåret. Sjön Lingan är 27 meter djup, har en yta på 4,99 kvadratkilometer och är en fin fiskesjö. Lingbos vackert belägna badplats Näsudden ligger vid sjön Lingan. Vid Näsudden finns bryggor, sandstrand, toaletter, vindskydd, och eldstad.

Elljusspåret i Lingbo är skyltat från södra infarten i Lingbo. Elljusspåret slingor är 1,3 km och 3,3 km långa. Vintertid finns även ett 7,5 km långt terrängspår.

NF13 Bruksslingan, Björnsåret/Elljussåret i Åmot

Den tätortsnära naturen i Åmot består huvudsakligen av Bruksslingan kring Hammardammen, elljussåret samt Björnsåret. Bruksslingan kring Hammardammen är cirka 2 km lång och ger en inblick i Åmots historia. Elljussåret (1,5–3 km) finns centralt i Åmot. Motionsspår finns i olika längder från 700 meter upp till 23,5 km. Björnsåret är en rundslinga i Åmot vid Högåsen på cirka 7 km i skogsmark.

NF14 Medskogssjön

Stora och Lilla Medskogssjöarna skiljs från varandra av Ockelboåsen (Enköpingsåsen) med den sannolikt mycket gamla vägen mellan Sandviken och Ockelbo. Vid Stora Medskogssjön finns en välbesökt badplats. Fritidsfisket i sjön är betydande och vid sjöns södra ände finns en stor, livligt frekventerad campingplats. Skogsbruket runt Medskogssjön bedrivs med speciell hänsyn till det rörliga friluftslivet.

NF15 Latåsen

Latåsens naturreservat består av barrskog i en östvärd sluttning, cirka 5 km sydost om Åmot. Naturreservatet omfattar ett 19 hektar stort naturskogsområde. Området har höga naturvärden knutna både till gran och tall. Det finns även en del inslag av lövträd i området, främst björk, men även enstaka grova aspar, död asp och gammal sälg. I reservatet finns det rikligt med liggande, döda träd i olika nedbrytningsstadier samt döda stående träd. Flera rödlistade arter har hittats här, exempelvis violettgrå tagellav, kötticka och ullticka.

NF16 Paul-Andersmuren/Bönmuren/Kvisjöbäcken

Paul-Andersmuren är ett varierat kärrområde med värdefulla våtmarker utmed Bocksbäcken. Vid Paul-Andersmyren finns skyddsvärda blöta flarckärr. Kvisjötjärn bildar centrum i ett myrkomplex och innefattar flera olika myrtyper. Kvisjötjärn avvattnas via en bäck i myren till Kvisjön.

Bönmuren-Styvjesjön är ett område av flera myrtyper. Det är lokalt påverkat av dikning och präglat av fördämningen vid Ekstaddammen. Särskilt intressanta för sitt fågelliv är de vattenrika, strandnära kärren som är mer eller mindre beroende av att dammen inte rivs ut.

Området för Paul-Andersmuren och Bönmuren är av riksintresse för naturvård.

Kvisjöbäcken rinner från Stor-Kvisjön och mynnar i Kölsjöån strax nedströms Hedsjön. Nedströms sjön är bäcken flack och rinner genom ett våtmarksområde. Den nedre delen innehåller ett antal korta strömmar. Flodpärlmusslor finns från och med myren vid sjön och hela vägen ned till Kölsjöån. Kvisjöbäcken är ett av högst tio bestånd med flodpärlmussla i Gävleborgs län som kan klassas som livskraftigt. Stor andel riktigt små musslor.

NF17 Mattismuren/Skålåsmuren

Mattismuren är en nordlig mosse och strand vid rinnande vatten med högt värde. Området består bland annat av en svagt välvd mosse och stora strängar med hjortron, ljung och kråkbär. Den norra delen av myren är dikad. Myren är en väldigt art- och individrik fågelmyr.

Området vid Skålåsmuren innehåller både kärr och mossar. Mossen är svagt välvd i kanterna men är i övrigt nästan plan. Mossen är uppbyggt av tydligt avsatta strängar med ljung, kråkbär och hjortron. Väster om Tåralamp finns ett välutvecklat strängkärr. Området är nästintill opåverkat och hyser en individrik fågelfauna.

Detta område har mycket höga naturvärden enligt våtmarksinventeringen.

NF18 Yxalampi

Yxalampiområdet är av riksintresse för naturvård. Myrområdet innehåller flarckkärr med terrassgölar. Myren är grund, åtminstone i de övre delarna, med uppstickande moränblock. Yxalampi har stora stora bevarandevärden. Flarckärren med terrassgölar utgör en i sig skyddsvärd myrtyp som här befinner sig anmärkningsvärt långt söderut. Yxalampi kan vara en av landets sydostligaste flarckkärr med terrassgölar. Myren har även stort fågelskyddsvärde.

NF19 Vansattamuren/Kolkilampmyrorna

Vansatta är ett stort öppet myrområde. Öster om Vansattatjärnen finns ett stort blött område. Vansatta är ett stort och i det närmaste helt oskadat myrområde. Myren har även stort naturgeografiskt värde på grund av blandningen av myttyper och de stora böta flarckärren. Myren är ett viktigt landskapselement med i och med de öppna myrytorna som står i direkt kontakt med Vansattatjärnen.

Kolkilampmurarna är en blandmyr med både mosse- och kärrpartier. Myren har sin högsta punkt vid Vickkomposberget.

Myren påverkas i liten grad av ett par mindre diken i de nordvästra och sydöstra kanterna. Fågelrik myr.

Områdena med Vansattamuren och Kolkilampmurarna är av riksintresse för naturvård.

NF20 Skältjärnsmuren

Skältjärnsmuren är av riksintresse för naturvård och Natura 2000 område. Skältjärnsmuren har en mycket intressant blandning av olika myrtyper. Ett större område vid Skältjärnsmuren består av en excentrisk mosse med ett gölsystem, bestående av åtta gölar och stora lösbottenhöljor. Myren har ett rikt fågelliv och är den mest skyddsvärda i nordvästra Gästrikland.

NF21 Sibohällskogen/Knapern/Fjärden

Sibohällskogen ligger cirka en halv mil nordväst om Oslättfors. Området domineras av en cirka 4 hektar stor tallmosse. Den dominerande åldersklassen är cirka 250 år. Äldre grovbarkiga och knotiga tallar i åldrar upp till 400 år förekommer rikligt. Den grövsta tallen, med grov platt krona, åldersbestämde 1991 till 530 år. En annan tall var 567 år trots att den inte var grövre än 40 cm i brösthöjd. Även granarna har nått en aktningsvärd ålder i området. Två av dem åldersbestämde till 340 respektive 346 år. Den huvudsakliga anledningen till att många träd i Sibohällskogen nått denna höga ålder torde vara de speciella markförhållandena med torvbildning och näringsbrist samt frånvaron av skogsbränder.

Knapern är ett mer än två km långt klapperstensfält. Markägaren har avsatt området som nyckelbiotop. Inslag av lövträd är stort kring klapperstensfältet.

I sydöstra delen av Ockelbo kommun ligger Fjärden i anslutning till Testeboån. I Fjärden ligger det ett tiotal öar med nyckelbiotoper. Markägaren har genomfört naturvårdsbränning på öarna. Bränningen medför att hotade arter som är beroende av brand får en chans att fortleva. Största delen av öarna är torra och består av äldre tall där det finns några som är 200-åriga. Delar av öarna är mer blöta och innehåller mest asp och gran.

NF22 Hällsjön/Svarttjärnmuren

Svarttjärnmuren-Högmossen är ett område med två mossar. I den södra högmossen finns tre gölar. Svarttjärnmuren-Högmossen bildar ett mycket intressant mossekomplex med avvikande mossetyper.

Öarna i Hällsjön utgörs av nyckelbiotoper. Hällsjömuren öster om Hällsjön är ett myrområde med blandade myrtyper och intressant fågelfauna.

Stormuren vid Flaxsjön inom området är också en myr med höga naturvärden och en intressant fågelmyr.

NF23 Jon-Hindersmuren

Jon-hindersmuren är ett stort blött helt öppet starrkärr. Öppna kärr av denna storlek är ovanliga i Gästrikland. Kärret är mycket näringsfattigt. Fågelfaunan är också rik vid myren.

Stormuren är en till fin myr inom området. Det finns även ett biotopskydd och en del nyckelbiotoper inom området.

NF24 Gopån

Gopån är ett värdefullt vattendrag i kommunen och rinner från Gopen ner till Hamrångeån och till slut Bottenhavet. Den övre delen mellan Gopen och Lingan är den

mest värdefulla sträckan. Den rinner genom skog och kantas av en hel del våtmarker. Ån har kvar sitt naturliga lopp med värdefulla fors- och strömsträckor som är måttligt flottledsrensade. Restaurerings- och återställningsarbeten har utförts på sträckan Gopen och Lingan och där är nu ån fri från vandringshinder. Öring och flodpärlmusslor finns i ån.

NF25 Kölsjöån och Masugnsdammen

Kölsjöån rinner från Kölsjön och sammanflödar med Bresilje-Testeboån i Hammardammen i Åmot. Hälften av ån har svagt strömmande till forsande strömförhållanden. Ån är dock på en del ställen påverkad av flottledsrensning. Vattenvegetationen har en normal fördelning av olika växttyper. I ån finns öring och flodpärlmussla.

Kölsjöån vidgar sig i den vackert belägna badplatsen vid Masugnsdammen med beachvolleyplan, bryggor, fin sandstrand, stor gräsyta, omklädningshytt och utedass. Ett av de renaste badvatten i Gästrikland. En fin naturstig på cirka tre km finns runt badet med skyltar om svenska djur.

NF26 Dammsjön

Stor-Dammsjön skiljs åt från Liss-Dammsjön genom sundet vid Bornäsön. Sjön är relativt stor och dess omgivningar består mestadels av ofta blockrik skogsmark och i sjöns sydvästra del finns våtmarker. Till sjön rinner Femtjärnsbäcken, Grosstjärnsbäcken, Mellantjärnsbäcken och ett antal mindre namnlösa tillflöden. Öring finns i sträckan mellan Stor-Dammsjön och Liss-Dammsjön.

Ett avlångt område med nyckelbiotoper finns inom området.

NF27 Gästrikeleden

Gästrikeleden består av 27 mil markerad vandringsled och tar dig runt i Gästriklands natur och kulturhistoria. Inom Ockelbo kommun finns olika sträckor bland annat Måcksjön-Åmot, Åmot-Mosjön, Mosjön-Vackerdalen, Vackerdalen-Lingbo, Tansen-Rönnåsen, Rönnåsen-Gammelfäbodarna och Gammelfäbodarna-Krogen.

Grön infrastruktur

Grön infrastruktur är sammanhängande nätverk av natur och grönområden som bidrar till fungerande livsmiljöer för djur och växter samtidigt som det bidrar till människors välbefinnande. Grön infrastruktur möjliggör att den biologiska mångfalden ökar då arter kan sprida sig i landskapet och därmed stärka ekosystemens motståndskraftighet mot störningar som exempelvis klimatförändringar. Den gröna infrastrukturen omfattar i princip all mark och vatten som inte är bebyggd. I tätorter utgörs infrastrukturen av exempelvis parker, strövområden och villatomter medan det utanför tätorter utgörs av exempelvis skogar, jordbruksmark, sjöar och våtmarker. Infrastrukturen är således betydelsefull både för ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbart samhällsbyggande.

Med en väl fungerande grön infrastruktur bevaras och stärks ekosystemens förmåga att producera och tillhandahålla ekosystemtjänster. Genom att börja med ett perspektiv ovanifrån och hitta viktiga områden i den stora skalan, går det sen att arbeta neråt i den geografiska skalan. På så vis kan konkreta åtgärder hamna på rätt ställe i landskapet. Det finns några viktiga begrepp i arbetet med grön infrastruktur.

Dessa är:

- Värdekärna - område där det finns högre naturvärden än i omgivande marker
- Värdenätverk - värdekärnor som ligger så nära varandra att de har ett ekologiskt utbyte

- Värdeetrakt - större områden i landskapet med högre ekologiska värden än omgivande landskap
- Stödhabitat - områden med vissa biologiska värden som inte är tillräckligt höga för att räknas som värdeelement eller värdekärna. Stödhabitat kan fungera som spridningslänkar, och de kan förstärka värdekärnor eller värdeetrakter genom att öka dess areal.

Länsstyrelsen i Gävleborg har på uppdrag av regeringen tagit fram en handlingsplan för grön infrastruktur i Gävleborgs län.

Handlingsplanen ska utgöra ett kunskapsunderlag som identifierar naturområden, biotoper, strukturer och element i landskapet som skapar ett ekologiskt sammanhang och därmed utgör grunden för biologisk mångfald och produktionen av ekosystemtjänster. Värdeetrakter för våtmarker upptar stora delar av västra och östra delarna av Ockelbo kommun. Värdeetrakter för skog berör endast Ockelbo kommun i en liten del av den sydöstra delen av kommunen.

Ekosystemtjänster

Ekosystemtjänster är de tjänster som naturens ekosystem tillhandahåller som direkt eller indirekt bidrar till människans välbefinnande. Den biologiska mångfalden, det vill säga de ekosystem, arter och gener som omger oss, är en förutsättning för produktionen av ekosystemtjänster som är nödvändiga för mänsklighetens existens. Ekosystemtjänster ger bland annat människan mat, dricksvatten, ren luft, skydd, medicin, råvaror, reglerar klimatet och mildrar naturkatastrofer.

När den biologiska mångfalden minskar genom försämrade livsmiljöer riskerar ekosystemens förmåga att tillhandahålla dessa tjänster att minska. Fungerande ekosystem är därför avgörande för långsiktigt fungerande samhällen. Hur vi använder mark och vatten och hur vi planerar och bygger är centralt för ekosystemens kapacitet och produktion av ekosystemtjänster.

Ekosystemtjänster delas vanligtvis in i fyra kategorier:

- Reglerande ekosystemtjänster: till exempel, luft- och vattenrening, pollinering och koldioxidlagring.
- Försörjande ekosystemtjänster: tillhandahåller råvaror som exempelvis, virke, mat och dricksvatten.
- Kulturella ekosystemtjänster: till exempel, naturupplevelser, friluftsliv, rekreation och naturpedagogik.

Stödjande ekosystemtjänster: är förutsättningen för att övriga tjänster ska kunna fungera, det kan vara exempelvis fotosyntes och jordmånsbildning.

I Ockelbo kommun finns stor kapacitet att producera ekosystemtjänster, framförallt tjänster med koppling till skogen, jordbruksmarker, våtmarker samt sjöar och vattendrag.

Ekosystemtjänster från skogen

Skogen har en betydande roll för kommunens kapacitet att producera ekosystemtjänster. Ungefär 90 procent av kommunens yta består av skogsmark. Skogen är särskilt viktig eftersom den bidrar med flertalet stödjande ekosystemtjänster som exempelvis fotosyntes, biogeokemiska kretslopp, pollinering, fröspridning och markens bördighet.

Skogen bidrar även med många reglerande tjänster som både kan vara lokala, regionala, nationella och globala. Exempel på reglerande tjänster som skogen tillhandahåller kan vara, klimatreglering, luftrening, vattenrening, förebyggande av stormskador och förebyggande av erosion och ras.

Skogen tillhandahåller även ett stort antal försörjande tjänster som exempelvis timmer och massaved, biobränsle, skogsbär och svampar, dricksvatten, vilt samt betesdjur och foder.

Skogen är också en del av både Ockelbos och Sveriges identitet och många människor

nyttjar regelbundet dess kulturella tjänster. Exempel på dessa tjänster kan vara, vardagsrekreation, träningsaktiviteter, upplevelseturism och miljö och estetik.

Ekosystemtjänster från jordbruksmarker

Jordbruksmarker med omgivande landskap skapar varierande miljöer där många arter trivs. Stenmurar, diken, odlingsrösen och åkerkanter är viktiga för den biologiska mångfalden eftersom de är gynnsamma livsmiljöer för exempelvis fåglar, insekter, fjärlilar och växter. Jordbruksmarken har också en oerhörd betydelse för de försörjande tjänsterna eftersom de i princip står för all produktion av livsmedel och foder.

Odlingslandskapet bidrar på samma sätt som skogsmark till vattenreglering och vattenrening genom infiltration i marken. Pollinering av växter och grödor är också en reglerande tjänst som är starkt kopplat till odlingslandskapet och som är beroende av en rik och varierad växtlighet i landskapet.

Jordbrukslandskapet har ofta en lång historia och är starkt kopplat till det svenska kulturarvet. I landskapen finns ofta lämningar och spår som kan berätta om hur marken har brukats historiskt. Odlingsmarkerna skapar genom den öppna karaktären en variation i landskapet som bidrar med upplevelsevärden.

Ekosystemtjänster våtmarker

Våtmarker har liksom skogen en betydande roll i tillhandahållandet av stödjande ekosystemtjänster. Våtmarker bidrar med flera stödjande funktioner som exempelvis biodiversitet och habitat, koldioxidbindning och produktion av syre. Våtmarker har också stor betydelse för flera reglerande ekosystemtjänster som exempelvis klimatreglering, vattenreglering och vattenrening.

Våtmarkerna utgör ofta övergångszoner mellan andra naturtyper och har en central

roll för de naturliga ekosystemens funktion. De torvbildande våtmarkerna utgör en omtvistad naturresurs. De torvbildande våtmarkerna kan användas för bland annat energiproduktion och som jordförbättringsmedel men skapar stor påverkan på landskapet. Det är av stor vikt att arbeta med att återställa våtmarker.

Ekosystemtjänster från sjöar och vattendrag

I sjöar och vattendrag sker både upptag av koldioxid, produktion av syre, två stödjande tjänster som är nödvändiga för människans existens. I vatten sker också omsättning av näringsämnen genom biokemiska cykler, vilket är livsnödvändiga för organismer.

Sjöar och vattendrag bidrar likt våtmarker också med klimatreglering och luftrening genom bindning av koldioxid, metan och lustgas.

De är också viktiga för att reglera övergödning genom att näringsämnen binds i växtlighet och andra organismer.

Fiske, dricksvatten och tillhandahållande av bevattning är några av de viktiga försörjande tjänster som sjöar och vattendrag bidrar med. De erbjuder också stora kulturella värden i form av bad, fiske, båtliv, fågelskådning med mera.

Kommunens ställningstaganden - Natur och friluftsliv

- Mark- och vattenanvändningen ska alltid syfta till att förbättra statusen för kommunens vattenförekomster så att god ekologisk status kan uppnås.
- I program- och detaljplaneskedet ska kommunen visa att negativ påverkan på vattenförekomster inte riskeras vid genomförande och att miljökvalitetsnormerna för vatten kan uppnås och vattenkvaliteten förbättras.
- I allt planarbete ska stor hänsyn tas till grönområden med natur-, kultur- och rekreationsvärden. Artskyddet ska beaktas vid varje planprocess och exploatering.
- Den fysiska planeringen både vid planläggning och förvaltning ska ta tillvara, utveckla, stärka och koppla samman sociala och ekologiska gröna kvaliteter och ekosystemtjänster.
- Kommunägd tätortsnära natur ska förvaltas med fokus på rekreation, friluftsliv och biologisk mångfald.
- Den fysiska planeringen ska främja sammanlänkande rörelse- och spridningsstråk för växt- och djurliv.
- Naturvård och värden för friluftsliv ska prioriteras högt inom värdefulla natur- och friluftslivsområden.
- En grönstrukturplan bör tas fram.
- Kommunens tätorter ska ha god tillgång till natur och parker av god kvalitet i en sammanhängande grönstruktur.
- Allmänhetens tillgång till stränder ska värnas och förbättras. Rekreativstråk anläggs utmed åar och sjöar där så är möjligt och lämpligt.
- Kommunen ska på olika sätt verka för att skapa fria vandringsvägar för fisk.
- Natur- och grönområden ska förvaltas och nyttjas långsiktigt för att kunna upprätthålla viktiga ekosystemtjänster.
- Naturvårdsprogram bör tas fram.
- Den biologiska mångfalden och de ekologiska förutsättningarna ska beaktas vid alla beslut som rör användning av mark- och vattenområden.
- Kartläggning och bekämpningsarbete av invasiva främmande arter ska fortgå i kommunen.
- Friluftslivsprogram bör tas fram.
- Samlingsplatser för friluftsliv ska värnas, identifieras och skapas.
- Kommunen ska jobba aktivt för att tillgängliggöra natur och friluftslivsområden för alla.
- Tätortsnära natur ska förvaltas med fokus på tillgänglighet, rekreation, friluftsliv och utomhuspedagogik.
- Lek, spontanidrott, utomhusaktiviteter och möjlighet till rörelse under trygga förhållanden lyfts fram i samhällsplaneringen.
- Områden, ytor och resurser som avsätts för att ge förutsättning för friluftsliv och rekreation är en möjlighet, styrka och viktig konkurrensfördel.
- Områden med föreningsdrivna motionsspår som året om har högt nyttjande av allmänheten bör bevaras.
- Lekplatser och anläggningar för spontanidrott ska hålla en god standard och underhåll samt vara tillgängliga för alla grupper i samhället.
- Funktionsnedsättningar ska inte vara ett hinder för att delta i kultur- och fritidslivet.
- Skolskogar intill förskola, skola och fritids ska säkerställas.
- Kommunen motsätter sig torvbrytning och nya torvtäkter.

Kommunens ställningstaganden - Stora opåverkade områden

- Stora opåverkade områden ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan påverka områdenas karaktär.
- Större exploateringsföretag som exempelvis vindkraftsetableringar, omfattande ny tätorts- och fritidsbebyggelse, nya större vägar och ledningsföretag, större täkter, upplag och tippar med mera ska inte komma till stånd inom området.
- Skogsbruk ska bedrivas med särskild hänsyn enligt 30§ Skogsvårdslagen och tillhörande föreskrifter och allmänna råd.
- Miljöbalkens hänsynsregler med tillhörande förordningar ska beaktas.
- Mindre kompletteringar i anslutning till befintlig bebyggelse kan ske under förutsättning att den opåverkade karaktären inte skadas.

KULTURMILJÖ

→ KARTA: FÖRUTSÄTTNINGAR - KULTURMILJÖ

Vad är kulturmiljö?

Kulturmiljö omfattar all fysisk miljö som har påverkats av människan, och kan utgöras av byggnader, anläggningar och lämningar, men också större områden som omfattar ett landskap eller flera byar. På kommunal nivå värderas områden, byggnader eller annat inom kommungränsen som innehar ett kulturhistoriskt värde. Det kulturhistoriska värdet berättar om vilka värden som bör bevaras eller vad som bör hanteras varsamt för kommande prövningar ex. inom bygglov eller detaljplanering.

Det kan även användas som information till kommunmedborgare för att lära känna kommunen bättre.

För att bedöma de kulturhistoriska värdena kan ett kulturmiljöprogram tas fram som ett komplement till översiktsplanen. I programmet identifieras olika värden i kommunen. Ett kulturmiljöprogram behövs för att identifiera värdefulla områden och för att rätt utveckling ska ske i områdena. Det används även som ett verktyg vid handläggning av detaljplaner och bygglov.

På statlig nivå finns två utpekade riksintresseområden för kulturmiljövård inom Ockelbo kommun. Dessa är riksintresseområden för Ockelbo och Vi – X 700 och Jädraås bruk och Tallås – X 704.

Kulturmiljön i Ockelbo kommun

Stenålder, vikingatid och järnålder

De tidigaste spåren av människor i Ockelbotrakten kan genom olika fynd dateras till stenåldern. Några fynd från bronsåldern finns inte, däremot föreligger det talrika minnen och lämningar från vikingatiden och järnåldern. Den förhistoriska bebyggelsen i Ockelbo var koncentrerad till stränderna vid Bysjön. Längre ut i skogsmarken, längs ådalar och sjöstränder, växte så småningom den bebyggelse fram som var knuten till fäbodväsen och foderfångst. Vid medeltiden var större delen av kommunens areal ännu obebyggd.

Finländsk invandring

Den stora förändringen i bebyggelsen utanför den gamla centralbygden inträffade i början på 1600-talet genom finländsk invandring. Den finska befolkningen bosatte sig i de yttre skogsområdena, framförallt i väster där de bröt ny mark och försörjde sig på svedjebruk.

Emigrationen

Från mitten av 1800-talet och under en nittioårsperiod emigrerade cirka 3 500 personer till Amerika från Ockelbo. Socknen är därmed, relativt sett, en av landets större emigrationsbygder.

Boskapsskötsel

Boskapsskötsel med fäboddrift liksom jakt och fiske har sannolikt tidigt tillhört basnäringarna i socknen. Under den förhistoriska tiden förekom också en lågteknisk järnframställning där myrmalm användes.

Järnhantering

Järnhanteringen utvecklades under 1600-talet och Ockelbo blev järnbruksbygd. Som binäringar förekom kolning, tjärbränning och sågning samt körslor för brukens behov. Malmtillgången var obetydlig och måste fraktas långa vägar från Svärdsjö, Torsåker och Norberg till de bruk (bland annat Wij, Brattfors, Åbron, Jädraås och Åmot) som gemensamt kom att benämnas Ockelboverken. Järnhanteringen krävde bra kommunikationer och under den senare delen av 1800-talet byggdes därför järnvägsnätet upp med en järnväg från Vintjärns gruvor till Norrsundet (DONJ). Runt sekelskiftet blev det allt svårare att få avsättning för järnet varför koncentration skedde till ett fåtal bruk.

Industrialismen

Efter 1860-talet började industrialismen göra sig gällande i Ockelbo. Genom tillkomsten av norra stambanan förbättrades kommunikationerna avsevärt och flera småföretag sökte sig till Ockelbo. Sågverks- och massaepoken inleds under 1870-talet där avverkning och sågning av trävaror nu får en helt annan omfattning än tidigare. Vid den här tiden byggdes även två större sågverk i Ockelbo, Bosågen och Frankssons såg. Ockelbo blev en betydande stationsort och ett modernt samhälle växte fram. Därefter har näringslivet successivt omvandlats till dagens differentierade näringsliv.

Värdefulla kulturhistoriska områden

K.1 Brattfors bruk

Brattfors bruk anlades i början av 1670-talet på Wij säteris ägor. Det omfattade från början en stångjärnshammare med två härdar. År 1897 togs en mumblingshammare i bruk. Mumblingshammare finns bevarad och genomgick 1972 en renovering. Brattfors bruk lades ner 1919 och det som återstår idag är mumblingen, en smedja, bruksgatan, herrgården med smedsgårdar samt en kvarnbyggnad som ligger på den plats där övre hammaren tidigare låg. Bebyggelsen är idag byggnadsminnesförklarad.

K.2 JÄDRAÅS -TALLÅS

Jädraås började växa fram i mitten av 1800-talet efter det att Ockelboverken anlade en masugn vid Jädraån. När samhället etablerades fanns ingen fast bebyggelse i området. Jädraån hade dock tidigare använts som kraftkälla av de finska nybyggarna. Eftersom området var obebyggt möjliggjordes att de olika verksamheterna kunde placeras ut i landskapet utifrån dess krav och platsens förutsättningar. Utvecklingen av Jädraås har skett etappvis och på så sätt har Jädraås tydliga årsringar som bildar en särpräglad kulturmiljö.

De anläggningar och byggnader som är kopplade till järnbrukets verksamhet är koncentrerade kring Jädraån som utgjorde produktionens kraftkälla. Vid dammen finns den storskaliga hyttanläggningen från 1914–1915 med två masugnar och rostugnar med de karaktäristiska skorstenarna. Längre nedströms ligger Lancashiresmedjan från 1905. Området kring Jädraån har med flera grunder från kolhus och andra byggnader än idag en stödig industrikaraktär.

I centrala Jädraås dominerar miljön av stationssamhället som växte fram efter

järnvägens etablering på 1880-talet. För helhetsmiljön i området är både större och framträdande byggnader och mindre enklare byggnader viktiga inslag. I nordväst övergår spåren till ett enkelspår mot Tallås som är ett komplett mindre stationssamhälle. Järnvägsmiljön är mycket välskött tack vare en museiförening som ansvarar för drift av järnvägen.

Herrgården som uppfördes på 1850-talet blickar ut över ån och ligger något avsides från arbetarbostäderna. Arbetsbostäderna har en direkt koppling till de tidigare verksamheterna och är en viktig karaktärsbärare och återspeglar av Jädraås historia.

Strax söder om Jädraås, omgiven av tallskog, står områdets Skogsbyn som uppfördes 1952. Syftet med Skogsbyn var att genom högkvalitativt boende locka arbetskraft till orten. Området består av 18 fristående enbostadshus. Med sin genomarbetade arkitektur, skapad av Ralph Erskine, är Skogsbyn ett av landets bästa exempel på 1950-talsbebyggelse.

K.3 OCKELBO

K.3.1 Vi

Bruksmiljön sydväst om Ockelbo dominerar landskapet och består av flera sammanhängande delar med olika karaktärer. Den nuvarande, stramt klassicistiska huvudbyggnaden ritades av Carl-Gustaf Blom Carlsson och uppfördes i slutet av 1830-talet. Byggnaden är vänd mot sockencentrat i öster och flankeras av två lägre flyglar med drag av rokoko.

Herrgården omges av en park och odlingsmarker som idag är hjärtat i Wij trädgårdar. Med flera nya trädgårdsrum, odlingar, alléer och installationer har man här skapat ett av regionens största besöksmål. De stora pareringsplatserna med sina hårdgjorda ytor som omger trädgården påverkar upplevelsen av parkmiljön.

Bruksmiljöns industriella hjärta är Wij valsverk från 1880-talet. Dess industribyggnad står något undangömt i suterrängen nedanför dammen i Laån. Valsverket är ett tydligt exempel på en anläggning från den tidiga industrialismen. Den tekniska utrustningen är helt komplett och byggnadens uppbyggnad speglar dess funktion.

Till bruksmiljön hör två bruksgator, Vigatan och Viberget. Vigatan vid dammen väster om valsverket skapades på 1790-talet. Bebyggelsen har en enhetlig och tidlös klassicistisk karaktär med rödfärgade byggnader i en våning utan överflödiga dekorationer och med regelbunden placering. Uthuslängorna i samma enkla stil som står i vinkel mellan bostadshusen är viktiga för helhetsmiljön.

Bebyggelsen längs Bruksgatan på Viberget är mer varierad. Här finns små rödfärgade enkelstugor, större bostadslängor och en f d förvaltarbostad i två våningar. En allé och flera stora parkträd sammanbinder Bruksgatan med herrgårdsparken i öster. I väster övergår den till en småskalig grusväg som kantas av äldre bebyggelse, från torp till egna hem och mindre gårdar som hör till Böle by. Här finns också några villor från 1980-talet och senare.

I början av 1900-talet flyttades brukets jordbrukscentrum till Rävbacken ovanför valsverket. Här skapades en ekonomigård med enorma byggnader i tegel, rödfärgad panel och timmer. En enkel, praktisk och tids-typisk jordbruksarkitektur präglar området. Bebyggelsen är komplett, men den har till stora delar tappat sitt sammanhang med övriga bruksmiljön genom en omfattande bostadsbebyggelse på gårdens tidigare åkermark. Från några platser kan man dock fortfarande se bruksområdet och herrgården. Mot sydväst är landskapet fortfarande öppet. Här och var finns gamla alléträd som en rest efter ett tidigare allésystem och intill ekonomigården står ett av brukets tidigare torp.

Den enda kvarvarande byggnaden från säteriets gamla ekonomigård är ett stort, rödfärgat timmermagasin. Den har nyligen flyttats från sitt gamla läge nedanför arkivkullen till hembygdsgården ett par hundra meter närmare centrum.

K.3.2 Ockelbo kyrka

Ockelbos högresta, vitputsade sockenkyrka från 1700-talet (ombyggd efter en brand 1904) på åsens högsta punkt, strax intill platsen för den medeltida kyrkan, visar tydligt var bygdens maktcentrum har legat från medeltiden till 1900-talets början. Kyrktornet är ett landmärke som kan ses från hela tätorten och byarna runt om. Den har en stor betydelse för landskapsbilden och upplevelsen av Ockelbo som ort.

Intill kyrkan finns kyrkogården och flera byggnader som berättar om platsens betydelse som ett sockencentrum. Längs Södra Åsgatan står prästgården (Kyrkans hus), arrendegården med sina ekonomibyggnader och gamla kommunalhuset. Med sin panelarkitektur och formspråk från 1800-talets slut och 1900-talets början är de goda representanter för Ockelbos äldre byggnadskultur.

K.3.3 Järnvägen och stationsmiljön

Ockelbo blev i slutet av 1800-talet en viktig järnvägsknut där tre järnvägar sammanstrålade. Öster om åsen anlades ett stort stationsområde där grundstrukturen för de tre järnvägslinjerna finns kvar och dominerar stadsbilden. Flera rödfärgade godsmagasin vid stationshuset och vid sundet finns kvar än.

Öster om järnvägsspåret ligger järnvägshotellens annex som med sin rika snickarglädje och tornet sträcker sig över övrig bebyggelse i området.

K.3.4 Småstaden längs Åsgatorna

I samband med de goda kommunikationerna i och med utvecklingen av järnvägen blev Ockelbo en viktig sågverksort som under en period hade fem ångsågar. Med denna utveckling följde en snabb befolkningstillväxt

som resulterade i att småstadsmiljön växte fram vid den gamla landsvägen, idag Södra och Norra Åsgatan.

Det finns många välbevarade byggnader från 1900 till 1920-talets expansiva utveckling. Bebyggelsen samspekar genom husens placering och utformning med den gamla landsvägen. Eftersom bebyggelsen i så hög grad finns kvar och att den behållit dess äldre uttryck bildar den äldre småstadsmiljö som berättar om livet i Ockelbo under den expansiva fasen i ortens historia.

K.3.5 Åbyggeby, Östby, Ulvsta, Åkerby och Säbyggeby

Det var mötet mellan Enköpingsåsens och Testeboåns goda kommunikationer, tillsammans med förekomsten av myrmalm i Bysjön, som möjliggjorde för etablering av fast bosättning som utvecklades till en centralbygd. Byarna som omger Ockelbo och de fornlämningsmiljöer som är kopplade till dem visar på denna utveckling. I anslutning till Testeboån samt i och omkring byarna finns ett stort antal blästerbruksplatser som genom sina lägen går att koppla till byarna. Lämningarna tyder på att blästerbruket var områdets primära näring.

K.4 ÅMOT

I samband med att en masugn och en hammarsmedja anlades i Åmot, år 1710 respektive 1723, bildades ett brukssamhälle och dalgången blev uppodlad och befolkad. I slutet av 1700-talet kallades en präst till bruket och 1797 färdigställdes kapellet, uppfört i timmer och i klassisk stil. Under 1700-talet byggdes också herrgården vars huvudbyggnad ersattes med en ny i början av 1900-talet. Av bruket i Åmot återstår idag herrgården, smedsgårdarna, sågen, smedjan samt kommunens enda bevarade kolhus, beläget vid Hammardammen.

Testeboåns dalgång vid Åmot utgör idag ett karaktäristiskt exempel på det norrländska odlingslandskapet med åkermark och

bebyggelse samlad kring vägen i dalen som i sin tur omges av stora skogsområden. De är angeläget för kommunen att bruksbebyggelsen samt dalens karaktär bevaras och att en eventuell nybebyggelse placeras och utformas på ett sådant sätt att den ansluter till den befintliga miljön på ett varsamt sätt.

K.5 LINGBO

Jordbruksbygden kring Lingbo kyrka uppvisar ett antal kulturhistoriskt värdefulla gårdsmiljöer. Flertalet byggnader är uppförda i mitten av 1800-talet och vid sekelskiftet. Bebyggelsen ligger generellt sett högt beläget och blickar ut över jordbrukslandskapet.

K.6 MO

Mo by innehåller flertalet kulturhistoriskt värdefulla byggnader från olika tidsepoker. Skolan som är av hög arkitektonisk kvalitet utgör med sitt höga läge en central punkt i byn vilken omges av väl samlad bebyggelse.

FORNLÄMNINGAR

Fornlämningar är varaktigt övergivna spår efter tidigare mänsklig aktivitet. En fornlämning kan exempelvis utgöras av boplatser, gravfält, gruvor, kvarnar, färdvägar och broar eller kulturlager i medeltida städer. Av fornlämningsregistret framgår vilken typ av fornlämning markeringen gäller. Fornlämningar är skyddade enligt lag och till fast fornlämning hör ett så stort område som behövs för att bevara fornlämningen och ge den ett tillräckligt utrymme med hänsyn till dess art och betydelse. Vid påträffande av ett fornfynd ska fyndet genast anmälas till länsstyrelsen eller polismyndigheten. Det är förbjudet att rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller på annat sätt skada en fornlämning.

De påträffade fornlämningarna i Ockelbo karaktäriseras framförallt av lämningar efter järnframställning och skogsbruk samt

mängden tjär- och kolningsanläggningar och blästbruksplatser. Andra viktiga inslag i fornlämningsbilden är även berghantering, med brott och täkter samt gruvor och gruvområden.

FÄBODAR

Gamla fäboddar är kulturhistoriska minnesmärken som ger landskapet och bygden perspektivet tillbaka i tiden. Fäbodsystemet har haft den största betydelsen för kommunens uppodling. Vid arvsskiften där jord delades var det vanligt att yngste sonen fick fäboden. På så sätt odlades fäbodställena upp och vissa fäboddar blev till slut stora byar.

År 1962 gjordes en inventering av fäbodarna i Gästrikland tillsammans med skogsvårdsstyrelsen. I Ockelbo socken hittades 52 vallar. Det anges i inventeringen att det förmodligen har funnits många fler men att många vallar är skogsbevuxna. I många av fäbodnamnen finns spår av finska invandringen under 1500- och 1600-talen. Ett tiotal av de gamla fäbodplatserna har än idag fast bebyggelse.

Kyrkor

Kyrkobyggnader, kyrkotomter och begravningsplatser som tillkom innan 1940 är skyddade i enlighet med kulturmiljölagen (KML) och får inte på något väsentligt vis förändras utan tillstånd från länsstyrelsen. Med kyrkobyggnader menas enligt KML byggnader som före 1 januari år 2000 invigts för Svenska kyrkans gudstjänst och ägdes eller förvaltades av Svenska kyrkan. Frikyrkor och synagogor omfattades således inte av det generella skyddet i KML 4 kap. I Ockelbo församling, som omfattar Ockelbo, Lingbo, Åmot och Jädraås, finns tre kyrkor och sex kyrkogårdar.

Byggnadsminnen

Kulturhistoriskt värdefulla byggnader, miljöer och anläggningar kan skyddas som byggnadsminnen. Byggnadsminnen kan omfatta såväl medeltida borgar som modern bebyggelse från 1900-talet. Byggnadsminnen är viktiga för förståelsen av både sin samtid och framtid, de skyddar också människors rätt till en betydande del av kulturarvet. För varje enskilt byggnadsminne finns särskilda skyddsbestämmelser som ska skydda det specifika värdet för byggnaden i fråga. Det finns två typer av byggnadsminnen: byggnadsminnen enligt kulturmiljölagen och statliga byggnadsminnen.

De statliga byggnadsminnena ägs av staten och berättar viktiga delar av Sveriges och den statliga förvaltningen historia. Det finns omkring 280 statliga byggnadsminnen som exempelvis slott, domstols- och regeringsbyggnader och försvarsanläggningar. Enskilda byggnadsminnen är byggnader som har ett synnerligen högt värde eller byggnader som ingår i ett område med synnerligen högt kulturhistoriskt värde. Länsstyrelserna beslutar om en byggnad eller anläggning ska bli byggnadsminne. Vem som helst kan skicka in en fråga om att förklara en byggnad som byggnadsminne.

I Ockelbo kommun finns två byggnadsminnen:

Brattfors bruk

Brattfors järnbruk var i drift mellan 1675 och 1919. Här bearbetades tackjärn från den närbelägna Åbrons masugn. Den bevarade bruksbebyggelsen utgörs av en liten herrgårdsbyggnad samt fem smedsgårdar utmed en bruksgata. Samtliga byggnader är uppförda i timmer, i en våning samt är locklistpanelade och rödfärgade under ett sadeltak. Smedsgårdarnas har valmade gavelspetsar. Byggnaderna har tillkommit på 1830-talet. I byggnadsminnet ingår även fyra uthus av rödfärgat trä, en kvarnbyggnad, samt en så kallad mumblingshammare från 1897. Byggnaderna bevarar utvändigt en ålderdomlig karaktär men har i det inre moderniserats.

Wij valsverk

År 1885 ersattes den dåvarande stångjärns-smedjan vid Wij bruk med ett modernt mediumvalsverk. Tysk- och lancashire-härdarna revs för att lämna plats åt det nya verket och den tidigare enskeppiga byggnaden utvidgades till två skepp. I söder tillbyggdes samtidigt ett järnmagasin som numera rymmer klensmedja och verkstad.

Valsverket, som konstruerats av ingenjör von Zweigbergk vid Morgårdshammars mekaniska verkstad, drevs av en 100 hästkrafters vattenturbin. Hit levererades nu smältstycken från smedjan i Brattfors för utvalsning till färdigt stångjärn. År 1901 infördes ångdrift varvid ångmaskinen installerades i ett för ändamålet uppfört maskinhus i slaggsten. Två år senare utökades anläggningen med ett finvalsverk som inköpts begagnat från Korsnäs järnverk. På grund av bristen på utrymme i

valsverkshallen kom dock finvalsverket aldrig att utnyttjas till full kapacitet.

År 1913 byggdes valsverkssumpen om och den nuvarande turbinen installerades tillsammans med en mindre om 35 hästkrafter som försåg både valsverksbyggnaden och den intilliggande herrgården med elektrisk ström.

Den svenska järnbrukskrisen efter första världskriget påverkade även produktionen vid Wij valsverk. Efterfrågan på lancashirejärn minskade drastiskt och valsverket lades ner 1932. Valsverksbyggnaden är om- och tillbyggd i flera etapper fram till 1900-talets början. Valsverkshallen, som i sig rymmer delar av stångjärnssmedjan från år 1860, är murad av naturstensblock medan det före detta järnmagasinet är byggt av tegel på korsvirkesstomme. Den sist tillbyggda kraftstationsdelen vid valsverkshallens västra sida består av slaggsten med inslag av tegel. Taken är täckta med falsad plåt och papp.

Den maskinella utrustningen är välbevarad och består förutom de båda valsverken av en koltornsvällugn från 1920, ångmaskinen från 1901, ånghammare, järnsax med mera. Dessutom finns bevarad verkstadsutrustning samt detaljer för kraftöverföring. Klensmedjans härd har rekonstruerats.

Kommunens ställningstaganden - Kulturmiljö

- Ny bebyggelse inom eller i närheten av kulturhistoriskt viktiga områden ska genom god gestaltning och arkitektur ta hänsyn till platsens karaktär och historia.
- Vid detaljplanering eller bygglovshandling i närheten av ett område med värdefull kulturmiljö ska dess värden samlas in och beaktas. Vid behov kan även en kulturmiljöutredning behöva tas fram.
- Ett kommunövergripande kulturmiljöprogram som identifierar viktiga kulturhistoriska områden och byggnader i kommunen bör tas fram.

VATTEN OCH AVLOPP (VA)

→ KARTA: FÖRUTSÄTTNINGAR –
TEKNISK FÖRSÖRJNING, VA

Kommunalt vatten och avlopp (Kommunalt VA)

Ansvarig för det kommunala dricksvattnet inom Ockelbo kommun är Ockelbo Vatten AB, dotterbolag till Gästrike Vatten AB. Verksamhetsområdena för den kommunala vattenförsörjningen omfattar större delen av tätorterna Ockelbo, Lingbo, Åmotsbruk och Jädraås. Vattenförsörjningen för centralorten Ockelbo sker från fyra brunnsområden i centrala Ockelbo samt från en nyetablerad vattentäkt norr om samhället. Vattenförsörjning för Lingbo tätort sker dels från vattentäkt vid vattenverket på heden samt från bergbördad brunn i centrum av tätorten. Vattenförsörjning för Åmotsbruk sker från vattentäkter belägna vid Källänget och Svartandal. Vattenförsörjning för Jädraås sker från en vattentäkt i utkanten av orten.

Vattentäkten i centrala Ockelbo och den i Lingbo har vattenskyddsområden. Vattenskyddsområdena med tillhörande föreskrifter är dock gamla, beslutade på 1980-talet respektive 1960-talet.

Vattenskyddsområdet i Lingbo omfattar dessutom bara en av tre brunnar. Det finns därför behov av uppdaterade vattenskyddsområden för att skydda dricksvattnet på ett ändamålsenligt sätt. Vattentäkten norr om Ockelbo, och vattentäkterna i Jädraås och Åmot saknar vattenskyddsområden. Vattentäkterna i Åmot håller Gästrike vatten på och tar fram vattenskyddsområden för, förhoppningen är att vattenskyddsområdena har beslutats i slutet av 2024. Det pågår ett generellt arbete inom Gästrike Vatten att uppdatera och införa vattenskyddsområden för samtliga kommunala vattentäkter. Alla vattentäkterna ska ha ett inrättat vattenskyddsområde med väl utformad områdesavgränsning och föreskrifter som reglerar samtliga risker för vattentäkten inom 20 år. En levande prioriteringsmodell har upprättats med uttagsmängder och antal försörjda från vattentäkten som prioriteringsgrund med djupare bedömningar så som känslighet, risker, konsekvenser, befintliga hälsoskyddsföreskrifter m.m. Levande modell innebär att prioriteringsordningen kan ändras om förutsättningarna förändras vid en specifik vattentäkt.

För de vattentäkter som saknar vattenskyddsområden eller där nya vattenskyddsområden inte är på gång har följande risker identifierats.

För vattentäkten norr om Ockelbo bedöms riskerna vara enskilda avlopp, skjutbana, bergtäkt, jordbruk, skogsbruk, transformatorstation, bebyggelse och farligt gods. För Jädraås bedöms riskerna vara enskilda avlopp, jordbruk, skogsbruk, bebyggelse och farligt gods. För Lingbo bedöms riskerna utgöras av en tidigare bensinstation, jordbruk, skogsbruk, bebyggelse och farligt gods. Kommunen har möjlighet att utföra tillsyn enligt miljöbalken när det gäller många av de identifierade riskerna, gör man det kan kommunen försöka säkerställa en acceptabel risknivå i väntan på att vattenskyddsområden ska inrättas och/eller uppdateras.

- Spillvatten från Ockelbo tätort behandlas mekaniskt, biologiskt och kemiskt vid Ockelbos avloppsreningsverk. Renat spillvatten leds till Testeboån.
- Spillvatten från Gammelfäbodarna samhälle behandlas mekaniskt och kemiskt vid Gammelfäbodarnas avloppsreningsverk. Renat spillvatten leds till Testeboån.
- Spillvatten från Jädraås samhälle behandlas mekaniskt och kemiskt vid Jädraås avloppsreningsverk. Renat spillvatten leds till Jädraån.
- Spillvatten från Lingbo samhälle behandlas mekaniskt, biologiskt och kemiskt vid Lingbo avloppsreningsverk. Renat spillvatten leds till Lingan via Öratjärnsbäcken.
- Spillvatten från Åbyggeby skola behandlas mekaniskt, biologiskt och kemiskt vid Åbyggeby avloppsreningsverk. Renat spillvatten leds till Testeboån.
- Spillvatten från Åmot samhälle behandlas mekaniskt och kemiskt vid Åmot avloppsreningsverk. Renat spillvatten leds till Testeboån.

Kommunen har ett övergripande ansvar för att anordna kommunal VA-försörjning i ett större sammanhang om det finns behov med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön. Det regleras i Lagen om allmänna vattentjänster (LAV) även kall-

lat vattentjänstlagen. I områden där det saknas behov av kommunal VA-försörjning ska VA-försörjningen ske genom enskilda anläggningar eller enskilda gemensamhetsanläggningar (samfällighet).

Ny bebyggelse som har behov av kommunal VA-försörjning ska i så stor utsträckning som möjligt lokaliseras till områden där det kapacitetsmässigt (kvantitet, teknik exempelvis) är möjligt att ansluta till kommunalt VA. Befintligt VA-nät i centralorten bedöms klara den kapacitet som krävs efter utbyggnad enligt förslagen i översiktsplanen. Behovet av kommunal VA-försörjning styrs av 6 § LAV. Under 2023 har arbete påbörjats med att arbeta fram en vattentjänstplan för Ockelbo kommun. Förändringar i 6 § LAV, från 1 januari 2023 innebär krav på att Vattentjänstplaner ska upprättas, beslutas och samrådats av varje kommun under 2023.

Gästrike Vatten har uppdraget att samordna och driva arbetet med att ta fram förslag till Vattentjänstplan för Gävle, Hofors, Ockelbo, Älvkarleby respektive Östhammar kommuner i nära samråd med berörda förvaltningar. Kommunfullmäktige beslutar om antagande och ändring av en vattentjänstplan. Kommunfullmäktige ska minst vart fjärde år pröva om vattentjänstplanen är aktuell med hänsyn till behovet av allmänna vattentjänster. En vattentjänstplan ska bland annat innehålla kommunens långsiktiga planering av hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses. Vattentjänstplanerna bedöms helt ersätta VA-planer.

Brandvattenförsörjning

Brandvatten är benämningen på det vatten som räddningstjänsten använder för att släcka bränder samt för att kunna göra räddningsinsatser. Synonymt används ibland även släckvatten eller vatten.

Vatten är historiskt det helt dominerande släckmedlet vid bränder i byggnader och ser ut att fortsätta vara det främsta släckmedlet i överskådlig framtid. Vatten är i många fall en förutsättning för att brandförsvaret ska kunna göra en effektiv släck- och räddningsinsats. Brist på vatten vid en insats kan försvåra och fördröja en räddningsinsats. Det är viktigt att planeringen av brandvattenförsörjning blir långsiktigt hållbar för att kunna upprätthålla den samhällsviktiga funktion som räddningstjänsten har.

En väl genomarbetad plan för brandvattenförsörjning är även av vikt för samhällets övergripande anpassning till klimatförändringarna. Det säkerställer att samhället är förberett på ökade risker för bränder och andra klimatrelaterade utmaningar och att det har resurserna för att hantera och minimera potentiella skador och konsekvenser.

Enskilda vatten- och avloppsanläggningar (Enskilda VA-anläggningar)

De fastigheter som ligger utanför det kommunala verksamhetsområdet för vatten ansvarar själv för dricksvattnet vilket innebär att enskilda brunnen anläggs på rätt plats och att brunnen har bra tekniskt skydd samt att vattenreningsutrustningen är ändamålsenlig och rätt anpassad till de förutsättningar som råder.

EU:s ramdirektiv för vatten "vattendirektivet" syftar till att vi ska uppnå en långsiktigt hållbar förvaltning av våra vattenresurser. Alla sjöar, vattendrag, kustvatten samt grundvatten omfattas. En bärande princip är att inget vatten får försämrats. Havs- och vattenmyndigheten har klassat de flesta sjöar och vattendrag i Sverige utifrån dess ekologiska

status och har delat in dem i fem kategorier; hög, god, måttlig, otillfredsställande och dålig. Målet är att alla Sveriges sjöar och vattendrag ska uppnå god ekologisk status. En del av arbetet med att förbättra kommunens vattenförekomster är att minska påverkan från enskilda avlopp.

Enskilda avlopp med bristfällig rening påverkar sjöar, vattendrag och dricksvattentäkter negativt. Men även behovet av smittskydd, rening av läkemedelsrester med mera är en viktig anledning till att åtgärda bristfälliga avlopp. Ett led i att försöka minska denna påverkan på våra vatten är genom tillsyn av enskilda avlopp. Enskilda avlopp har också en begränsad livslängd och reningsförmågan i anläggningen försämras över tid. Enskilda avlopp behöver därför en kontinuerlig tillsyn som återkommer regelbundet.

Totalt finns cirka 1400 enskilda avlopp med ansluten WC i Ockelbo kommun. Ockelbo kommun har genomfört projektet Rent Vatten mellan år 2011-2016 för tillsyn av enskilda avlopp med WC som var anlagda före år 2000. Det kommunala ansvaret för hämtning och behandling av avloppsslam från enskilda avloppsanläggningar utförs genom kommunalförbundet Gästrike återvinnare.

Kommunens ställningstaganden - Vatten- och avlopp (VA)

- Ockelbo kommun ska arbeta fram en vattentjänstplan.
- För att säkerställa dricksvatten av god kvalitet behöver vattenskyddsområden inrättas och uppdateras för samtliga kommunala dricksvattentäkter. Eftersom det kan dröja 20 år innan detta är en realitet behöver kommunen inom berörda områden fortsatt bedriva ett aktivt miljötillsynsarbete där så är möjligt (det gäller bland annat enskilda avlopp, jordbruk, skjutbana och bergtäkt) för att säkerställa en acceptabel risknivå.
- Enskilda avlopp har en begränsad livslängd och reningsförmågan i anläggningen försämras över tid. Enskilda avlopp med ansluten vattenklosett ska därför få tillsyn vart 10 år.
- Där kommunalt vatten och avlopp inte kan byggas ut bör gemensamma avloppsanläggningar eftersträvas.
- Ockelbo kommun bör ta fram en brandvattenförsörjningsplan.

DAGVATTEN

Dagvatten är tillfälligt förekommande regn-, smält- eller framträngande grundvatten som avrinner på markytan eller via diken eller ledningar till recipient eller reningsverk. En av de komplexa frågorna med dagvatten är det varierande flödet. Ett kraftigt regn i en urban miljö ger upphov till stora mängder vatten som kan generera kraftiga flöden till de mottagande vattendragen. På vägen dit kan dagvattnet förorenas av bland annat trafik, koppartak, förzinkade stolpar, grönytor besprutade med bekämpningsmedel med mera och kan därför innehålla tungmetaller, oljor, organiska miljögifter och näringsämnen.

När naturmark exploateras ändras vattnets naturliga avrinning, den naturliga infiltrationen i marken minskar och en större del av nederbörds mängderna bildar dagvatten i stället för att transporteras till grundvattnet. I stadsmiljöer finns därför ett behov av att avleda dagvatten eftersom avrinningsmönstret är förändrat jämfört med i naturmiljö. Traditionellt har denna avledning skett i täta ledningar under mark. För att kunna möta de krav som ställs av ett förändrat klimat, vid ökad bebyggelse och förtätning samt en önskan om icke förorenade recipienter eftersträvas numera en hantering av dagvatten i ett mer komplext system med både öppna dagvattenanläggningar, översvämningsytor och planteringar.

Genom att synliggöra dagvattnet kan biologiska, estetiska och pedagogiska värden tillföras den urbana miljön. Samtidigt sker

en rening av dagvattnet och systemet blir mindre sårbart i händelse av extrema nederbördstillfällen.

En förutsättning för detta är att systemet är rätt utformat och dimensionerat. En hållbar dagvattenhantering i Ockelbo kommun ska långsiktigt skapa värden för samhället och minimera negativ påverkan på våra ekosystem och människors hälsa. Ockelbo kommun har idag ingen dagvattenstrategi eller något annat styrdokument för dagvattenhanteringen. Som stöd vid all om- och nybyggnad samt för åtgärder i den befintliga miljön bör en dagvattenstrategi tas fram.

Kommunens ställningstaganden - Dagvatten

- Dagvattenhanteringen ska vara anpassad efter förändrade klimatförhållanden med intensivare nederbörd och höjda vattennivåer i sjöar och vattendrag.
- Hanteringen ska vara fokuserad på integrerade enkla och småskaliga lösningar, på såväl allmän mark som på kvartersmark.
- I större skala bör dagvatten ses som en resurs som synliggörs och integreras i den byggda miljön för att skapa attraktiva och funktionella inslag i planerade tätortsnära miljöer och stärka gröna strukturer.
- För att begränsa utsläpp av miljöfarliga ämnen via dagvatten ska särskilt fokus läggas på dagvattenåtgärder vid platser som förväntas alstra dagvatten med högre föroreningskoncentrationer. Sådana platser kan vara till exempel, större parkeringsytor, större gator och platser för snöupplag.
- Dagvattnen ska fördröjas och omhändertas i öppna lösningar lokalt, både inom kvartersmark och allmän mark, så långt som möjligt innan det går vidare till samlad avledning från platsen.

ÅTERVINNING OCH AVFALL

Gästrike återvinnare är ett kommunalförbund med uppdrag att ansvara för insamling, behandling och information när det gäller kommunalt avfall i kommunerna Ockelbo, Gävle, Hofors, Sandviken och Älvkarleby. Kommunalt avfall definieras som avfall från bland annat hushåll och avfall från andra källor, såsom detaljhandeln, skolor, hälso- och sjukvårdsinrättningar.

I Ockelbo kommun finns en återvinningscentral i Ockelbo samt sex återvinningsstationer i Lingbo (Fallvägen), Åmot (Masugnsvägen), Jädraås (Iokstallet), Ockelbo (Marstrand, Sjöängsvägen Hamrångevägen). Vid återvinningsstationerna lämnar hushållen sina förpackningar av plast, metall, glas, kartong och papper. Återvinningscentralen som finns vid Hamrångevägen 19A är kommunens anläggning för mottagning av grovavfall, farligt avfall, elavfall, trädgårdsavfall med mera.

Kretsloppsplanen

2021 antogs en kretsloppsplan i Ockelbo (Kretsloppsplan 2021–2025). Syftet med planen är att bidra till en cirkulär ekonomi där vi minskar uttaget av nya naturresurser och istället använder material i ett kretslopp. Planen ska skapa en tydlig riktning och goda förutsättningar för en hållbar användning av resurser och därmed bidra till att uppfylla nationella och globala hållbarhetsmål. Den ska leda till tydliga förbättringar när det gäller att förebygga avfall, minska gifter i ett kretslopp, återanvända, återvinna samt hålla rent och snyggt. Planen är också tänkt att vara ett viktigt verktyg och tydligt stöd som leder till genomförande och resultat i hållbarhetsarbetet i kommunens verksamheter och i övriga samhället. Kretsloppsplanen syfte är också att utveckla samverkan, engagemang och arbetsprocesser samt bidra till stolthet, attraktionskraft och en bra plats att uppleva, bo och verka på – nu och i framtiden.

Kretsloppsplanen är en lagstadgad plan som alla kommuner i Sverige ska ha. Kretsloppsplanen beslutas av kommunfullmäktige och vänder sig främst till kommunen och dess verksamheter. Andra viktiga målgrupper är fastighetsägare, myndigheter, intresseorganisationer, näringsliv och kommuninvånare. Vi är många som tillsammans kan bidra till att nå målen och vägen till att förverkliga kretsloppsplanen består av konkreta åtgärder och beteendeförändring. Dels i form av beteenden med direkt koppling till målen, dels i form av organisatorisk beteendeförändring som att arbeta tillsammans i nya konstellationer, ändra rutiner och dela erfarenheter. Planens innehåll är till stor del gemensamt i Gävle, Hofors, Ockelbo, Sandviken och Älvkarleby kommuner, men vissa delar är kommunspezifika.

Planen innehåller fem målområden och sju nycklar till framgång. En av nycklarna till framgång är tidig och hållbar fysisk planering. En väl fungerande avfallshantering är grundläggande för att undvika olägenhet för människors hälsa och för miljön, och för att åstadkomma cirkulära flöden av produkter och material. Det senaste decenniet har fokus alltmer riktats mot att avfall i första hand ska förebyggas och minimeras vilket delvis kräver andra lösningar än hur avfallsinsamlingen skett historiskt. Planeringen behöver beakta att alltmer avfall ska källsorteras och samlas in nära bostaden, samtidigt som det ofta

byggs tätt och yteffektivt. Transporter och tung trafik bör undvikas nära bostäderna, samtidigt som vikten av en hållbar arbetsmiljö blir allt tydligare.

I takt med att komplexiteten ökar både vad gäller själva avfallet och hela dess hantlingskedja, så blir också betydelsen av att få med avfall tidigt i planeringsprocesserna viktigare. Det kan handla om allt från att reservera ytor för större anläggningar såsom biogasanläggningar, återvinningscentraler och omlastningsstationer, till att skapa funktionella lösningar för enskilda byggnader eller kvarter. I planeringen av avfallskedjan finns det många aspekter som behöver beaktas, såsom miljö, tillgänglighet, arbetsmiljö, buller, transporter med mera. De behöver också samordnas med övriga områden, aspekter och behov som ingår i den fysiska planeringen. Det förutsätter en god samverkan på flera nivåer mellan dem som ansvarar för avfallsfrågorna och övriga aktörer såsom kommunernas planerare, bygglovshandläggare och miljöstrateger, byggaktörer, fastighetsägare med flera. En sådan samverkan behöver bedrivas aktivt och medvetet och en gemensam grund behöver sättas för hur arbetet ska gå till och hur ansvaret fördelas. Med en välfungerande dialog och samsyn ges goda förutsättningar för att skapa system som gagnar både människor och miljön samt bidrar till ökad cirkularitet och ett effektivt resursutnyttjande.

Kommunens ställningstaganden - Återvinning och avfall

- God samverkan på flera nivåer mellan dem som ansvarar för avfallsfrågorna och övriga aktörer såsom samhällsplanerare, bygglovshandläggare och miljöstrateger, byggaktörer, fastighetsägare med flera måste eftersträvas. En sådan samverkan behöver bedrivas aktivt och medvetet och en gemensam grund behöver sättas för hur arbetet ska gå till och hur ansvaret fördelas.
- All nybyggnation och ombyggnation ska vara anpassad för optimal avfallshantering avseende källsortering, tillgänglighet och säkerhet. Samhällsanpassade lösningar för avfallshantering kan innebära att tidigare praxis behöver anpassas mot nytt tänkande och teknik.
- Lösningar för att främja förebyggande av avfall ska eftersträvas, till exempel kvartersnära återanvändning och prylbibliotek. Vad detta innebär behöver utgå från förutsättningarna på den specifika platsen och kan definieras i samråd mellan inblandade parter. Gemensamma lösningar kan bli vanligare och behöver planeras i god tid.
- Avfallsfrågorna ska ges utrymme genom hela kedjan i kommunens fysiska planering, från översiktsplan till bygglov.
- Genom fysisk planering kan förutsättningar skapas för förebyggande, återanvändning och återvinning av avfall.

ENERGI

➔ KARTA: FÖRUTSÄTTNINGAR –
TEKNISK FÖRSÖRJNING

Energi och klimatpåverkan

Under 2017 fattade riksdagen beslut om ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige med nya klimatmål till 2030, 2040 och 2045, en klimatlag och ett klimatpolitiskt råd. Klimatlagen trädde i kraft den 1 januari 2018. Det långsiktiga klimatmålet innebär att Sverige senast år 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp. Att inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser betyder att utsläppen av växthusgaser från verksamheter i Sverige ska vara minst 85 procent lägre år 2045 än utsläppen år 1990. Enligt lagen om kommunal energiplanering (1977:439) ska varje kommun ha en aktuell plan för tillförsel, distribution och användning av el och denna bör sedan kopplas till översiktsplanen så att energisektorns mark- och vattenbehov kan tillgodoses. Ockelbo kommun saknar idag en aktuell energiplan, en sådan ska därför arbetas fram.

Energiförsörjning och energihushållning

Bebyggelse och byggnadsverk som för sin funktion kräver tillförsel av energi ska enligt PBL lokaliseras på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till energiförsörjningen och energihushållningen. Översiktsplanen bör bidra till att skapa förutsättningar för ett minskat energibehov och en trygg och hållbar energiförsörjning. Som en del av regeringens energiöverenskommelse från 2016 fastställdes ett mål om 100 procent förnybar energiproduktion till år 2040. En ökad elproduktion från förnybara källor är därför, enligt Energimyndigheten, ett nationellt intresse som måste få tillgång till mark- och vattenområden. Energimyndigheten skriver följande på sin hemsida:

”Idag pekar Energimyndighetens scenarier på att det kan komma att krävas en utbyggnad av förnybar elproduktion på upp emot 100 TWh i årlig energivolym för att täcka behoven till år 2040. Det kräver en fortsatt utbyggnad av både vindkraft och elnät. Många av dagens anläggningar kommer att behöva ersättas inom 15–20 år på grund av åldersskäl.”

I Länsstyrelsens nya energi- och klimatstrategi ses länets möjligheter att bidra till utbyggnaden som en möjlighet att skapa goda förutsättningar för länets näringsliv att utvecklas. Det finns god potential att bidra till ökad grad av självförsörjning energimässigt. Under 2017 var elproduktionen i länet 92 procent av förbrukningen i länet (förnybart producerad el).

Insamlat matavfall från kommunen bidrar till produktionen av biogas som är ett fossilfritt energislag som kan användas som drivmedel och produktion av värme. Tankställe för biogas saknas dock i kommunen, en sådan etablering skulle vara gynnsamt för fossilfritt resande.

I Ockelbo finns goda förutsättningar att producera el och värme från förnybara resurser som sol, vind, vatten och biomassa. Idag finns inga kända planer i kommunen för någon storskalig eller yrkrävande produktion av bioenergi, inklusive biogas, eller solenergi.

Fjärrvärme

Det finns ett värmeverk i Ockelbo, vilket drivs av Bionär Närvärme AB, och det ligger i Gäveränge industriområde i centralorten. Fjärrvärmen produceras huvudsakligen via förbränning av flis och pellets som är fossilfria bränslen. Som reserv- och spetskraft nyttjas eldningsolja. Knappt hälften av kommunens totala bostadsbestånd är uppvärmt via fjärrvärmenätet. De flesta av dessa bostäder är i flerbostadshus, medan småhus ofta har andra uppvärmningslösningar. Konverteringar till fjärrvärme har stor betydelse ur miljösynpunkt speciellt när konverteringen innebär en övergång från oljeuppvärmning till en uppvärmning i huvudsak baserad på förnyelsebar energi. Enligt Bionär finns det utbyggnadskapacitet. Ska det ske etableringar eller tas nya detaljplaner blir bolaget tillfrågat. Möjligheten till fjärrvärme kan begränsas av avstånd till befintliga kulvertar då det är dyrt att gräva

långa sträckor. Fjärrvärmen behöver inte vara begränsad till Ockelbo tätort, vid större etableringsplaner på mindre orter kan det vara möjligt att bygga mindre värmeverk/pelletspanna.

Det finns sju mindre vattenkraftverk i kommunen. Ivantjärn, Jädraås och Pallanite ligger i Jädraån. Masugnsdammen, Strömsborg, Bosågen och Åmotsbruk ligger i Testeboån. Det bedöms inte finnas någon större potential för utbyggnad av vattenkraft.

Elnät

Inom Ockelbo kommun finns transmissionsnät, regionnät och lokalnät. Det nationella transmissionsnätet löper genom Sverige från norr till söder. Transmissionsnätet ägs av staten genom Svenska kraftnät, som har till uppgift att förvalta och driva det svenska transmissionsnätet och de statligt ägda utlandsförbindelserna. Elnätet utgör en förutsättning för samhällets primära funktioner och för att Sverige ska klara av både internationella och nationella mål som miljö-, klimat- och tillväxtmål. Transmissionsnätets verksamhet med dess tillhörande mark- och vattenanspråk är ett allmänt intresse enligt Plan- och bygglag (2010:900) 2 kap och Miljöbalken (1998:808) 3 kap 8-9 §§.

Transmissionsnätets mark och vattenanspråk utreds för riksintresseanspråk inom totalförsvarets civila del enligt Miljöbalken (1998:808) 3 kap 9 § av Myndigheten för samhällsberedskap.

Transmissionsnätet har spänningsnivåer mellan 220 och 400 kilovolt (kV) och täcker i princip hela Sverige. Till transmissionsnätet hör även cirka 160 transformator- och kopplingsstationer som behövs för att knyta ihop nätet, några av dessa ligger inom kommunen.

Regionnäten är en länk mellan transmissionsnätet med sina höga spänningsnivåer och de lägre spänningsnivåer som tillämpas på lokalnäten. De regionala näten kopplar samman stamnätet med lokalnäten och vissa större mottagare av el. De ägs av ett fåtal företag, däribland Fortum, Vattenfall och E.ON. Spänningsnivån i regionnäten varierar mellan 30 och 130 kV.

Lokalnäten förser hushåll, näringsidkare, skolor, vårdcentraler och många andra elanvändare. Elen leds till olika delar av distributionsområdet i ledningar med spänningen 10–20 kV.

Vindkraft

Kommunen är mycket positiva till vindkraft som energikälla. Vindkraft är en viktig del av hållbar energiförsörjning och det har uppförts 182 vindkraftverk i kommunen. Det innebär att Ockelbo nu har näst högst installerad effekt av alla kommuner i Sverige. Kommunen anser sig nu ha uppfört sin andel av rikets och regionens vindkraftverk och kommer inte att tillstyrka fler vindkraftsetableringar, det vill säga nyttja kommunens veto (möjlighet i miljöbalken för berörd kommun att säga nej till ett vindkraftsprojekt), vare sig förfrågan gäller i utpekade riksintresseområden för vindbruk eller i övriga kommunen. Kommunens förhållningssätt till vetot gäller endast för nya etableringar. Det är viktigt att redan befintliga vindkraftsetableringar i kommunen även i fortsättningen ges möjlighet att utvecklas och moderniseras.

Ockelbo kommun har goda förutsättningar för utvinning av vindkraftsel. Det finns 182 vindkraftverk i Ockelbo kommun, fördelat på två stora och fyra små vindkraftsparker. De två stora är Jädraås vindkraftspark och Åmot-Lingbo vindkraftspark. I övrigt finns fyra vindkraftsparker med mellan 3 och 10 verk. Det finns tillstånd för ytterligare en stor park väster om Lingbo.

Enligt Gävleborgs energi- och klimatstrategi är en ökad utbyggnad av vindkraften i Gävleborg högst prioriterat för att länet ska nå de regionala klimatmålen samt kunna exportera förnybar energi till andra regioner och länder med sämre förutsättningar. Med nuvarande utbyggnadstakt av vindkraften skulle Sverige fyrdubbla vindkraftsproduktionen från drygt 17 TWh till 70 TWh år 2030. Det är i nivå med Energimyndighetens scenario om 90 TWh till 2040-talet. Om även Gävleborg skulle fyrdubbla sin vindkraftsproduktion skulle den uppgå till 5,84 TWh 2030. Vindkraften i Gävleborg har ökat kraftigt de senaste åren. Detta är koncentrerat främst till Ljusdals och Ockelbos kommuner medan det bland annat i Gävle kommun inte finns något vindkraftverk.

Det finns sex riksintresseområden för vindbruk i Ockelbo. Väster om Källsjön ligger ett område på gränsen till Falu kommun. Jädraåsparken ligger i två av områdena, och vindkraftparkerna väster om Lingbo ligger inom ett annat. Vindkraftverken på Mårtensklack ligger i ett sådant område och sedan finns ett sjätte område öster om Lingbo på gränsen till Söderhamn. I riksintresseområdena bedöms det finnas utrymme för cirka 40 vindkraftverk till.

Inom arbetet med översiktsplanen har den fördjupade översiktsplanen för vindkraft från 2009 setts över och bedömts inaktuell på grund av att mycket har hänt på området sedan planen antogs. Kommunen är mycket positiv till vindkraft men anser att kommunen redan har uppfört sin del av riket och regionens vindkraftsproduktion. Ingen tillstyrkan till nya vindkraftsetableringar kommer att godkännas. Om kommunen vill utveckla vindkraften ytterligare i framtiden bör planen uppdateras.

Kommunens ställningstaganden - Energi

- Kommunen ska ta fram en aktuell energiplan.
- Det är viktigt att behovet av mark för produktion och distribution för förnyelsebar energi tillgodoses i den fysiska planeringen. Vid förändringar av och nyetablering av förnybar energi ska hänsyn tas till natur-, kultur- och landskapsvärden, samt turism och friluftsliv.
- I Ockelbo kommun skall energisystemet vara säkert och långsiktigt hållbart, vilket innebär att energin används effektivt och utgår från förnyelsebara energikällor. Kommunens målsättning är att långsiktigt trygga en hållbar energiförsörjning för de som bor och verkar i kommunen.
- Ockelbo kommun kommer inte att tillstyrka ytterligare vindkraftsverk inom kommunen.
- Befintliga vindkraftsetableringar ges även i fortsättningen möjlighet att utvecklas och moderniseras. Ledningar för teknisk försörjning ska så långt som möjligt samordnas med redan ianspråktaga korridorer för kraftledningar, vägar, järnvägar i landskapet. Värdefulla områden för naturvård och kulturmiljövård ska så långt som möjligt undvikas.
- När åtgärder planeras inom 250 meter från transmissionsnätsledningar och stationer ska samråd hållas med Svenska kraftnät.
- Vid förändringar i kraftledningsnätet för region- samt lokalnät bör ledningarna där så är möjligt förläggas som markkabel. Det är särskilt angeläget i områden med känslig landskapsbild och där väsentliga natur- eller kulturvärden kan påverkas negativt av luftledning.
- Vid detaljplanläggning och bygglovsprövning i närheten av ett elnät i kommunen ska samråd hållas med berörd elnätsägare.
- Den fördjupade översiktsplanen för vindkraft från 2009 har bedömts inaktuell. Om kommunen vill utveckla vindkraften ytterligare i framtiden bör en ny plan upprättas.

MATERIALFÖRSÖRJNING BERG OCH GRUS

Berg- och grusmaterial (ballastmaterial) används till vägar, byggnader och andra anläggningsarbeten.

I Ockelbo finns en naturgrustäkt (i Silverkällan, tillstånd till 2023-12-31) och tre berg- och moräntäkter (Langberget 2022-12-31, Häbberg 2036-06-30 och Hedsjön 2038-06-30). Täkter kan innebära bullerstörning från bland annat sprängning, krossning och transporter. Befintliga täkter innebär liten risk för bullerstörning då avståndet är långt till närboende. I detta sammanhang är det en fördel med en stor och relativt glesbefolkad kommun.

Användningen av naturgrus behöver minska. Naturgrusavlagringar är av stor betydelse för dricksvattenförsörjning, energilagring och att natur- och kulturlandskapet ska bevaras. För att uppfylla miljömålen är det viktigt att uttaget av naturgrus begränsas. Lagstiftningen för naturgrustäkter har skärpts i miljöbalken och det innebär bland annat att naturgrustäkter inte får tillstånd om det är tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt att använda ett annat material för det avsedda användningsområdet.

Dessutom finns en särskild skatt på naturgrus. Samtidigt behöver återvinning av schaktmassor öka.

Materialet bör finnas nära avsättningsområdet och störningar från täktverksamheter ska förebyggas. Då det finns fyra täkter i Ockelbo kommun så har kommunen förutsättningarna för att transporterna ska bli korta. Vid behov kan också material transporteras från angränsande kommuners täkter. Kommunen kan inte styra täktförekomsten, men genom att inte planera för boende i närområdet för befintliga täkter kan störningar förebyggas. Det finns många sammanhängande obebbyggda områden i kommunen och därmed även goda chanser för en fortsatt hållbar materialförsörjning.

Kommunens ställningstaganden - Materialförsörjning berg och grus

- Användningen av naturgrus behöver minska.
- Återvinning av schaktmassor ska öka.
- Materialet bör finnas nära avsättningsområdet och störningar från täktverksamheter ska förebyggas.
- Kommunen ska undvika att planera för boende i närområdet för befintliga täkter så att störningar kan förebyggas.

SKOLA OCH FÖRSKOLA

Skola

Ockelbo har idag tre grundskolor: Gäveränge (F-3), Perslundaskolan (4-9) samt Åbyggebyskolan (F-3). Gäverängeskolan och Perslundaskolan ligger i centrala Ockelbo och har ett stort upptagningsområde för att täcka in byarna och landsbygden. Även Åbyggebyskolan har ett stort upptagningsområde för bland annat barn i klasserna F-3 boende i Jädraås och Åmot. Skolan ligger cirka sju kilometer från centrala Ockelbo.

Det råder idag brist på kapacitet av skollokalerna. Klassrummen är idag relativt små och antalet klassrum begränsade.

Kommunens målbild är att Ockelbo ska växa. I ett scenario där kommunen växer med cirka 1000 nya invånare skapas ett behov på kapacitet av omkring 100 nya elever. För att det ska vara möjligt behöver kommunen dels se över och underhålla kommunens befintliga skollokaler, dels tillskapa nya skollokaler i centrala Ockelbo, med en kapacitet för cirka 100 fler grundskoleelever.

Förskola

Ockelbo har idag sex förskolor: Åmots förskola, Jädraås förskola, Lingbo förskola, Wij förskola samt Stenhuggarens förskola samt Svalans kooperativ.

Ockelbo har idag för liten kapacitet av lokaler för att fylla behovet av förskoleplatser samtidigt som flera av de befintliga lokalerna är trånga. Stenhuggarens förskola (fem avdelningar) är inte byggd som en förskola, utan består av lägenheter som kommunen hyr av Ockelbogårdar. De trånga lokalerna medför att det blir svårt att följa de nationella riktlinjerna för barngruppers storlek.

För att säkerställa dagens behov på förskoleplatser och tillgodose nationella riktlinjer för barngruppernas storlek finns ett behov av att bygga en ny förskola på minst åtta avdelningar i norra eller centrala Ockelbo. Stenhuggarens förskola kan då lämnas.

För att det även ska vara möjligt för kommunen att växa behövs kapacitet att inrymma cirka 50 nya förskolebarn.

Kommunens ställningstaganden - Skola och förskola

- Planera för nya skollokaler för att möta det ökade behovet fram till år 2040.
- Planera för en ny förskola för att möta det ökade behovet av förskoleplatser fram till år 2040.
- Behovet av skola och förskola ska vägas in tidigt i planeringsprocessen när nya bostäder planeras.
- När nya bostäder planeras behöver trafiksäkerheten beaktas utifrån perspektivet en säker skolväg.

OMSORG

I Ockelbo kommun finns ett särskilt boende för äldre i Bysjöstrand samt två trygghetsboenden: Uret och Bysjöbacke. Ockelbo står inför ökade utmaningar med en åldrande befolkning. Det är viktigt att kommunen genom bostadsförsörjningsprogrammet tidigt säkerställer att vi har den kapacitet som krävs för att tillgodose behovet av att de äldre blir fler samtidigt som kommunen har möjlighet att öka med 1000 nya invånare.

Kommunens ställningstagande - Omsorg

- Kommunen säkerställer omsorgens kapacitet att hantera en åldrande befolkning samtidigt som kommunen har möjlighet att öka med 1000 nya invånare.

KULTUR OCH FRITID

→ KARTA: FÖRUTSÄTTNINGAR – NATUR- OCH FRILUFTSLIV

Kultur och fritid är av avgörande betydelse för att skapa en trivsamt och livskraftig kommun. Kommunen ska bidra till att skapa en dynamisk och inkluderande kultur- och fritidsmiljö som möter behoven och intressena hos våra invånare. Fritidsaktiviteter är av stor betydelse för människors välbefinnande och hälsa.

Målet är att kunna erbjuda ett brett utbud av fritidsaktiviteter för att främja en aktiv och hälsosam livsstil. Det innebär exempelvis att utveckla och underhålla grönområden, parker och rekreationsområden för att ge invånarna möjlighet till avkoppling, motion och sociala möten. Genom att möjliggöra för moderna och ändamålsenliga idrottsanläggningar och fritidscenter kan vi erbjuda attraktiva faciliteter för olika sporter och fritidsaktiviteter som kan njutas av människor i alla åldrar och intressen. Som en del av arbetet kommer kommunen se över hur området kring IP kan utvecklas. Även området kring ridklubben är ett prioriterat område att utveckla. Behovet av mer mark kring ridskolan är stort, dels för att på ett ändamålsenligt sätt kunna bedriva verksamheten i samma omfattning som idag, dels för att kunna utveckla verksamheten ytterligare.

Det ska finnas förutsättningar och lokaler där det ges möjligheter för kulturaktiviteter och kulturella uttryck i kommunen. Genom olika konstformer, såsom musik, dans, teater, litteratur och bildkonst, kan människor uttrycka sina känslor, tankar och idéer på ett unikt sätt. Kulturen berikar våra liv genom att inspirera oss, utmana våra perspektiv och hjälpa oss att förstå och tolka världen omkring oss. Den ger oss möjlighet att utforska vår historia, vårt kulturarv och våra traditioner, vilket är avgörande för att bevara vår identitet och skapa en stark sammanhållning i samhället.

Kultur och fritid har också en positiv inverkan på samhällsutvecklingen och ekonomin. Genom att främja kulturella evenemang och turism lockar vi besökare, skapar sysselsättning och bidrar till den lokala ekonomin. Det kan också vara en drivkraft för innovation och kreativitet, vilket i sin tur kan leda till ekonomisk tillväxt. Kommunen värnar om de områden för natur- och friluftsliv som även kan ses som besöksmål. Hit hör bland annat Rönnåsen, Gästrikeleden, motion- och skidspår, parker, vandringsleder och naturområden.

En annan viktig aspekt är att kultur och fritid främjar inkludering och jämlikhet. Det erbjuder en plattform där människor från olika bakgrunder och erfarenheter kan mötas och samverka. Genom kulturella och fritidsaktiviteter kan vi skapa en samhällsmiljö som är öppen för alla och där olikheter firas och respekteras. Det ger möjlighet till social integration och kan minska klyftor och segregation i samhället.

Kommunens ställningstaganden - Kultur och fritid

- Det är i framtiden nödvändigt att det finns möjligheter för invånarna i kommunen till rörelse, träning och friluftsliv i både tätortsnära lägen och ute i skog och mark.
- I kommunen ska det finnas förutsättningar och lokaler där det ges möjligheter för kulturaktiviteter och kulturella uttryck.
- Kulturen är en naturlig del i de beslut vi fattar i samband med exempelvis renoveringar, ombyggnationer och nybyggnationer av de lokaler vi använder för kommunal verksamhet.
- Området kring IP ses över och utvecklas för att främja rörelse, träning och folkhälsa.
- Möjligheterna att tillgodose ridskolans behov av ytterligare mark är ett prioriterat arbete.

CIVILT FÖRSVAR

Det civila försvarets syfte är att samhället ska fungera vid höjd beredskap och i krig. Målen för det civila försvaret är att: värna om civilbefolkningen, säkerställa att de samhällsviktiga funktionerna fungerar och bidra med hjälp till Försvarsmakten vid ett väpnat angrepp.

Idag följer kommunen "Överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar" mellan Sveriges kommuner och regioner och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. En viktig del i arbetet är att arbeta med livsmedelsförsörjning och se till att det finns åkermark och odlingsmark för att kunna tillgodose det behov som kan uppstå vid ett krisläge. En annan viktig del är tillgången till skyddsrum och att inte reducera dess vid exempelvis ombyggnationer. Arbetet leds av kommunens säkerhetsfunktion men berör också flera olika verksamheter och funktioner i kommunen.

TOTALFÖRSVARET

Försvarsmakten har som sektorsmyndighet ansvar för att peka ut områden som behövs tas i anspråk för totalförsvarets militära anläggningar. För totalförsvarets civila del ansvarar Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) för att identifiera mark- och vattenområden av riksintresse. Områden som är av riksintresse för totalförsvarets anläggningar ska, i enlighet med Miljöbalken 3 kap. 9 §, i största möjliga mån skyddas mot åtgärder som kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna. Behövs ett område för totalförsvarets anläggningar ska det enligt Miljöbalken 3 kap. 10 § ges företräde framför andra riksintressen.

Riksintressen för totalförsvaret kan i vissa fall redovisas öppet i översiktsplaner, i andra fall inte. Ockelbo kommun berörs inte av några öppet redovisade riksintressen för totalförsvaret. Hela landets yta är dock samrådsområde med Försvarsmakten för objekt högre än 20 meter utanför tätort och 45 meter inom tätort. Försvarsmakten ska kontaktas tidigt i plan-, miljö- och bygglovsärenden som berör höga objekt.

Kommunens ställningstaganden - Civilt försvar

- Kommunen ska följa "Överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar."

Kommunens ställningstaganden - Totalförsvaret

- Försvarsmakten ska kontaktas tidigt i plan-, miljö- och bygglovsärenden som berör höga objekt.

ELEKTRONISK KOMMUNIKATION

→ KARTA: FÖRUTSÄTTNINGAR – TEKNISK FÖRSÖRJNING

Bredband och IT

Tillgången till tillförlitligt och väl utbyggt bredband är idag en central förutsättning och en självklarhet för ett fungerande samhälle. Som exempel utgår stor del av samhällets välfärdstjänster från den digitala infrastrukturen och kommer att fortsätta utvecklas. Bredbandsuppkoppling är en viktig förutsättning för att kunna bo och verka oavsett var i landet du bor, inte minst för att kunna ta del av viktig samhällsservice. För att en landsbygdskommun som Ockelbo ska vara attraktiv och utvecklas är bredbandsuppkopplingen en betydande faktor.

Ockelbo kommun har sedan början av 2000-talet bedrivit ett aktivt arbete inom bredbandsfrågorna. Man har antagit och arbetat utifrån infrastrukturprogram och bredbandsstrategier som har avlöst varandra över tid. Vid översiktsplanens antagande gäller "Bredbandsstrategi för Ockelbo kommun 2021-2025". Den överensstämmer med de regionala och nationella målen:

- År 2023 bör hela Ockelbo kommun ha tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet.
- År 2025 bör hela Ockelbo kommun ha tillgång till snabbt bredband, vilket innebär att:
  - 98 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till 1 Gbit/s.
  - 1,9 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till 100 Mbit/s.
  - 0,1 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till 30 Mbit/s.

Telemaster

Det krävs bygglov för att uppföra, flytta, eller väsentligt ändra en radio- eller telemast eller ett torn. Lovplikten gäller både inom och utanför detaljplanelagt område. Med radio- eller telemast avses en konstruktion som bär upp en eller flera antennenordningar. Tornen kan vara av många slag, till exempel telekommunikationstorn, vattentorn, utsiktstorn, trafikledningstorn, radartorn eller fyrar. Till torn kan också gruvlavar och kyltorn vid kraftverk räknas.

Det finns dock undantag från lovplikten för radio- och telemaster och torn som är mindre och som är avsedda endast för en viss fastighet. Det finns även undantag för anläggningar som är avsedda totalförsvaret.

Det krävs heller inte bygglov för en liten mast eller ett litet torn som endast är avsedd för en viss fastighets behov. Exempel på sådana anläggningar är centralantenner på ett bostadshus, antenner som sätts upp av radioamatörer eller en vanlig parabolantenn. Om en anläggning är mindre eller inte, måste bedömas i varje enskilt fall, bland annat med hänsyn till anläggningens påverkan på omgivningen.

Från och med år 2020 pågår utbyggnaden av 5G-master och utbredningen kommer att sträcka sig från storstäderna ner till mindre städer och tätorter. Ockelbo kommun är positiv till utbyggnaden av nya tekniker för elektronisk infrastruktur och anser att de dels kan fungera som viktiga komplement till bredbandsutbyggnaden för vissa områden, dels att de kommer att vara en förutsättning för samhällets framtida mobilitetskrav. Masterna som levererar 5G har begränsad räckvidd och det är därför viktigt att masterna handläggs för varje enskilt fall men även att en helhetsbild finns för etablering av telemaster.

Kommunens ställningstaganden - Elektronisk kommunikation

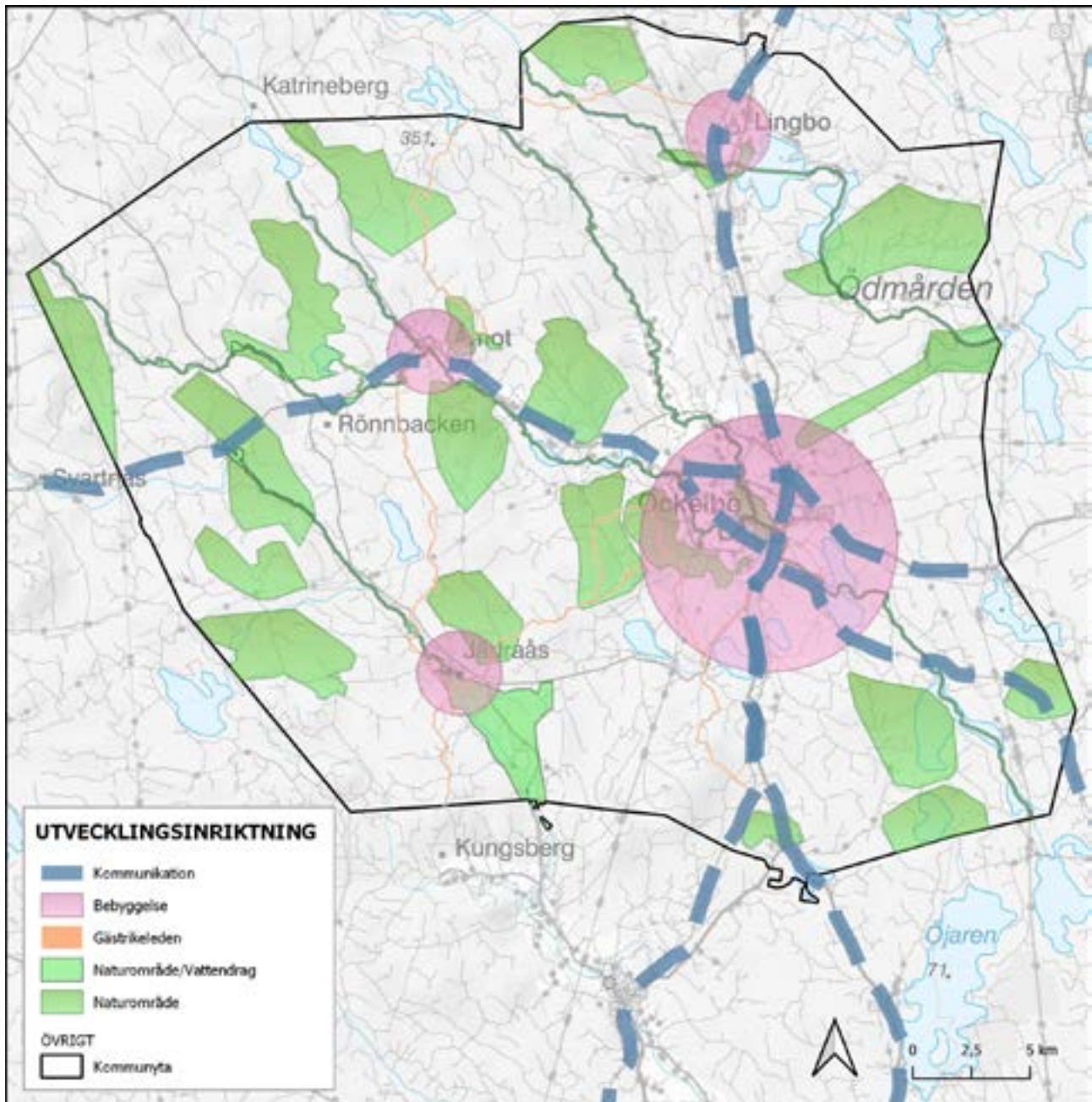
- Bredband ska ses som en grundläggande infrastruktur som är absolut nödvändig för att vårt samhälle ska fungera.
- Ockelbo ska ha ett väl utbyggt bredband, både fast och trådlöst.
- De regionala och nationella målen för bredbandstillgången ska följas.
- Ockelbo kommun är positiva till utbyggnaden av 5G-master och anser att det dels kan fungera som ett viktigt komplement till bredbandsutbyggnaden för vissa områden, dels att det kommer att vara en förutsättning för framtida mobilitetskrav.
- I riksintresseområden eller områden som är kulturhistoriskt värdefulla bör masterna döljas så långt som möjligt för miljön, byggnaden eller annat som är av kulturhistoriskt värde.
- Vid ansökan om master till kommunen bör om möjligt operatörer samarbeta för att ha gemensamma master och undvika att flera master sätts upp i ett och samma område.
- Masterna bör anpassas till områdets geografi och om möjligt uppföras på en höglänt plats för att undvika att masten blir alltför hög.

DEL 6 | KARTOR

UTVECKLINGSINRIKTNING

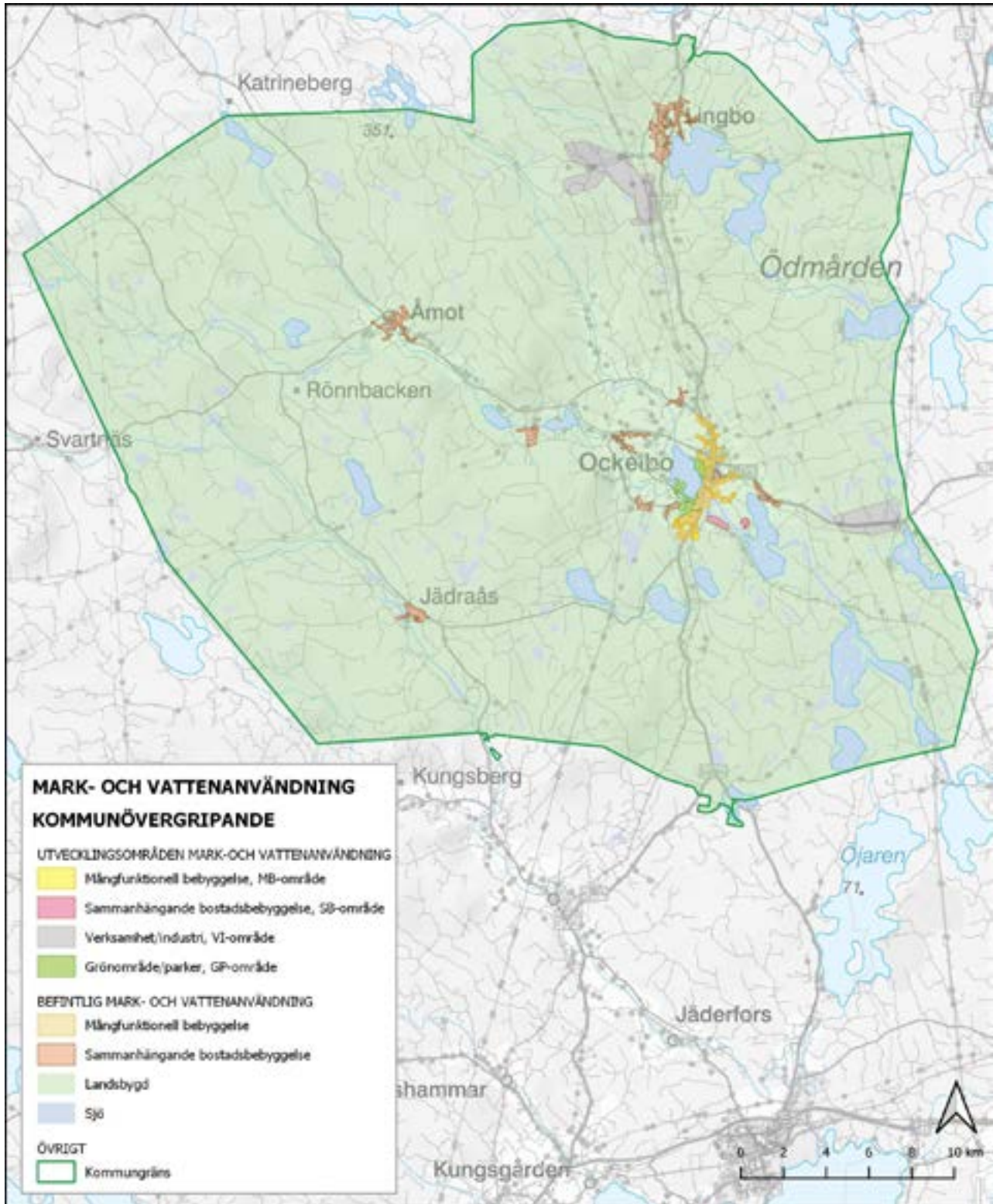

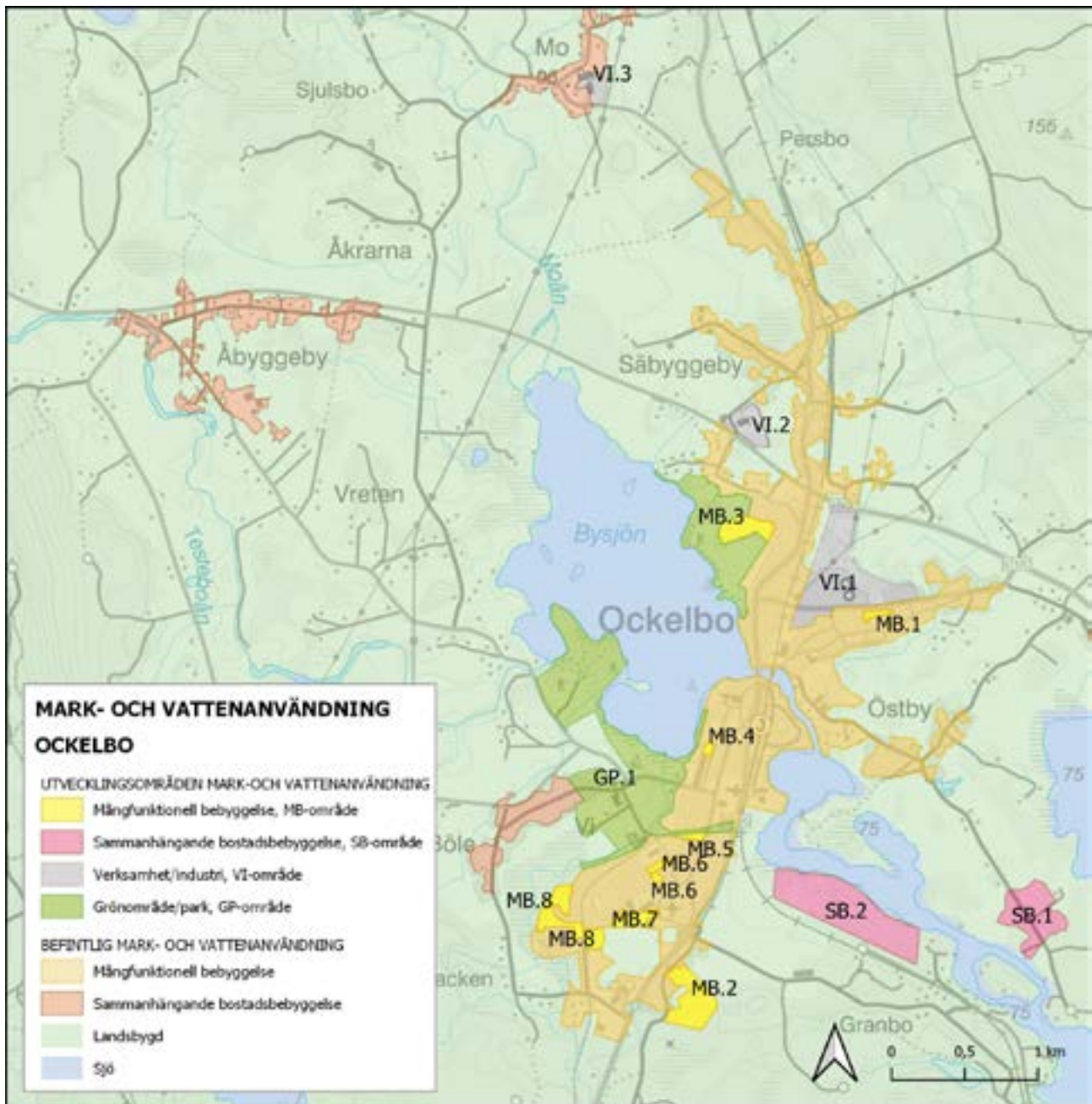

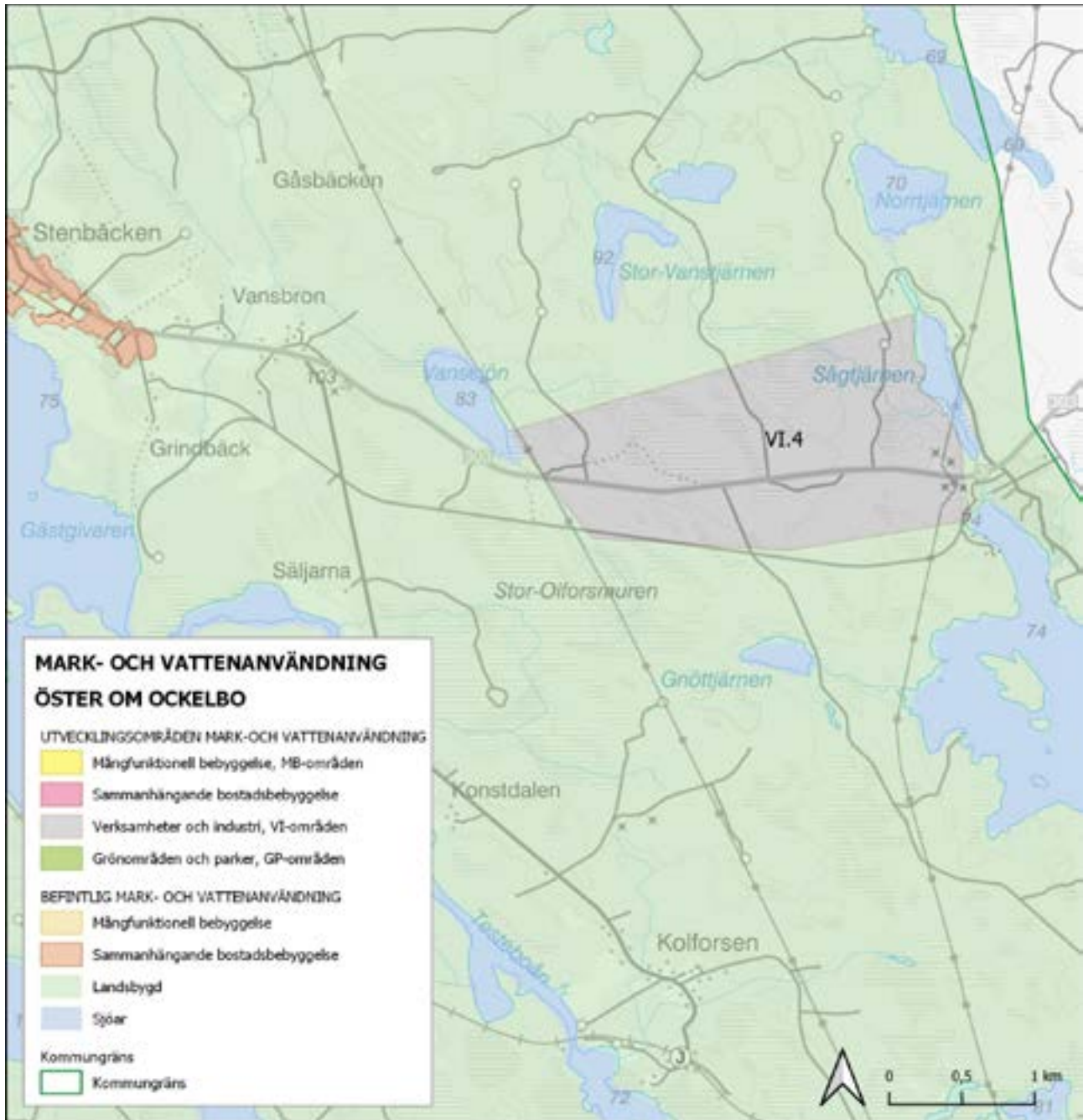
MARK- OCH VATTENANVÄNDNING

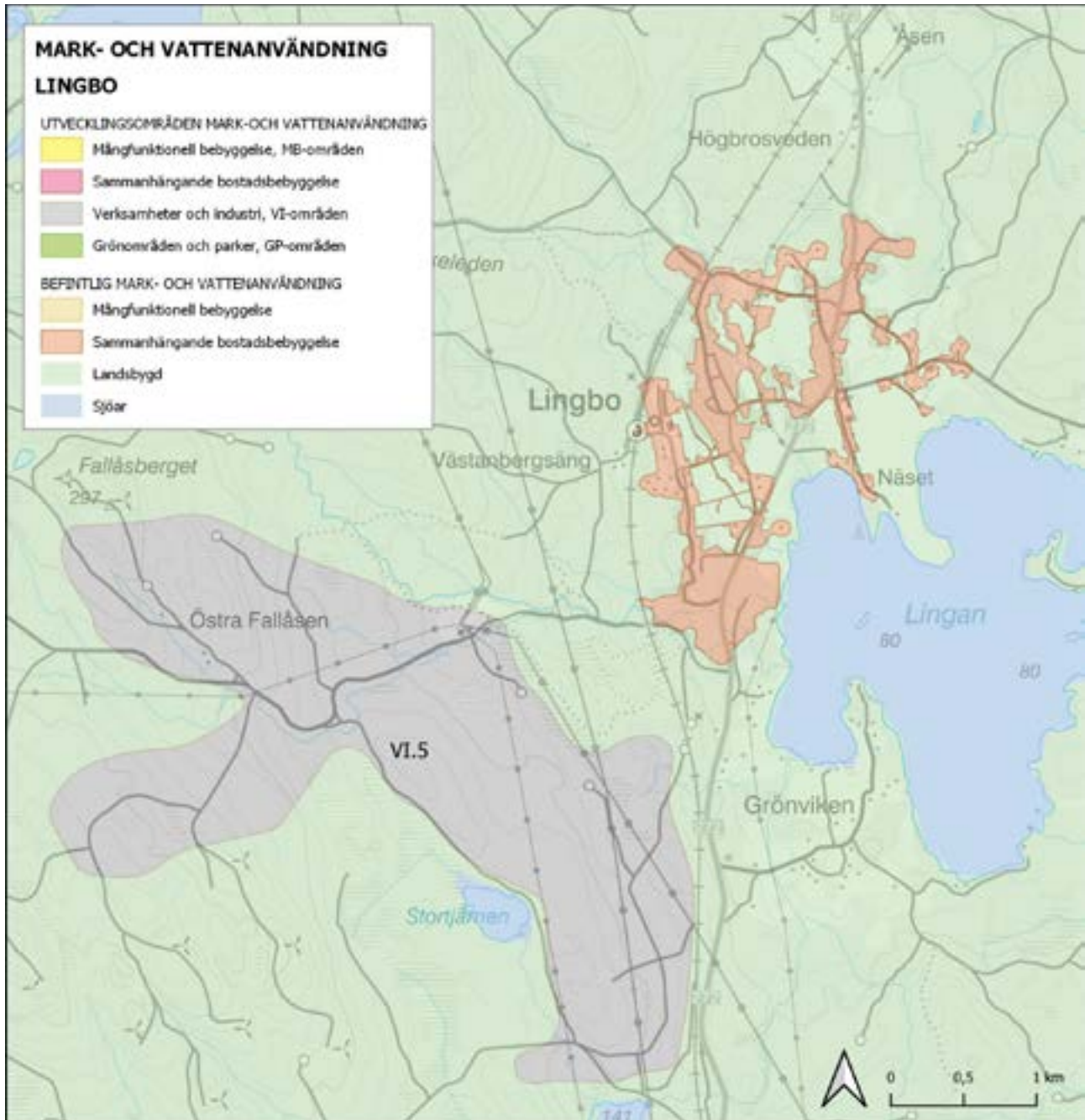

KARTA- MARK- OCH VATTENANVÄNDNING - KOMMUNÖVERGRIPANDE

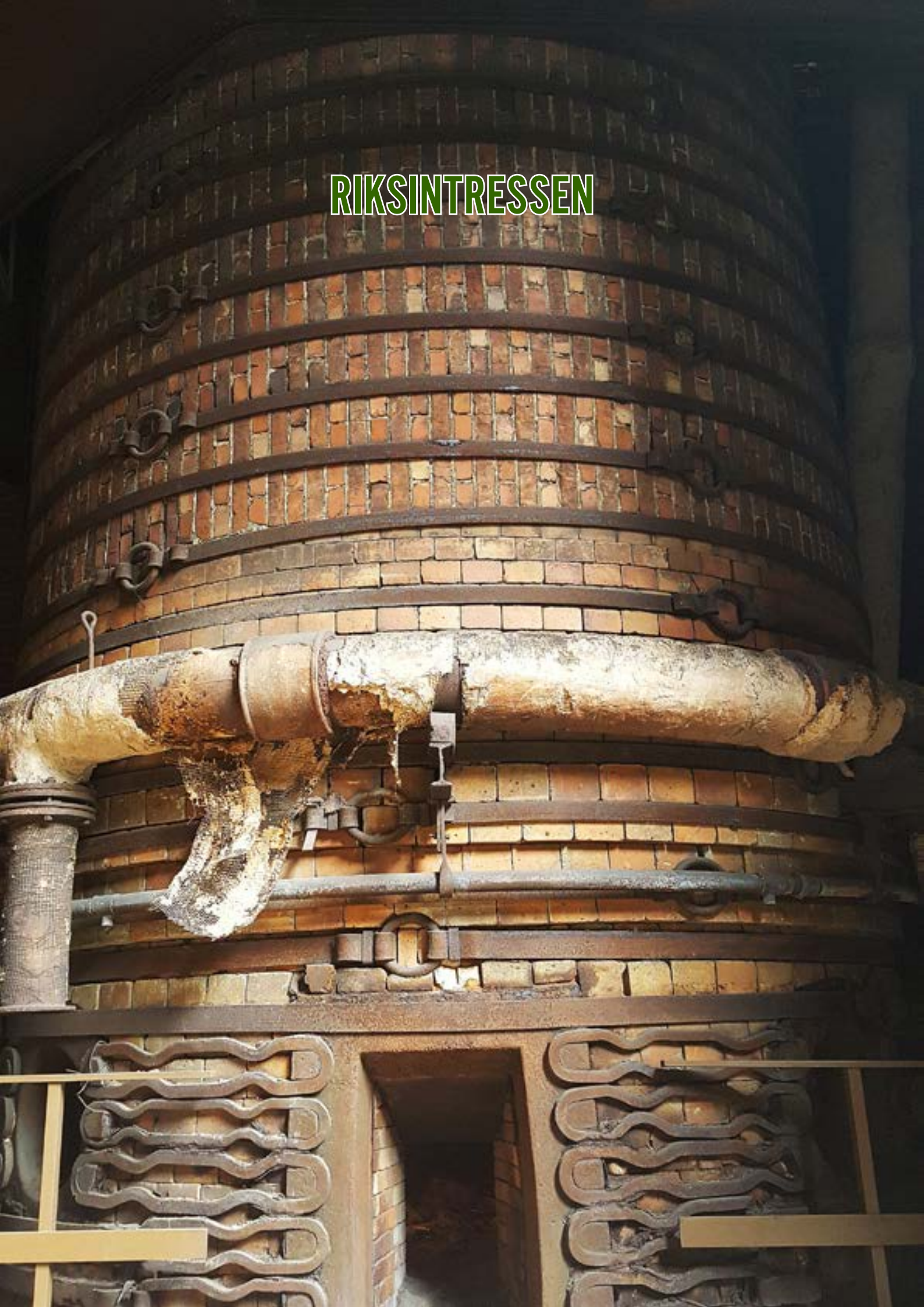

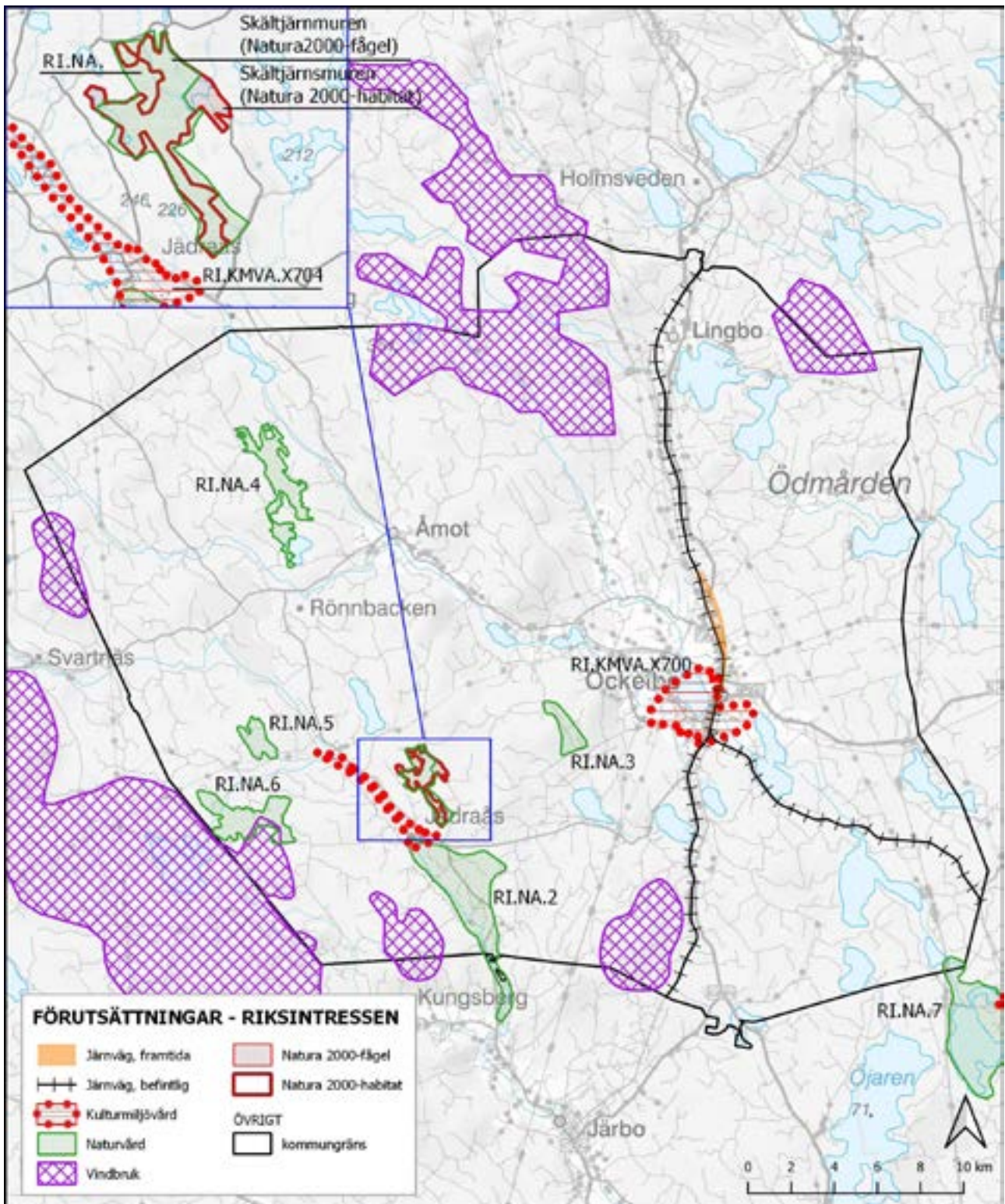

RIKSINTRESSEN

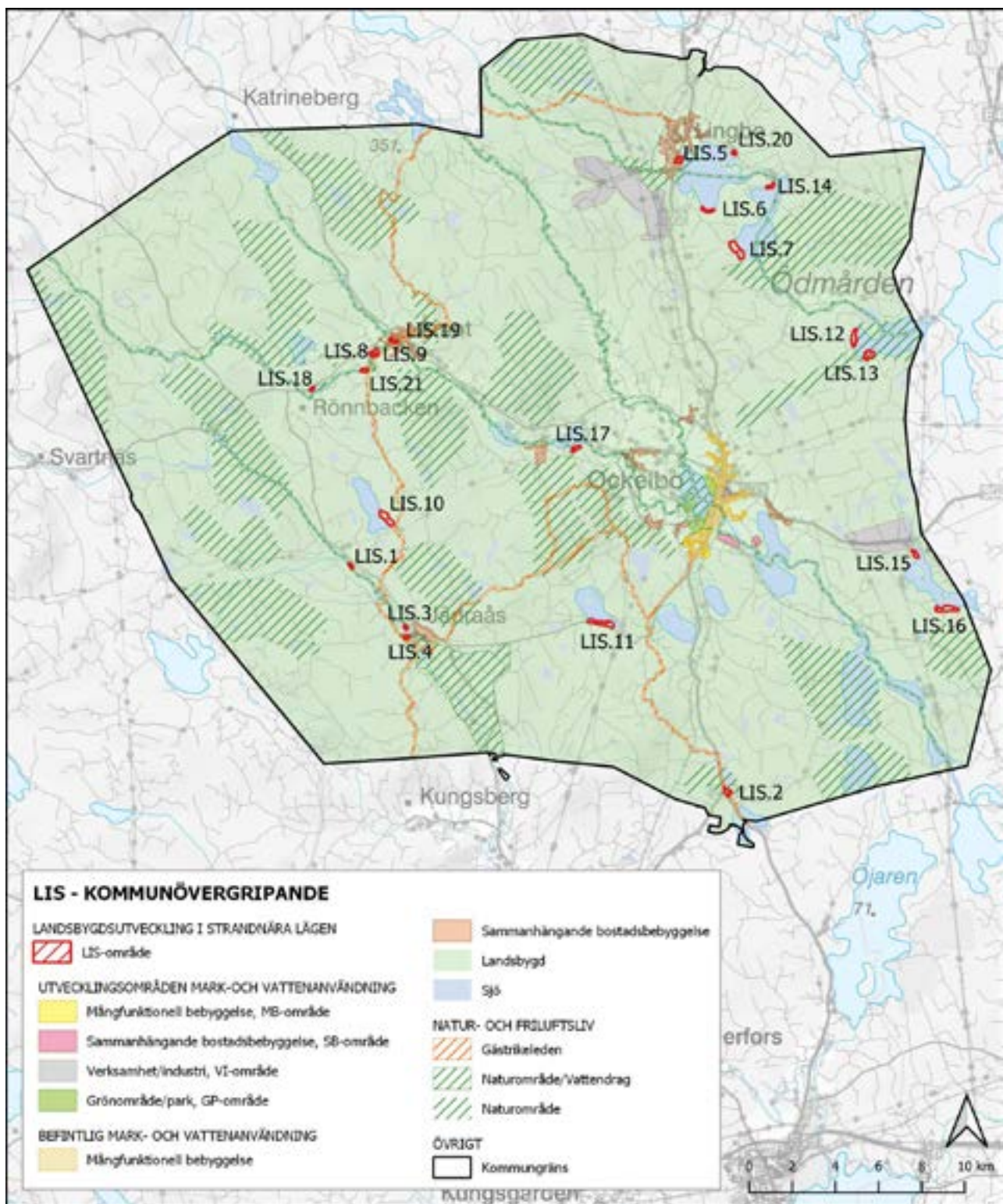
KARTA - FÖRUTSÄTTNINGAR - RIKSINTRESSEN

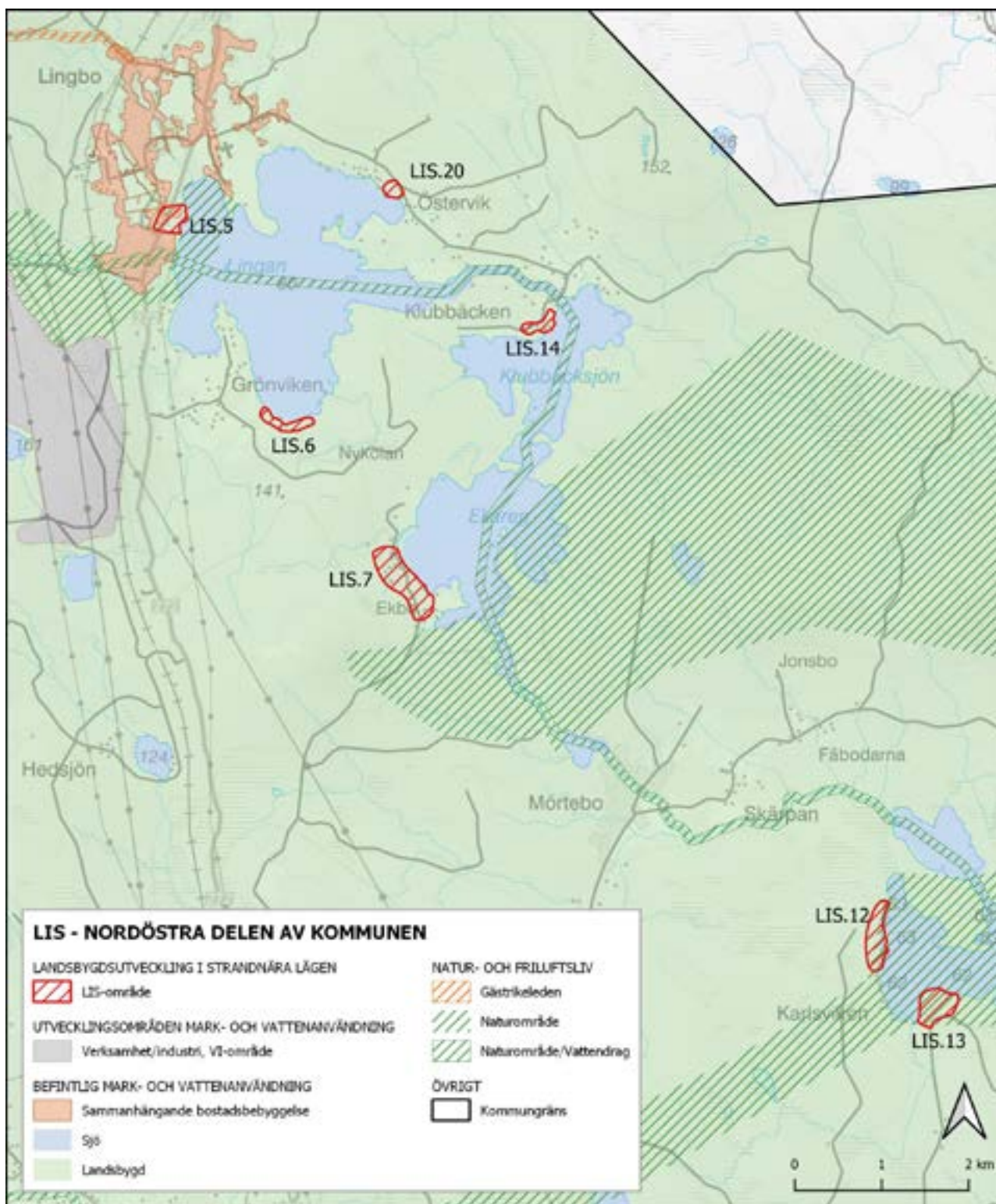
LIS

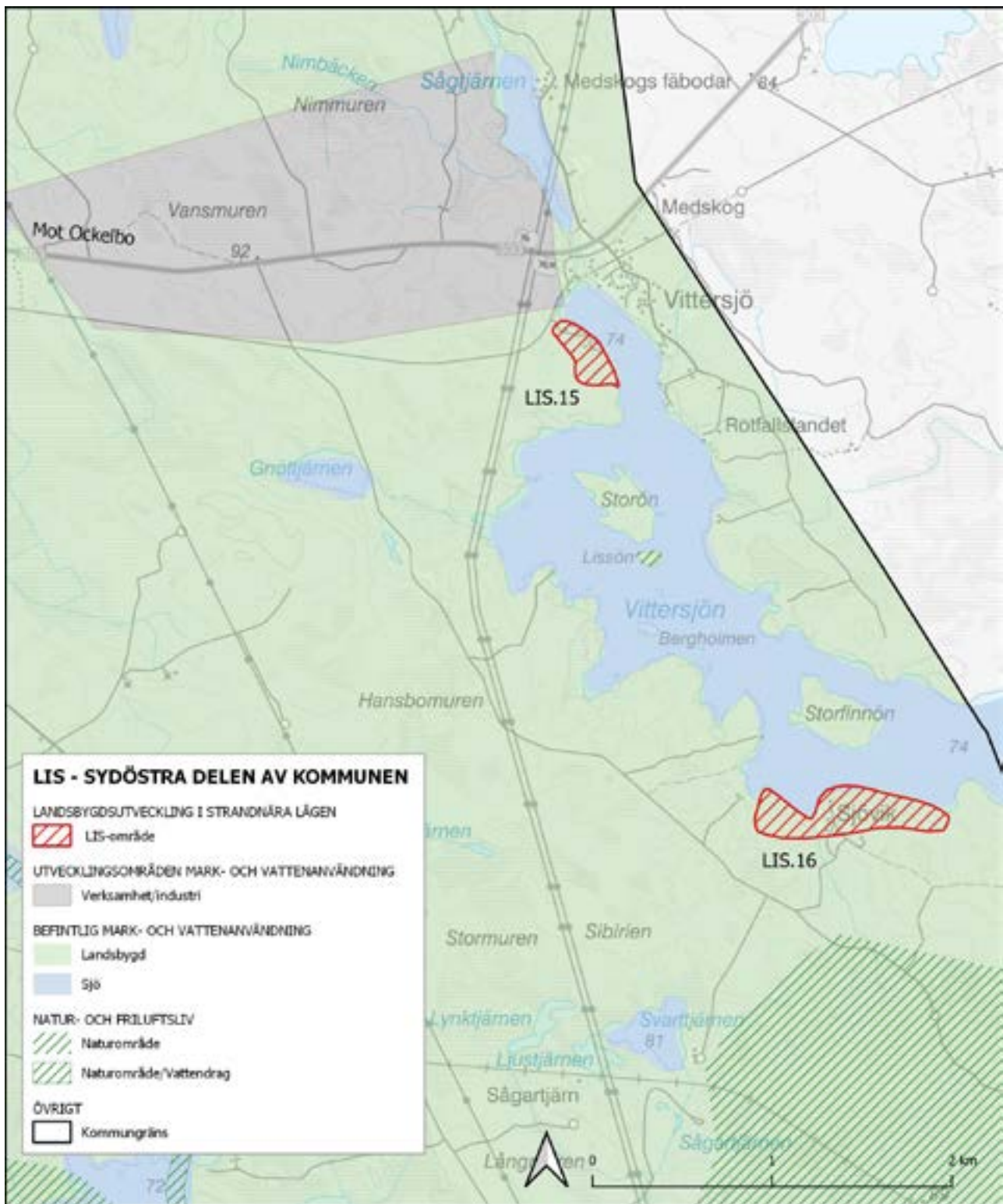

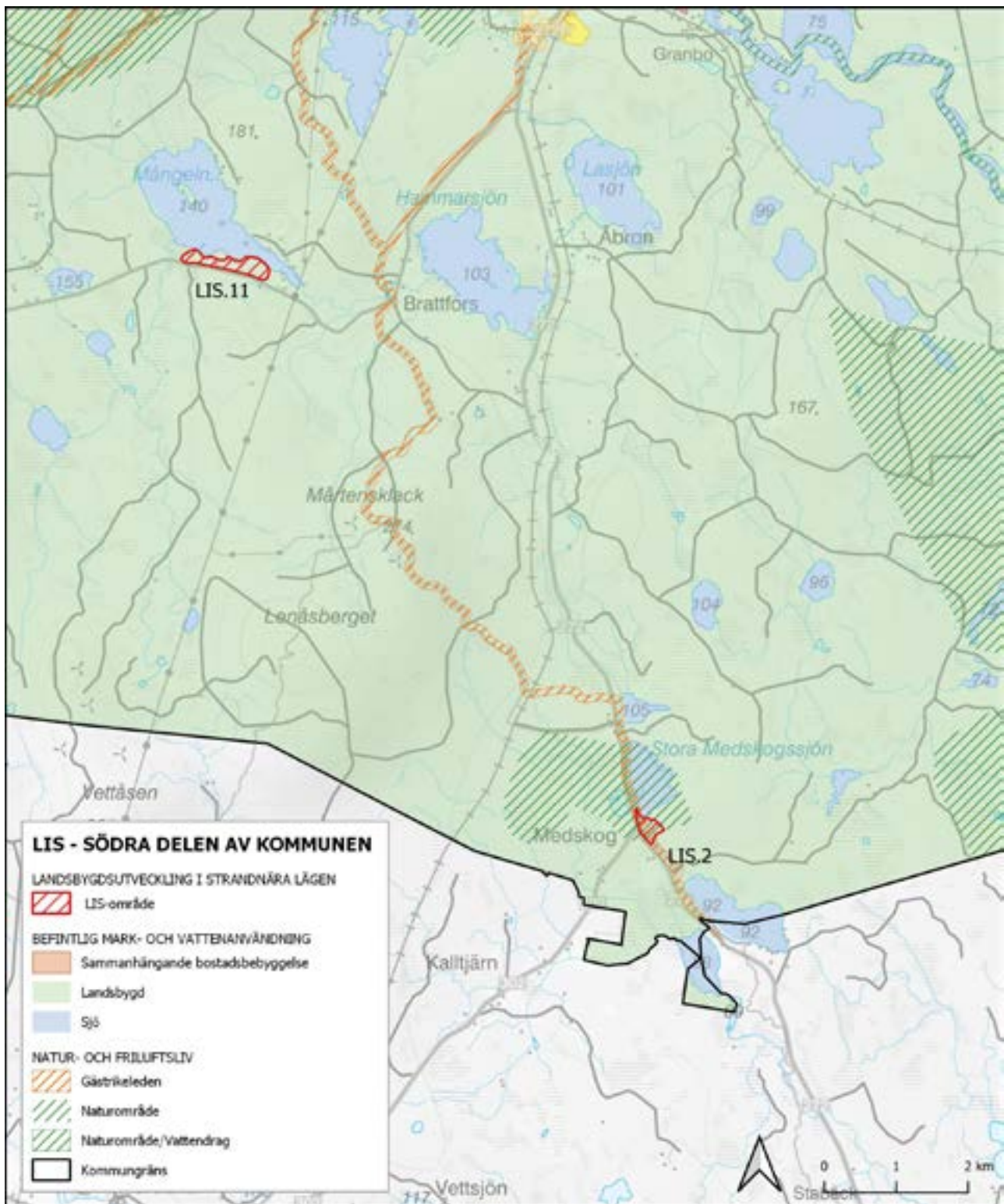
KARTA - LIS - NORDÖSTRA DELEN AV KOMMUNEN

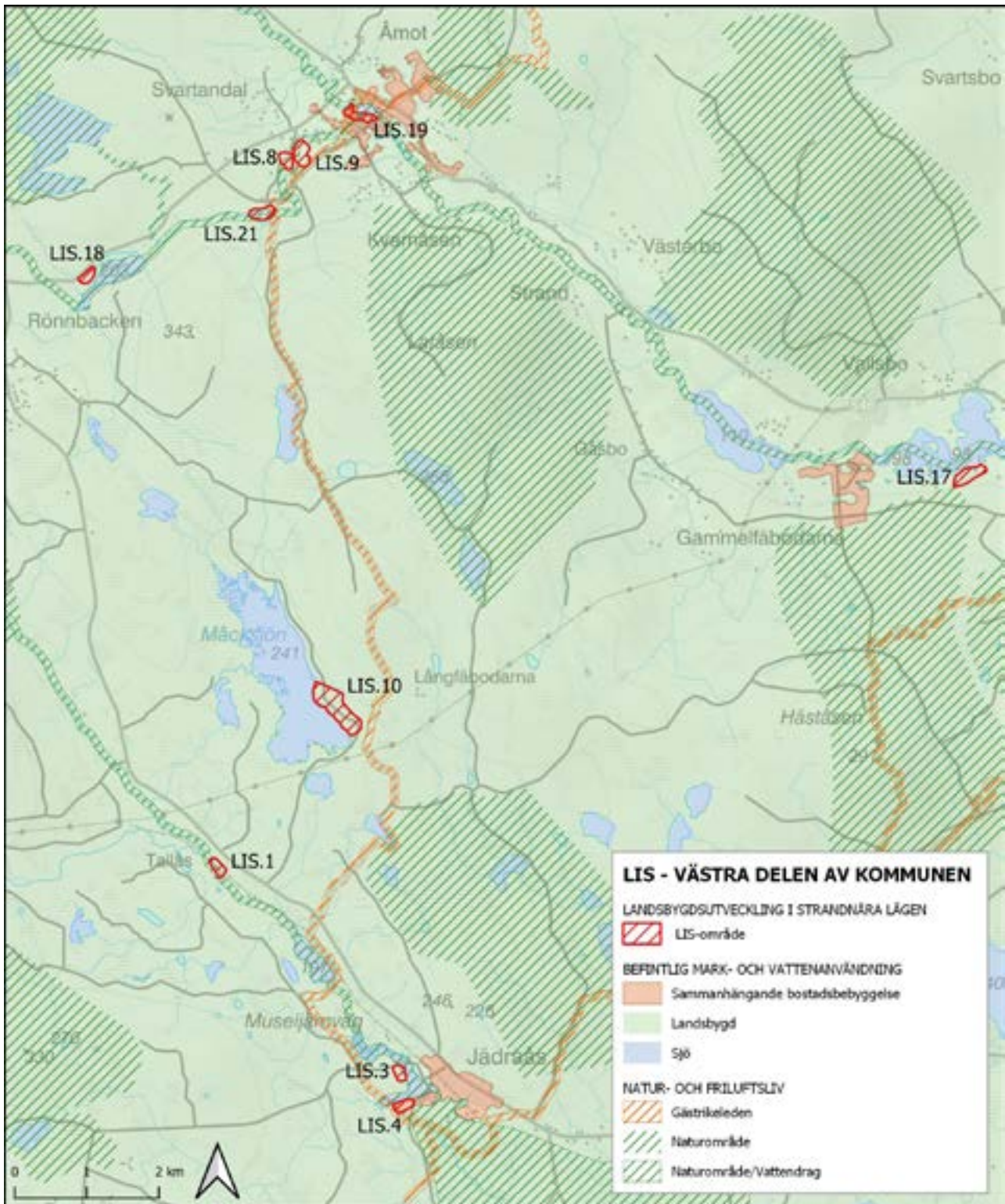
KARTA - LIS - SYDÖSTRA DELEN AV KOMMUNEN

KARTA - LIS - SÖDRA DELEN AV KOMMUNEN

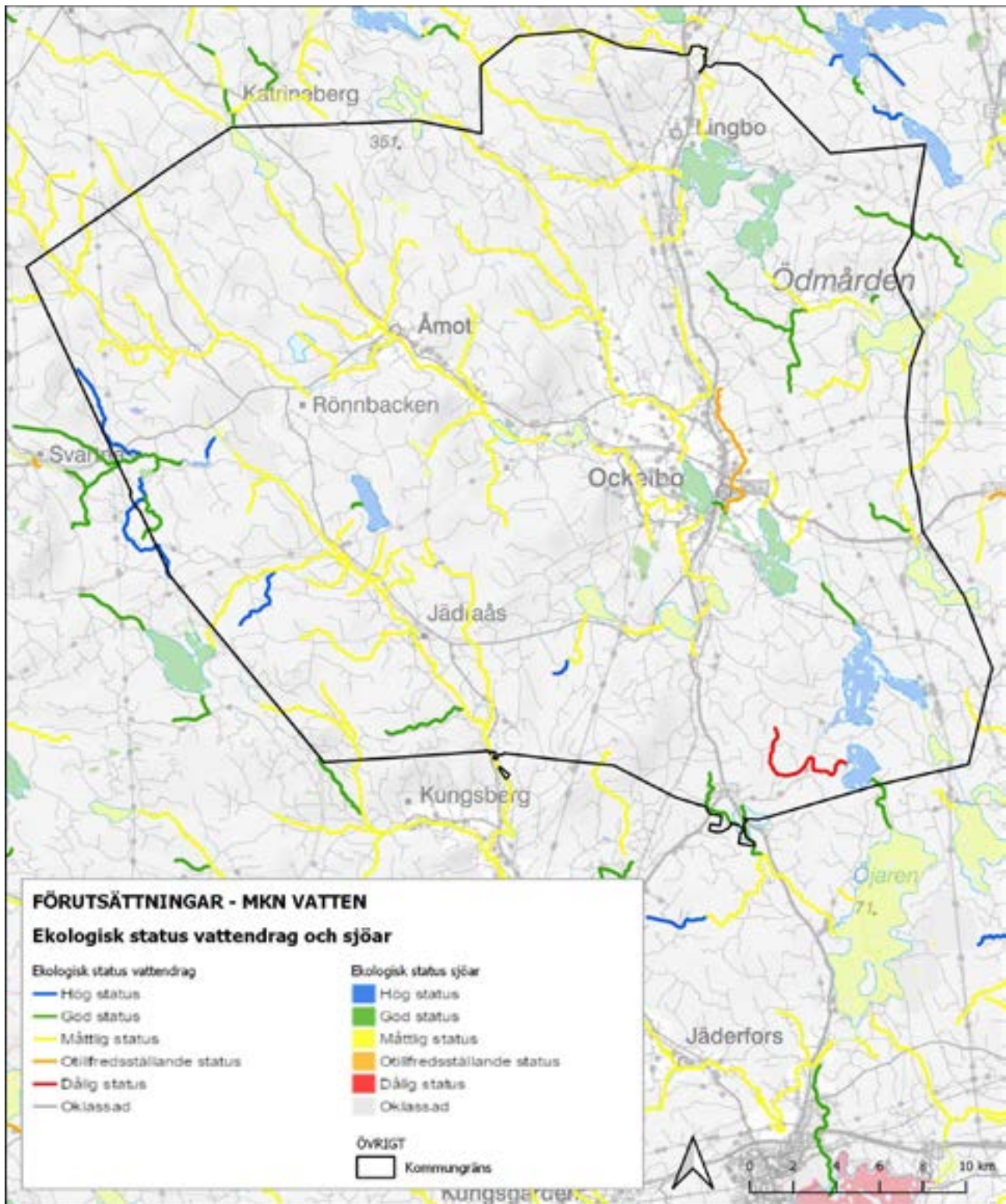

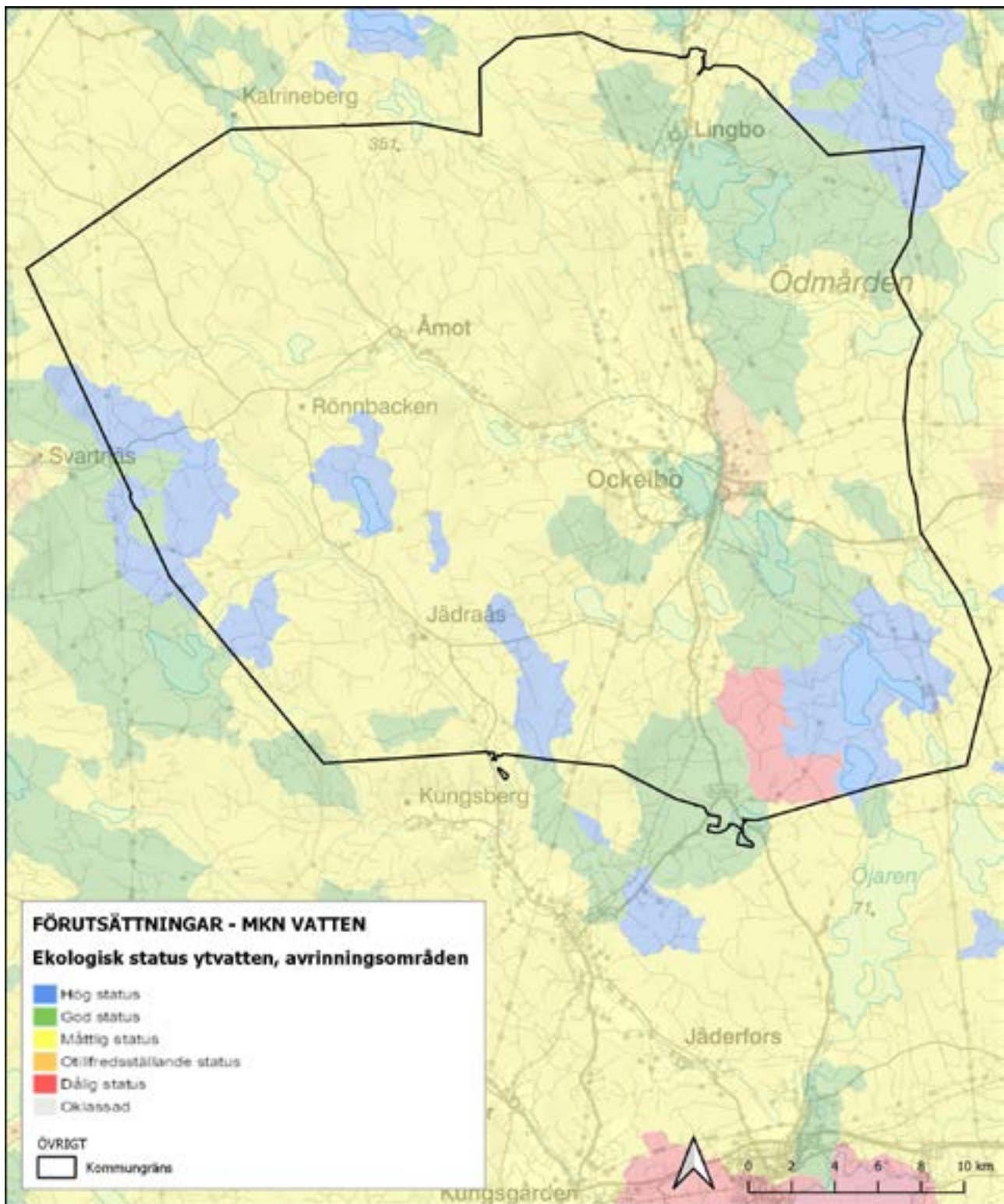
KARTA - LIS - VÄSTRA DELEN AV KOMMUNEN

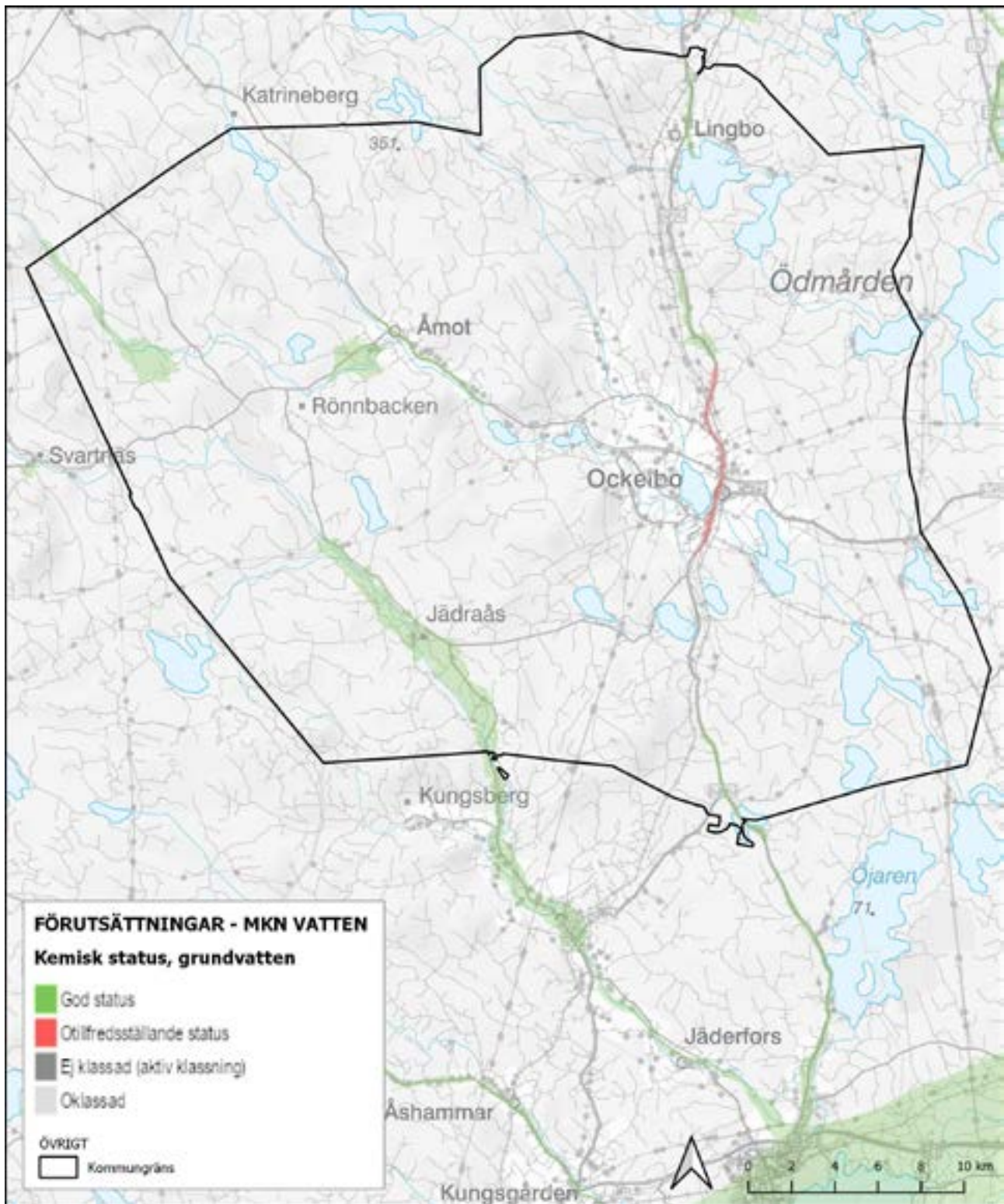
MILJÖKVALITETSNORMER

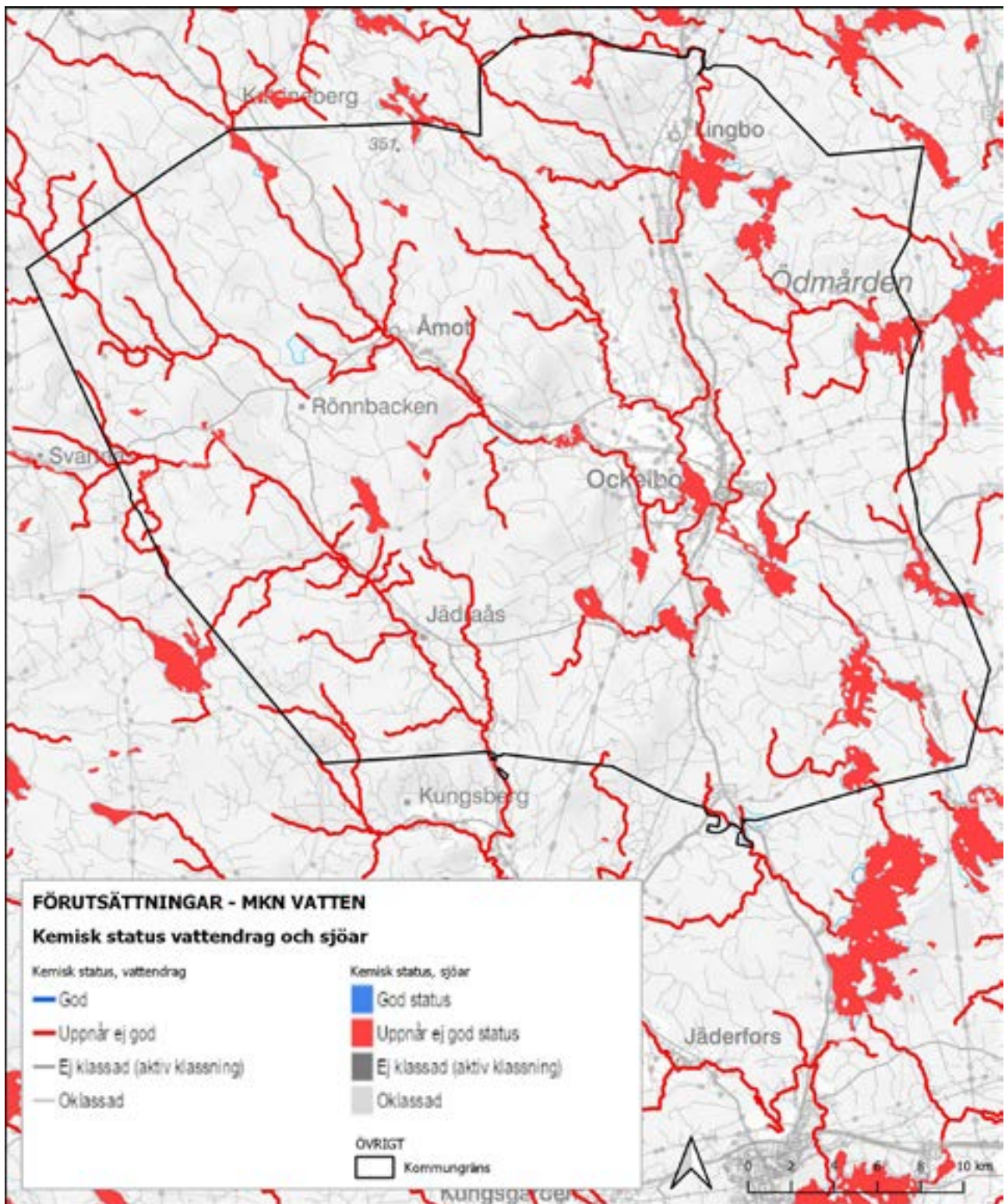

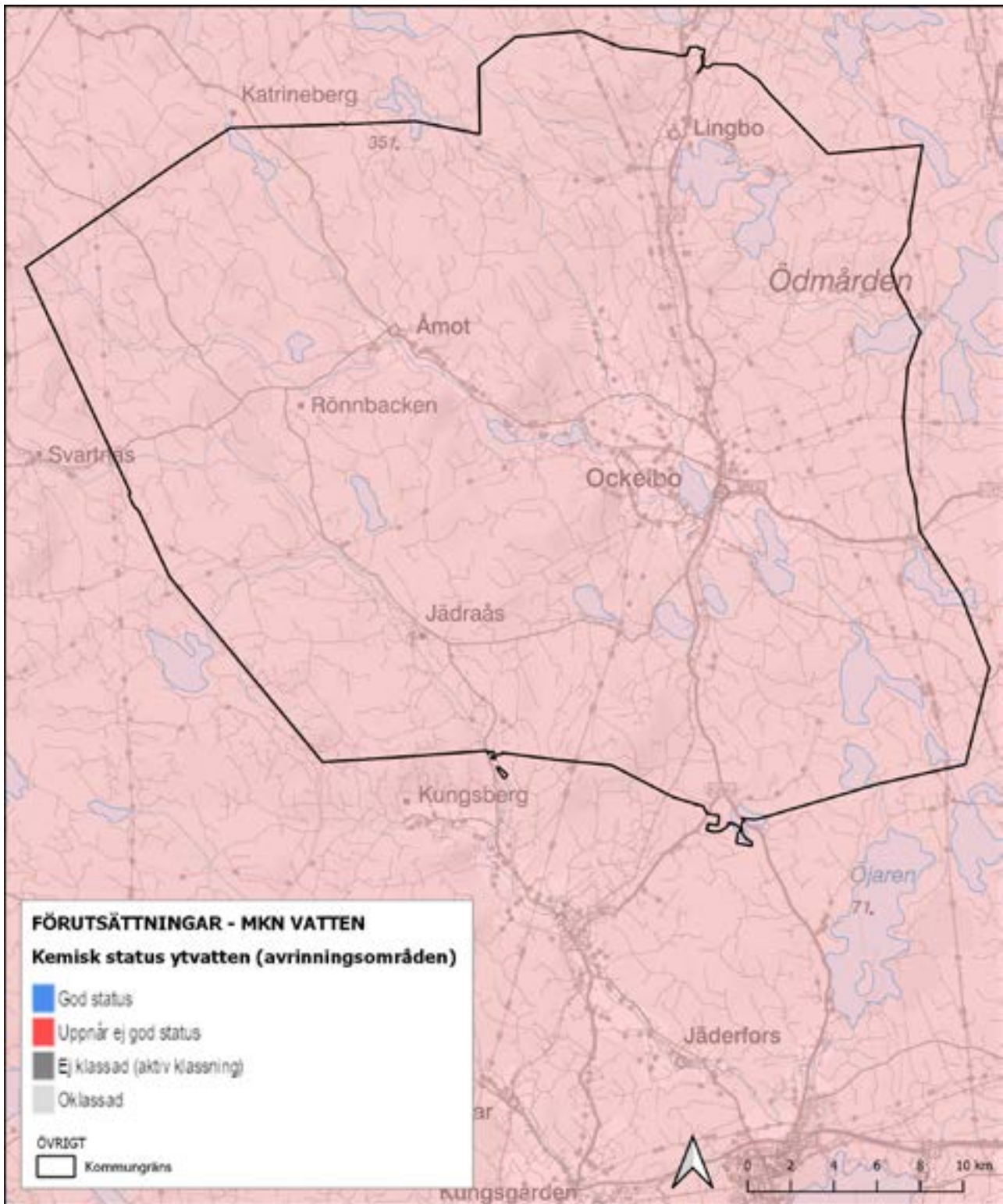

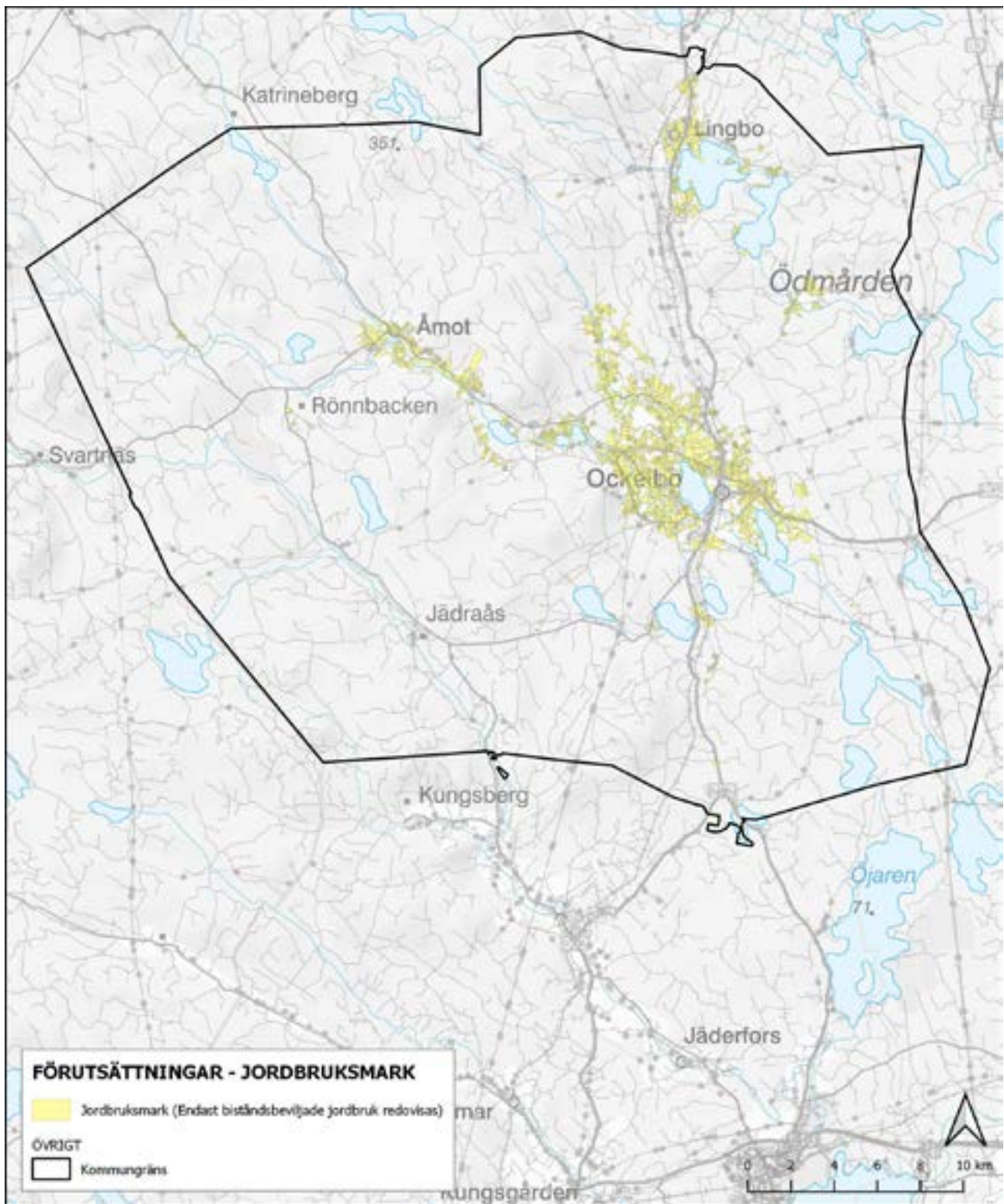

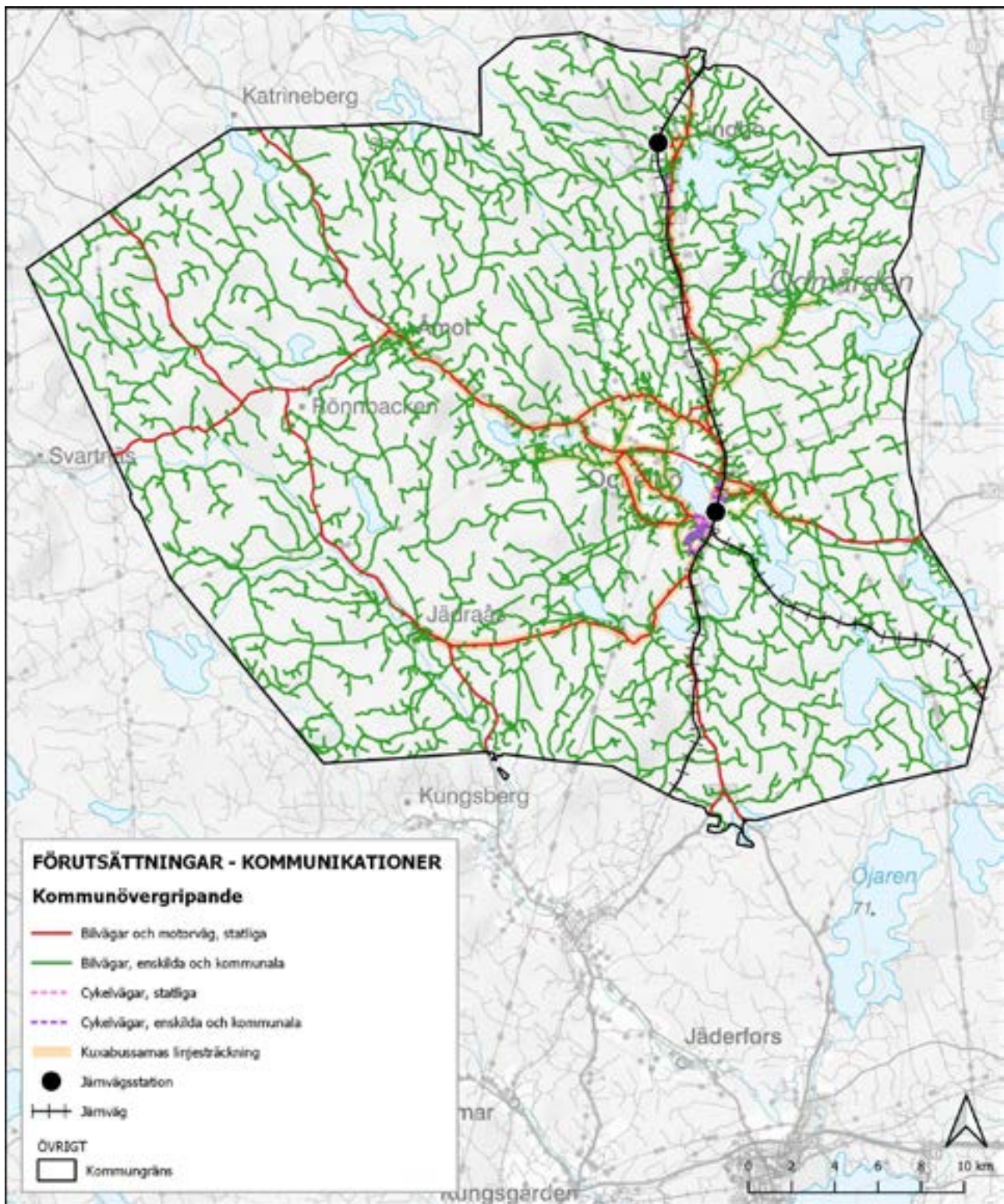

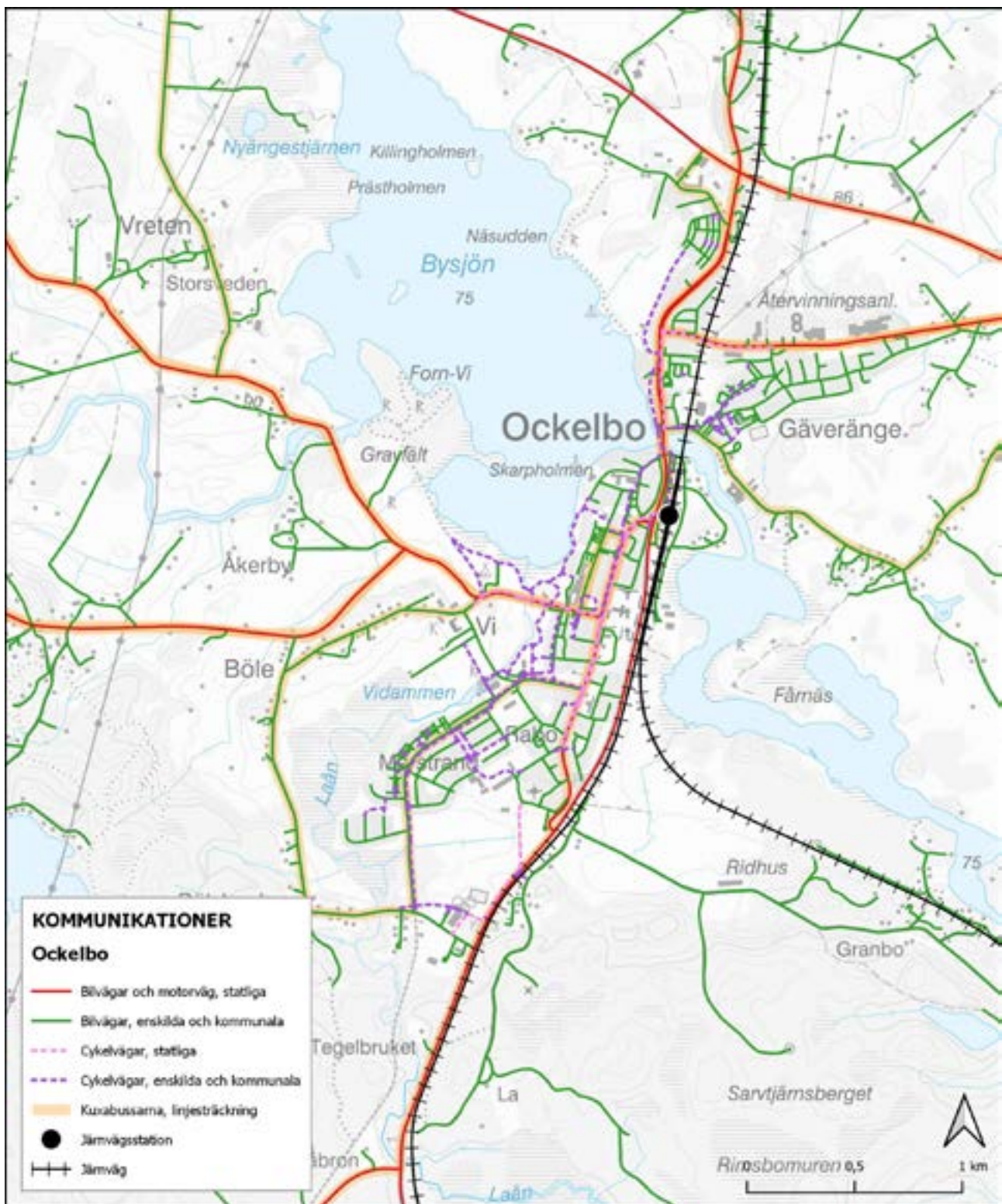

FÖRUTSÄTTNINGAR

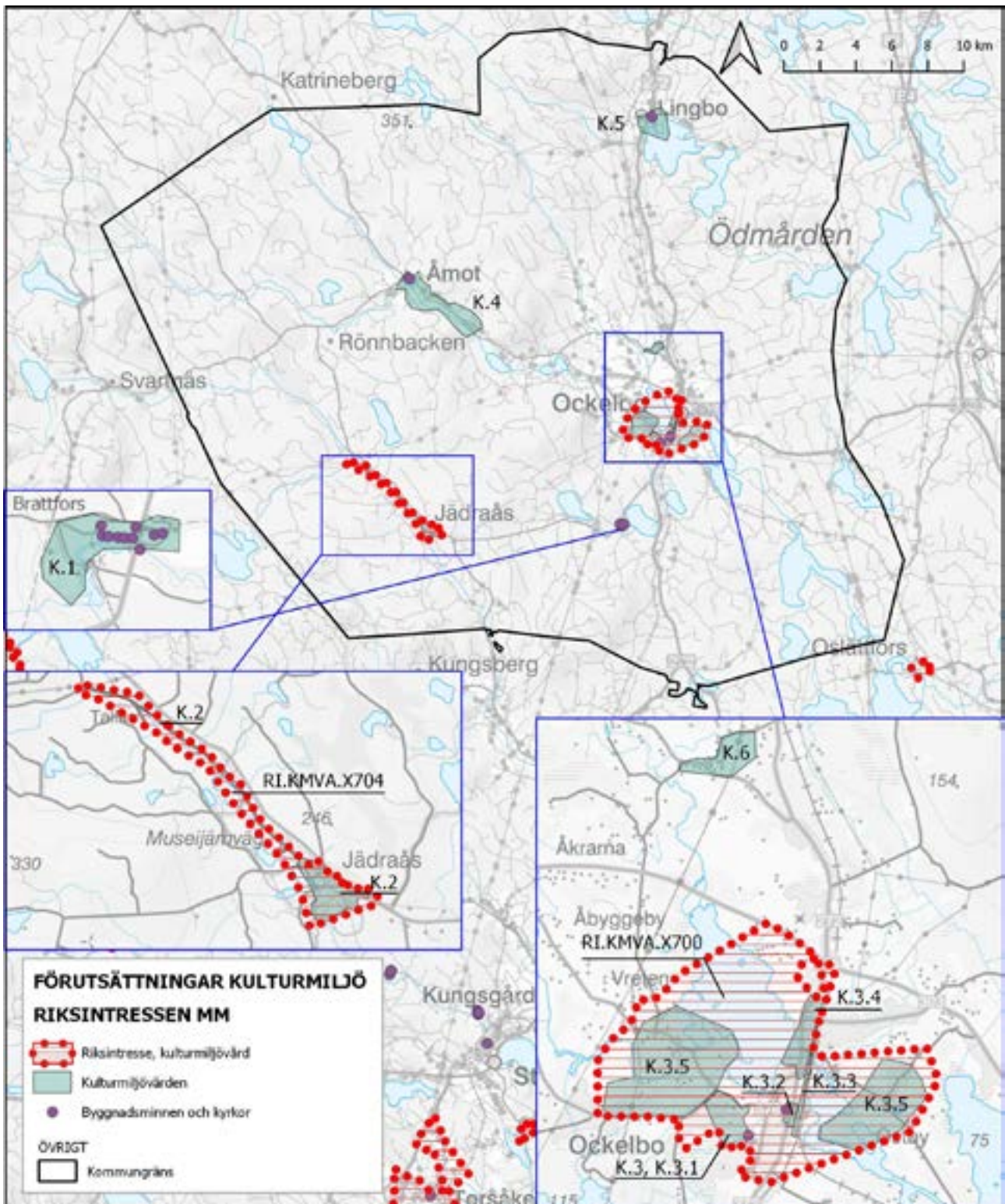

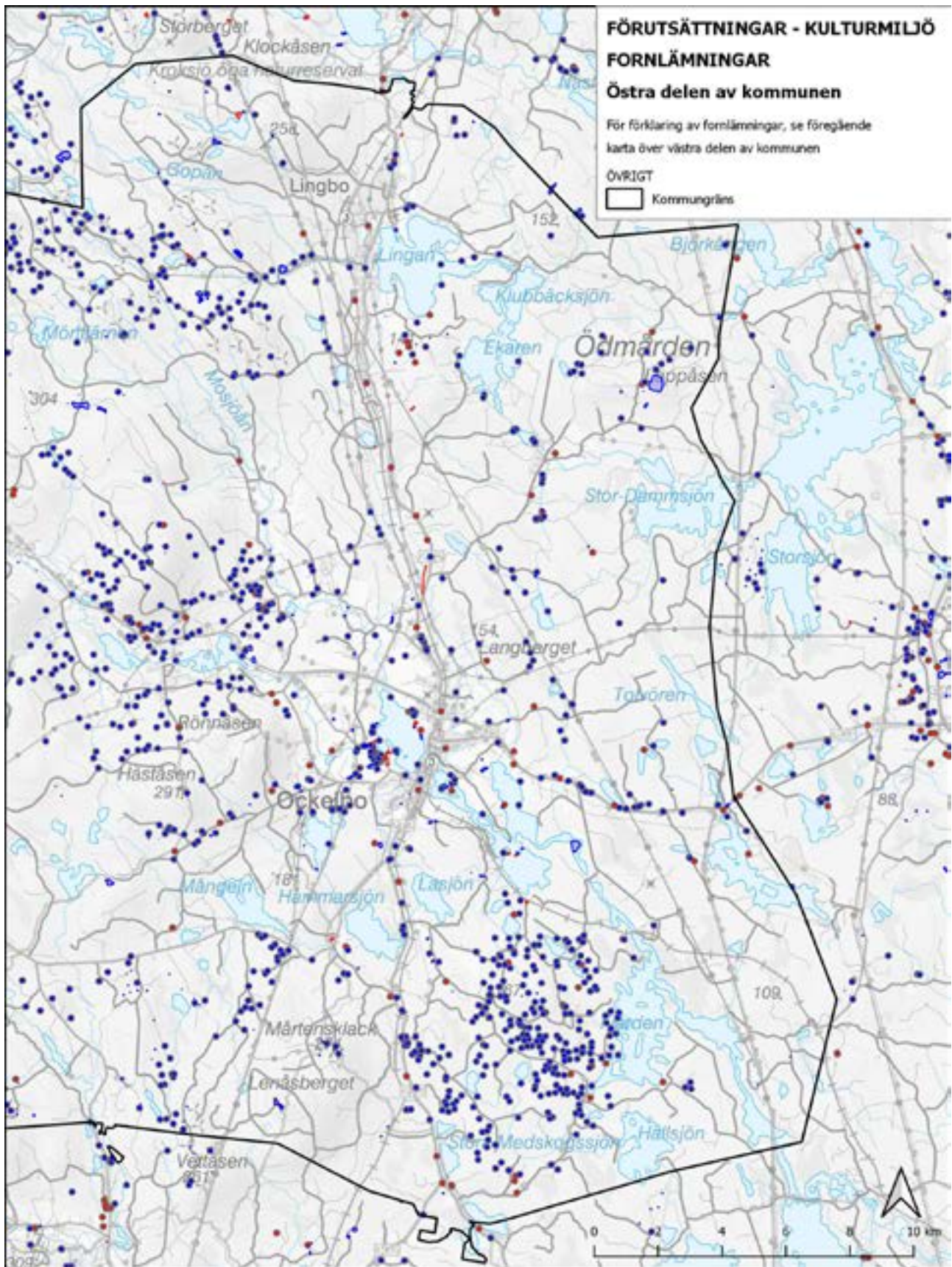

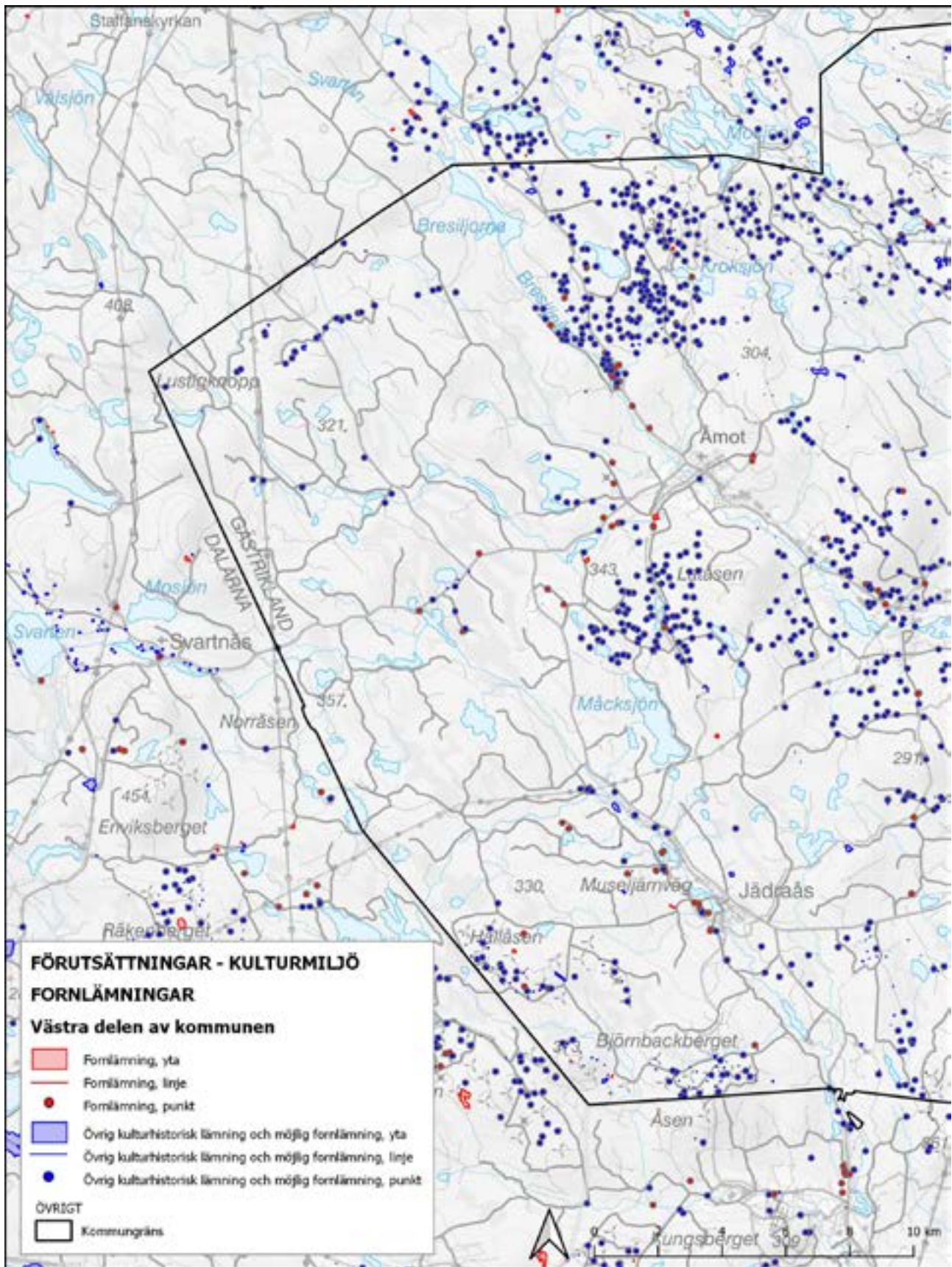
KARTA - FÖRUTSÄTTNINGAR - KULTURMILJÖ - RIKSINTRESSE KULTURMILJÖVÅRD - KULTURMILJÖVÅRDEN - BYGGNADSMINNEN OCH KYRKOR

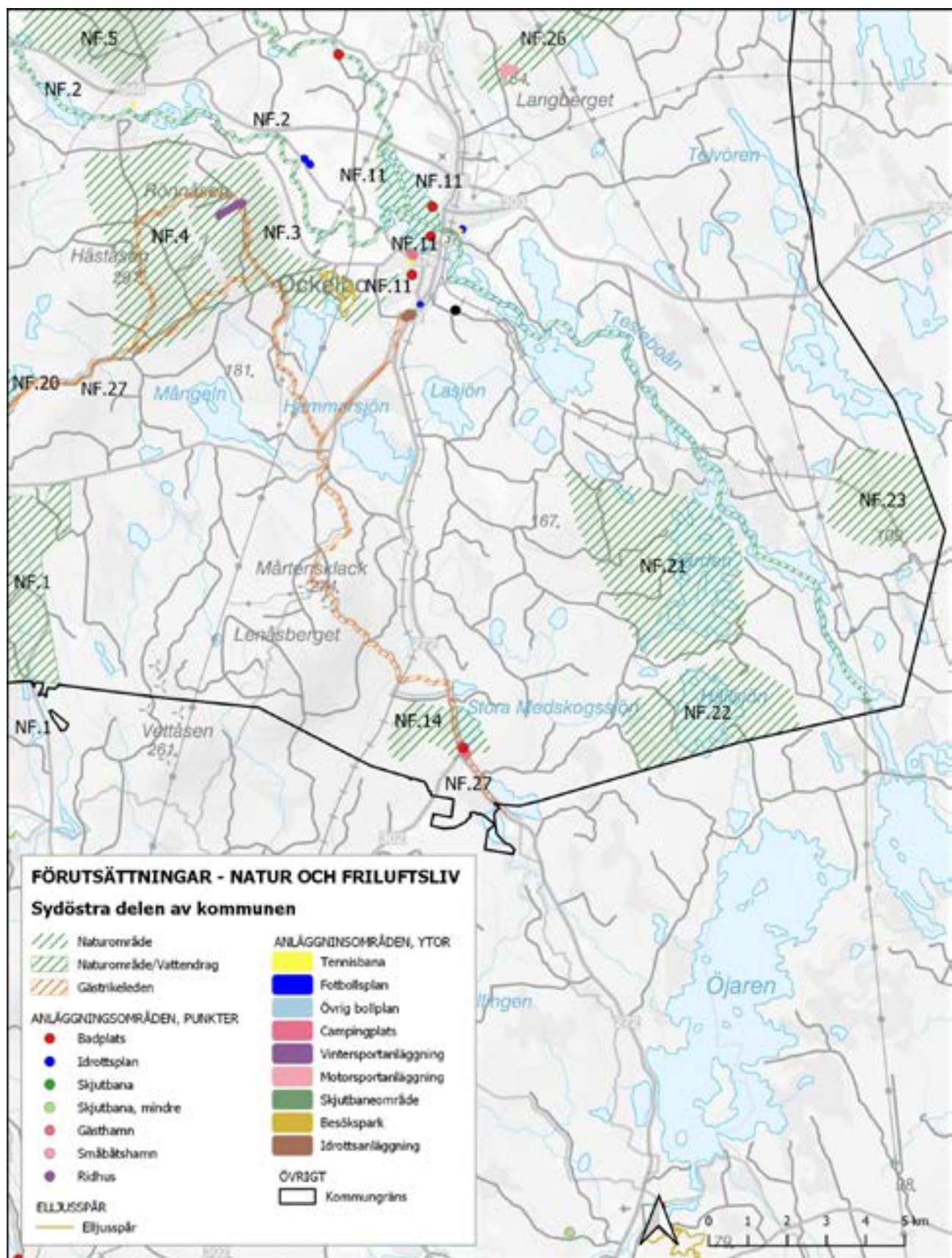
KARTA - FÖRUTSÄTTNINGAR - KULTURMILJÖ - FORNLÄMNINGAR - ÖSTRA DELEN AV KOMMUNEN

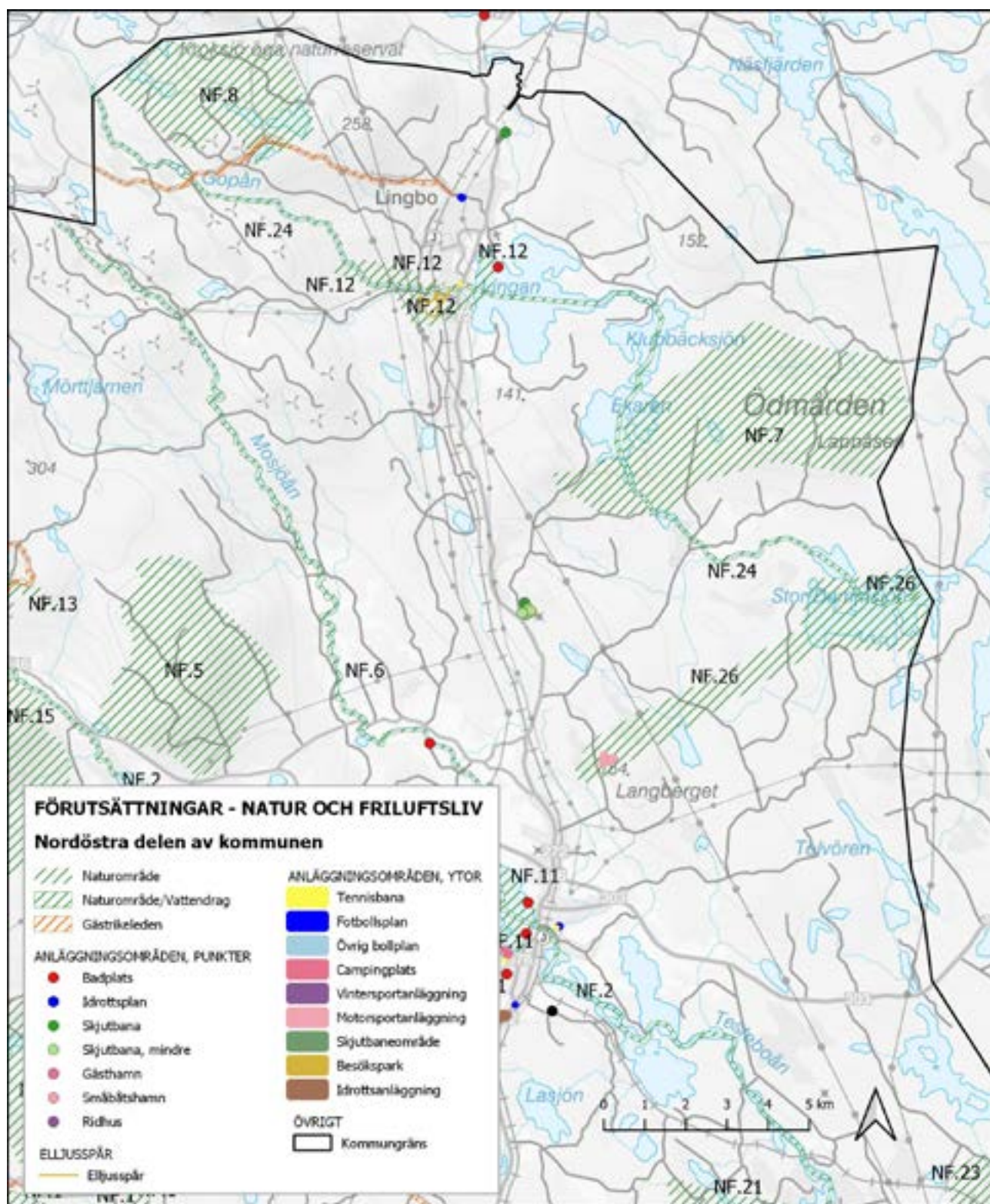
KARTA - FÖRUTSÄTTNINGAR - KULTURMILJÖ - FORNLÄMNINGAR - VÄSTRA DELEN AV KOMMUNEN

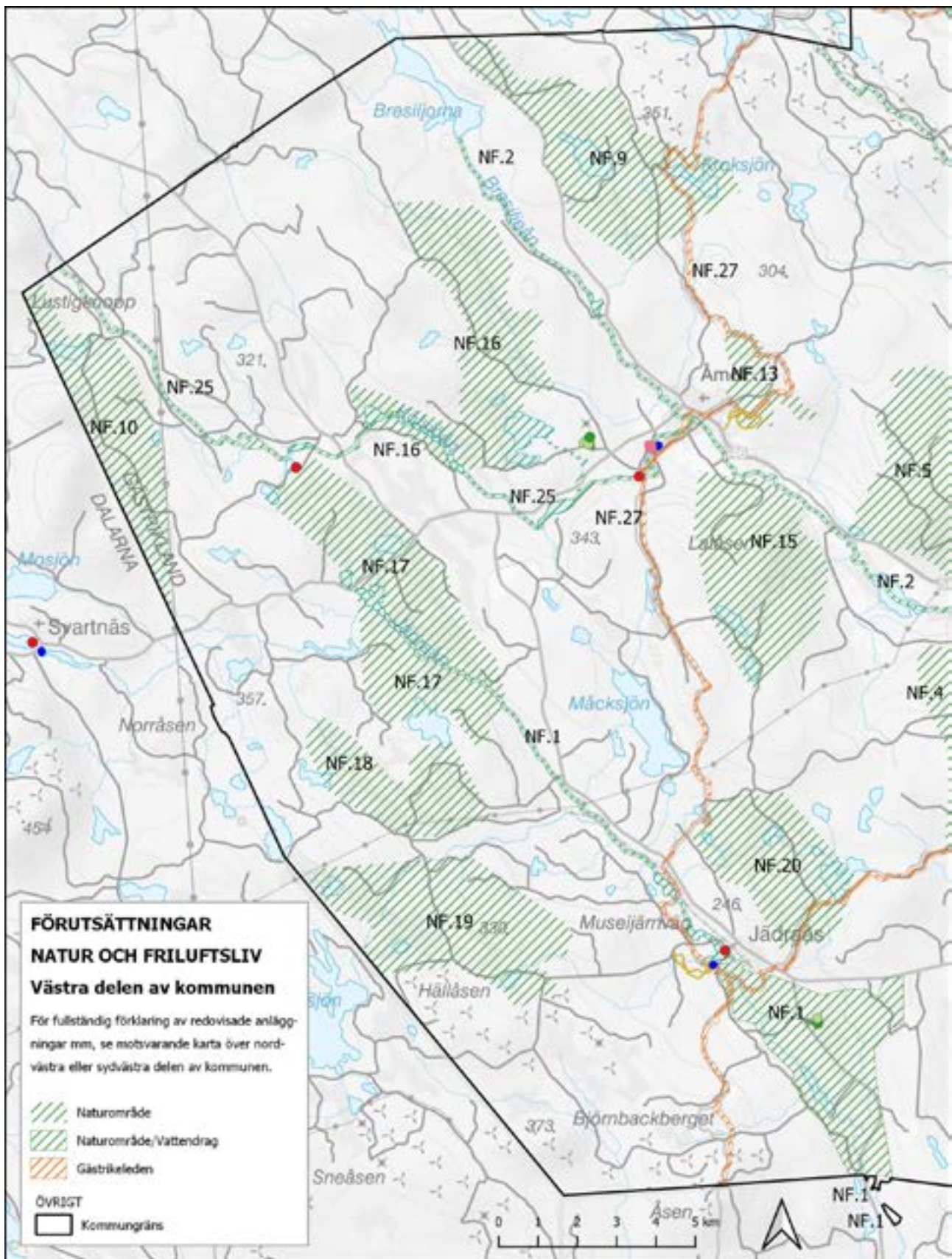
KARTA - FÖRUTSÄTTNINGAR - NATUR OCH FRILUFTSLIV - SYDÖSTRA DELEN AV KOMMUNEN

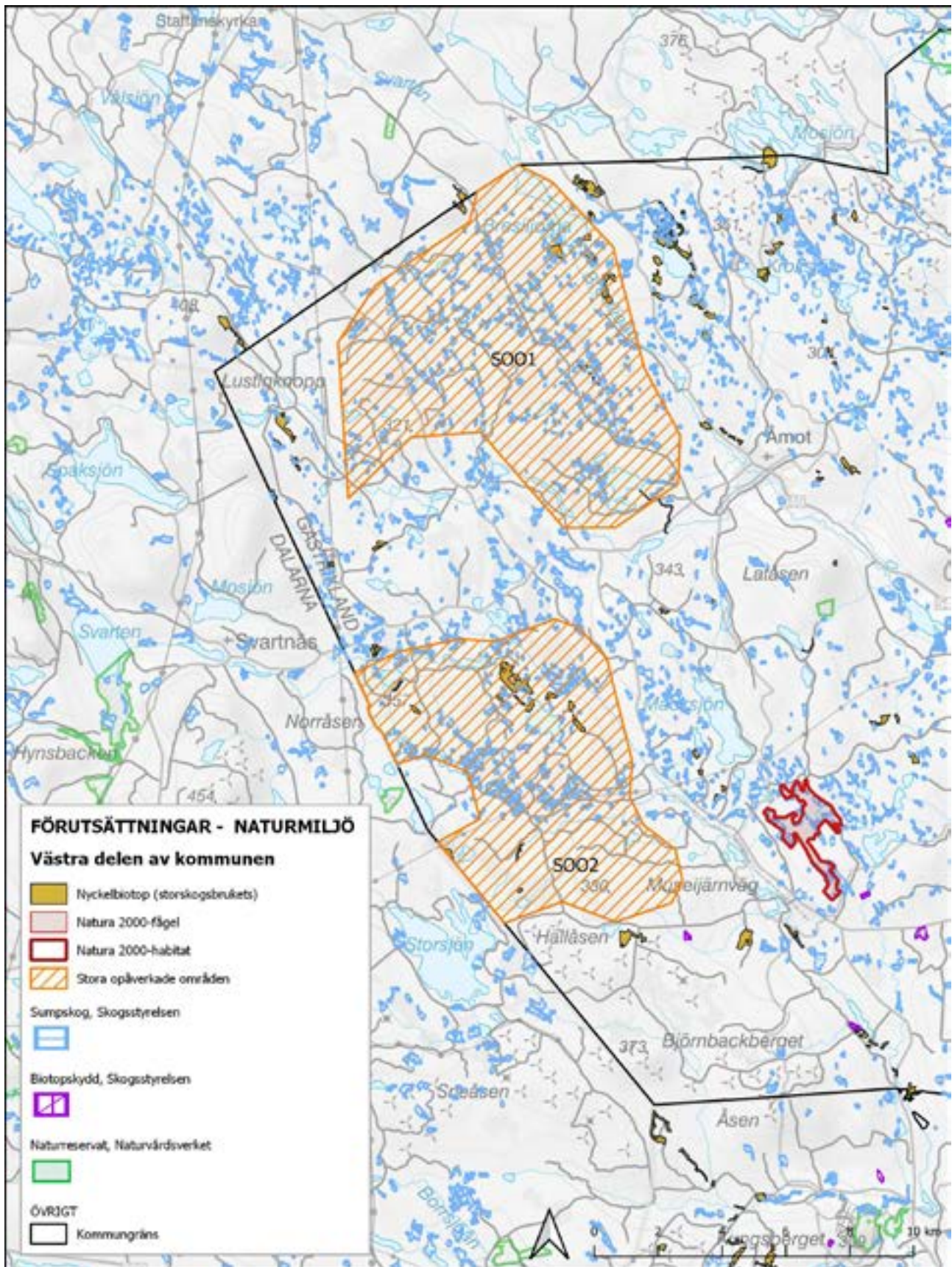
KARTA - FÖRUTSÄTTNINGAR - NATUR OCH FRILUFTSLIV - NORDÖSTRA DELEN AV KOMMUNEN

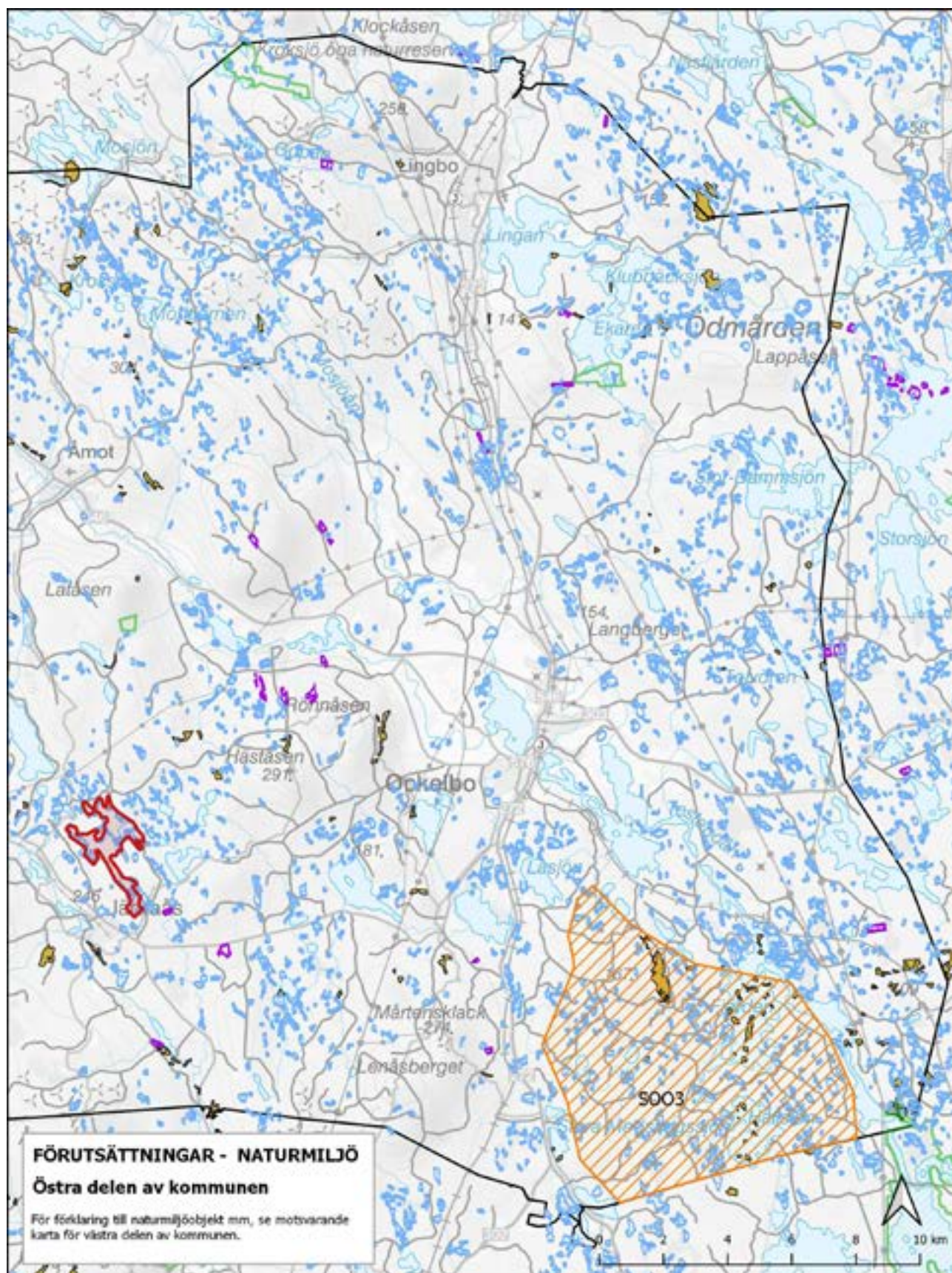
KARTA - FÖRUTSÄTTNINGAR - NATUR OCH FRILUFTSLIV - VÄSTRA DELEN AV KOMMUNEN

KARTA - FÖRUTSÄTTNINGAR - NATURMILJÖ - VÄSTRA DELEN AV KOMMUNEN

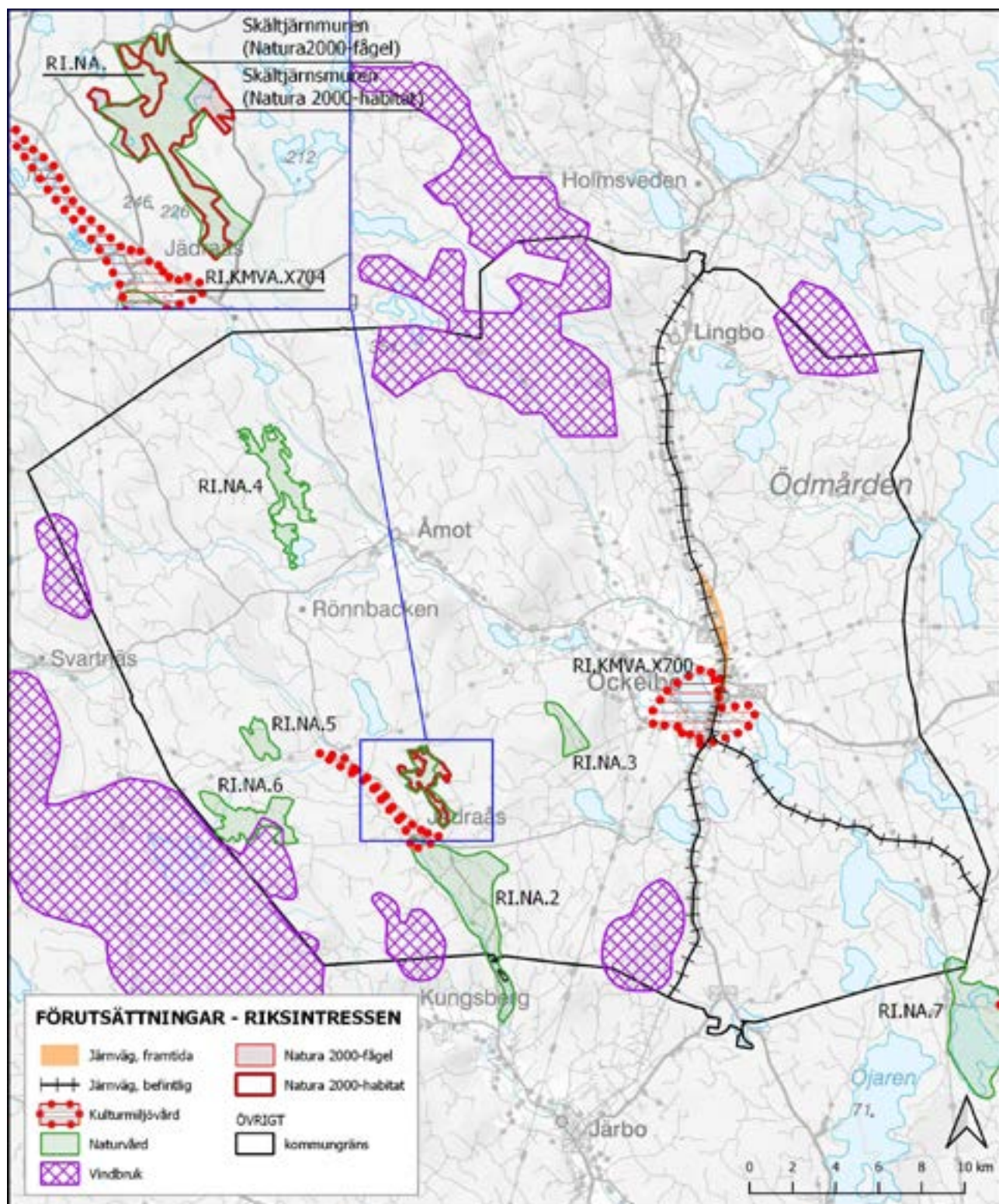

KARTA - FÖRUTSÄTTNINGAR - NATURMILJÖ - ÖSTRA DELEN AV KOMMUNEN

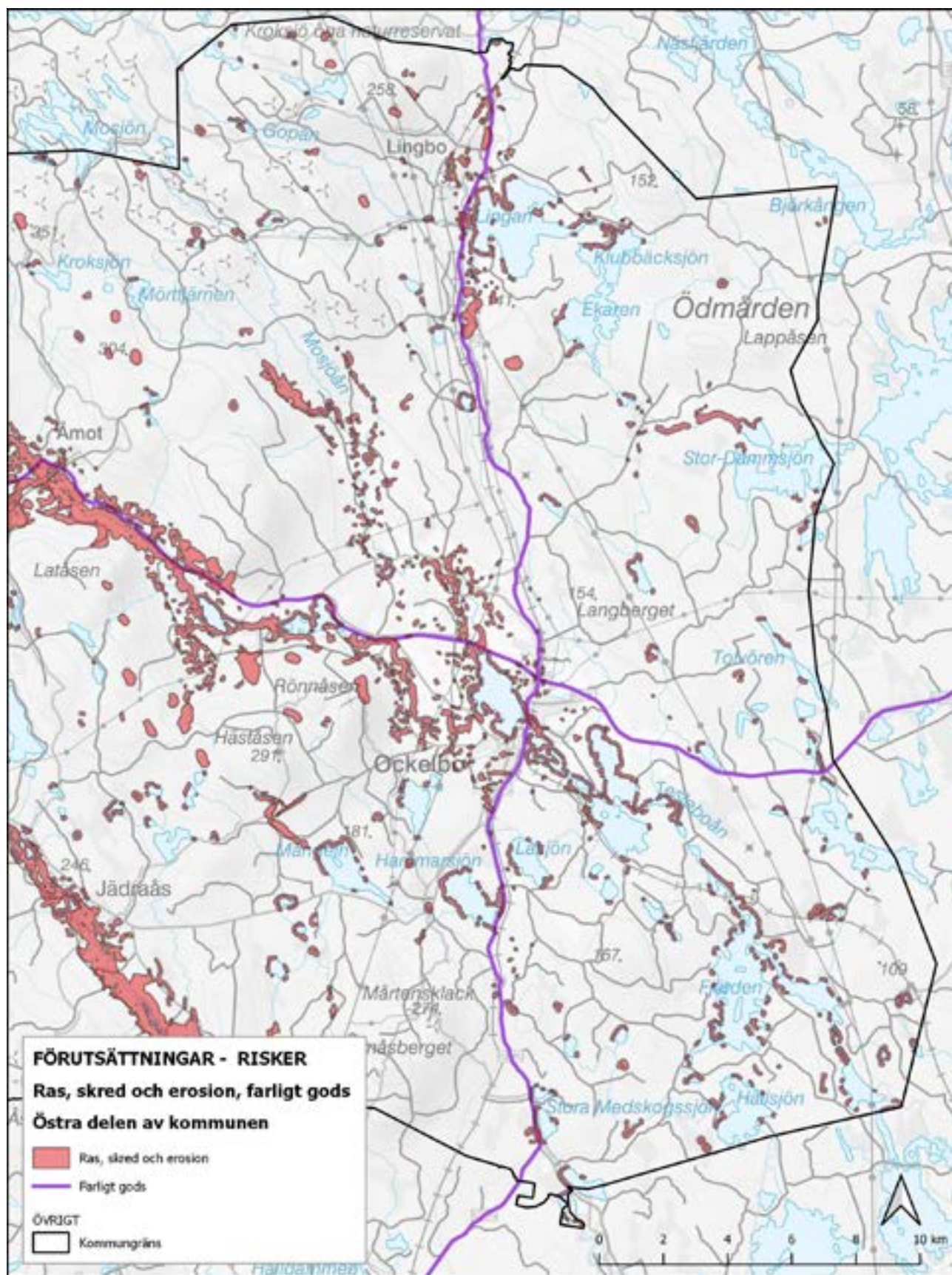

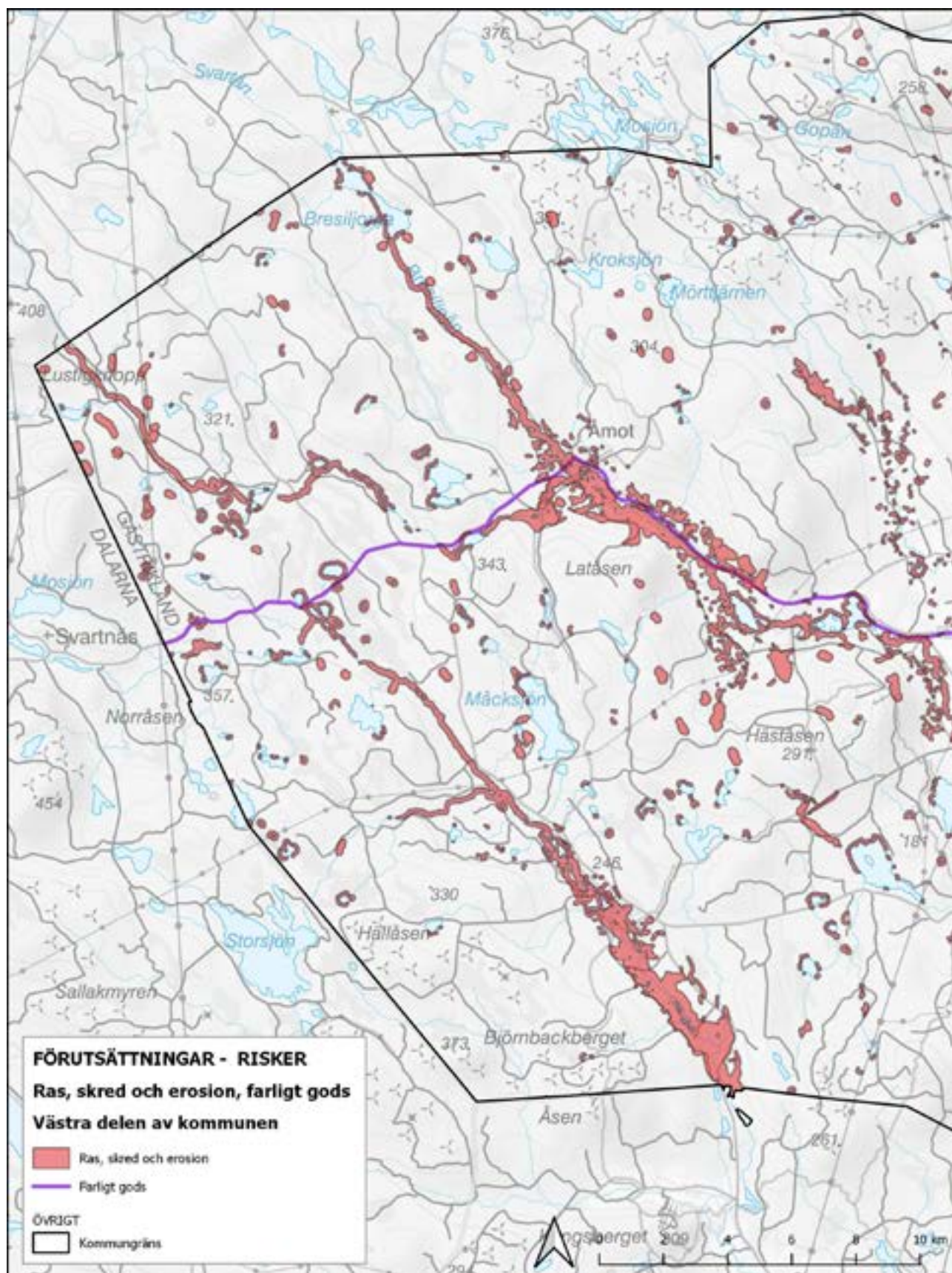
KARTA - FÖRUTSÄTTNINGAR - RIKSINTRESSEN

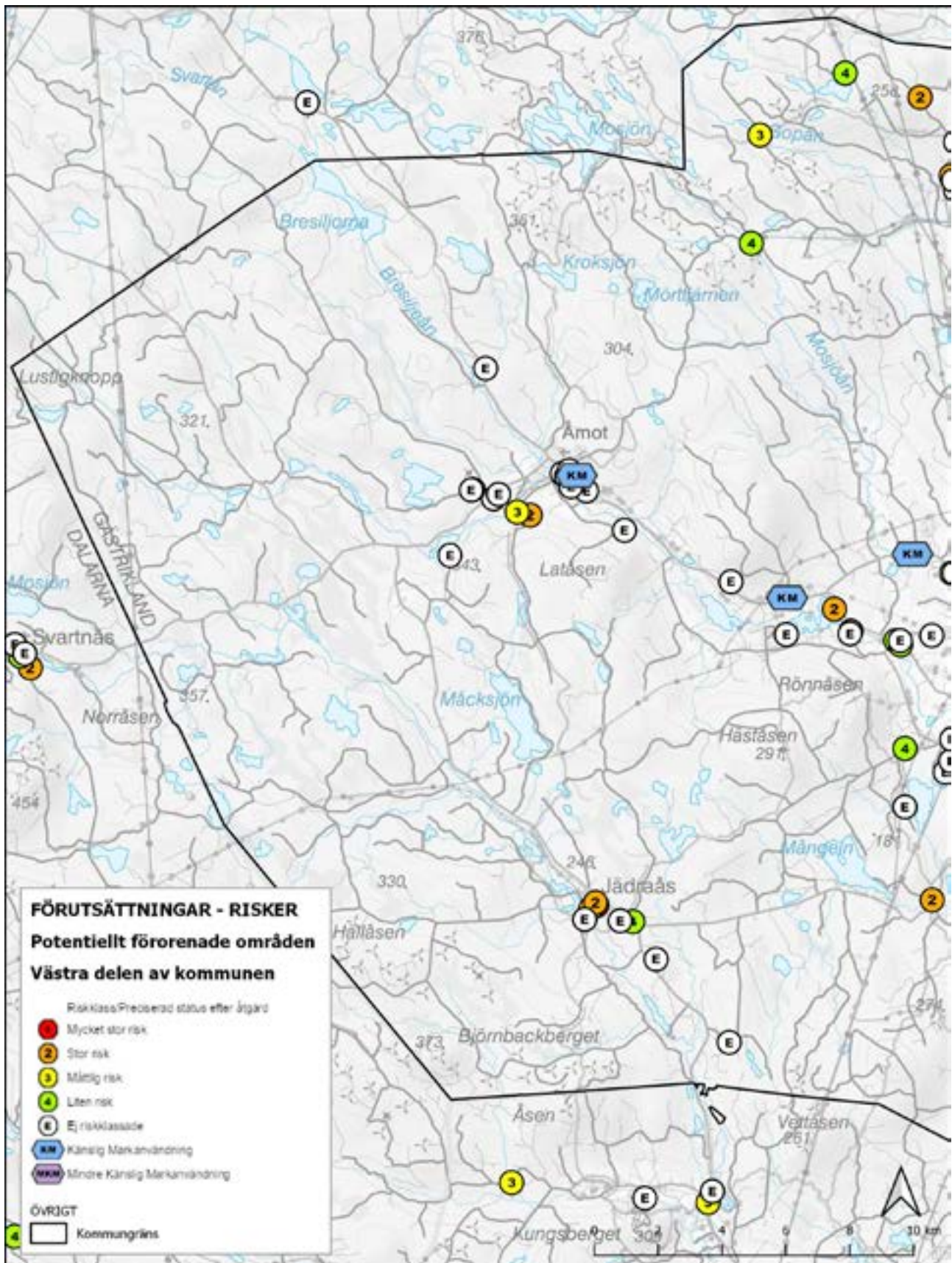
KARTA - FÖRUTSÄTTNINGAR - RISKER - 1 ÖSTRA DELEN AV KOMMUNEN

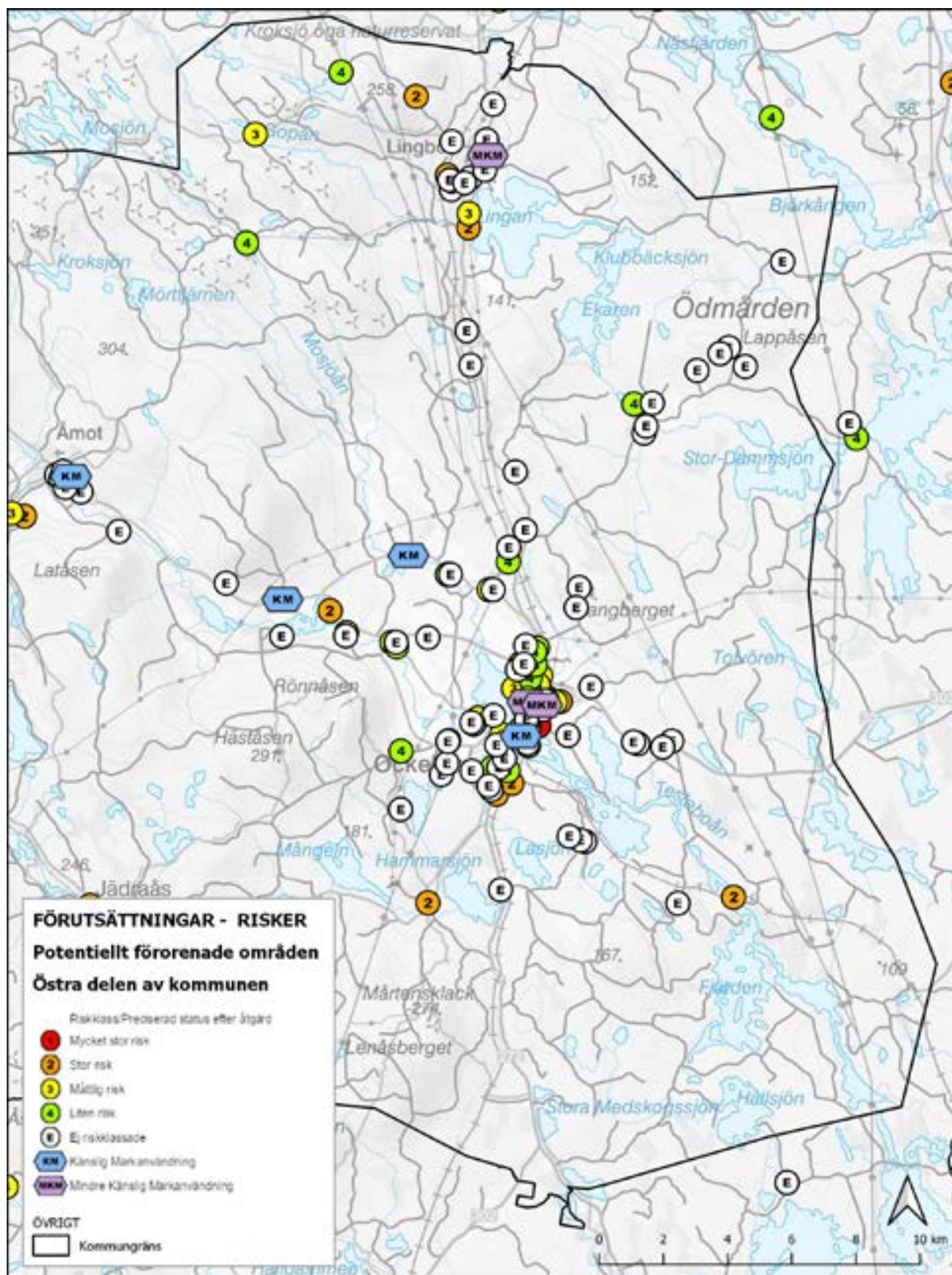
KARTA - FÖRUTSÄTTNINGAR - RISKER - 1 VÄSTRA DELEN AV KOMMUNEN

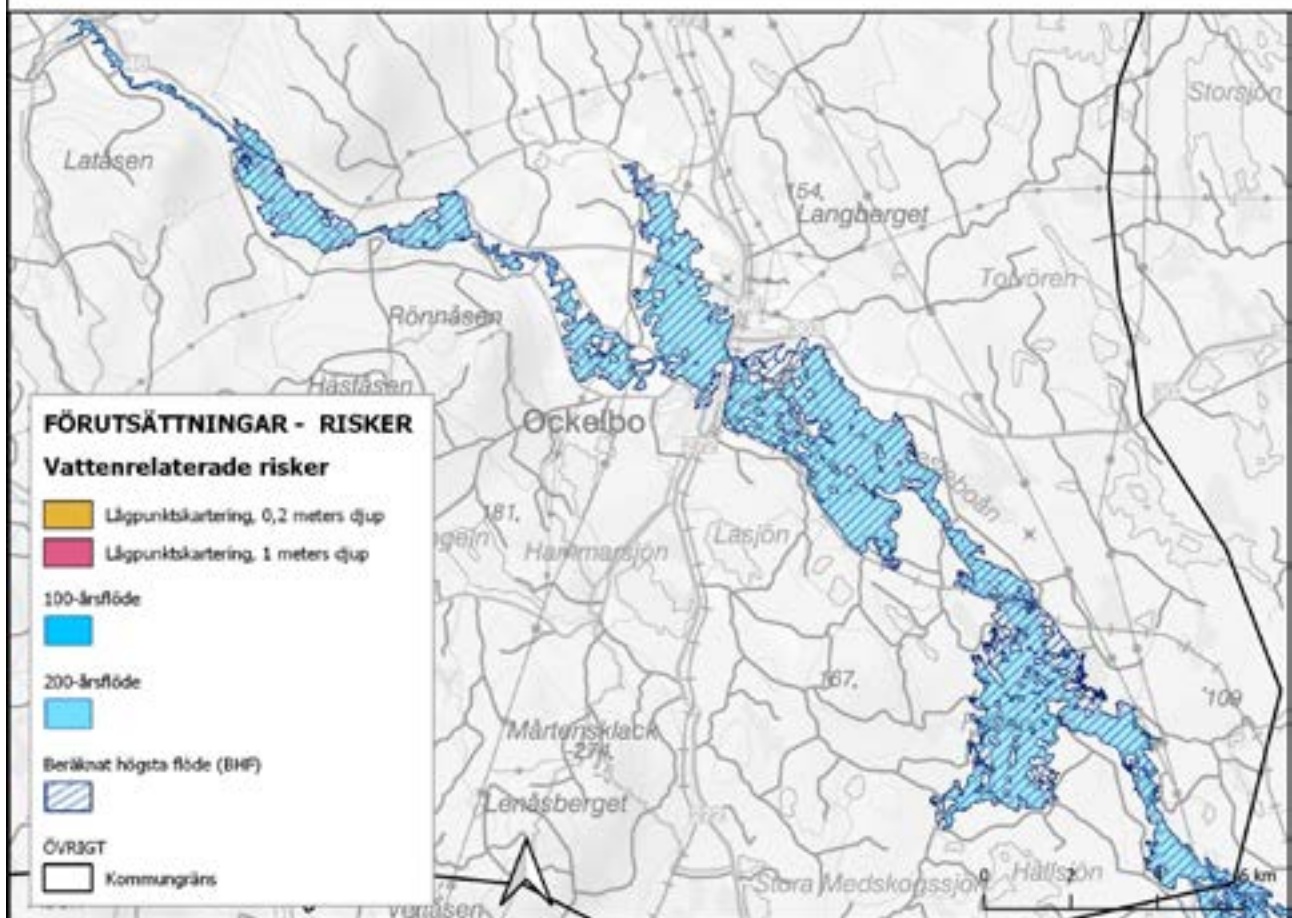
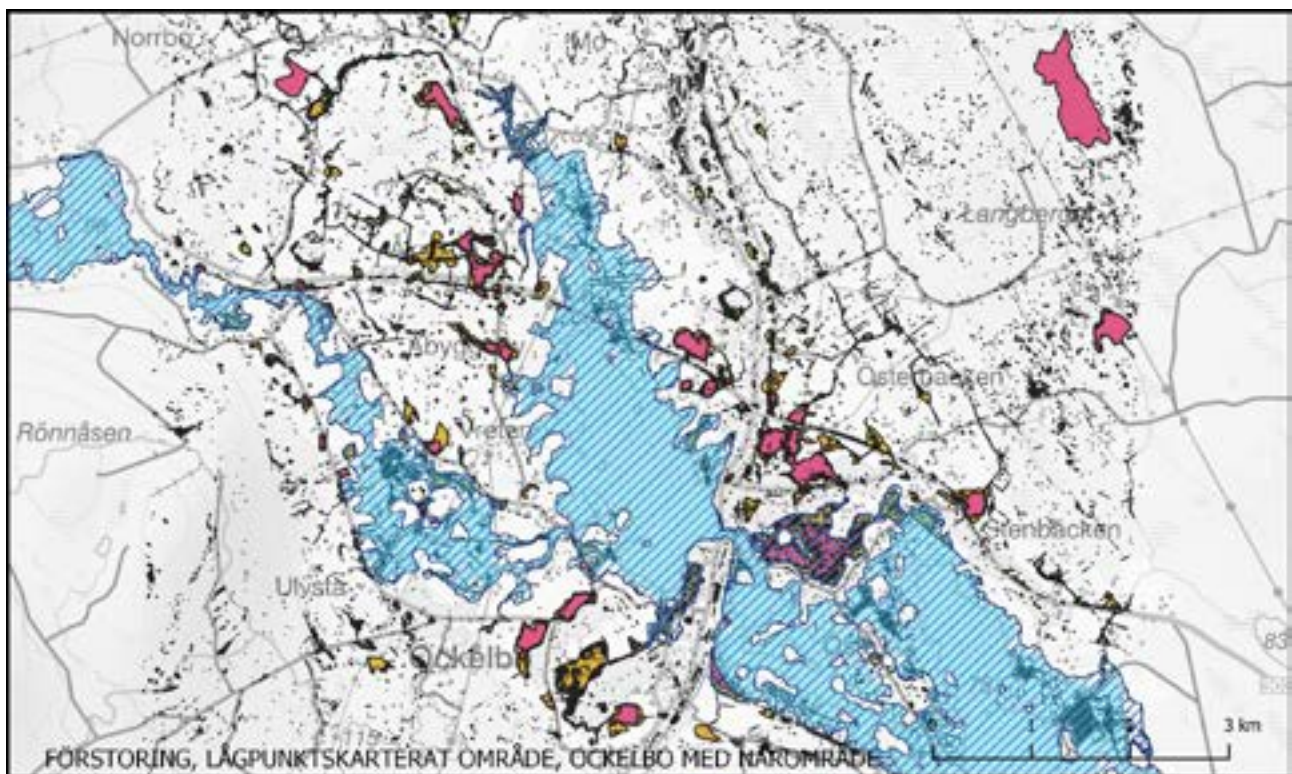

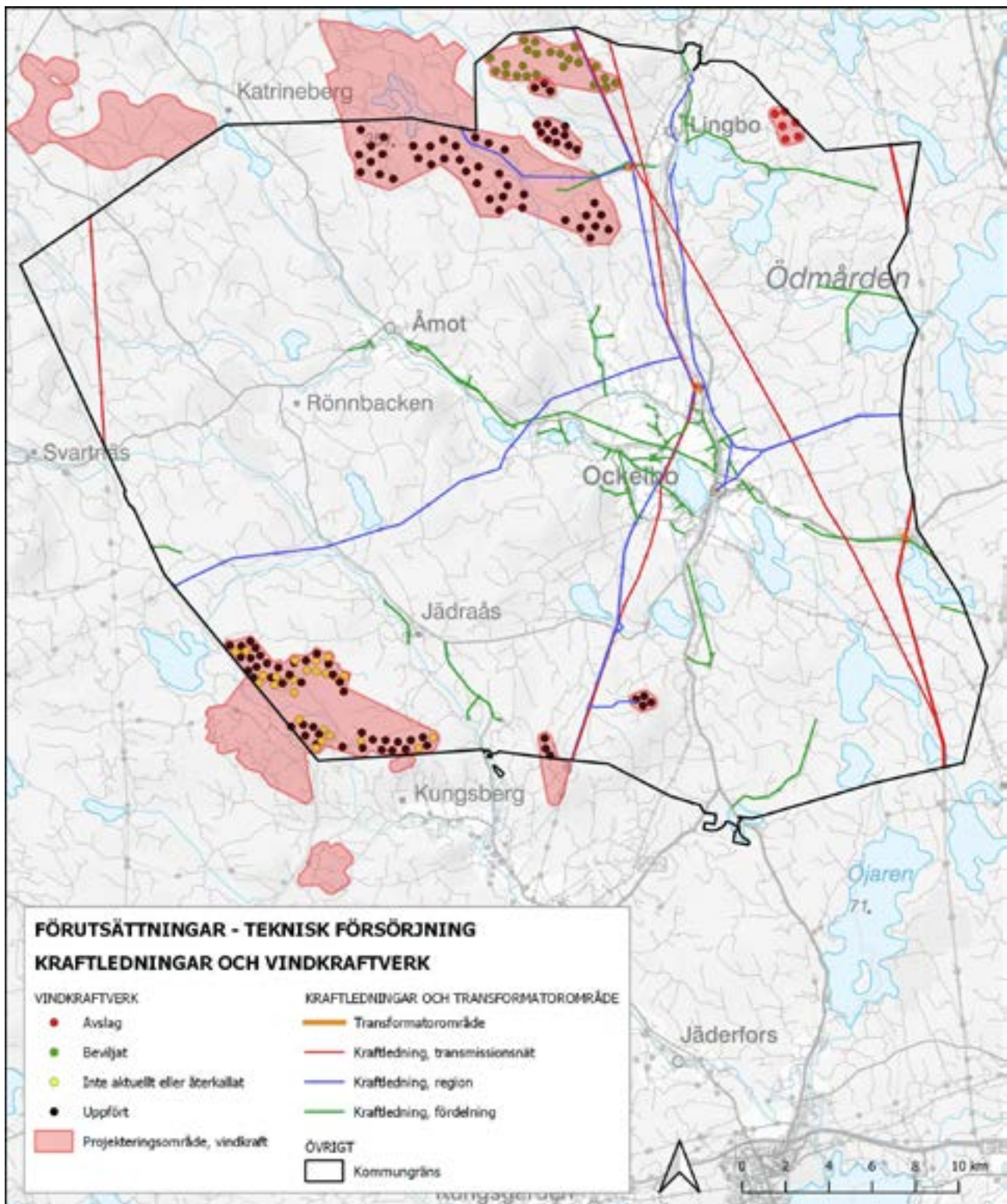
KARTA - FÖRUTSÄTTNINGAR - RISKER - 2 VÄSTRA DELEN AV KOMMUNEN

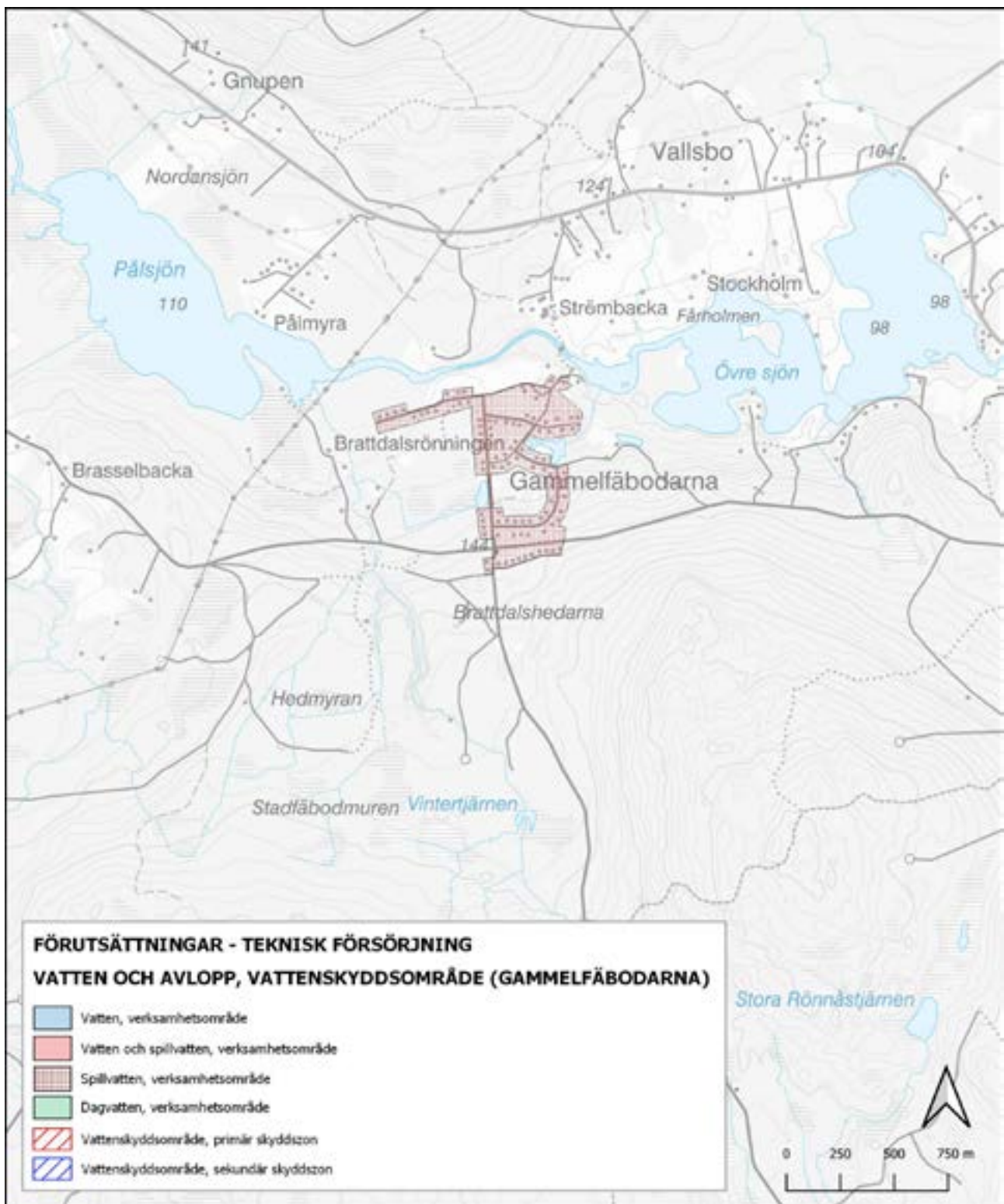

KARTA - FÖRUTSÄTTNINGAR - RISKER - 2 ÖSTRA DELEN AV KOMMUNEN

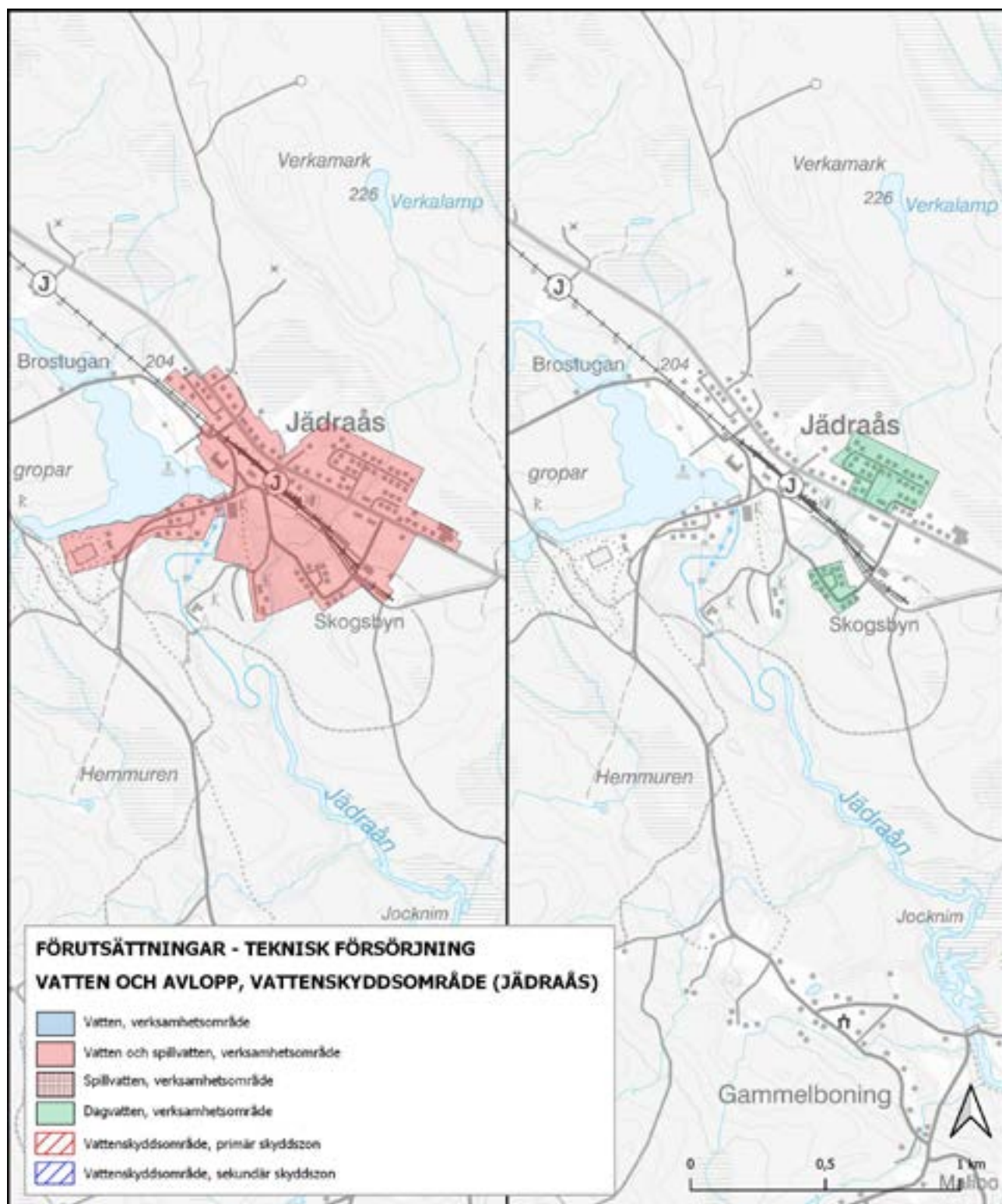

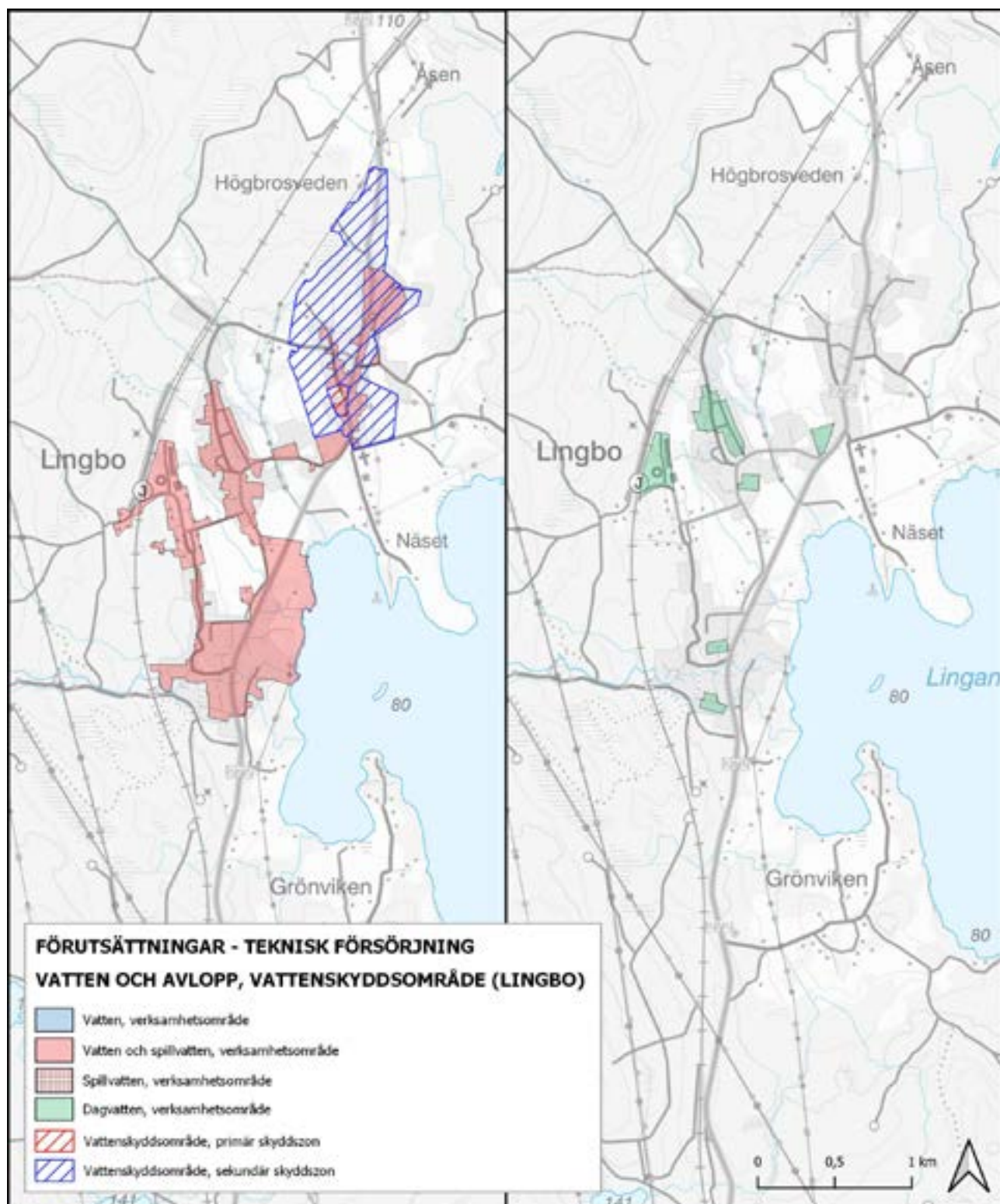

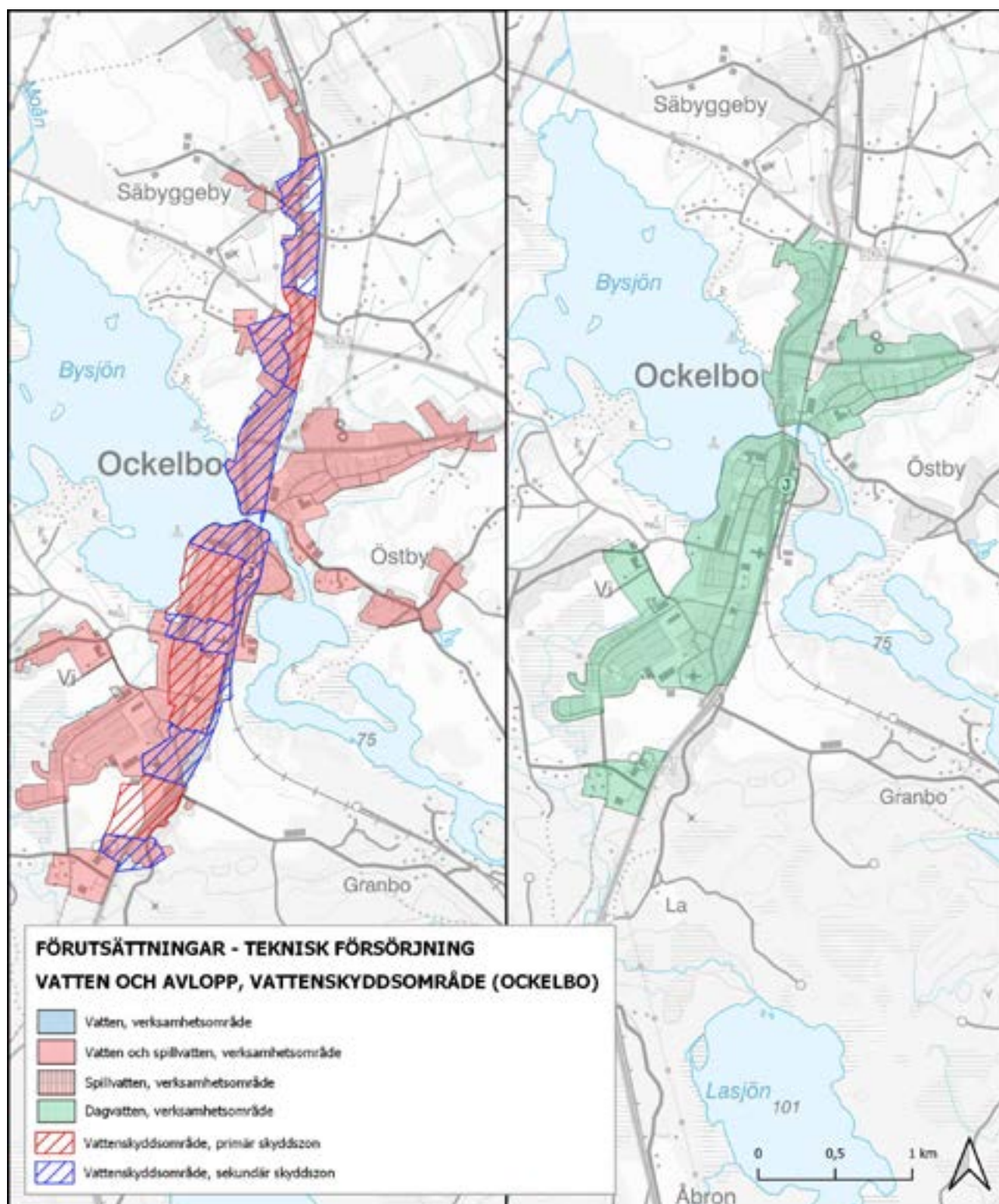

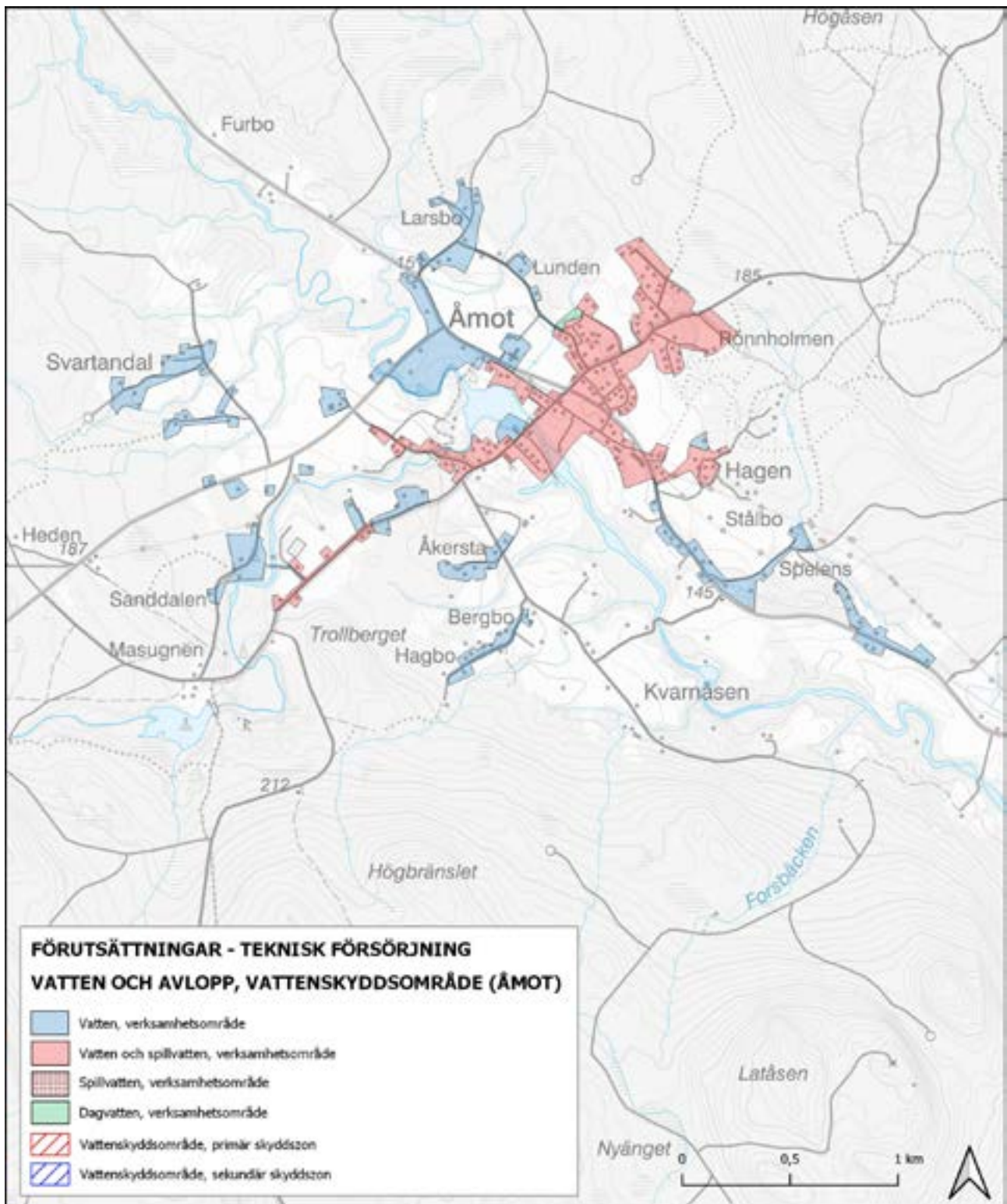

VÄLKOMMEN TILL OCKELBO - HÄR FINNS PLATS ATT VÄXA!

TÅG
0 h

ÄRLANDA
2 h

E16 & E4
30 min resp. 20 min

GÄVLE HAMN
40 min

ELOMRÅDE
2

VINDKRAFT
182 verk

OCKELBO
PLATS ATT VÄXA